

T.C.
İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

MAHMUD BİN KADİ-İ MANYAS'IN MANZUM GÜLİSTAN TERCÜMESİ
(İNCELEME-METİN-DİLBİLGİSEL DİZİN)

Vr: (101a-190a)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF KURU

1302030446

Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Programı: Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Danışmanı: PROF. DR. Hacı Ömer KARPUZ

TEMMUZ - 2021

T.C.
İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

MAHMUD BİN KADİ-İ MANYAS'IN MANZUM GÜLİSTAN TERCÜMESİ
(İNCELEME-METİN-DİLBİLGİSEL DİZİN)

Vr: (101a-190a)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF KURU

1302030446

Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Programı: Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hacı Ömer KARPUZ

Jüri Üyeleri: Doç. Dr. Uğur GÜRSU (İstanbul Üniv.)

Dr. Öğr. Üyesi Emre Berkan YENİ

TEMMUZ - 2021

ÖNSÖZ

Geçmişten günümüze kadar ulaşan Türkoloji çalışmaları çok önemli içerikleriyle bu alanda çalışma gösterenlere ön ayak olmuştur. Türk dilinin zengin dil yapısı içeriğini korumaya özen göstermiş, bu alanda çalışmalar yapan araştırmacı Türkologlar, Türkçe'nin dil yapısıyla ilgili sorunlarını değerlendirip, bu sorunları çözmeyi amaçlamışlardır. Yapılan bu tez çalışmamızda, bu doğrultuda çalışma yapanlara faydalı olmak, Türk dilinin geçmişteki eserlerde kullanımını göstermek ve Türkçeyi daha iyi anlayabilmek amaçlanmıştır.

İran edebiyatının çok yönlü ve tanınan şairlerinden olan Sâdî'nin *Gülîstan* adlı eseri çalışmamıza konu olan eserdir. Bu eser Sâdî'ye ün kazandıran, çok okunan ve bilinen bir eserdir.

Gülîstan ile ilgili birçok çalışma, çeviri yapılmış olup bu çalışmalar dil çalışmaları bakımından da büyük önem taşımaktadır. Çalışmamızı yaptığımız eserin Türkçe tercümesinin bu nüshası yarım bırakılmış iki yüz varak hacminde bir eserdir.

Mahmud bin Kadi-i Manyas tarafından yapılan bu yarım kalan tercümenin çalışmamızda son yüz varığı incelenmiştir. Çalışmamızın birinci kısmında *Gülîstan* adlı eser Latin harflerine aktarılmış, eserin o dönemki dil özellikleri ile günümüz dil özellikleri karşılaştırılıp gösterilmeye çalışılmış, son bölümde ise bir dilbilgisel dizin oluşturulmuştur. Yapılan bu dizinde metinde geçen sözcükler sadece sözlüksel madde olarak değil; aynı zamanda içerisini bağlamları üzerinde durularak da verilmiştir. Metinde geçen tüm kelimeler alfabetik indeks olarak yer almıştır. 101b-191a arası varak çalışılması yapılmıştır. Metnimizde 5 varak eksik bulunmuş, 190b olan varığın ise eklenmediği düşünülmüştür.

Bu çalışmamızın Türklük bilimine katkı sağlayacağını ve incelenmesinin bir o kadar değerli olduğunu söyleyebiliriz.

Değerli çalışmayı bana yaptırtma fırsatı sunan, her alanda öğrencilerine farklı bakış açıları kazandıran ve bilim insanı olma yolunda her zaman destekçimiz olan sevgili danışman hocam Prof. Dr. Hacı Ömer Karpuz'a, verdiği desteklerle yanımda olan, sorduğum sorulara içtenlikle cevap veren sevgili aileme, arkadaşlarıma ve desteğiyle ailem gibi gördüğüm Mustafa Sardoğan'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İstanbul, Temmuz

Elif KURU

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
KISALTMALAR.....	viii
İŞARETLER.....	ix
ÇEVİRİYAZI ALFABESİ.....	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1. SÂDÎ, GÜLİSTAN VE MAHMUD BİN KADÎ-İ MANYAS HAKKINDA BİLGİ.....	1
1.1.1. Sâdî.....	1
1.1.2. Eserleri.....	1-2
1.1.3. Gülistan.....	3-4
1.1.5. Gülistan'ın Türkçe Tercümeleri ve Mahmud Bin Kadi-i Manyas.....	4
Metinle İlgili Açıklamalar.....	5
MAHMUD BİN KADÎ-İ MANYAS'IN MANZUM GÜLİSTAN TERCÜMESİ ÇEVİRİYAZILI METİN.....	6
METİNLE İLGİLİ NOTLAR.....	110
2. DİL İNCELEMESİ	
2.1. Yazım Özellikleri ve Ses Bilgisi.....	112
2.1.1. Ünlülerin Yazılışı.....	112
2.1.2. Ünsüzlerin Yazılışı.....	115

2.1.3. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu.....	119
2.2. Sözcük Türetme (Yapım Ekleri).....	119
2.2.1.1. İsimden Üreme İsim Yapan Ekler.....	120
2.2.1.2. İsimden Üreme Eylem Yapan Ekler.....	121
2.2.1.3. Eylemden Üreme İsim Yapan Ekler.....	121
2.2.1.4. Eylemden Üreme Eylem Yapan Ekler.....	122
2.3. Sözcük Çekim ve Çeşitleri.....	122
2.3.1. Adlar ve Ad Çekimleri.....	122
2.3.1.1. Hal Ekleri.....	122
2.3.1.2. İyelik Ekleri.....	126
2.3.1.3. Zamir.....	129
2.3.1.4. Sıfat.....	130
2.3.1.5. Zarflar.....	132
2.3.1.6. Edatlar.....	134
2.3.2. Fiil Çekimi.....	137
2.3.2.1 Basit Kipler.....	137
2.3.2.1.1. Emir Kipi.....	137
2.3.2.1.2. Görülen Geçmiş Zaman.....	138
2.3.2.1.3. Öğrenilen Geçmiş Zaman.....	140
2.3.2.1.4. Geniş Zaman.....	141
2.3.2.1.5. Gelecek Zaman.....	142

2.3.2.1.6. Dilek-Şart Kipi.....	143
2.3.2.1.7. İstek Kipi.....	144
2.3.2.2 Birleşik Kipler.....	145
2.3.2.2.1. Hikaye Çekimi.....	145
2.3.2.2.2. Rivayet Çekimi.....	146
2.3.2.2.3. Şat Çekimi.....	146
2.3.2.2.4. İken Zarf Eylemi.....	146
2.3.2.2.5. Eylemlerde Olumsuzluk.....	147
2.3.2.2.6. Eylemsiler.....	147
2.3.3. İsimlerde Bildirme.....	151
2.3.3.1. Geniş Zaman.....	151
2.3.3.2. Hikaye.....	152
2.3.3.3. Rivayet.....	152
2.3.3.4. Şart.....	153
2.3.4. Sözcük Grupları.....	153
2.3.4.1. Tekrarlar.....	153
2.3.4.2. Pekiştirmeler.....	153
2.3.4.3. Tamlamalar.....	154
DİLBİSEL DİZİN	157
SONUÇ.....	281
GÜLİSTAN TERCÜMESİ ORJİNAL METİN.....	282
KAYNAKÇA.....	325

Üniversite	: İstanbul Kültür Üniversitesi
Enstitü	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	: Türk Dili ve Edebiyat
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Hacı Ömer KARPUZ
Tez Türü ve Tarihi	: Yüksek Lisans – Haziran 2021

ÖZET

MAHMUD BİN KADİ-İ MANYAS'IN MANZUM GÜLİSTAN TERCÜMESİ

(Vr: 101a-190a)

Elif KURU

“Gül bahçesi” anlamına gelen *Gülistan*, Sâdî'nin tüm dünya tarafından tanınan, çok kez tercümesi yapılan, Arapça ve Farsça kısımlarla manzum; olayların anlatıldığı kısımlarla mensur bölümden oluşan bir eserdir.

Çalışmamız *Gülistan*'ın Eski Anadolu Türkçesine ilk tercümesini, II. Murad Devrinde Mahmud Bin Kadi-i Manyas tarafından kaleme alınan genişçe hikayeler ve manzumelerin yer aldığı tercümeyle ele almıştır. Manzum kısımların bazılarını mütercim olduğu gibi geçirmiştir.

Tez çalışmamız beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Sâdî ve önemli eseri *Gülistan* hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca mütercim Mahmud Bin Kadi-i Manyas'ın hayatı ve tercümesi hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde, 100 varağı çalışılan metin Arap harfli metin çeviri yazısı alfabesi kullanılarak yazıya geçirilmiştir. Üçüncü bölümde metnin biçim bilgisi örneklerle gösterilmiştir. Dördüncü bölümden metnin dilbilgisel dizini oluşturulmuştur. Sözcüklerin köken ve türleri de verilmiştir. Son bölümde ise metnin tıpkıbasımına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler Mahmud Bin Kadi-i Manyas, Gülistan, Osmanlı Türkçesi, dil incelemesi, dilbilgisel dizin

University : İstanbul Kültür University
Institute : Institute of Social Sciences
Department : Turkish Language and Literature
Programme : Turkish Language and Literature
Supervisor : Prof. Dr. Hacı Ömer KARPUZ
Degree Awarded and Date : MA-June 2021

ABSTRACT

TRANSLATION OF MANZUM GÜLİSTAN BY MAHMUD BİN KADİ-İ MANYAS

(Vr:101a-190a)

Elif KURU

Mahmud Bin Gülistan is a literary work, that means “rose garden” is known by all over the world and translated several times. Arabic and Persian parts are narrative in verse, the description parts are prose.

The thesis is worked with Ancient Anatolian Turkish translation. Mahmud Bin Kadi-i Manyas was translated this long and narrative text while 2. Murat times. The interpreter translated some of the poetic parts as they were.

The thesis study consists of five parts. It is analyzed in Sadi and his famous work, *Gülistan* in the first part. Besides, it is informed about the life of Mahmud Bin Kadi-i Manyas and his translation. In the second part, 100 pages are redacted by using Arabic script text translation. In the third part, morphology is examples. The forth part of the thesis, gramatical index of tex is formed. It is clarified lexical items of origin and genres. The last part is included facsimile of text.

Key Words: Kadi-i Manyas, Gülistan, Ottoman Turkish, Language Review, Grammar Index

KISALTMALAR

<i>Ar</i>	: Arapça
<i>Ar +F</i>	: Arapça+Farsça
<i>F+T</i>	: Farsça+Türkçe
<i>b ad</i>	: Birleşik ad
<i>b sf</i>	: Birleşik Sıfat
<i>bkz.</i>	: Bakınız
<i>ed</i>	: Edat
<i>ey</i>	: Eylem
<i>F</i>	: Farsça
<i>s ed</i>	: Soru Edatı
<i>s sf</i>	: Soru Sıfatı
<i>sa sf</i>	: Sayı Sıfatı
<i>sf</i>	: Sıfat
<i>T</i>	: Türkçe
<i>ün</i>	: Ünlem
<i>Vr.</i>	: Varak
<i>y ey</i>	: Yardımcı Eylem
<i>yu</i>	: Yunanca
<i>zf</i>	: Zarf
<i>zm</i>	: Zamir

İŞARETLER

∅ :Karşılıdığı fonksiyonun işaretsiz olduğunu gösterir.

+ :Sonuna geldiği kelimenin isim olduğunu, ekin isimlere gelebilen ekleri alabileceğini ve önüne geldiği ekin isimlere ve isim yapan eklere eklenebileceğini gösterir.

- :Sonuna geldiği kelimenin fiil olduğunu, ekin fiil yaptığını ve önüne geldiği ekin fiillere eklenebileceğini gösterir.

> : Kelimenin sonraki halini gösterir.

[] :Metin bölümünde tarafımızca yapılan ekleme ve onarımları gösterir.

/ :Ve, veya anlamını gösterir

ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ

ا (ā)	a, ā	ص	ş
ا (ā)	a, e, ı, i, u, ü	ض	z, d
ب	b, p	ط	t
پ	p	ظ	z
ت	t	ع	‘
ث	ṯ	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	z, d	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	’

1. GİRİŞ

14. yüzyıldan başlayarak günümüze gelinceye kadar Türkçeye birçok kez tercümesi yapılan *Gülîstan* Türk edebiyatında da büyük ilgi görmüştür. Sâdî'nin önemli eseri *Gülîstan*'da hikmetli fikirler yer almaktadır. Dervişlerin ahlakı, padişahların tabiatı, sohbet ve sofrâ adabı gibi konular çeşitli hikayelerle aktarılmıştır. Çalışmamıza konu olan bu eserimizde, Farsça ve Arapça şiirlerin ağırlıkta olduğu anlatımlarla sözü edilen konulara yer verilmiştir.

Çalışmamız Mahmud Bin Kadi-i Manyas'ın yarım bıraktığı karışık mensur eser olan *Gülîstan*'ın son yüz varâğının tercümesinin tanıtılmasını sağlamıştır. Aynı zamanda eserin dil özellikleri ve söz varlığı incelenmiştir.

Düzyazıda anlatılanların beyitlerle desteklendiği, atasözlerine yer verildiği eserde mütercim, manzum tercümede eserin aslına oldukça sadık kalmıştır. Hemen hemen her sayfada Farsça ve Arapça beyitlerin görüldüğü tercümede Eski Anadolu Türkçesi özellikleri kısmen görülmektedir.

1.1. SÂDÎ, GÜLİSTAN VE MAHMUD BİN KADÎ-İ MANYAS

HAKKINDA BİLGİ

1.1.2. Sâdî

İran'ın en büyük şair ve ediplerinden biri olan Sâdî'nin, 1213 yılında Şiraz'da doğduğu tahmin edilmektedir. Asıl adının Ebû 'Abdu'llâh

Müşerrifü'd-dîn olduğu bilinmektedir. Daha çok mahlası olan Sâdî ve Sâdî-i Şirazî adıyla tanınır. Hayatı hakkında bilinenler çok az ve tartışmalıdır.¹

Gülistan'da yer alan gençlik döneminde kendisinin mürebbi ve şeyhi olduğunu belirttiği Ebü'l-Ferec İbnü'l-Cevzî ile alakalı hikâyesi doğumuyla ilgili farklı rivayetlerin olduğunu göstermede önemli bir işaret olabilir.²

Sâdî hakkında kesin olarak tespit edilen bilgiler XIII. (13.) yüzyıl başlarında eğitim gördükten sonra bölgenin Moğol istilasına uğraması nedeniyle birçok yere seyahat ettiği, buralardaki hocalardan eğitim aldığı ve Şiraz'da vefat ettiği.³

Sâdî'nin yaklaşık olarak 620-21 yılında başladığı bir yolculuğu 655 yılında Şiraz'a dönmesiyle son bulmuştur. Şiraz'a gelen Sâdî, Sa' d b. Ebîbekr b. Sa' d b. Zengî'nin sarayına girmiştir. Sâdî sarayda sadece bir şair olarak görev yapmamıştır. Kaynakların çoğuna, eserlerindeki konulara bakıldığında Salgurlu Saray'ına intisap edip o silsilenin padişahlarına övgüler söylemiştir. Ayrıca Şiraz ve Şiraz dışındaki devlet büyüklerine methiyeler yazmıştır. Sâdî, Şeyh Kebîr Ebü Abdullâh Hafif'in dergâhında hayatı özgürce yaşayıp irşat vazifesiyle ilgilenmiştir, ayrıca halka hizmet edip büyük bir hürmetle yaşamını sürdürmüştür. Şiir, nesir, ahlak ve hikmet alanındaki büyüklüğü sebebiyle yaşamı hakkında çeşitli efsaneler türemiştir.⁴

1.1.3. Eserleri:

Manzum ve mensur eserleri külliyyât adı altında toplamıştır. Gülistân ve Bostân gibi kitapların yanında diğer eserlerini de bizzat Sâdî'nin bir araya

¹ Süreyya Uğurlu, "Gülistan'ın İki Tercümesi Üzerine Karşılaştırılmalı Bir İnceleme: Mahmud b. Kadî Manyas'ın Eski Anadolu Türkçesine ve Hikmet İlaydın'ın Türkiye Türkçesine Yaptığı Gülistan Tercümesi", Aydın, Adnan Medres Üniversitesi,2012,s.4.

² Külliyyât, s.80

³ Hülya Canpolat, "Sadî'nin Gülistân Önsözüne Yapılan Türkçe Şerhlerin Karşılaştırılmalı İncelenmesi (Basılmamış Doktora Tezi), İzmir, Ege Üniversitesi, 2006, s.5

⁴ Çetin Kaska, "Sa' dî-i Şîrâzî Kimdir?", Van İlahiyat Dergisi, İstanbul Üniversitesi, 2019, s.116

getirdiği muhakkaktır. Külliyyât on altı kitap ve altı risale şeklinde yirmi iki eseri şeklinde derlenmiştir.⁵ Eserlerin hepsi son derece önemlidir.

1. *Gülistân*
2. *Bostân*
3. *Nasîhatü'l-Mülûk*
4. *Risâle-yi Ankîyânû*
5. *Risâle-yi Akl ve Işk*
6. *Takrîrât-ı Selâse*
7. *Takrir-i Dibace*
8. *Mecâlis-i Pencgâne*
9. *Gazeliyyât*
 - a. *Gazeliyyât-ı kadîm*
 - b. *Tayyibât*
 - c. *Bedâyi*
 - d. *Havât*
10. *Tercî'ât*
11. *Kıta'ât*
12. *Rubâ'iyât*
13. *Müfredât*
14. *Mülemme'ât*
15. *Müsellesât*
16. *Kasâyid*

1.1.4. Gülistân

Gülistân, Sâdî'nin yalnız Fars ve Doğu edebiyatında değil, bütün dünya edebiyatında tanınmış ünlü eseridir.⁶

“Gül bahçesi” anlamındaki Gülistân'da olgun, hikmetli fikirler ve öğütler sunulmaktadır. Hükümdarların hâl ve hareketleri, dervişlerin ahlakı, kanaatin fazileti, susmanın faydası, aşk ve gençlik, takatsızlık ve ihtiyarlık, terbiyenin

⁵ Külliyyât s.923,925

⁶ Süreyya Uğurlu, s.4

tesiri, sohbet adabı ile ilgili hikâye ve fıkraları ihtiva eden 8 bâbdan meydana gelmektedir.⁷

Gülistân, Sâdî'nin Farsça ve Arapça şiirleriyle karışık mensur bir eseridir. Düz yazıda anlatılanlar Farsça ve Arapça beyitlerle desteklenmiştir. Farsçada secili nesrin en güzel örneğidir. Üslup bakımından ise bir sehl-i mümtenîdir.⁸

İslam ülkelerindeki medreselerde ders kitabı olarak okutulan Gülistân, Doğu edebiyatında çok sevilmiş ve birçok nazire kendisine yazılmıştır.

1.1.5. Gülistân'ın Türkçe Tercümeleri ve Mahmud Bin Kadi-i Manyas

Mevcut bilgilere göre, Gülistân'ın Türkçeye ilk tercümesi 1391 yılında Seyf-i Sarâyî tarafından yapılmış ve eser Kıpçak Türkçesine çevrilmiştir.⁹

Anadolu sahasında ise Gülistân'ın Eski Anadolu Türkçesine ilk tercümesini, II. Murad devrinin âlimlerinden Mâhmud b. Kadi-i Manyâs'ın yaptığı bilinmektedir.¹⁰ Çalışmamızda yer verdiğimiz yarım kalan manzum ve eklemeli tercüme Mâhmud b. Kadi-i Manyâs'a aittir.

Mahmud b. Kadi-i Manyas'ın hayatı hakkında bilinenler çok azdır. Üsküp'te öğrenim gördüğü ve eserlerinden bazılarını da burada telif ederek padişah II. Murad'a sunduğu bilinmektedir

II. Murad'a sunulan tercüme yarım kalmış, ilk dört bölümü tercüme edilmiştir. Tercüme esnasında tercümeye başka hikâyeler, fıkralar, atasözleri ve deyimler koyulmuştur. Hikâyeler ve manzumeler tercüme edilirken başlıklar belirtilmemiştir. Eserin aslındaki manzum kısımların bazılarının tercümelerinde mütercim, Türkçeye tercüme etmekte zorlandığı için herhalde Farsçalarını olduğu gibi geçirmiştir.¹¹

⁷ Tahsin Yazıcı, "Sa'dî mad.", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, İstanbul, 1993, s.38.

⁸ Süreyya Uğurlu, s.5

⁹ Süreyya Uğurlu, s.5

¹⁰ Süreyya Uğurlu, s.6

¹¹ Mustafa Özkan, "Mahmud b Kadi-i Manyas Gülistan Tercümesi Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük, Ankara, 1996, s.10

MAHMUD BİN KADİ-İ MANYAS'IN MANZUM GÜLİSTAN ÇEVİRİ YAZILI METİN

Metinle İlgili Açıklamalar

1. Metin, bugün Türkiye’de kullanılan çeviri yazı alfabetiyle yazılmıştır.
2. Gülistan’ın Türkçe tercümesinin bu nüshası İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde NECTY03010 demirbaş numarası ile kayıtlıdır.
3. İki yüz varaklık manzum ağırlıklı bir metindir. Son yüz varağı çalışmamızda yer almıştır.
4. Metinde yer alan Farsça beyitler aynen alınmıştır. Arapça ibareler Latin harfli olarak gösterilmiştir. Bazı Arapça ibarelerin Türkçeleri ise metinle ilgili açıklamalar kısmında verilmiştir.
5. Metinde ilgili olan sözcük ve bağlama daha kolay ulaşılabilmesi amacıyla varak numarası ve satır satır numarası eklenmiştir.
6. Metinde yanlış yazılan sözcüklere göre dipnotlar eklenmiştir.
7. Metinde eksik olduğu düşünülen kısımlar “[]” köşeli parantez ile gösterilerek eklenmiştir.

101 a

1 şāh eyitdi dutki ben bilmeziken virmişin āhir noldı

2 bir gece şabr kılsa ola ki peşīmān ola zīrā peşīmān olacaq

3 yirdür yāhūd bilmeziken virdi dise aña hōd daḥı artuq nesne

4 virürdüm didi vezīr eyitdi şāhā işitmedüñ mi ol beyti kim

5 kâ'il dimişdür

6

تشنه سوخته در چشمه روشن جور سید

7

تومہ ہندار کہ از پیل دمان اندیشہ

8

ملحد کرسندہ در خانہ مخالی برخوان عقل باور نہ کند کہ رمضان اندیشد

9 çün ire bir içi yanmış bir aqaraq şuya * anı şanma kim ol pīl damāndan
üşene

10 aç mülhid ıssuz bir evde bula çün hōş lūt * aql anı göre mi lāyıq
ramazāndan üşene

101 b

1 pādişāha bu söz laṭif geldi eyitdi ḥāliyā siyāhī saña

2 bağışladum ammā kenīzeki nice idelüm oldururam didi

3 vezīr eyitdi şāhā bunuñ daḥı suçın bağışla yoq yire qan

4 eyleme ve hem ol anuñ artuğı durur girü ol yisün aña

5 lāyıkdurur

6 yaramaz dōstlığa begenme anı * yaramaz yirde yoriya günde
7 şuşamışa yaraşur āb-ı zülāl * loğma aña ki ola yar[u]sı ağızında
8 vezīr eyitdi şāhā bu işi sen itdūñ kendü elüñile pes revā
9 degüldür ki kıldan ve halāyıkdan çıkasın ve hem nā-ħağ yire ħan
10 idesin ve ol halāyık şimden girü size yaramaz yigreki oldur ki

102 a

1 in'ām kim itdūñüz ħoyasız bozmayasın ħızdur ol aña

2 lāyıkdur

3 دست سلطان دگر کجا بیند چون بیکر کین در واقعات پنج

4 تشنه را دل نخواهد آب زلال کون بگذشته حردهان سربنج

5 gine sultān eli kaçan dutısar * çün düşe toprağa bulaşa turunç

6 şuşuzuñ göñli ister āb-ı zülāl * bardağı aldı velī dehān-ı serīnc

7 ħeyħāvüs oğlu iskender-i rūmiye şormışlar ki bu diyār-ı mağrib ü

8 maşrıķı ne hūnerile ve ne sihrle ve ne ħaşıyyetile musahħar kılduñ

9 senden öñiden gelen nice begler ve sultānlar geldi māl u genci

10 ve leşkeri dağı çoğıdı bu resmile fetħ itmediler senden

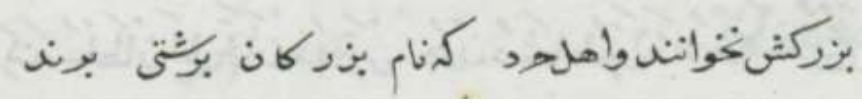
102 b

1 artuğa bu vechile müyesser olmadı iskender eyitmiş ve allāhu te'alā

2 'ināyetile bu memleketi dutduğuma sebep oldur ki ra' iyyet

3 incitmedüm ve hem pādişāhlar adını dāyim ḥayrıla yād kıldum

4 hergiz yaramazlığıla añmadum

5

6 ulular eyü ulu dimezler aña ki ulular adın ol yaramaz aña

7 ululardan bir kişi bir dervīşi pārsāya şormış kim fulān

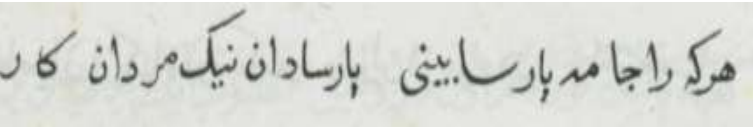
8 'ābid kişi ḥaqqında sen ne dirsın kim ḥalāyık anuñ ḥaqqında ta' nıla

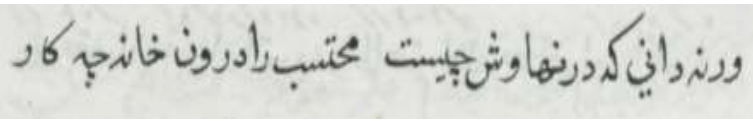
9 çok söz söylediler dervīş eyitdi vallāh her kişi kendü naqşın

103 a

1 görür hele ben anuñ zāhirinde ' ayb görmezem didi

2 ve bātınındağı ' aybı ḥōd bilmezem didi bu rubā' i oқudi

3

4

5 her kimüñ şūfi-yāne olsa ṭomı * eyü diñ siz aña ve eylük idüñ

6 zīrā ne var içinde bilmezsin * ne işi var ḥōd ev içre muḥtesibüñ

7 hoca sa' dī eydür mekkede bir dervīş gördüm başını

8 ka' be eşıginde ҡomıř eydür yā ğafūr yā raḥīm sen 'alīm ve ḥakīmsin

9 bu zulum ü cehūlñ cehline ҡalma ki bir avuç toprak elinden

103 b

1 ne geliser ve bu rubā'ī

2 عذر تقصیر خدمت آوردم که ندارم بطاعت استظهار

3 عاصیان از کناه توبه کند عابدان از عبادت استغفار

4 'özr noḡşān ҡapuña getürdüm * ṭā'atum nola kim idem izhār

5 'āşīler tevbe ider günāhından * 'ābid ider 'ibādet istiġfār

6 ilāhī 'ābidler 'ibādetine şevāb ve cezā isterler bāzīrgānlar

7 bizā'atına behā ve sūd bī-girān isterler ben 'āşīḡ ҡapuña

7 ümīd getürdüm ne ṭāḡatum var saña lāyīḡ ṭā'at idem

8 ve maḡiyetūñ köyine dervīzeye geldüm sermāyem yoḡdur kim

9 ticāret idem

104 a

1 بردر کعبه سائل دیدم که می گفت وی گرتی خویش

2 من نکویم طاعتم ببذیر قلم عفو در کلام کش

- 3 ka‘ be bābında gördüm ol dervīṣ * ağlayup eydür yidi ay haq ben
 4 dimezem tevbemi qabul eyle * qılam ‘afvıcak günāhum sen
 5 hoca sa‘ dī eydür ‘abdü’l-ḳādir-i giylānı gördüm ka‘ be
 6 haremde yüzün haṣabā üzerine urup eydür ilāhī müsteḥaq ‘uḳūbetem
 7 günāhum bağışlaya ḥōd ne qılursañ bu fānī dūnyāda qılğıl ki
 8 yarın maḥşer güninde ḥalāyıḳa şer mesār eyleme

9 روي برخاک اعجز مي کويم هر محرکه که بادي آيد

104 b

1 اي که هرگز فرامشت نلنيم ميحت از بندک يادي آيد

- 2 ‘aciz toprağına derim yüz urup * her seher ‘ıṣḳuñ odın ölçere bād
 3 ḳomazam sīnī ben dilümden iy haq * ‘aceb olam mı ben ḳapuñda yād
 4 meger bir dervīṣüñ evine uğrı girmiş nice kim cüst ü cū
 5 itmiş alup gidecek nesne bulmamış dervīṣ miskīn
 6 görmüş ki uğrı maḥrūm gider kendü örtünüp döşendügi kilīmi
 7 anuñ öñine bırakmış tā ki ala gide maḥrūm gitmeye

8 تراكي ميتر شود اين مقام که بادوستانت خلافتت و جنگ

9 شنودم که مردان راه خدا دل دشمنان را نگر دند تنک

105 a

1 nite ola müyesser saña bu maḳām ki dōstlaru geh işüñ ḥilāfdur ceng

2 işitdüm ki merdān-ı rāh-ı ḥudā gerek düşmenüñ gönlin itmeye teng

3 merve ehl-i şafā gerekdür kişinüñ yüzine nice iderse ḳafāsında daḥı

4 eyle ide bu degül kim ardınca ğaybetin söyleye yüzine

5 gelicek olmaga ive gerekdür ki ğāyib iken daḥı ḥāzır göre her ḳulını

6 ağırlaya ve her itine kemük bırağa nitekim ḳā'ıl eydür

7 در برابر جو کو سفند سلیم در قفا همجو کرک مردم خوار

8 bir ḳoyındur yüzine gelse yavaş * illā ḳurtdur ādem yir ardınca

9 ve hem 'āḳil oldum kim anuñ ḳatında bir kişi bir daḥı kişinüñ

10 'aybın söyleye ḥuşūşa velī ni' met olsa ol kişiye dōst

105 b

1 olmaya ve aña rāz virmeye kim anuñ 'aybını daḥı iledür bir ayruḳ

2 kişi ḳatında söyler 'aybı söz ḥōd adam olmaz meşel-i sāyirdür

3 her üzümde bir çöp vardur

4 هر که عیب دکران پیش تو آورد شمرد بی که عیب تو پیش دکران خواهد برد

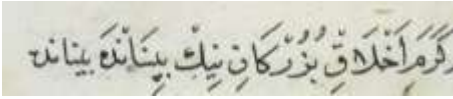
5 kimile eyler biregü 'aybını 'ayān * varur ayruḳlara dir 'aybuñı bī -gümān

6 ḥōca sa' dī eydür birḳaç kişiler ittifaḳ itmişler ki seyāḥat

7 ḳılalar ve 'ālemi gezeler şerīk-i renc ve rāḥat olalar ben daḥı

8 diledüm ki anlara murāfaḫat ḫılup muvāfaḫat eyleyem velikīn ḫabūl

9 eylemediler ben eyitdüm

106 a

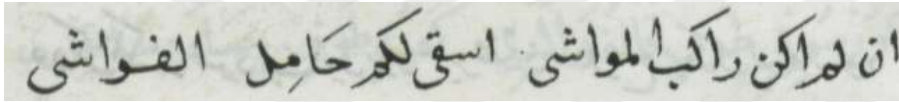
1 bu yok durur ki dervīşlerden yüz çevürelere ve fayda dirīg

2 ideler ben daḫı nefşümde şol ḫadar ḫuvvet buluram ki ḫizmeti

3 merdān içinde şāḫır ve şoḫbet-i yārān üzerinde ḫāzır ve bī -ḫāḫır

4 olam bārī at öñünce yürürüz nitekim ḫā'ıl eydür

5

6 girmese ele binüm mevāşī * öñce getürüp gidem ḫavāşī

7 bes aralarından birisi eyitdi bu söze dilteng olmaḫıl ki

8 şimdiki zamānda işidürsin şāliḫler şūretinde uğrılar çok olur

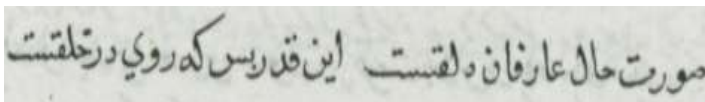
9 oldı ve delim ḫarāmīler dervīşler silkine girürsen şanma ki

10 seni yārılıḫa ḫabūl ḫılmayalar fużüllük ḫümānı geḫmesün ben daḫı

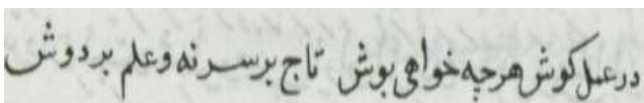
106 b

1 bu ebyātı oḫıdum yola girdüm gitdüm

2

3

4 ترک دنیا که شهرتست و هوس پارسای نترک جامه و بس

5 درگز آنکند مرد باید بود بر سخت سلاح چنگ چه سود

6 şūret-i ḥāl-i ʿārifān dalkdur * bu yiter yüzleri ki hem ḥalkdur

7 ʿamel işle gerekse gey dībāc * ʿalem ur omuzuña başuña tāc

8 dūn[ye]-yi terk-i hevesdür ve şehvet * şūfīlik terk-i ṭon degül niʿmet

9 er gerekdür keyā keja kendi * ne aşşı ceng āleti muḥanneşe di

10 ol gün aḥşama¹² degin bir ḥişār altına varup yatdum tā ki

107 a

1 bunlaruñ aralarından bir düzd-i bī-tevfīk refīkinüñ ibriḳini aldı

2 ṭehāret itmege giderken diyüp ḥişār yolın dutmış ḥalkı ḡāret

3 itmege gitmiş ol eyü şıfatdan çıḳup yaramaz şıfata girmiş

4 پارسایین که جامه در بر کرد جامه کعبه ر جل خد کرد

5 gör şūfī ṭonı ḳoltuḡa aldı * kaʿbe ṭonın ḥimāra cüll ḳıldı

6 nice kim bākī dervīşlerüñ naẓarından ıraḳ getdi bir burca

7 varup kemend atup birḳaç dürc uğurladı tā şabāḥ oldı

8 ḥikāyet bilindi her nesneyi uğurlanan cemʿ olup emīr ḳatına

9 geldi birḳaç adam alup gelüp bunı günāḥ dervīşleri

¹² Kamus-ı Türki bu yazımın olmaması gerektiğini söylemiştir. Kelime sonuç kısmında ayrıca yazım tutarsızlığına örnek olarak verilmiştir.

10 dutdılar mecmū' in al' aya iletdiler ve zindāna oydılar bes ol tārīde

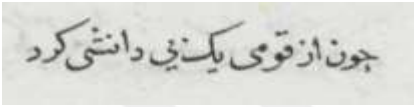
107b

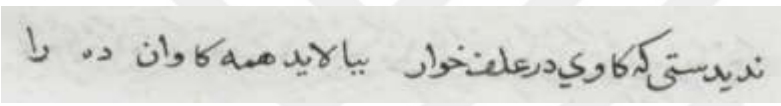
1 berū bilmedūgūm kiilerūn obetini terk idūp arīk[-i]¹³ 'uzlet itiyār

2 itdūm ki esselāmetū fi l-vadeti dimilerdūr bir kiinūn ōcinden

3 nice kii zamet gōrūr meel durur urı atında ya daı yanar

4 bir bilmez ōcinden nice bilūrler arāba gider

5

6

7 ū bir avmūn biri bilmezlik ide * ne eyūye ala dirlik ne yavuzā

8 'alef yise bir ōkūz gōrmedūn mi * ki erri kōyde irer alan ōkūze

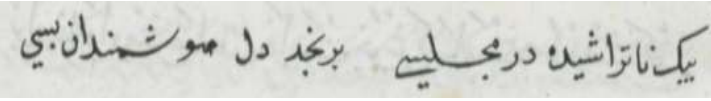
9 bunı didūm ve o ipās ve minnet ılup eyitdūm bi-amdillāh ki

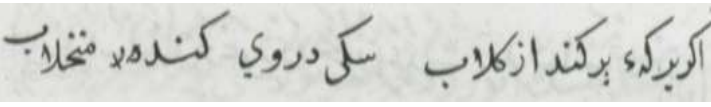
10 egeri ūretde yalūnuz aldum bu ikāyetde velī o istifāde ıldum

108 a

1 ve delīm naīhatlar eger nedūm kim yaramazlar ōcinden eyūler daı o

2 rence mūbtelā olurmı belki rūzigār 'ādeti budur

3

4

5 bir adamla meclisde yunulmaduğ * nice bilgeler göñli yıķıla çok

6 gül-ābıla ger olsa bürke ٲolu * çün it düşe murdār olur iy ulu

7 bir zāhid meger bir gece bir pādişāh evinde konuķluğā varmış

8 çok ٲa^ç ām getürmişler zāhid göñli diledüğinden eksük yemiş

9 şöyle ki ^ç ādet zühhād durur çün namāza durmışlar ol ki ^ç ādetinden

108 b

1 artuğ çok namāz kılmış tā ki řalāhiyyet zannı anuñ haķķında ziyāde ola

2 řoñra kendü odasına gelicek getürür yimege meşgöl olur meger

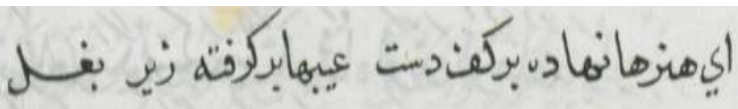
3 bir oğlı varımış řāhib-i ferāset hōř kiyāset şormış kim

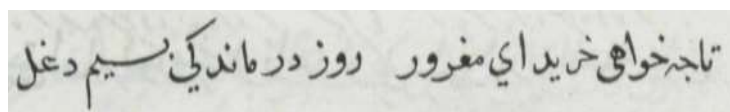
4 iy baba sultān da^ç vetinde neçün yimedüñ şimdi istersin

5 eyitdi anlaruñ nazarında yimegi çok yimek gerekmezdi yimedüm didi

6 oğlān eyitdi bes anlaruñ nazarında riyā namāz çok kıлмаğ hiç gerekmezdi

7 namāzuñ dağı gine kaçā kıлмаğ yigrekdür yimegüñ gibi ve rubā^ç i oğudı

8

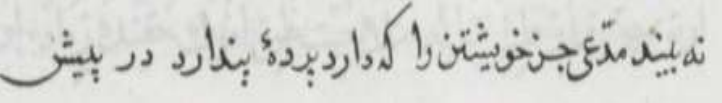
9

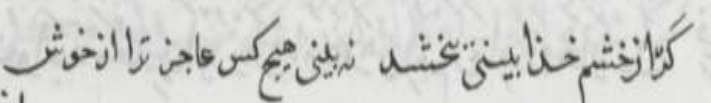
10 iy hüner gösterüp elinde dutan ‘ aybuñı koltuğunda gizlersin

109a

- 1 hōca sa‘ dī eydür ben oğlānlıgum zamānında ğayet şūfīdüm
- 2 ‘ ibādete meşğūldüm giceler şabāha degin uyumazıdum bir gice
- 3 atam hīzmetinde otururdum uyķu yavrusunı bu gözlerüm yuvasından
- 4 uçurup ve esrārı a‘ cāz-ı kelām-ı kādīmden nazār oħın geçürüp
- 5 oķurdum muşhaf-ı ‘ azīz kenārumda dutup ve birkaç kişiler
- 6 uyurlardı kenārumda yatup babama ben eyitdüm ‘ aceb durur ki
- 7 uş bunlar hīç baş kaldurmazlar şöyle uyurlar şanki
- 8 ölmüş dururlar döndi babam eyitdi bu ğasedden böyle
- 9 dimekden sen daħı yatup uyumaķ yigrekdür didi bu rubā‘ ī[yi] oķudı

109 b

1

2

- 3 ne görsün kendülikden özge düşmen * çü da‘ vī perdesi öninde oldı hāzır
- 4 göre çün ğaķ bağışlar çok ğışımlar * göremez * kendü gibi kimse ‘ aciz bes bundan

5 bu ma' lūm oldu kim bir sözde kim ḥased görine anı dimeyeler niceme

6 ḥased yoksa daḥı ve ' ākıl kişilere ṭa' n itmeyeler ki ol ṭa' n

7 gine kendüye erişür ve kişi bir söz söylemeye kim kendüye faḥr

8 görine ḥuṣūṣa atası ḥuzūrında ve daḥı çok i' tibār kim i' tibār

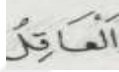
9 olan kişiye gizlü degüldür bu maḳāmda ve daḥı gelecek ḥikāyetlerde

10 ve emşāllerde ve geçenlerde nitekim yukāruda tenbīh itmiş durur

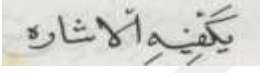
110 a

1 zirā cemī' ḥikāyetde ve emşāilde bu i' tibārāt gösterürsevüz

2 söz gāyet uzanur ve kitāb büyük olur

3

4 meger bir ulu kişiyi maḥfil içinde çok medḥ ve delim sitāyiş

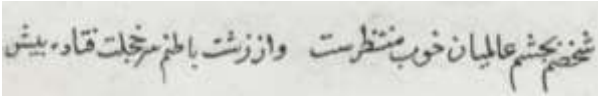
5 kılmışlar anuñ evṣāf-ı ḥamīdesin söylemekde mübālağa

6 itmişler ol daḥı baş ḳaldurup inṣāf idüp eyitmiş

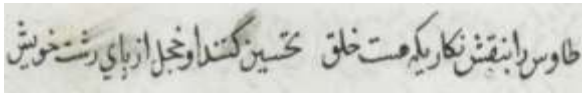
7 ben miḳdārum ne ḳadar olduḡın bilürin sizüñ taḥṣinüñüze

8 elinde maḡrūr olmazın sa' ādet anuñ kim ' aybın bile

9

10

110 b

1 hōş manzar oldu halk gözine zāhirüm velī

2 başum ider aşığa içüm ziştlığını bil

3 tāvus-ı medh ider görüben halk naşşını

4 lākin ol ayağın görüben olur hacil

5 meger şulehā-yı lebnāndan bir kişi varıdı diyār-ı ‘ arabda maqāmāt

6 mezkūr kerāmāt-ı meşhūr bir gün dımışkuñ cāmi‘ine

7 geldi havz kenārına vardı āb-dest almağa nāgāh ayağı

8 kaydı havz içine düşdi çok cidd ü cehd ü zaḥmetile gine

9 çıqdı geldi namāz kıldı oturdı şonra mürīdlerinden

111 a

1 birisi geldi eyitdi yā şeyḫ bir müşkilüm oldu şeyḫ eyitdi

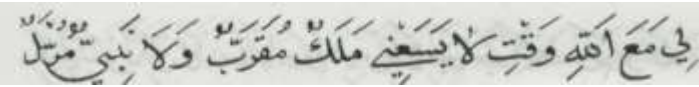
2 nedür ol kişi eyitdi vallāh ‘ aceb ḥāldur ki bunca zamān

3 mağrib deñizlerinde sen girdüñ gezdüñ ayağüñ olımadı

4 şimdi ne ḥāldur ki bu sehl şu içinde ğarḫ oluyazduñ

5 şeyḫ bir zamān fikr eyitdi baş kaldırdı eyitdi işitmedüñmi

6 h̄vōca ‘ ālem muştafā ‘ aleyhi ’s-selām buyurduğunu kim

7

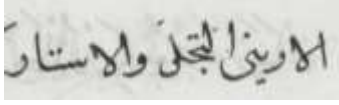
8 benüm allāh birle bir vaqtüm vardur ki benüm arama ne cebrā’il

9 ve ne mikā’il ve ne isrāfil ve ne mūsā ve ne ‘isā

10 ve ne bākī muḳarrebler girür ol araya ve daḫı bir vaḳtde

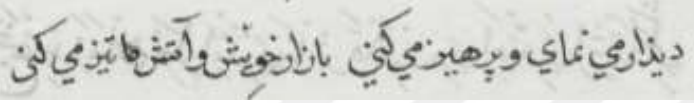
111 b

1 buyurdı ḫafṣa ve zeyneb birle muḫāvere iderken kim müṣāhede

2 geh yüzün gösterür gāh gizleyüp

3 ḫasret odına yaḳar vücūd ilin yıḳar cān ḳopar lābūd gönül

4 ḳopar

5

6 yüzünü gösterür ve bī- perhīz ider gine bāzār gibi ‘ ışḳum odın tīz ider gine

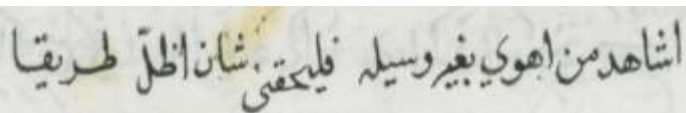
7 kiṣi sevdüğün gāh müṣāhede ider bilā-ḫicāb keyf ü kem ve geh

8 maḫcūb olur ḳat ender ḳat ḫicāb ardında ḳalur

9 ‘ āṣıḳıla ma‘ ṣūḳ arasında çoḳ dürlü ḫāl olur

10 geh luṭf * ve geh ḳahr

112 a

1

2

- 3 vesīle söz ki olur sevdügüm yüzün görürem
 4 olur ki hāl ulaşur anda bī -ṭarīḳ oluram
 5 geh oda yaḳaru geh odı söyündürür şuyıla
 6 görürsin uş yanaram gāh u geh ğarḳ oluram
 7 ki senüñle hemdem ve geh bī-gāne geh vişāl ve geh ḥayāl ammā ‘āḳiller
 8 bilür ki bir laḫza kendüden ırāḳ ve ayru degüldür velīkin geh
 9 ḥicāba ulaşıdurur kişi mağrūr olur ḥicāb gözedür
 10 eger sen ‘āḳiliseñ ḥicāba ḳalmağıl cihān işi geh oldur geh budur

112 b

1 ikisinden dağı geç

2 یکی پرسید ازان کم کرد، فرزند که ای روشن کهر پیر خرد مند

3 زمهر شر بوی پیراهن شنیدی جزا در جاه کفناش مندیدی

4 بگفت احوال ما برق جهانت دی بیژ او دیگر دم نهانت

5 اگر درویش بر حال بماندی سر دست از دو عالم برفتاندی

6 اگر درویش بر حال بماندی سر دست از دو عالم برفتاندی

7 şorar biri aña kim yitürdi ferzend * ki iy rüşen güher pīr-i ḥired-mend

8 ḳoḳarsın mışırdan göñlüñ ḳoḳusın * baḳup görmezsın ol ken‘ān ḳuyusın

9 didi hālüm benüm berķ-ı cihāndur * gehī peydā¹⁴ vü geh bir dem
nihāndur

10 gehī ol yüce gökde otururam * geh ancak ayağum üstün görürem

113 a

1 eger dervīş bir hālde geçedi bu iki ‘ālemi elden şaçadı
2 hōca sa‘ dī eydür bir gün ba‘ albek cāmi‘ i içinde birkaç
3 mürde-dil kişiler kim nefs-i şüm elinde benüm gibi efsürde olmuşıdı
4 kilim içinde va‘ z ve naşīhat kıldum velīkin añladum kim hiç
5 şüretten geçüp ma‘ niye vermediler ve hiç eşer kılmadı ve maħabbet
6 odı anlaruñ göñline şū‘ le şalması bes acıyup dirīğ
7 didüm kim maħalleyi görene āyīne-dār iletmişem ve aşam[m]lar şehrine
8 berbať-ı serāy getürmişem velīkin ma‘ nī kapası açılmışıdı ve silsile-yi
9 süħan dırāz olmuşıdı işbu āyetüñ ma‘ nāsında ki

113 b

1 dinmişdür meclis-i kerem

2 oldu ve göñül levh-i mücellā düşdi lābūd sözi uzadup

3 bu beyti āħir-i kelāmda oķıdum

¹⁴ Metinde “dal” “zal” ile yazılmıştır. Bu durum metinde farklı kelimelerde de görülmektedir.

4 دوست نزدیک ترا من بر من و این عجب ترک من از وی دورم

5 چه کنم ناله توان گفت که او در کنار من و من مهجورم

6 dōst benden baña yaqın olmış * ne ‘acebdür ki olmışam ben dūr

7 ne diyem bu ‘acāyib aḥvālī * ol kenārumda illā ben mehcūr

8 bu sözün şarābından ben mest olmışam ve fuzāla ḳadeḥ elümden

9 düşmege yaqındı bir şeydā şāhib-dil mescid ḳapusından

10 gece yürürümüş meclisün āḫir devri ol abdāla eṣer ḳıldı

114 a

1 eyle na‘ ra urdı kim bākī oturan adamlar daḫı ḥurūṣ

2 idüp cūṣa geldi ben anı görüp eyitdüm

بجاء الله

3 ol ıraqlar kim ḥaberdār durur ḥāzırlardur ve ol yaqınlar kim

4 bī-başarlar durur ıraqlar durur ol bī-ḥaberler ki şavmışdum

5 ol ḥaberdār ki kerem olup bu beyti oḳudum ḥatm ḳıldum

6 فهم سخن چون نکلند مستمع قوت طبع از متکلم بجوي

7 فسحت میدان ارادت بیار تا بنزد مرد سخن کوی کوی

8 añlaya çünki işiden sözi * şanem ayda ‘ışḳıla aydan yere

9 füşhat meydān-ı irādet getür * tā söz eri ma‘ niye çevgān ura

114 b

1 hōca sa'dī eydür bir gün mekkeye giderken bir vaqt

2 gāyet buñaldum bir adım admağa mecālüm qalmanı zīrā çoq

3 zamān uyqusuz ve aç qalmışıdum lābūd başum bir taş üzerine

4 qodum uyumaq diledüm şütür-bāna eytdüm beni üşendürme

5 qo git didüm bu beyti oqudum

6 پای مسکین پیاده چند رود که از تحمل ستوده شد سختی

7 تا شو جسم فریبه لاغر لاغر مرده باشد از سختی

8 miskīn ayak yabana yūriye * bahtı şabrıla gey yavuz oldu

9 çoq semizler bu yolda aruqlar * aruq olan hūner[-i]¹⁵ hamiyetle oldu

115 a

1 ol şütürbān eyitdi iy qarındaşum tır gidelüm kim önünde

2 hāremdurur ve ardunda hārāmīlerdür eger qalkup gidersen

3 cān murğın kebūter hārām¹⁶ kılırsın ve illā hārāmīler elinde

4 olursın

5 خوشتر است زیر مغیلان راه باد خفت شب رحیل و نی ترک جان بیاید گفت

¹⁶ Metinde "a" elif ile yazılmamış.

6 bu yolda hōşdur uyumağ muğaylān altında * velīki baş almaya ve cān tende

7 hōca sa 'dī eydūr bir gūn deñiz kenārında gideriken bir derviř

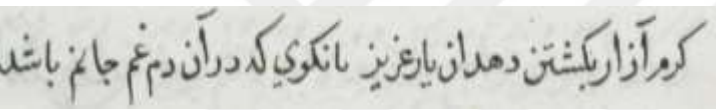
8 parsāyı gōrdüm aplan zaħmın yemiş atı zaħmet var oğ

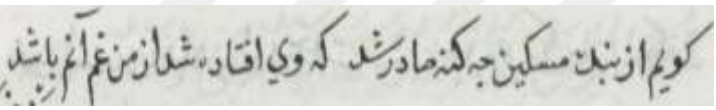
9 dermān eylemişler ammā hi řifā bulmamış ben eyitdüm ne ' aceb hāle

115 b

1 giriftār olmuşsın didüm eyitdi elħamdülillāhi ve 'l-şükrle kim

2 hağ ta ' āla beni muşibete giriftār eyledi ma ' şiyet degül

3

4

5 ger beni oldursa zārıla ol yār-ı ' aziz dimesün kim yiyem ol demde bu cāndan ben ğam

6 meger ey dem ne gūnāh oldı bu miskīn uldan

7 baña diye kim o cān ğuşşasını yir ol dem

8 meger bir derviř ğāyet müflis olmuřıdı bir gūn zārūret

116 a

1 hāl iñen ğālib dūřdı vardı bir kendü ve yarınuñ evinden

2 kelimin uğurladı hâkimü 'l vaqt işidüp buyurdi kim

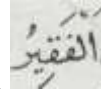
3 elin keseler şāhib-kilim şefā' at kıldı hâkim eyitdi

4 senüñ şefā' atuñla ben hadd ü şer' i qomazam didi

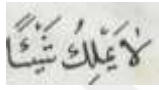
5 ol derviş eyitdi iy hudāvend siz neler rāst buyurursız

6 elim kesmek vācibdür ammā vāqıf mālından kişi nesne alsa

7 qat' yed lāzım olmaz dirler ve ulular dimişdürler ki

8 لایعلاک شیئا dervişlerüñ nesi varsa muhtāclaruñ

9 vāqfi durur çün hâkim bunı işitdi elin kesmegi qodı

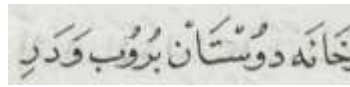
10 bu kez dervişe qayıyup melāmet itmege başladı

116 b

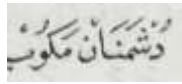
1 derviş olasin uğurlıq idesin huşūşa bunuñ gibi

2 yaruñ evinden döndi derviş eyitdi iy hudāvend

3 işitmedüñ mi kim dimişlerdür

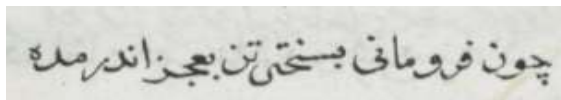

4 دشمنان مکروب dōst evini yağma qıl düşmen qapusına

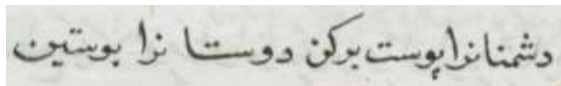

5 varınca

6

7

8 ger düşesin çarh hālinden ‘āciz olma cehd kı1

9 düşmenüñ pōstın çıkar dōstuña eyle pōstın

117 a

1 meger bir gün bir pādişāh bir dervīşe şordı kim billāhi

2 toğrusın eyit hīç beni añar mısın dervīş eyitdi

3 vallāh sen pādişāhsın ben dervīş meger seni ben şol

4 vaqt añam kim allāhı unudam dağı bu beyti oqımış

5 anı ki oqıdılar ger dağı bir qapuya gitmezler

6 meger bir şālih kişi düşinde görür kim bir memleketüñ pādişāhı

7 uçmağa girmiş hūrī vü vildānıla şöhetde ve ol diyāruñ

8 i‘tikād itdükleri dervīşi dağı görür cehennemde düşinde

9 gine şorar kim bu ne hāldür bu pādişāh uçmağa gire

117 b

1 ol pārsā şūfī cehenneme gire diyü fikr iderdüñ anuñ

2 derecātına ve bunuñ derekātına sebep noldı dir cevāb

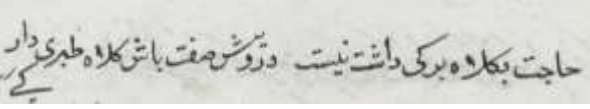
3 virürler kim ol pādişāh irādet-[i]¹⁷ dervīşānıla

4 dervīşleri sevüp dāyim ziyārete gelmekligile

5 uçmağa girdi ve bu şeyh dāyim bekler qatına varup

6 ve ziyāret itmekligile taḳarrüb bulmağa cehenneme girdi

7

8

9 ne işe yarar dalk u veyā mesh ü murākḳā^ç * düriş ki güm¹⁸ olmayasın eyle
^çamel gey

118 a

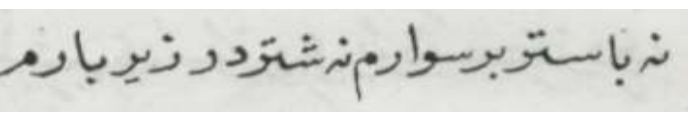
1 dervîş olımaz tâc u külâh geymegile adem

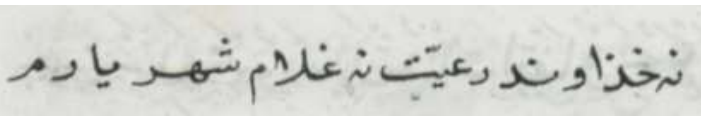
2 nefsüne öner nola külâh-ı ṭaberî gey

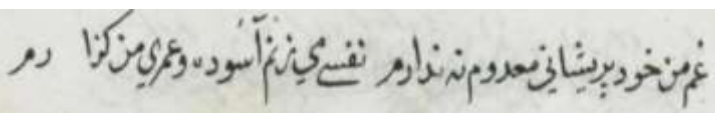
3 ḥōca sa^ç dî eydür bir piyāde kişi kârvân[-ı]¹⁹ ḥicâzıla

4 kûfeden bizümle çıḳdı bile gitdi yayak şalınu şalınu

5 ve bu rubā^ç î[yi] oḳıdı

6

7

8

9 ne ḳatır ne atıla binem ne deve yüküm aparam

¹⁸ Metinde "kün" olarak yazılmıştır.

118 b

1 ne şehem ve ne ra' iyyet ne ğulām-ı şehriyāram

2 ne varına sevinürem ne yoğına yirinürem

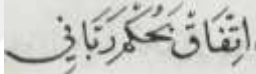
3 virürem nefes aluram nice hōş ' ömr sürerem

4 bir kişi vardı deveye binmiş bu sözi işidüp eyitdi

5 iy dervīş dön git kim bu yol uzağdur yorılırsın

6 ve zaḥmetile olursın ol piyāde muḳayyed olmadı ki ' ışk

7 semendine süvār olmışdı sürdi yola girdi

8 çün naḥle-yi maḥmūda erişdüñ

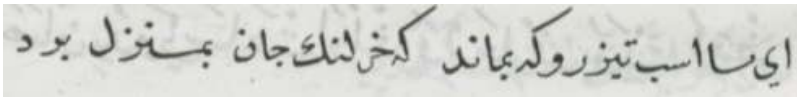
9 ol deveye binüp giden er ḥasta oldı çok derdile

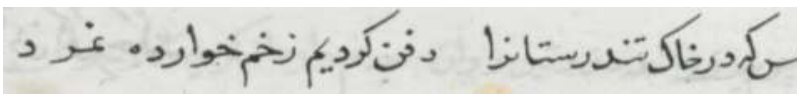
10 oldı ve ol piyāde başı ucına geldi eyitdi

119 a

1 ben ḳatı zaḥmetden olmadum sen bedbaḥtılığıla olduñ

2 didi bu beyti oḳıdı

3

4

5 iy niçe yorga at ki yolda ḳalur * ḥar-ı lenk ilerüde menzil alur

6 iy niçe tendürüst kişiler olur * ol ki çok zaḥmı varıdı çok olur

7 meger bir ' ābid kişi varıdı zühdile meşhūr ol şehriñ

8 emîri bir gice da‘vet kılmış kim şöbet kıla zâhid bunı

9 işidicek beni be-gâyet za‘îf görsünler ‘ibâdet

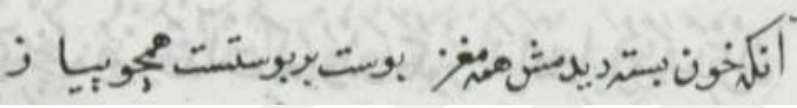
119 b

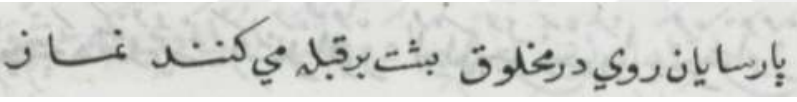
1 ve riyâzetele neye dönmiş disünler i‘tikâdları ziyâde olsun

2 diyü bir dârü yidi қаzâ-yı asumânî ol dârü aġuluyımış

3 hemân yidügi sâ‘at ölmüş ve bir ‘ârif bu beyti oķımış

4 anı göricek

5

6

7 ol ki hûn dimâġ olur maġz * kab kab üstine oldu hemçü piyâz

8 şûfî ki duta yüzi maħlûka * kıbleye arķası kılır o namâz

9 meger yunân milkinde bir ķâruvânı ħarâmiler urmışlar

120 a

1 ve delîm ni‘metlerini almışlar bâzircânlar çok aġlayup zârılık

2 kılıp allâha yalvardılar resûle daħı şefî‘ getürdiler velîkin

3 ħarâmiler iltifât eyledi

جو پيرو زشدد ز دتير روان چه غم دان از كويه كاروان

4

5 çü ni' met bulup ola uğrı revān * ne ğam ağlarisa aña qārvān

6 ittifaq loqmān hēkim ol kāruvānıla bile gidermiş bāzirgānlaruñ

7 birisi loqmāna yalvarmış ki birkaç kelime hikmet ve mev' izet

8 söyle bu haramiler inşā' allāh işbu mālumuzuñ ba' zısını

9 bārī girü vireler ki hiç nesnemüz qalması inen bī- hisāb

10 mālumuz gitdi loqmān eyitdi hikmet sözin dirig

120 b

1 durur ki bunlara söyleyem nitekim qā' il eydür

2 آهين را که مور يانه خورد نتوان بود از و بصيقل ژنگ

2

3 باسيه دل چه سود کفتن وعظ زود مينخ آهين در سنگ

3

4 ol demür kim müriyā yimedi * şayqal ursañ gidermez andan jeng

5 gönli qaraya ne aşşı va' az dimek * ki demür miñ yürimez der-seng

6 anlara va' az ve naşihat ne fayda qıla evet sizlere naşihatum

7 budur kim şimden girü ki elüñüze ni' met girür zira kim

8 görünürden görünmez çok dimişler kendü elüñüzle faqirlere

9 şadaqa idici oluñ siz zārıla geçen miskinlere virüñ kim

10 sizden zorıla almayalar nitekim qā' il eydür

121 a

1 بروز کار سلامت شکسته کان دریاب

2 که خیر خاطر مسکین بلا بگرداند

3 جو سائل از تو بزاری طلب کند چیزی

4 بد و اگر نه ستم کر بزور بستامند

5 berü zikār selāmet gözet şikesteleri

6 gönüllerin yap u vir nesne nîk-dil olalar

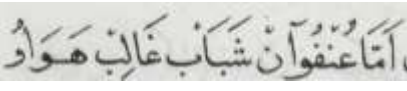
7 çü zārıla dileye sâ'ile vir aqçe vü pül

8 ve eger ni zorıla elüñden harāmiler alalar

9 hōca sa' dī eydür nice kim baña şeyh ecel ibni şorı

121 b

1 naşihāt kıldı semā' ı terk eyle diyü ve 'uzlet ve halvet

2 ihtiyār eyle didi

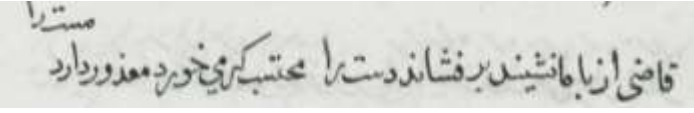
3 heves t̄alib olmağı nāçār birkaç zamān anuñ rāyı

4 hilāfinca 'amel eyledüm kanda semā' varısa varurdum

5 lezzet nefsi hāşıl kılırdum ammā gāh gāh şoḥbet-i naşihāt

6 şeyh añardum l̄ikin gine nefis hevāsı gālib olup

7 bu beyti oқıdum

8

9 қадај otursa bizümile elde varını saça

10 mestleri ma' zür dutar çün muhtesib süci içe

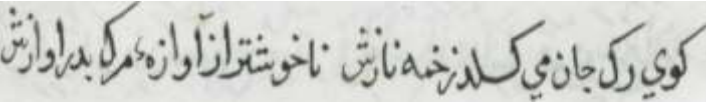
122 a

1 tã ki bir gice bir şoĥbete irişdüm bir muṭrib gördüm kerih

2 mantıķ her zaĥme ki urur şanki bir ser tiz ĥançerile cãn

3 țamarını açar āvãzı nã-sezã-vãr kişı cãnından yigrek durur

4 işidenler geh kulaĥa parmaĥın dutar geh dudaĥın ışırrır

5

6 cãn țamarların keser şan zaĥme nã-sãzı anuñ

7 nevĥa āvãzından biter ol naĥs āvãzı anuñ

8 bãrî yüzin gören kişinüñ melãleti getmez hergiz

9 raĥatlık görmez tã ki cãn ıztırãba düşer bu naĥs

10 āvãz-ı nevķat ĥãmüş ola diyü ne ĥöd ĥoš rãĥat

122 b

1 olmaĥa țurur nitekim ķã 'il eydür

2 بنید کسی در ساعت خوشتی مگروقت رفتن که دم در کشی

3 semā'ında anuñ kim hōşluđı * gidesin ya ol ide hāmūşlıđı

4 gördüm meclis ehli ıağılıp getmek isterler kim birisi ıapu gözedür

5 ve kimi ıulağına pambuk dutar fi 'l-cümle meclis ıavmi hayrān

6 ıaldılar ıovup dağı gidermezler lābūd ben dağı bu beyti oğudum

7 چون در آواز آمدان بر بپسرای کخذا را کتم از بهر خدا

8 زیقیم در گوش کن تا نشنوم یادریم بکشای تا بیرون روی

9 geldi ıün āvāze-yi ol borbuı -serāyı

10 didüm ol ev issine hađđı hūdāyı

123 a

1 jıve dök ıulağuma işitmeyeyim aı ıapuyı yā ııkayım gideyim

2 bu resme ıok dürlü sözler geıdi velī encām-ı kār

3 ban[g]lara²⁰ muvāfađat ıılıp ne ıekdümise ıekdüme ıok mücāhede

4 ıılıp zağmetlerle ol gice şabağa erişdüdüñ

5 tā ki bir bī -ma' rifet mü 'ezzin bang urdı

6 مؤذن بانک نبی هنگام برداشت غمی داند که چند از شب گذشتت

7 دَارِزِي شَبَّازِزْكَانِ مَن پَرِس كِه يَكدمِ خَوَابِ دَرِچَمِ نَكشْتِ

8 mü 'ezzin bang-ı bî -hengām urdı * ki giceden ne kadar geçdi bilmez

9 gice uzunluğın kirpüğüme şor * ki bir dem gözüme hiç uyhu gelmez

10 çün şabaḥ oldı ol zaḥmet ḥalāşına be-ḥükm-i teberrük

123 b

1 başumdan destārum bilümden meger dīnārımı muğannī öñinde

2 oḳudum ve çok minnet ve sipās kıldum çün ol yārānlar

3 bu ḥilāf 'ādeti gördiler beni ḥiffet ' aḳlıla²¹ ḥaml kılup

4 eyle durur didiler zübān-ı ta' arruz baña uzatdılar ve melāmet

5 kıldılar kim bu sen kılduğñ ḥareket ' aḳılāne degüldür ki

6 ḥırқа-yı meşāyih ve zer kemeri bu muṭrib pelīde viresin

7 bu ḥöd cemi' ' ömrinde kefende bir pül görmiş degüldür

8 yāḥūd definde pülü ol urmuş degüldür nitekim ḳā 'il eydür

9 مطرب دوزان نجسته سراي کس دوبارش ندیده دریکه جای

10 راست چون بانگش از دهن برخاست خالق را موی بر بدن برخاست

124 a

²¹ Kelime metinde şeklinde yanlış yazılmıştır.

1 منع ايوان زي مول او برمسند مغر ما بر دخلق خود بدريد

2 bu hōş evden o muṭrib olsun ırāk

3 bir yiri kılmaz iki gün oṭuraḳ

4 çünki aḡzını açup ayda iri * ṭurur işidenüñ tüsi dik öri

5 ḳuş yuvadan işitse anı uralar * beynüm alur boḡazını yırtar

6 ben eyitdüm maşlaḫat oldur ki zübān-ı ta^ç arruz uzatmayasız ki

7 kerāmet şeyḫ eceli zāhir oldı yārenler eyitdiler imdi

8 ol ḫikāyet bize daḫı bildür tā ki biz daḫı istiḡfār idüp

9 aña uyalum ben eyitdüm vallāh baña şeyḫ nice kez dimişdür ki

10 semā^ç a varmasa ve ceng nāyı diñleme bu resme çok

124 b

1 va^ç az kılmışdur ammā ben işitmedüm bu gice ṭāli^ç -i meymün

2 ve baḫt-ı rüz-ı eفزün baña gelüp irşād kāmil kıldı

3 ve dest-i tevbe virdi ki baḳıyyet ^çömri zühde şarf idem daḫı

4 semā^ç a varmayam

5 او از خوش از کام و دهان لب شیرین گرفته کند و رنگند دل بویبد

6 و برده عشاق و ساهان و حجازت از حجره مطرب مکروه نریبد

7 āvāz-ı hōş ḫüb ve dehān-ı leb-i şirīn * ger naḡme kıla kılmazsa da göñül alur

8 ger perde-yi ' uşşāk hicāz olsa sipāhān * mekrūh olıcaķ muṭrib āvāzı ķatı gelür

9 loķmān ḥekīme şormışlar ki edebi kimden ögrendüñ eyitmiş

125 a

1 bī- edeblerden her fi' l kim ḥalkuñ şaḥīḥ nazārında

2 nā -pesendī²² ve mezmūm ola ol fi' lden perhīz

3 eyledüm irāk oldum

4 نگوید از سر باز بجه حرنی کران بندی بگرد صاحب هوش

5 آمد باب حکمت پیش نادان خونند آیدش بار بجه در کوش

6 diseñ cāhile yüz bāb pend ü ḥikmet anı bāziçe dutar ger ura gūş

7 diseñ bir ḥarfde bāziçe birle ḥōş ögüt dutar andan şaḥibi 'l-hūş

8 bir ' ābid bir gice yüz batman ṭa' ām yimiş ve şabāha degin ḥatimle

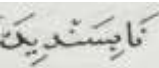
9 namāz ķılımuş bir şaḥib-dil dervīş bunı işidüp eyitmiş

125 b

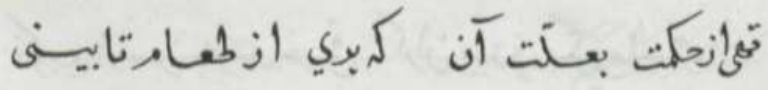
1 eger yarım etmek yise uyusa bundan çok yigrek olurdı ki

2 tecellī[-yi]²³ cemāl açlıkda olur

3 اندرون از طعام خالی دار تا درون نور معرفت بینی

²² Kelime metinde şeklinde yanlış yazılmıştır. Kelimenin doğrusu sözlükte pesendī şeklindedir.

²³ Ek eksikliği tamamlanmıştır.

4

5 çok yimekten içüñi hālī kııl * anda tā nūr-ı ma^ç rifet görine

6 ^ç illet ol bilmedüğüne hikmet * tıldı içüñ ta^ç ām erir burına

7 bahşāyış ilāhī çırāğı tevfiķ pādişāhı irişdi nāgāh

8 bir menāhī içinde ^ç arak ve melāhī vādīsinde güm müstağrak

9 olmış kişiye tā hālka-yı ehl-i taḥkīķe girdi yümn-i kadem-i

126 a

1 dervīşānıla ve şıdķ-ı²⁴ nefis işānıla anuñ zemāyimi

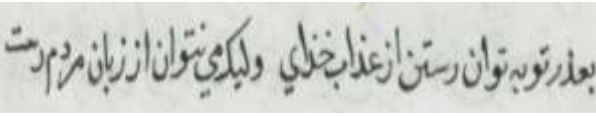
2 aḥlāk[-ı] cemā^çil[-ı]²⁵ evşāfa mübeddel oldı ammā ta^ç inler

3 dili kesilmedi daḥı uzadı dāyimā gelüp eydürlerdi kim

4 ne i^ç tibār bunuñ zühdine şalāhiyyetine bir iki gündür

5 gine geçer bayağıdan daḥı biter fāsık olur didiler bilmedi kim

6 kimesne hālķ elinden kırtılmaz

7

8 hālāş olur kişi tevbeyle haķ ^ç azābından

9 ne mümkün illā ki hālķuñ dilinden ola hālāş

10 lābūd ol kişi bir tariķat öñine gelüp çok şikāyet kıldı

²⁴ Metinde kelimeden sonra ve anlamına gelen u kullanılmıştır.

²⁵ Ek eksikliği tamamlanmıştır.

126 b

1 ağladı şeyh[-i]²⁶ kāmil daḥı ağlayup eyitdi bu ni‘ metüñ

2 şükri kaçan edā olur ḡanı olur devlet kim kişi ḡalk

3 mesāvī ide dāyim dilde ola diyü daḥı bu rubā‘īyi oqıdı

4 جند گوید بدانندش خوری عیب جو یان من مسکین اند

5 نیک باشی و بدت گوید خلق به که بد باشی و نیکت بینند

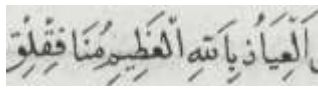
6 nice dirsın özine bed endiş * bin miskīne çoḡ ‘ayb dirler

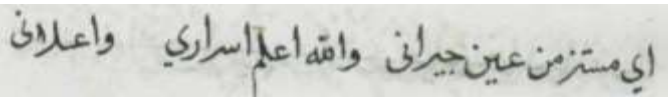
7 eyü ol nola ḡalk dise yavuz olınca ki eyü şanırlar

8 sen nefsüñi ıslāḡ eyle eyü olḡıl ḡalk yaramaz dirse

9 ḡam deḡül müşkil muşībet budur kim ḡalk seni eyü şana

127 a

1 sen yaramaz olasın lıḡ müşkil

2

3 gerçigi gizlüyem göremez ḡoñsumuñ gözi

4 ḡaḡ gizlümi ‘ayānumı bilür ḡoçuḡ sözi

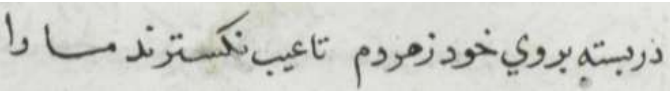
5 çünki ḡalāyıḡuñ gözine şīrīn görinüp eyü kişi olasın

6 allāḡ ḡatında yaramaz olursañ ne fayda her ne ḡāl varısa

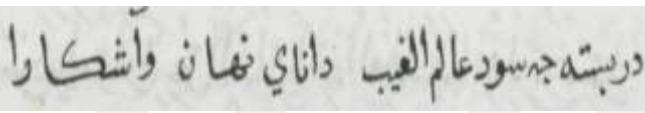
²⁶ Ek eksikliḡi tamamlanmıştır.

7 hōd allāh ҡatında ma‘ lūmdur gizlū ve āşikāre niceme Һalka

8 penhāndur nitekim ҡā ’il eydūr

9

127 b

1

2 tā bulmaya kimse göriben ‘ ayb * duta ҡapayavan ҡapuyı Һalkdan

3 yapmaq ҡapu ne aşı çünki bilür gizlūyi ‘ ayānı ‘ ālimü ’l-ğayb

4 hōca sa ’dī eydūr bir gün vardum meşāyiğden gile

5 eyledüm kim fulān kişi benümle Һayli zamāndur ‘ adāvet bağladı

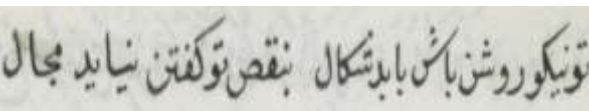
6 benüm Һaqqumda yaramaz Һanuqlıq virür didüm baña ‘ ālā vechi ’l naşıhat

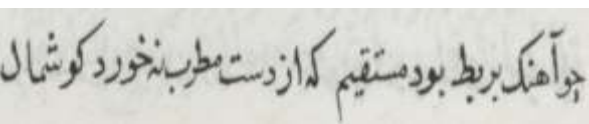
7 eyitdi sen eyü söylegil ve şalāh istegil senüñ

8 eylügüñ anı Һacil eyler eyü olsañ saña kimesne

9 mecāl bulmaz nitekim ҡā ’il eydūr

128 a

1

2

3 eyü söyle sen gelse ol bed-sigāl * bulmaya ‘ aybuñ dimege mecāl

4 çü āheng-i şeštā ola mustakīm * elinden yimez muṭribūñ gūšmāl

5 mešāyihden birisine şormışlar ki ḥaḳīḳat taşavvuf nedür

6 şūfīlik neden ʿ ibāretdür dimişler ol daḥı eyitmiş vallāh

7 bu tāʿifenūñ çoğ ilerü zamānda şūret-perākende²⁷ ve maʿnī

8 yüzinde cemʿ ve gönülleri müctemiʿ di aḡyārdan ḥālī ammā

9 şimdiki zamānda gönülleri perākende ve zāhirleri

128 b

1 cemʿ şūfīlik hırқа geymek oldu

2 جوهر ساعت از تو بجای رود دل بنهای اندر صفای نه بینی

3 ورت جاه و مال است و زرع و تجارت چو دل با خذ است خلوت نشینی

4 gider her nefes bir yire çün gönül * şafā bulımaz yaluñuzlıkda bil

5 eger māl cāhdur ticārāt u zerʿ * gönül ḥaḳda olsa yiri ḥālī ḳıl

6 ḥōca saʿdī eydür bir kār vānıla bir gice şabaḡa deḡin

7 yol yürüdük çün ʿaleʿl-şabaḡ oldu gün toḡdı

8 gündüzi nūrānī ḳıldı mīşe kenārında bir yirde

9 ḳāfile uyumaḡa āḡāz ḳıldı meger bir şūrīde ol seferde

²⁷ Kelime metinde şeklinde yazılmıştır. Sözlükte perakende şeklindedir.

129 a

1 hem-rāhıdı na^ç ra urdı yaban yolın dutdı çok naşīhat

2 kıldum ārām kılmadum eyitdüm ne hāldür ki hiç ārām kılmazsın

3 eyitdi gördüm bülbülleri nāle vü efgānıla geldi gülistān

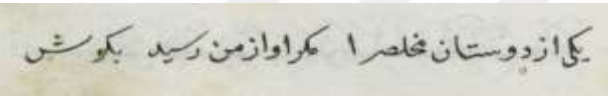
4 içinde ve mişeyistān içinde geyikler ve tağlar içinde

5 cūşa geldi cem^ç -i tevḥīd eḥad-ı kādīm zū^l-celāl

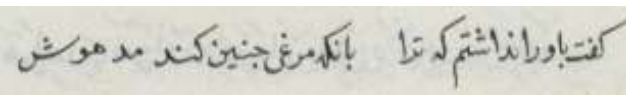
6 iderler bes mürüvvet ve revā görmedüm kim bu ḥayvānāt

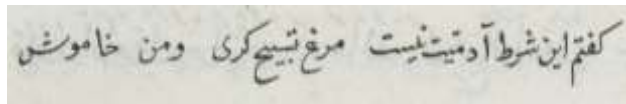
7 belki cümle mevcūdāt tesbīḥ oḡıya adamlar yata uyuya

8

9

129 b

1

2

3 şubḥ murğ faşīḥ inildisi *   aql şabr aldı gitdi ṭāḡat-ı ḥūş

4 meger ol dōst-ı muḥlişüm bir gün * benüm āvāz-ı āhuma urup gūş

5 didi ben görmezem revā ki seni * bir kuş āvāzı böyle ide medhūş

6 didüm olmaya şarṭ-ı ademlik * murğ tesbīḥ oḡıya ben ḥāmūş

7 ḥōca sa^ldī eydür ḥicāz seferinde kaç ehl-i dil

8 kişiler benimle hemdem ve hem-ka-dem oldılar ve fuḫahā

9 zümer ne ' ışḫ ğalebe kıluḫ velvele idüp muḫaḫḫikāne

130 a

1 tevḫīd yüzinden ebyāt oḫurduḫ bir ' ābid kiḫi ol

2 yolda kim derviḫler ḫāline münkirdi ve bunlaruḫ derdinden

3 bī-ḫaberdi bunlara düḫnām ve ṭa' na kıldı tā ki

4 menzil ḫayl-i beni hilāle geldi nāḫāḫ bir ḫara oḫlan

5 bir ' arab ḫadırından ḫıḫa geldi bir medḫ oḫıdı kim

6 gökde ḫuḫlar yire indiler anı diḫleyü ol ' ābidüḫ

7 bindüḫi deve raḫḫa geldi ' ābidi yire urdı

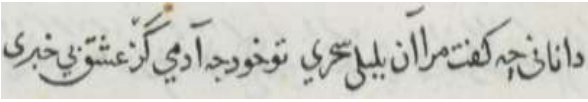
8 bir bīḫe yolın dutdı gitdi ḫün bu ḫāli gördüm

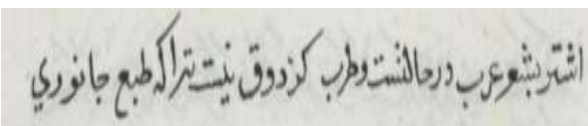
9 ḫāyet ta' accüb idüp eyitdüm iy ḫeyḫ ' acebdür bu laṭīf

10 āvāz bir ḫayvāna eḫer kıldı size ne ḫōḫ eḫer kılmaz

130 b

1 nitekim ḫā' il eydür

2

3

4 bildüñ mi nedir baña ol bülbül-i seheri * bilmezsin adammısın bu ışığdan
ħaberi

5 geldi ı arab ři ı rinden üştür sema ı a vecde

6 yok sende zevk meger var şab ı cānāvarı

7 bir ĥayvān sema ı a ve raķsa gelüp saña eşer kılmayıcak

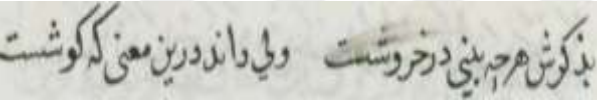
8 sen ol ĥayvāndan dağı kemter olursın revā mıdur ki

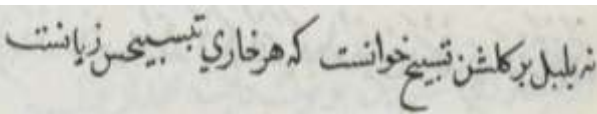
9 mecmū ı ĥayvānāt ĥurūřa gele belki cemi ı yaradılmıř

10 ĥaķ ı ışığına zıkrile vecde gelesen ĥāmūř olasın

131 a

1 nitekim ķā ı il eydür

2

3

4 cihān ĥaķ zıkrile geldi ĥurūřa * göñül bu ma ı nıyi alur gelse gūřa

5 hemān bülbül mi oķur gül-şende tesbıĥ * dil uzadur oķur dilinde tesbıĥ

6 meger bir pādiřāĥ varıdı ittifāk ecel yaşduğına

7 düşdi oğlı ve kıızı ve yarar ĥıřmı yoğıdı bes

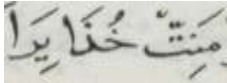
8 şehr ĥalkını vezirlerini divşürüp vaşıyyet kıldı kim

9 yarın ķal ı a ķapusında her kim ki bulsañuz tācum anuñ

131 b

- 1 başına uruñ ve anı beg idinüñ çün pādişāh emāneti teslīm
- 2 kıldı ‘ale’l-şabah halāyıkı cem‘ olup kapuya geldiler
- 3 bir dervīş buldılar ki loğmaya toymış degüldi ve bir kaftan
- 4 geymiş degüldi ammā erkān-ı devlet ‘ayān-ı hazret
- 5 vaşiyet-i şāhı yirine getürdiler ol dervīş bir zamān
- 6 salṭanat tahtında ‘imāret sürdi vüzerādan ba‘ zı
- 7 bunı könileyüp ḥased kıldı ve tā‘atından ḥurūc
- 8 idüp mülūk-i diyār iğvā kıldılar münāza‘ata başladılar
- 9 ve mu‘āvenet kılup her taraftan leşker çekdiler
- 10 çok şehir ve kal‘a elinden aldılar dervīş beg

132 a

- 1 vākı‘adan dil-ḥasta ve melül oturdu ol kadīm
- 2 dōstlarından ki dervīşlik hālinde bunuñıla qarīn
- 3 olmışlardı seferden bunuñ katına geldiler bunı
- 4 bu mertebede gördiler eyitdiler gönlüñ
- 5 cefā dikeninden ve miḥnet dikenini ayağundan çıkmış baht-ı

6 bülendün yāveri ve taht-ı iqbāl-i pesendün²⁸ rehberi

7 kılmış bu ulu menzile irişdün

8 dimişler ol ilerü geçen zaḥmetler belürsüz olmuş bir zamān

9 cefāydı bir zamān daḥı vefā ḥōşdur

132 b

1

2

3 çiçek geh açılır olur gāh cūşide²⁹ * ağaç yalnızca olur gāh gāh pūşide

4 çün bunu işitdi derviş beg eyitdi iy yār-ı ‘azīz

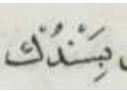
5 bu tehniyet günü degüldür ta‘ziyet günidür kim ol derviş

6 ḥālinde ğam-ı nān yirdiñ şimdi ğuşşa-yı cihān ne cihān

7 belki teşviş-i cān çekerem

8

9

²⁸ Kelime metinde şeklinde yazılmıştır. Sözlükte “pesend” olarak geçmektedir.

²⁹ Kelime metinde ‘se’ ile yazılmıştır.

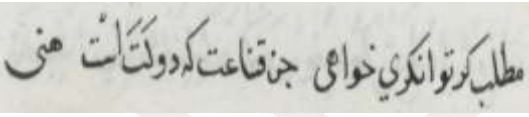
10 eger olmasa dünyem derd ü mendem * olursa sevgüsile pāy bendem

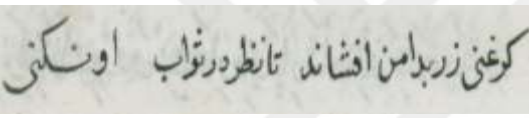
133 a

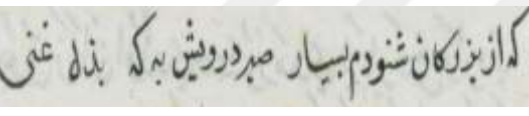
1 bu gavḡalu hicābı içde yoḡdur * belādur göñüle ger yoḡ ger ni çoḡdur

2 bu dünyā çoḡluḡı belāyımış cāna kişi cihāndan uşandururmuş

3 ol ḡanā‘ at kıymetin bilmedüñ ki genc-i bī-fenādur

4

5

6

7 isteseñ hiḡ yoḡsul olmayasın * bayıdur sen ḡanā‘ at iste seni

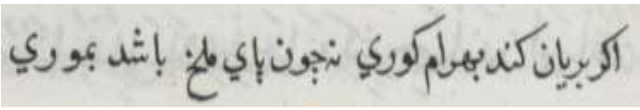
8 ululardan işitmişem ben çoḡ * şabr derviş yig ide bezl-i ḡanī

9 bay kişi altun virürse aḡkile * baḡma anuñ řevābına ḡo anı

10 faḡīr olup kendü ḡālinde olmaḡ yigregimiş ḡanī olup

133 b

1 ḡalḡuñ gavḡasında olmaḡdan nitekim ḡā’ıl eydür

2

3 eger biryān ola behrāmı görüñ * çekürgesi ayağı yig ola mūruñ

4 bir kişinüñ bir dōstı varıdı pādişāh hızmetine düşdi

5 çok zamān oldı görmedi bir yāri dağı varıdı

6 ikisi dağı bir araya geldiler ol pādişāh hızmetine

7 varan dōstlarını söyleşürlerdi ittifaq anuñ

8 oğlānlarından bir hızmetskār çıka geldi buña

9 şordular ki ol maḥdūmuñ bize ḥātırı mı qaldı kim

134 a

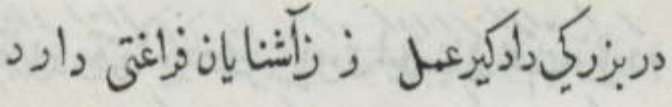
1 hiç bizi añmaz oldı oğlān eyitdi ḥāşā

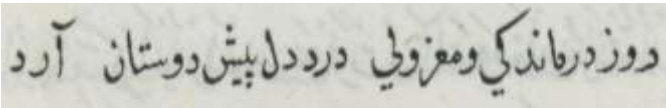
2 melāleti yokdur ammā kişi bu dīvān ehli ululıga

3 erişen dōstlar maḥ zül olıcaq eger olur hem

4 maḥ zül olıcaq görünür degme kişinüñ eli işde

5 olıcaq gözi işde olmaz nitekim qā'il eydür

6

7

8 ululıq bulsa işe irse eli * dōstdan fāriğ oluban oturur

9 çünkü maḥ zül ola vü dermānde dōstlar öñine der[d-i]³⁰ dil getirür

³⁰ Eksiklik tamamlanmıştır.

134 b

1 rivāyetdür resūl ḥazret-i ʿaleyhi ʾs-selām ki

2 ebā hureyre raḍiyallāhu ʿanhu her gün resūl ḥazreti

3 ḥizmetine gelürmiş anuñiçün çok nesne rivāyet ider

4 daḥı bir gün resūl ḥazreti eyitmiş

يَا أَبَا هُرَيْرَةَ

5 yaʿ nī bir kişi görmege dilerseñ ve ziyāret

6 kılmğa vaḳtehā bir kez ziyāret eyle tā ki maḥabbet ziyāde

7ola nitekim eydürler keşret müşāhede kıllet ḥürmetdurur

8 görmez misin güneş bu leṭāfetile ve bu ḥüsn[-i]³¹ cemālile ve bunca

9 çok dürlü faydalarla kimesne ʿāşık olmaz ve gözlemezler

135 a

1 ve geldüğini ve gitdüğünü kimesne añmaz meger

2 ramazān güninde yāḥūd zimistān gününde ki maḥcūb

3 olup maḥbūb olur ammā ay kim nūrı güneşden

4 alur ayda bir kez yeñi olmağın gözedürler dāyım

5 gözlerde olur ḥuşūşa bayram aylarında sīmā olur

6 bayramda nitekim ḳāʾil eydür

³¹ Ek eksikliğı tamamlanmıştır.

7 بدیدار مردم شدن عیب نیست ولیکن نه جندانگی کونید بس

8 الاوشین راملت کنی ملامت نیاید شنیدن زکر

9 degül ' ayb varmaq ādem qatına * velī nice otururđı māye işiden

10 yig ol kılasın sen melāmet seni * melālet çekince dağı kişiden

135 b

1 meger şöhetde otururken birisinüñ qarnında bād-ı meḥālif

2 peydā oldı çok egildi bükildi

3 cidd ü cehd kıldı def' idemedi arquncaq şaluvireyim

4 şandı likin üngürüs topı meşābesinde bir nesne

5 peydā oldı azan subes[u]³² hacāletden döndi oturanlara

6 eyitdi iy dōstlar ma' zūr dutuñ bī-iḥtiyār

7 şadır oldı ki ḥaṭā vü nisyān ma' fuvv durur egerçi

8 bī-edeblik oldı ammā ḥayli rāḥat düşdük didi

9 hem cemī' -i ' ālem bu ḥāli bilürler ki rāḥatlık durur ḥuşūşa

136 a

1 tebevül ḥālinde ola

³² Kelimedeki eksiklik tamamlanmıştır.

2 شکم زندان بارت ای خردمند ندارد هیچ عاقل باد در بند

3 جو باد اندر شکم بجد فروهل که باد اندر شکم بارت بردل

4 ځارن زندان-1 یلدور ای ځردمند * یلی هیچ دتا می ٴاځیل

5 چو ځارن ټولا یلیدن ښالویرگیل * ځارنډا گونوله اځیر یلدور یلی بیل

6 ځوځا ساٴ دی یدور بیر گون دمیښځدا یارنلرله ملول

7 اولپ ټورول گلدوم ځودسون ښاځراسنا دوشدوم گیتدوم

8 ایتفانځ ځازا-ی اسونانی ځایندنا ٴسیر اولدم ټارابولوس

9 ځانداځندنا ځوهولدارنلا ټورانځ چکر ایلدوریدوم ځالهب

136 b

1 beglerinden bilişdüm nāgāh anda gelmiş beni gördi

2 bildi eyitdi şeyḥ saٴ dī ḥikāyet nedür eyitdüm

3 vallāh ḥāl dili yigrek söyler nedür diyelüm

4 همی کرختم از مردمان بکوه بدشت که از خدای نمودم مردمان برداخت

5 قیاس کن کی چه عالم بود درین حالت که در طویله نام دهم ساید ساخن

6 yazıya tağa çıḡup ځaçup gıtdüm yārenlerden

7 ḥaḁḁa ښıḡınuḡ oturmaḡum ol yārenlerden

8 ḁıyās eyle bu ḁālde nola benüm ḁālüm

9 ki bir ʔavīleye dūşdüm bu yād erenlerle

10 yārī birçağ bilmiş kişiler var mısa yāhūd müslümānlarla

137 a

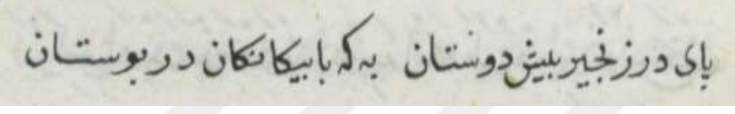
1 olmuş mısam acımazdum hele allāhdan ne gelse hūşdur

2 ammā kaç biliş kişile dutsağ olmağ hemān āzādliğdur

3 kayırmaz dōstuñ cefāsın çekmeyen kendü hağāsına

4 acımağ dōstlar ʔatında habsde yatmağ yigrekdür biğānelerle

5 temāşā ʔılmağdan

6

7 dōstlar öñinde ayāğ zindānda hūş * bōstānda yādlarla olınca boş

8 fi 'l-hāl baña terağğum idüp on ʔızıl filori virdi

9 beni āzād eyledi ve kendü birle aldı halebe geldi

10 meğer bir ʔızı varımış yüz altuna kābin ʔı[y]³³dı

137 b

1 baña virdi birçağ zamān bile olduğ gördüm ol ʔız

2 iñen sitize idi ve bi-edebed oldı dili uzadur

3 ve dirliği ʔar eyledi bu beyti oğıdı

³³ Eksiklik tamamlanmıştır.

4

زن بد در سراي مردنکو هم درين عالمست دوزخ او

5

زينهار از قوين بد زنهار و قنار بنا عذاب النار

6 eyü kişi evinde bed ' avrat * bu cihānda ʔamūdur iy hōş baht

7 yaramaz kişiden şaşın zinhār * iy celeb şaşla

من عذاب النار

8 bārī beni ʔul gibi görür oldı bir gün dil uzadup

9 eyitdi sen ol degül misin kim atam seni on filoriye

10 fireng elinden aldı esiriken ʔalāş eyledi

138 a

1 şimdi ol eylügen * unıtduñ mı ben eyitdüm belī ben

2 ölem kim on filoriye fireng elinden ʔalāş eyledi

3 evet yüz filorile senüñ elünde esir eyledi

4

شيدم کوسفندی را بزرگی رهانید از دهان دست کردی

5

شبهگاه کارد بز خلقش بالید روان کوسفند از وی بنالید

6

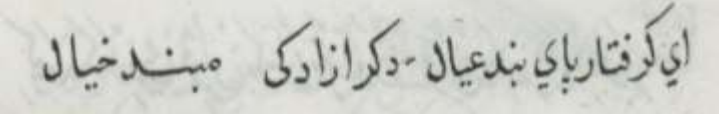
که از چکال کور کم درر بودی جو دیدم تو تیر از کک بودی

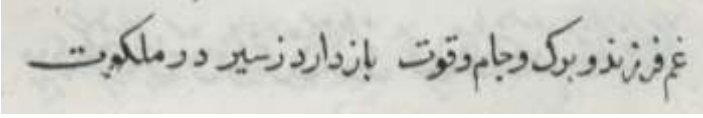
7 işitdüm bir ʔoyunu bir kişi irdi * alup ʔurduñ elinden şalurıdı

- 8 gice kesdi oyın başın teninden * oyın cānı iņen iņledi bundan
9 didi gerı beni sen urtdan alduņ * veli urtdan biter sen baņa olduņ

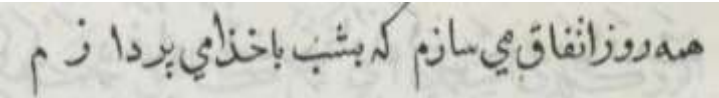
138 b

- 1 meger pādiřāhlardan birisi bir ābid kişiye kim o oğlı
2 ve ızı varımış şormış ki bu evāt-ı azize
3 nice geurürsin ābid eyitmiş vallāh řāhā her gice
4 münācātda ve her seher ref-i hācātda ve her gūn
5 ğuşşa bend iħrācātda bu sōzler baņa hōř gelmiş
6 ve ol ābide vech-i kifāf muin ılmış tā ki
7 bār-ı bend-i ayāl anuņ gōnlinden gōtürüldi
8 bir ākil bunu işidüp bu beyti oıdı

9

10

139 a

1

2 شب جو عقد نماز می بندم چه خورد بامداد فرزندم

3 iy giriftār olan be-bend-i ‘ayāl * daḥı āzādlık saña oldı ḥayāl
4 ḳaftan-ı ḳūt oğul ğamı sende * melekūtūñ ḳıyām-ı seyrinde
5 gönlüme her dem ittifaḳ idirem * her gice ḥaḳdan artuğın giderem
6 çün gice el bağlayup namāza ṭuram * ğam yirem ṭañla oğluma ne
virem

7 meger şāmda bir ‘ābid kişi bir gūşe-yi ihtiyār idüp

8 ‘ibādete meşğul olmışdı ve ağaç yaprağın

9 ve otlar yimege başlamışdı bir gün ol şehrūñ

139 b

1 begi kim pādişāh vaḳtıdı ol kişiye ziyārete
2 gelmiş ve bunuñ ḥālin görmüş be-ğāyet ḥōş gelüp
3 eyitmiş nola eger şeyḫ niceme zaḥmet olursa
4 luṭf idüp şehre gelseler bir ḥōş maḳām
5 düzivirelüm anda ferāğat olup ‘ibādete
6 meşğul oluñuz kim hem ‘ibādet itmege daḥı ziyāde
7 ḳuvvet olur şeyḫūñ berekātında nice kişi daḥı
8 müstefīd³⁴ olalar ve şāliḫ a‘ māle iḳtidā ḳılalar

³⁴ Kelime metinde şeklinde yanlış yazılmıştır.

9 şeyh bu sözi rāzı olmadı

السَّلَامَةُ فِي الْوَحْدَةِ

10 didi ve pādişahuñ bir ‘āqıl vezīri varıdı

140 a

1 ilerü geldi eyitdi iy şeyh-i kāmil nice

2 bu mübārek hātırınıza muvāfıq degül qayırmaz

3 pādişāh sözi yirinde olmağıçün birkaç gün

4 gelüñ görüñ eger muvāfıq gelmezse gine

5 gelesiz küdürāt-ı ağıyārda şeyhüñ vaqt-i aziz

6 şöhetüñ şafāsına halel irerse gine halvet

7 ihtiyār itmek sehl işdür şeyh bu sözi işidicek

8 rāzı oldı sürdiler şehre geldiler şāhuñ

9 bir hūş bōstānı varıdı içinde bir laţif sarāy

10 rūh-āsāy ve dil-güşāy şeyhe teslim kıldılar

140 b

1

كل سر خوش دو عارض خوبان سببش همجوز لطف محبوبان

2

همچنان از بهشت بردهجوز شیرانورد طفل دایه هنوز

3 irmemişidi aña berd-i ‘acüz * süde toyurmamışdı dāye henüz

4

واقاير عليها جلنار علف باسرا لاضر نار

5 çün şeyḫ bu sitān içinde sarāya girüp fāriḡ 'ül-

6 bāl oturdı bes buyurdı pādiṣāh bir kenīzek

7

خوب روي وبعدموني سمن بوي

8 fi 'l-hāl şeyḫ ḥuzūrına iletdiler şeyḫūn

9 iç ḥizmetin kıla

141 a

1

ازین مه پاره عابد فریبی ملائک صورتی طاوس زبانی

2

که بعد از دیدش صورت بند وجود پار سایه اشکی

3 bu meh-rūy aldaya şeyḫi itse ḥizmet

4 melek-ṣūret velī tāvus-ı zīnet

5 zīre gördükde bağlamaz daḫı anı

6

وجود پار سا معنی صورت

7 ve ol kenīzek ardınca bir oḡlān ki 'ışkında

8 فَلَكَ سِرْكَرْدَانِ مَلَكِ حَيْرَانَ بَدِيعِ الْجَمَالِ

9 لَطِيفُ الْأَعْتَدَالِ لَبَدْرِي شَوْقِنْدَه عَقِيقَيْنِ

10 gözleri gülgün olmuşdu

141 b

1 zülf sünbülleri Һaşretinde Һoten nāfeleri cigeri

2 Һün olmuşdu

3 هَلِكِ النَّاسِ حَوْلَهُ عَطْشًا وَهُوَ سَاقِي يَرْي وَيَلَيْتُ

4 دِينَ اَنْ دِيْدَنْش نَكْرَدَدَكِر هَمْجَان كَزْفَرَاتِ مَسْتَقِي

5 çevre yanında Һalk şusuz olur

6 gösterür şuyı o sākī içürmez

7 Һoymadı göz yüzine nehr-i fūrāt

8 zīre müstesķī olan Һoyurmaz

9 çün ‘ābid[-i]³⁵ miskin bunları görđi ol dem

10 uçmağa girdüm şandı ol lezīz loķmaları

142 a

1 yimege başladı ve laṭīf Һonları geydi

³⁵ Ek eksikliği tamamlanmıştır.

2 ve oğlan hayālinden ve kenīzek cemālinden

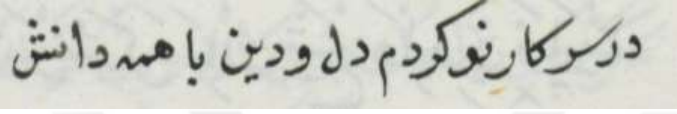
3 dürlü şafālar sürmege başladı gönli rubūde

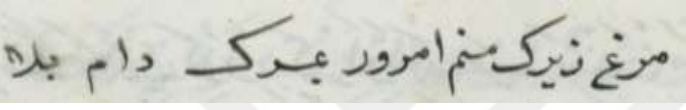
4 oldı nitekim hūkemā dimişdür maḥbūblaruñ zūlfi

5 ‘ iffet ve şūfīlik ayağınuñ bağı ve zencīridür

6 ve gönül kuşınıñ dāmıdur

7 ve beñleri dānesidür

8

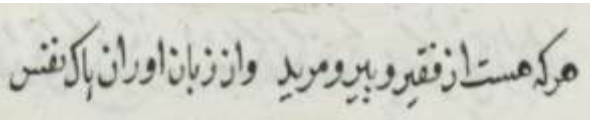
9

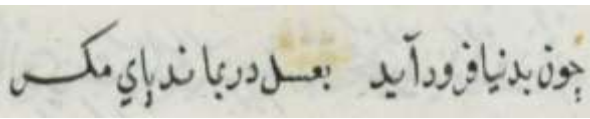
10 fi’l-cümle bārī şeyḥüñ ol şafā-yı vaqt mecmū‘

142 b

1 devlet zevāle yüz dutmışıdı ve faķīrlığa

2 ḥaķīrlığa varmış

3

4

5 her ne kim var faķīr ü şeyḥ ü mürīd

6 sözi geçen daḥı o pāk nefes

7 dünye balçığına çökele çöker * nitekim ḳala bālda pāy-ı meges

8 birkaç zamāndan sonra melik şeyh 'ābidi ziyāret
9 itmege geldi gördi kim evvelki hey'ātından mütebeddil
10 olmuş semirmiş aķı aķ kızılı kızıl olmuş

143 a

1 bir bāliş dībā üzerine tekye kılmış karşıusunda bir ğulām gül-izār
2 тұrur hayrān ve zār ve ardında bir kenīzek
3 perī peyker başında çün müzevvece tāvus-ı melik
4 bunı gördi hayrān oldu söze başladılar
5 söz açdılar sözden söz çıkararak āhir kelām
6 buña erişdi ki pādişāh eyitdi 'ālemde ben
7 iki t̄āifeyi kıtı severem bir 'ulemāyı bir zāhidleri
8 meger pādişāhuñ bir cihān dīde feylesof
9 vezīri varıdı bu sözi işidüp eyitdi şāhā
10 dōstlık şartı budur ki her t̄āifeyi ki seversin

143 b

1 aña eylük idesin pādişāh eyitdi nice idelüm
2 vezīr eyitdi 'ulemāya çok aķçe virgil 'ilmi dağı
3 oķusunlar ziyāde olsun zāhidlere aķçe virme kim

4 zühdi bozılmaya zāhid olan aq̄çeyi nider

5 خاتون خوب پیکر پاکیزه روی را

6 نقش نگار و خاتم فیروزه کومبانش

7 دروش نیک سرت فوخته رای را

8 نان رباط لقمه دروین کومبانش

9 ḥātun ḥūb peyker ü pākīze olan

144 a

1 naq̄ş u nigār u ḥātem u fīrūzeyi nider

2 dervīş nīk sīret³⁶ ferḥunde rāy olan

3 nān ribāṭ loq̄mayı dervīze nider

4 zāhid oldur ki allāhdan ğayrıdan vaz gele i' rāz

5 ide dūnyā-yı dūn q̄anda q̄aldı ne zāhid

6 olsun ol kim allāhdan i' rāz ide dūnyāya

7 aldana nitekim şimdiki zāhidlerüñ ḥāli buña yaq̄ındur

³⁶ Kelime metinde şeklinde yazılmıştır.

8 نزهادر ادرم بايد نه دينار چوبست زاهد ديگر بدست ار

9 çü zāhid ele ala aqçe altun * qo anı bir dağı zāhid bul iy hūn

144 b

1 bu eṣnāda ittifaq pādiṣāha bir mühim iş düşdi

2 gāyet müṣevveṣ hātır olup eyitdi kim eger

3 bu iş murādumca olursa zāhidlere bunca

4 aqçe virem çün ol iş murādınca hāşıl

5 oldı çün şart-ı vefā lāzım oldı

6 pādiṣāh yirine getürüp hāş kulına bir kīse

7 taldurdu virdi var zāhidlere ulaşdurgil

8 didi ol kul dağı dānā vü hūşyār vaqt

9 ‘ ayyār kulıdı tañlacak gitdi tā aḥşam

10 olınca gezdi aḥşam kīse-yi aqçeyile

145 a

1 gine getürdi pādiṣāh hizmetinde baş urdı

2 kīseyi öñinde qodı pādiṣāh eyitdi

3 ne hikāyet kul eyitdi vallāh hiç bir zāhid

4 bulmadum pādišāh eyitdi bu ne sözdür

5 bu şehirde zāhid big var ola ʔul eyitdi

6 iy šāhā beḳā-i tū-müstedām bād ol kim

7 zāhid degüldür aña niçün aḳçe virem çün

8 pādišāh bu sözi işitdi geldi bes nedīmleri

9 bu ʔula taḥsīn idüp bu beyti oḳudılar

145 b

1 زاهد چو درم گرفت در نیار زاهد تزار و کس دست آر

2 zāhidi kim ele ala altun pūl * anı ʔo yūri bir eyüsin bul

3 ʕ ulemādan bir nesne şormışlar ki işbu evḳāflaruñ

4 etmeginde ve bāḳī mākūlātında nedür dirsın

5 müftī eyitmiş eger ol etmek ve ğayrısı ferāgat

6 bāḫını ve cemʕiyet ḫāḫırı çün olsa ḫelāldür

7 ve eger şūfilik etmegiçün olsa ḫarāmdur

8 نان از برای کعبه عبادت گرفته اند صاحب دلان کعبه عبادت بران نان

146 a

1 şāhib-dil etmegi istedi günc-i ʿibādeti * şanma etmegiçün isteye günc-i ʿibādeti

2 meger bir dervīş bir kişinüñ evine konuğ oldu

3 ittifağ ol gice ol evde ehl-i fazıl u var bāb

4 belāğat yārenler cemʿ olup şoğbet kılurlardı

5 her biri birer laṭife eyitdi ve bir maḍāhike taqrīr eyitdi

6 nitekim resm-i şoğbet-i zarīfe nedür çün nevbet

7 dervīşe geldi dervīş miskin ırāğ

8 yirden gelmiş yorgun argun açıldı sen dağ

9 söyle didiler dervīş eyitdi vallāh menüm fazlum

146 b

1 ve hünerüm yokdur ve dağ hiç nesne oğımadum

2 evet benden bir beyte ḵanāʿ at kılıñ dervīşlik

3 varı ne durur didi bu beyti oğudı

4 من كرسنه در بر ايرم سفره نانی

5 همچو غريم بدور حتام زنان

6 men aç berāber ṭururam şofra-yı nāna

7 şöyle ki ʿazāblar der-i ḥammāmı zenāne

8 çün ol yārenler bu ḥikāyeti işitdiler dervīşün

9 zarāfetini begendiler geldiler şofrayı dürlü dürlü

147 a

1 düzdiler dervīşüñ öñine getürdiler andan

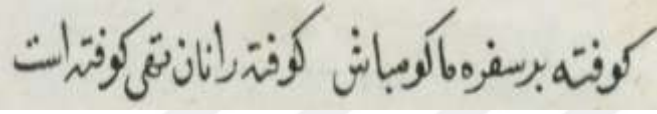
2 şāhib-da‘ vet ev issi eyitdi iy dervīş

3 bir laḥza tevaḳḳuf eyle şabr kılıgıl hizmetkārlar

4 köfte ve biryān bişiriyorlar ol daḥı

5 laṭīf durur dervīş bu sözi işitdi

6 başın ḳaldurup bu beyti oḳıdı

7

8 şofrayı ḳo şalma bizi köfteye * argına açā köftedür etmek daḥı

147 b

1 meger bir ulu şeyḥüñ kāmīl deġinmiş mürīdi

2 varıdı bir gün şeyḥ şikāyet ḳıldı kim ḥalāyıḳuñ

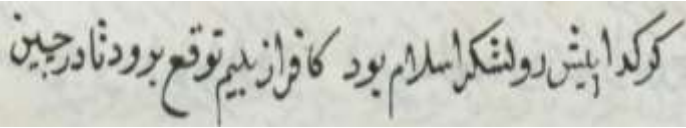
3 gelüp gitdüġinden üşendüm teşvīş

4 çekerem ḥuzūrum ḳalmadı şeyḥ eyitdi eger

5 ḥalāş olmaḳ dilersen ḳatuña gelen ḳişinüñ

6 yoḳsulına ödünç virgil ve bayından nesne

7 iste ki hergiz atuna gelmeyeler

8

9 leker-i islama dilenciler eger pirev ola * nesne iste ye dil[i]³⁷ vu ine aa kfirler

148 a

1 meger bir alih kii oqlna eyitmi gel varalum fuln

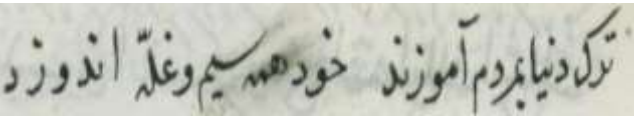
2 va' izn va' izin dileyelm ol oqlan 'akil

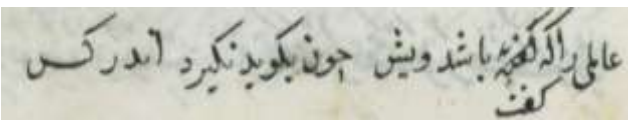
3 ve kamil idi babasına eyitmi vallh bu va' izlern

4 szleri hi bana eer ılmaz bu sebepden kim

5 ileri syledkleri szlerine muvaf

6 degldr dnyy terk idn bize virn dirler

7

8

148 b

³⁷ Ek eksiklii tamamlanmtır.

1 عالمی ان کس بوز کہ بزن کند نہ بکونید خلق خود نکند

2 halka dünyayı terk kılarlar * kendüler sım ü galle dirler

3 kankı 'ālim ki söz diye ancak * dutmaya kim ola anı dutacak

4 ol durur 'ālim eyü kişiler * halka virdüğü öğüdi işler

5 'ālim oldur ki itmege yaramaz * kendü kılmadığını halka dimez

6 'ālim oldur ki okuduğunu duta ve söyledüğünü

7 işleye ne fayda andan ki halka öğüt vire kendü

8 dutmaya kula te'ālā

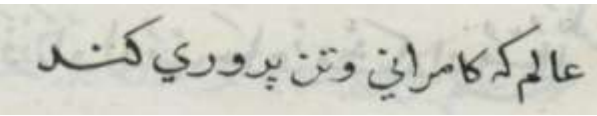
9 ya' nī halka eylük işleñ

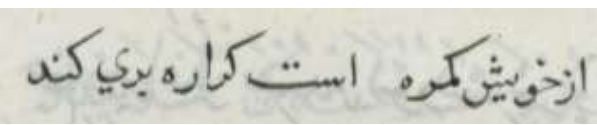
10 diyü buyurursın siz kendü nefslerüñüzi

149 a

1 unudursız bir kişi kendü yoldan taşra olıcağ

2 ayruğ kişi yola iletmez

3

4

5 'ālim gevde bisleye issi serveri ola

6 bilmez o kendüzini kimüñ rehberi ola
7 çün atası bu sözleri işitdi eyitdi iy oğul
8 revā degüldür ki mücerred bu hayāl-i bātlıla fāzıllar fāzıllar
9 ve nāşihlar terbiyetinden yüz çevürelere ve
10   ulemāyı dālālete nisbet kılarlar ve   ilm talebinden ve bu fevāid[d]³⁸en

149 b

1 maħrūm kalalar şol gözsüz kişi meşeline dönesin kim
2 meger bir gice şarb yire uğramış şoħbetden giderken
3 daħı geçemiyecek feryād idüp çağırmış ki iy müslümānlar
4 hīç bir çirāguñuz yok mıdur getürüñ kim yolumuzı
5 görevüz meger bir   arif kişi bunı işidüp
6 eyitmiş iy dervīş sen çirāğ görmez misin
7 bes çirāğıla ne göresin vāy oğul bu
8 meclis va  az[i]³⁹ kelbe bezzāzāna beñzer bunda naħdī
9 irādetden geçüp irādet getürmeyince sa  adet

150 a

1 ele girmez eydilen sözi diñle cān kulağın
2 açğıl nitekim kâ  il eydür

³⁸ Eksiklik tamamlanmıştır.

³⁹ Eksik ek tamamlanmıştır.

3 قول عالم بکوش چان بشنو و رغابد بگفتنش کردار

4 باطش آنکه مدعی گوید خفته را خفته کی کند بیدار

5 مرد باید که کرد اندر کوش و روشنت بست بند بر دیوار

6 ځاځل ٴآللمل ٴآن ځلارللا اٴٴل * سٴزلرل ځٴسٴرٴر دٴ آزآرا

7 ځالٴٴز مٴدٴٴٴ ٴٴ سٴزل بآٴل * ٴٴر ٴٴرل ځآآان ٴٴرآرا

8 ٴر ځرٴ ځٴٴا ٴځٴدٴ ځلارلا * نٴلا ځازٴلمٴٴسا دٴٴآرا

9 ٴر ٴلدٴر کٴ ٴځٴدٴ اٴٴدٴ سٴٴلٴر ځرٴ دٴٴسٴن

10 ځرٴ دٴٴماسٴن دٴ کٴ دٴٴآردا ځازٴلمٴٴسٴدٴ

150 b

1 ٴٴ ٴآلٴلرٴ ٴآٴٴٴ ٴلمآز زٴرآ ٴآبٴدلر دآٴٴ

2 نٴآٴ بٴلدځٴ ٴآلٴلر سٴبٴبلٴ دٴرٴر بٴ اٴكٴسٴنٴ

3 مٴٴلٴ ٴٴٴا بٴزٴر کٴ ځآٴٴل دٴمٴٴدٴر

4 صآب دٴل بٴدٴر سٴ آمد زآنآنآه

5 بٴٴکٴٴ ٴٴٴدٴ و صآبٴ اٴل ٴرٴٴٴ و

6 کٴٴٴ مٴٴان ٴآلم و ٴآ بٴدٴٴٴ ٴرٴ بٴدٴ

7 تااختيا كودازان اين طريق را

8 گفت آن كايم خوش بدري بردز موج و اين جهدي كند كه بگيرد غريق را

9 bir şeyh geldi medreseye hān-ķāhdan

10 şımış o ʿahdı ve şoĥbet[i]⁴⁰ ehl-i ʿarīķ hem

151 a

1 didüm ki fark-ı⁴¹ ʿābid ü ʿālim öküş midür * sevdün kıoyuban ol yolu sen
bu ʿarīķı hem

2 didi ki ʿābid almadı ĥırķa mevcden * ʿālim diler ki ʿıķara ol bir ʿarīķı
hem

3 meger bir ẓarīf-i cihān ve ĥarīf-i zamān ihtiyār-ı mey

4 buĥārından mesāmmāt ʿurük olup dimāġ mümtelī olup

5 mest olmış uyĥuya varmış bir āzāde yirde yatmış uyumış

6 ittifaķ bir ʿābidün yolu bunuñ ser vaķtine uğramış

7 ve anı bu ĥālde görüp aña düşünām oķıyup müsebbih⁴²

8 nazarla baķup ʿoķ teshīr⁴³ kılmış ve ol āşüfte daĥı

9 başın kıaldurup bu beyti yād kılmış kim buyurmuşdur ķā ʿil

⁴⁰ Ek eksikliġi tamamlanmıştır.

⁴¹ Metinde ve anlamında u kullanılmıştır.

⁴² Kelime metinde şeklinde yazılmıştır.

⁴³ Kelime metinde ĥ ile yazılmıştır.

151 b

1 اذارت ايماكر ساترا و حليما يا من يفتح لفوي لم لاعركريا

2 suçlu görürseñüz ört suçunı sātir ol ḥalīm

3 iy ‘ aybumuz açan niçün geçmedüñ kerīm

4 dervīşlik ve ‘ āriflik budur ki bir kişinüñ ‘ aybını görse

5 veyāḥud katında suçlu olsa ‘ aybın örte ve suçuna

6 kalmaya ‘ afv kıla yoḥsa şimdiki dervīşler gibi

7 ‘ ayıbsuz kişiye daḥı ‘ ayıblu demek ne revādur

8 متاب ای بار ساروی از کنه کار نشانیدی دروی نظر کن

152 a

1 اکرن ناجوانم بکردار جو بر من جواغردی کذر کن

2 güne kārđan çevürme yüz iy dervīş

3 bağışla suçunı aña nazār kııl

4 eger ben işde olmasam cüvān-merd * cüvān-merdāne sen benden güzēr kııl

5 tā’ife-yi rindān ḥilāf ve inkārıla birkaç dervīşlere

6 nazār kıılup nā-sezā sözler dimişler ve dervīşleri

7 döğmişler dervīşler miskinler ‘ āciz ü bī-çāre olup

8 nāçār pīr-i ṭarīkat öñine gelüp şikāyet kııldı

9 ve mācerā taqrīr eyledi lābūd pīr-i ʔarīkat ve şeyḥ-i ḥaḳīkat

152 b

1 naṣīhat idüp dervīşlere eyitdi iy ferzend-i cān

2 iy ferzendān-ı cān[u]⁴⁴ dil men bu ḥırka-yı dervīşān

3 cāme riyāzet durur nāme-yi siyāset durur

4 her kim ki bu kisvet içinde taḥammül kılmaya ve nā-merd olup

5 bu rūzigārı cefāyla geçürmese ol dervīş

6 müdde‘ī olur ʔavli bāṭıl ve ḥırka-yı aña ḥarām ve tāc

7 ḥırka-yı cefādan inciniben ‘ārif olma

8

9 ʔaçan bulanur sīlile deryā-yı firāvan * ‘ārif ki cefādan üşene göñli
ʔaradur

153 a

1 ḥōca sa‘ dī bu ḥikāyeti manzūm getürdi

2 bu ma‘ nī beyān itmege kim alçaqlık miskīnlik eyü durur

3 ser-firāzlık itmek eyü degüldür

⁴⁴ Eksiklik tamamlanmıştır.

4 این حکایت شنوکه در بغداد رایت و پرده را خلاف افتاد

5 راست از کرد راه و رنج رکاب کفه با پرده از طریق عتاب

6 من تو هر دو خواجه تا نشانیم بنده بارگاه سلطانیم

7 من ز خدمت نیم می بکنار به بیابان و باد کرد عیسار

8 قدم من بسع پیشتر است بس چراغ ز تو پیشتر است

153 b

1 تو بر بندگان مهر روی کان با سمن بسوی

2 ما فادم بدست لشکریان بسف پای بند و سرگردان

3 گفت من سر بر آستان دارم نه جو تو سر بر آستان دارم

4 هر که بیهوده کردن افرازد خوشتن را بگردن اندازد

- 5 diñle baġdāda bu hikāyeti sen * ʿ ilm ü perde cengin eydem ben
6 ʿ ilm ol yol tozıla renc[-i]⁴⁵ rikāb * çekdüġin didi perdeye itdi ʿ itāb
7 didi biz iki şāha fermānuz * bende-yi bārigāh-ı sultānuz
8 bir nevbet ħalvet itmezem şoġbet * çekerem toz rencile zaġmet
9 ħademim ħizmete öñdür ve artuġdur * bes senüñ ʿ izzetüñ niçün çoġdur
10 sen ol oġlānlarılasın meh-rūy yā kenīzeklerle müşkīn-būy

154 a

- 1 leşkerile elinde ben ħayrān * ayak üzre seferde ser-gerdān
2 perdedir ben işikde baş ururam * sencileyin göge mi uzaduram
3 her ki yoġ yire boyun uzatdı * üzdi boynın çeküp yabana atdı
4 meger bir zor bāz bir gün ġazaba gelmiş ve ħışm gine birle
5 tobtolu olup gözleri ħünīn ʿ aġīķa dönüp
6 aġzından köpükleri saçılup ġavġa iderken bir şāhib
7 dil kişi buña uğrayu gelür hikāyet şorar eydürler
8 vallāh fulān kişi bu geh düşnām oġudı ol sebebden
9 ġazaba geldi dirler döner şāhib-dil eydür

154 b

- 1 bu fūrümāye nice erlik daʿ vāsın ider ki biñ batman temuri

⁴⁵ Ek eksikliġi düzeltilmiştir.

2 götürür bir sözi noldı götürmez er oldur ki nefsi yiñe

3 لاف سرنجیک و دعوی مردمی بکوار

4 عاجز نفس فروماند چه مردمی چه زنی

5 والرازدست برآید دهنی شیرین کن

6 مردان نیست که مشت بزنی بر دهن

7 lâfi ser-bencelik ve da‘vâ-yı erligi urma

8 ‘avrat ere ‘âciz olur çünki nefis buyruğıla

9 ger elüñden gelürise bir ağızı tatlu ide gör

155 a

1 degül erlik bu ki ağızı urasın yumruğıla

2 hōca sa‘dī eydür ululardan bir ehl-i dil kişiye

3 şordum ki sîret-i ihvân şafâ ve ‘âdet-i hallân

4 vefâ dōstlık tarîķinde ne durur cevâb virdi kim

5 benüm kıatumda dōstlık oldur kim kendü murâdını

6 terk ide ve bir dōst murâdı hâşıl olmağıçün

7 nitekim hükemâ dimişdür bürâder ki der-ķayd hîşdür

8 ne bürâderdür ne hōşdur

9

میراہ اگر شتاب کند ہمہ تو نیت دل در کس منبذ کہ اول خواہ تو نیت

155 b

1 yolda çü yoldaşuñ ive ol yoldaşuñ degül

2 virme gönül o kişiye ki dildeşuñ degül

3 çün saña dōst dirliği her hālde muvāfiq

4 olmasa kim senüñ kayduñ anuñ kaydından be-cidd

5 ola haqīkatda ol saña yār olmaz belki aġyār

6 olur velīkin yār şüretinde muvāfiq olmasa hışımdan

7 hışımlık kesmek olur

8

چون بود خوش را دیانت و تقوی قطع رحم بهماز مودة قرینی

9 çünki hışımuñ olmaya dīn ü diyāneti * yigdür hışım diyince kesesin
qarābeti

10 hōca sa' dī eydür bir müdde' i bu beyti işitdi

156 a

1 ve bu qavlüme ' itirāz eyledi kim sen bu sözi nice dirsın kim

2 haq te' ālā qur 'ān-ı kerīmde qaṭ' -ı şıla[-yı]⁴⁶ raḥm kıлмаqdan

3 nehy kılmışdur müveddet-i zevī 'l-ḳurbā kıлмаğa buyurmışdur

⁴⁶ Ek eksikliġi tamamlanmıştır.

4 eyledür girçek eydürsin ammā ḥaḳ te‘ālā buyurır kim

5

6 kişi ḥıřmı ve ḳavmi atayı anayı

7 sevmek ve sözlerine muḫī‘ olmak gerek ammā fesād

8 olıcak uymamak gerek ḥaḳdan ırağ āşinā bigānedür

9 nitelim ḳā’il eydür

10

156 b

1 hezār ḥıřmuñ ḥudādan ḳatı cüdā oldı

2 fidā o bir yede kim ḥaḳḳa āşinā oldı

3 ḥōca sa‘dī bu ḥikāyetde ḫabī‘ atda olan

4 yaramaz ḥūyı gitmez illā öliceḳ gitdüḡini beyān ider

5 südile giren ḥūyı cānıla ḳıḳar

6

7

8 یاداران بدخشان دیش پیش وادرفت پرسیدش

9 که ای فرومایه آن چه دذانت حدخال لبش که انباشت

157 a

1 مزاحت بکفتم این گفتار مزل بگذارجد ازو بردار

2 خوی بد در طبیعت است زود جز بوقت مرگ اودست

3 anda bağdatda bir eyü kıoca er * virdi başmaqçıya kıızını meger

4 ol pelid merd geh ol kıızuñ dudağın * şöyle ışırdı kim çıkardı kıanın

5 tañla kıız atası gelüp gördi * tañlayup güyegüsine şordı

6 iy fūrümāye bu nice dişdür * bu lañif tudāğa itdügüñ ne işdür

7 ben dağı luñfila didüm iy ulu * toğrusın söyle buña gelgil kıo

8 berkişe çün kıışide hū yaramaz * olmayınca o hūyı ol ıramaz

9 meger bir fañihüñ bir kıızı vardı gāyet menhūse

157 b

1 ve zişt idi ve ʿavratlar haddine erişmişidi kimesne

2 almazdı lā-cirem çok cihāz ve mübālīg niʿ met anası

3 atası aña virmişdi tā ki ol māl sebebile bir kişi

4 çıқа gele ala

5 زشت باشد اطلس و ديبا که بودشان عروس نازيبا

6 zišt olur aṭlas eger dībā * çün geye düşene anı nā-zībā

7 altunuñ incünüñ ve aṭlas ve dībānuñ ol vaḳtin

8 kıymeti olur ki bir laṭif kişi ḳatında ola fi 'l-cümle

9 bārī ol naḥs kıızı nice kim zarūret ber-mesken

10 ḥarīr ? bulup nikāh idüp virdiler ittifaḳ

158 a

1 ol ḥālde bir ḥaḳīm keḥḥāl geldi cemi^ç gözi yaramaz

2 olanlara tīmār ve dermān eyledi ḥōş oldı

3 bir ^çārif geldi faḳīh eyitdi niçün işbu

4 keḥḥālī iledüp güyegü geh tīmār itdürmezsin didi

5 faḳīh eyitmiş vallāh ḳorḳaram tīmār olıcaḳ gözi

6 görür olur kızum bu şār zišt ^çavratuñ eri

7 gözsüz olmaḳ ḥōşdur

8 meger birḳaç dervişler bir pādişāh öñinden

9 geçmişler daḥı pādişāh bunlara ḥaḳāret nazarıla baḳmış

158 b

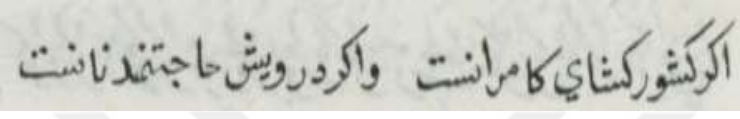
1 ve bir ehl-i dil dervîş bu nazarı añlayup

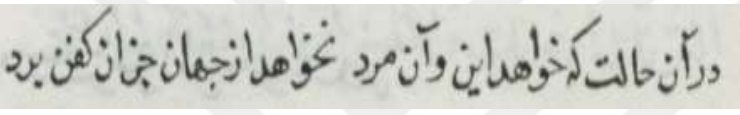
2 ol pādişāha eyitmiş ki iy melik bu dervîşler

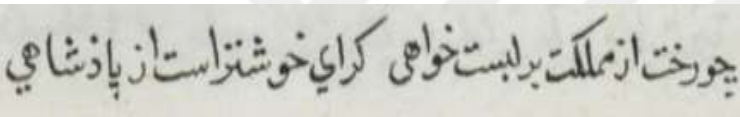
3 beglerden cinsile kemterdür ve ʿıyşıla hōş-terdür

4 ve ölümde berāberdür ve kıyāmet güninde bihterdür⁴⁷

5 nitekim kâʿil eydür

6

7

8

9 ger il açıcı şāhı kāmurāndur * görüñ dervîş hācet-mend nāndur

10 çü ölmek hāli gelse bu eger ol * alup gitmez kefenden ğayrı bir yol

159 a

1 çün āhir memleketden getmigimiş * beg olmağdan yig ol kim ola dervîş

2 zāhiri dervîş cāme köhne ve mūy-ı setrde ve haqīkat

3 dervîş dil zinde ve nefsi mürde durur dervîş

4 oldur ki nefsin öldüre kendü dirilürse dağı

⁴⁷ Kelime metinde yazılmıştır.

5 dervīş ol deñlūdūr ki seng olmış

6 nefsūñ dirilde ceng şavaş⁴⁸ içinde olmaya

7 نه آنک بردر دعوي نشيند از خلقی واکر خلاف کنندش بجنک برخیزد

8 که کوز کوه فروغلتد آسپاسنگی نه عارفست که از راه سنگ برخیزد

9 ne şeyh ola otura da‘ vī apūsına elile * sözine yo diyicek ura gele saña
ide ceng

159 b

1 ü ‘ārif oldur arımaya ura yolından

2 opuban üstine ağdan gelürse bir ulu seng

3 arī-i dervīş zıkr ü şükr ü hizmet ve ā‘ atdur

4 tevid ve teslīm ve taammül durur her kim ki bu şıfatıla

5 mevşuf olsa dervīş ol durur ammā her ıra

6 geyüp hevā-perest nefş yolında mūş yāru

7 ‘aql arīinde imār olup giceler irteye degin

8 bend şehvetde hōş lūt ide ne kim miyāne gelür

9 ve söyleye anı kim zebāne gelür añmaya anı kim ziyāne gelür

⁴⁸ Kelime metinde noktasız s ile yazılmıştır. Sözlükte ş li şekilde yazılmaktadır.

160 a

- 1 ol kaçan dervīş olur velīkin ‘āqil oldur ki
- 2 her kişiye kim dervīş şūretinde durur haqāretile baqmaya
- 3 zirā dervīş degülse daḥı bārī dervīşler
- 4 şūretinde yürür ve her kişi cehd kılmak gerek kim
- 5 kendü daḥı dervīş bölüğinden ola ki müşkile
- 6 hem-nefes olan müşkīn bu olur ve gülile hemdem olan
- 7 gül olur fi ‘l-cümle bārī mecmū‘ haqkuñ celle-celālehü
- 8 kemāl-i kudretinüñ mazḥarı durur her birisi ḥāline
- 9 ol sırrı keşf ider

10 دیدم کل تاز جند دسته برکبند از گیاه بسته

160 b

1 کفتم چه بود گیاه ناجیز نادار صف کل نشیند او

2 بگوست گیاه گفت خاموش صحبت کند کرم فراغت

3 کونیست جمال رنگ و بویم آخزنه گیاه باغ او ایم

4 من بنده حضرت کرم پرورده نعمت قدیم

5 کزنی هزم و اگر هنرمند لطفست امینم از خداوند

6 مانکه بضاعتی ندارم سرمایه طاعتی نه دارم

7 اوچاره کار بند داند چون هیچ وسیلتی نماند

8 رسمیت که مالکان تحیر آزاد کنند بند بیرون

9 ای بار خدای کیتی ارای بر بند پیر خود بخشای

10 سعدی ره کعبه رضا کیر ای مرد خذاره خدا کیر

161 a

1 بدخت کسی که سرتاپد زین در که در که در پی باید

2 gördüm gül-i tāze nice deste * bir deste ot üzerinde beste

3 didüm bu hünersiz ota ne irmiş * kim gül şafına girüp oturmuş

4 ot ağlayuban didi ki epsem * şöhetümi idedüm anı unutsam

5 cemāl ü reng ü buyım * āhir ben anuñ bağı otıyım

6 ber bende-yi hāzret-i kerīm * perverde-yi ni' met-i qādīm

7 ger bī-hüner eger hüner-mend * luṭf ide umaram ol ḥudāvend

- 8 bān ki bizā^ç atum daḥı yok * sermāye-yi ṭā^ç atum daḥı yok
9 olmayacığaz vesīle neyler * bī-çāre ḳulına çāre eyler
10 ^ç ādet budur ulular da dirler * ḳul ḳocayıcaḳ āzād iderler

161 b

- 1 iy ḥaḳ yazduñ çü ^ç ālem için * bağışla ḳoca ḳuluña suçın
2 sa^ç dī reh[-i]⁴⁹ ka^ç beyi rızā dut * iy merd[-i]⁵⁰ iy reh[-i]⁵¹ ḥudā dut
3 bed-baḥt o kişi ki baş götüre * bir daḥı ḳapuya vara otura
4 ger varsa sende manyās oḒlı * devlet o ḳapuya baḒla göñli
5 her kişi ki vara ol ḳapuya * çoḒlar geliser aña ṭapuya
6 baḒla ḥaḳḳa göñli ṭapu ḳıl * ḳapuñı hemān var ḳapu ḳıl
7 baḒlanmaz o ḳapu dāyim aḩuḳ * ger çoḒ veresin ve eger azacuḒ
8 ḥükemādan bir nesne Şormışlar ki Őecā^ç at
9 ve bahadurlıḒ yigrek midür yoḒsa Őehāvet

162 a

- 1 ve cömerdliḒ er ṭoḒmıdur ḥurde-dān eyitmiş
2 anuñ kim Őehāveti vardur Őecā^ç at iḥtiyācı yoḒdur
3 niçe bahadurlar cömerdler zebūndur

⁴⁹ Ek eksikliḒi tamamlanmıştır.

⁵⁰ Ek eksikliḒi tamamlanmıştır.

⁵¹ Ek eksikliḒi tamamlanmıştır.

4

نماند حاتم طای ولیکه تا بابد بماند نام بلندش بدینگوی مشهور

5

زکوة مال بدرکن که فضله کرمش جو باغبان بر ندیش تو کند انکور

6 egerçi hātīm-i t̄ā'ī gitdi illā ṭab' a bed

7 kı lup durur yüce adı eylügeniyle meşhūr

8 çıkar zekātın mālūñ ki bāğ fazlasını

9 çü bāğbān budaya dağı çok biter engūr

162 b

1 meger hūhēnde mağribī ḥalebūñ bāzāristānī⁵² içinde

2 eyitmiş kim iy ḥudāvend ni' met neçün bu mālūñuzuñ

3 zekātını çıkarmazsız ḥōcalar eyitmişler

4 neçün sen ḳanā' at kılmazsın mağribī eyitmiş

5 eger sizde inşāf olsa ve bizde ḳanā' at

6 olunsa dilenmek resmi ve bir kişiden nesne ummağ

7 erkānı cihāndan götürüleydi diyü bu rubā' ī[yi]⁵³

8 oğudı

⁵² Metinde kelime olarak yazılmıştır.

⁵³ Ek eksikliği tamamlanmıştır.

9

ای قناعت تو انکرم کردان که و رای توهج نعت نیست

163 a

1

کنج مبر اختیار لقنانت هر کرا صبر نیست حکمت نیست

2 iy qanā' at eriş beni bāy kıl * ki senüñ gibi ulu ni' met yok

3 şabr evi ihtiyār-ı loqmāndur * kimde kim şabr yok hikmet yok

4 meger bir pādīşāh fevt olduğundan sonra

5 iki oğlı kaldı mışra vardılar birisi ' ilm oqumağa

6 meşgöl oldu ve ' allāme-yi mışr oldu ve müftī-yi

7 devr oldu birisi māl cem' kılmāğıla ' aziz[-i]⁵⁴ mışr oldu

8 bir gün ittifāk bir şoĥbetde ikisi cem' oldu daĥı

9 ol mālدار ol dānişmende ĥaĥāret nazarıla baĥup

163 b

1 baĥup eyitdi ben māl cem' ine meşgöl olup

2 salţanata irişdüm sen ' ilimle meşgöl olduñ

3 ĥaĥāretten kırtılmaduñ ' ālim cevāb virdi kim

4 iy bürāder çok şükr ĥaĥ te' ālāya olsun kim

⁵⁴ Ek eksikliğı tamamlanmıştır.

5 peygamberler baña mirâşını virdi saña fir⁶ avn

6 ve kıārūn mirâşını virdi benden kimsene incinmez

7 niçe ölmüş göñüller diriler senden günde biñ kişi

8 ölür niçe göñüller yıkılır

9 من آن مورم که در پایم بالند ز نبورم که از دستم نبالند

10 کجا خود شکر این نعمت کز ارم که روزی مردم از آری ندا رم

164 a

1 ben ol mūram ki ayağumda sileler * degülem arı elümden iñleyeler

2 bu ni⁶ met şükürin idem mi dilümden * ki bir gün kimse iñlemez dilümden

3 meger bir dervîş ki bir pūla muhtāc āteş[-i]⁵⁵ fāķaya

4 binmişidi ve hırķası hırķaya yeñmişidi ve ķurı etmekden

5 ğayrı nesne yimemişidi bu beyti oķudı

6 بنان خشد قناعت کینم و جامه دلوق

7 که باری محنت خود به که بار منت خلق

8 olam ķuru etmege ķāni⁶ geyem cū cāme-yi delk⁵⁶

⁵⁵ Ek eksikliğı tamamlanmıştır.

⁵⁶ Kelime metinde ķ ile yazılmıştır.

9 yig ol ki miḥnetle ölem çekince minnet-i ḥalk

164 b

1 bir ʿārif bu sözi işidicek eyitmiş iy dervīş

2 niçün böyle aç oturursın bu şehirde fulān kişi

3 eyü şāhib-naẓardur kim kerīmdür kerem-i ʿām durur

4 iḥsānı ve luṭfi ḳapusıda oturmuşdur ve çok

5 gönüller ele getürmüş durur eger senüñ

6 şüret-i ḥāluña vāḳıf ola gönlüñi ḥōş eyler

7 ve saña bir cihet muʿayyen ḳılır kim vech-i maʿāşuña

8 sebep olur ve kifāf miḳdārı nesne ḥāşıl ola

9 dervīş bu sözi işidüp eyitmiş epsem ol

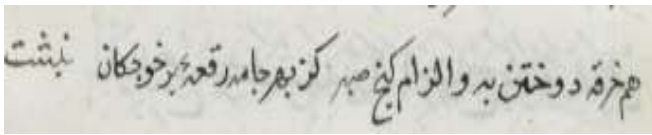
10 iy ʿāḳil ki dervīşligile ölmek yigrekdür

165 a

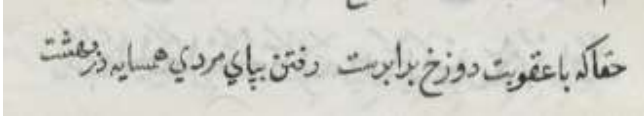
1 biregü ḳapusına muḥtāc olunca ve her gün biregüden

2 umınca ve bu rubāʿî[yi] oḳımış

3

همزة دوختن به الزام کتب کز بهر جا بر رقعہ بر خود کان نبشت

4

5 kimdür ki hırķa yamaya şabır ivine gide

6 ruķ' a yazınca ĥōcalara cāme virmege

7 ĥaķa berāber ola ' azāb-ı cehennemüñ

8 koñşı ayağı ĥayrıla uçmağa girmege

9 ' acem beglerinden bir melik resül ĥazretine ' aleyhi 's-selām

165 b

1 bir ĥazīķ ĥakīm göndermiş kim ihtiyāc olursa

2 ařĥāba mu' ālece kıla řabīb bir yıl ' arab diyārında

3 olmuş ĥiĥ kimesne buña ihtiyāc göstermemiş

4 ve mu' ālece isteyü řatına gelmemiş lābūd ol

5 řabīb daĥı resül ĥazretine gelmiş ' aleyhi 's-selām

6 eyitmiş yā resülallāh melik beni bunda ařĥāba

7 ' ilāc itmek içün gönderdi bunca zamāndur

8 ĥiĥ kimesne iltifāt itmedi tā ki benüm daĥı ĥizmetüm

9 ma' lūm ola ĥōca-yı kāi 'nāt ' aleyhi efđalü'ş-

10 řalavāt ve ezeli 'l-taĥiyyāt buyurdı kim vallāh

166 a

1 vallāh iy ḥakīm bu ṭā'ifenūn 'ādeti

2 budur ki iştiḥā gālīb olmayınca yimezler ve henüz

3 ḥāṭırları yimek dilerken yimegi ḳorlar çün ṭabīb

4 bunı işitdi eyitdi ḥikmet aşı ḥōd hemān

5 budur ve bunlar dāyim tendürüst olurlar ki mūceb-i

6 ten-dürüsti iş iderler didi ve zemīn-i ḥizmet

7 öpdi baş urdı gitdi

8 سخن آنکه کند حکیم آغاز با سر انگشت سوی لقمه دراز

9 که زنا گفتنش فلک زاید یاز ناخوردنش حجان آید

10 لاجرم حکایتش بود کفتار خوردنش تند رستی آرد بار

166 b

1 sözi olan ḥakīm o demde diye * yāḥūd elin āzāde loḳma yiye

2 ki o sözlemezise gele ḥalel * yāḥū yimezse cāna ire zelel

3 lā-cirem ḥikmet ola söylemesi * getir gine tendürüstlik yimesi

4 meger bir kişi varıdı çok tevbe ider gine şırıdı

5 vardı meşāyiḥden birisine şikāyet kıldı

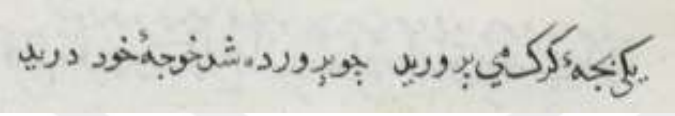
6 şeyḥ eyitdi ḳayd[-1] nefis ki tevbedür kıldan incedür

7 sen çok yimekle nefsi şol kadar bisledüñ kim

8 zencîr dahı üze ‘âkıbet seni helâk ide

9 nitekim qā’ıl eydür

167 a

1

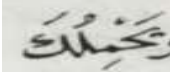
2 meger kırd enügin bir er bislemiş * büyümiş gine yırtmış etin yemiş

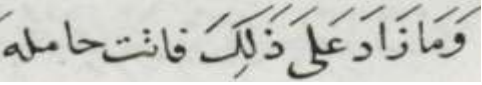
3 menâkıb-ı erđşîr -i melikde getürmişler meger bir gün

4 bir hâkîm şormuş ki günde ne miqdâr yimek gerek ki

5 yiyevüz hâkîm eyitmiş yüz direm ta‘âm yimege qana‘ât

6 eyle kim latîf ve pâk ta‘âm ola eyitmişler bu kadar

7 ne kifâyet eylesün hâkîm eyitmiş hâzel-miqdâr

8 ya‘nî bu kadar yimege

9 qanâ‘at iderseñ seni zinde kıılır ve müstaqîm ’ül-mizâc idüp

167 b

1 dâyim ten-dürüst ayağı üzerine ide artuq yirseñ sen

2 anı getürsin seni aşğa ala

3

خوردن برای زیستن و ذکر کردنست

4

تو معتقدن زیستن از بجز خوردنست

5 yimek anuñiçün dirile ādem zıkr diye

6 sen mu' tekıd ki dirlik anuñiçün yimek yiye

7 meger ĥorasānlu iki derviş varıdı

8 birbirile be-gāyet hem-řoĥbetidi bir gūn çıkdılar

9 sefer kıldılar bir şehre geldiler қаzā-yı āsumānī

168 a

1 bunları uğrusın diyü ' asesler dutmuş zindāna

2 şalmış meger birisi semiz kuvvetlü çok yimek yeyici imiş

3 birisi za' if riyāzet ehlimiş ittifaķ ol kavī

4 ve semiz kişi ölmüş ve za' if ve murtāz ĥalāř

5 bolmuş şehr ĥalkı bunı ta' accüb kılmışlar eyitmişler gerek

6 ber-' akis olaydı bir ĥakīm ilerü gelmiş cevāb virmiş

7 bunlara eyitmiş belki eger ber-' akis olsa ' acebidi

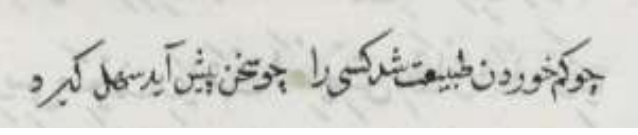
8 zīrā ol çok yimege ögrenmişidi ve çok içmege

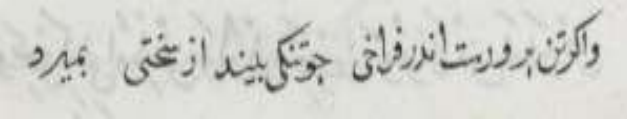
9 lā-cirem açlığa ve şusuzlığa doymadı ve ol za' if

10 dāyim açlığa ve şusuzlığa ögrenmişdür

168 b

1 hiç kayd yimedi zīrā evvelden ‘ādetidi nitekim k̄ā’ il eydür

2

3

4 kişiye az yimek çünkim ola hūy * aña açlık günü gelse sehl ola

5 genişlikde o kim ten bisler ola * çün ol tarlık göre açlıqdan öle

6 ‘ulemādan birisi oğlına naşīhat kılup eyitmiş oğul

7 çok yimekten şaқın az yimege k̄anā’ at eyle çok yimek

8 kişi[yi] rencūr eyler oğlan eyitmiş ey baba toқluk rencūr

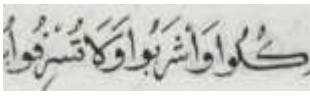
169 a

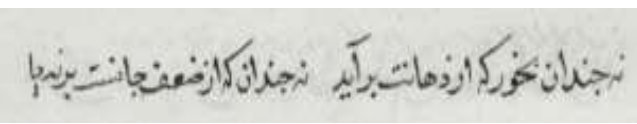
1 eylerse açlık adam öldürür ve dağı işitmedüñ mi

2 ba’ zı zürefā didigini kim kişi toқlığıla ölmek yigrekdür

3 açlığıla yürüyüp sinmekden ve dağı ol üç қalender

4 hikāyeti meşhūr durur dönmiş atası eyitmiş imdi

5 endāze birle kim buyurulmuşdur

6

7 ne yi ol қadar ağızdan aқа ne aç ol o қadar ki cānuñ çıқа

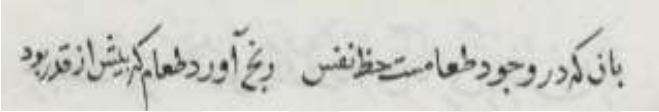
8 kişi yimegi yimek ʿayb degüldür eṭıbbā ıatında mezmüm

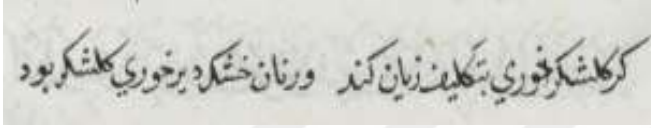
9 ve ehl-i Şer ʿarıķinde irāf degül ammā Şol miķdār

169 b

1 gerekdür ki kendüye ziyān itmeye ve ulular ʿarıķinde

2 mezmür⁵⁷ olmaya nitekim ıāʿil eydür

3

4

5 varlıķda nefsi zevķi egerçi yimek durur

6 renc ola ol ʿā m ki ḥadden geçer ola

7 eyler ziyān eger yirsek ʿoķla gül-Şeker

8 geçer yirisek ıurı etmegi gül-be-Şeker ola

9 rivāyetdür ki yılanuñ ʿömri altı biñ yıl olurmuş

170 a

1 bu sebebden ki geçer yir ve bir vaķtde yir ki kendü vaķtidür

2 ve dāyim ekşer ʿā mı bir cinsdür kim ol ʿoakraķ durur

3 meger bir ıaķ dervişler bir baķıaldan viresiye nesne

⁵⁷ Kelime metinde z ile yazılmıştır. Sözlükte mezmür Őeklinededir.

4 alu alucağ borçlu olmuşlar bir gün baqqal gelür akçe

5 ister dervişler bulmaz dağı baqqal herzegū bunlara

6 çok sağať söyler dervişler bunuñ sözinden dil

7 hasta olur ve taħammülinden ğayrı çäre bulmazlar meger

8 arada bir şahib-dil çıkarur hırkasın şatmağa

9 virür borç ödemege ve buña lāyık cevāblar

170 b

1 virüp eydür yārenler baqqala va‘ de virmekden

2 nefse va‘ de virmek āsāndur nitekim k̄ā’ il eydür

3 ترک احسان خواجه اوی تر زاحتمال جفای بقا بان

4 بنمای کوشت مردن نه ز تقاضای زشت قصا بان

5 terk-i ihsān-ı hōca yigrekdür * çok cefāsın çekince bevvābuñ

6 et ümīdile yig durur olasın * taķazāsın görince kaşşābuñ

7 meger tatar cenginde bir yigide kim rüstem-i şānīdi çok zaħm

8 irişdi ve delim cerāhatli oldu ve yārenlerinden

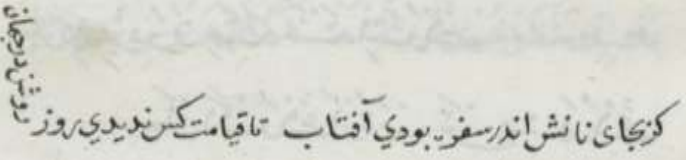
171 a

1 bir şormağa gelen eyitmiş vallāh fulān bāzīgānda

2 nūş dārū vardur hemān irince durur eger

3 isterseñüz revā ola evet ol bāzīrgān biraz

4 baḥīl durur nitekim ḳāʾil eydür

5

6 şofrasında ger güneş olaydı etmek yirine

7 kimse görmez tā ḳıyāmet rūz-ı rūşen dünyede

8 çün ol yigit bunı işitdi eyitdi eger

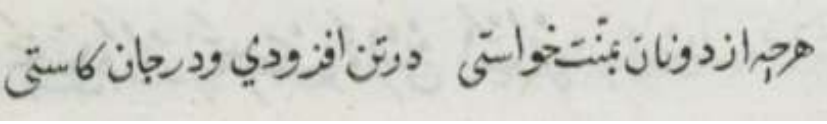
9 nūş dārū dilersem vire yāḥūd virmeye

171 b

1 eger virürse yā menfaʿ at ḳıla yā ḳılmaya bārī

2 dilemeyeyin anuñ gibi kişiden nesne istemek zehr-i

3 helāhildür⁵⁸ nitekim ḳāʾil eydür

4

5 çünki bir dūn himmete nesne istedüñ

6 cān eksüdüñ arturup ten bisledüñ

7 ve ḥükemādan meşel ḳalmışdur ki eger nādān āb-ı

8 ḥayāt şatarsa dānā oldur ki yüzi şuyın

⁵⁸ Kelime metinde “hilāhil” olarak yazılmıştır. Sözlükte “helāhil” olarak geçmektedir.

9 döküp varup andan nesne istemeye kim er olan

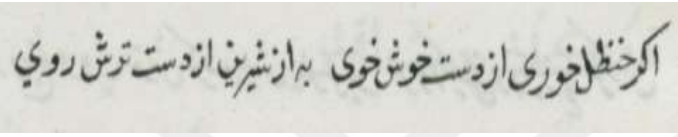
10 âdem yigrekdür ‘ illetile rencile ola andan kim mezelletile

172 a

1 hõrlıgıla diri ola ve bir nâ-cins elinden şîrîn

2 şekker içmekden dõst elinden zehr-i kâtil içmek

3 yigrekdür nitekim kâ’il eydür

4

5 yimek yig hantâl hõş hūy elinden şekker alınca turş-rūy dilinden

6 ‘ ulemâdan birisünũ evinde hõrandası çok olmış ve vech-i

7 kifâf az olmış ve ululardan bir kişi anũ gâyet

8 dõstıyımış pes ‘ âlim tũru gelür göñli ğamın

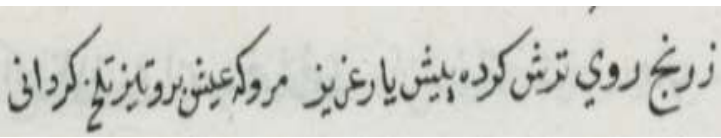
9 ve ehli ve ‘ ayâl-i hâcetini aña ‘ arz ide varur ol

172 b

1 ol hârîf çũn bunuñ tevaqqũ’unı görüp

2 yüzün çevürüp ehl-i edebden dilenmegi kabîh görüp bu

3 rubâ’ iyi oğudı

4

5 حاجتی که نوبی تازه روی و خندان رو فروزه بندد کار کشاده بیشانی

6 saqın iy rencile yüz[i] turş[1] iden o yār-1 ‘ aziz

7 qatına varup aña da itme telh pes ‘ iyş

8 çü hācete varasın tāze rūy-1 handān var

9 ki qalmaz işi aşığa ol ki aça alnın u qaşın

10 ba‘ de-mā ol kişi ol ‘ ālime çok vazife kılmış

173 a

1 diledüğinden dağı artuq virmiş çün birkaç gün

2 geçmiş ‘ ālim görmüş ki dōstlık hemān bayağı

3 egerçi rızq ele girmiş velikin āb[-1] rūy dökilmiş bu beyt[i] oqımış

4 بِسِ الْمَطَاعِمِ حِينَ الذَّلَامِ كَسِبَهَا الْقَدْرُ مُتَّصِبٌ وَالْقَدْرُ مَخْفُوظٌ

5 mühmel ol yimek ki hōrlık ola anuñ meksebe

6 gerçi menşüb ola qadruñ illā maḥfūz

7 ‘ ākil oldur ki saç ayağı üstine kıdrini

8 ve çömlegini çıkarmağıçün qadrını ve menziletini aşığa bırakmaya

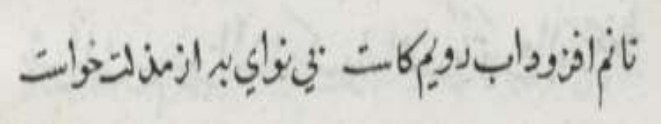
9 nefsi zebūn eylemek gerek kim nefis bir emer oqlana

173 b

1 beñzer her neye öğredürseñ aña öğrenür

2 dutki çok nān yimek elüñe gire velīkin

3 ne fayda çün yüzün şuyı dökile nitekim kâ' il eydür

4

5 etmek artdı illā gitdi yüz şuyı gör bu işi

6 yig dilenmek hōrlıgından bī-nevā ola kişi

7 meger dervīşlerün birisine faqr u fāqa galebe

8 kılmış bu fikirde otururken bir ehl kişi bunu

174 a

1 görüp eyitmiş iy dervīş fulān kişi bu şehirde

2 gāyet mün' imdür ve māl-dār ādem durur eger senün

3 hālüne vākıf olsa saña vech-i ma' āş mu' ayyen

4 kılırdı ve hācetüñi fedā iderdi dervīş eyitmiş

5 ben anı bilmezsin kanda durur ol kişi eyitmiş gel

6 ben varayım göstereyim alup ol dervīş ol kişinün

7 kätına getürmüş dervīş gelse görse

8 bir kişi oturmuş dudağın şarkıtmış kaşın çatmış

9 başın aşığa bırakmış dervīş bunu görür

10 bī-cān gine döner hiç muqayyed olmaz ol kişi

174 b

1 ilerü gelür eydür neçün nesne dilemedün dervīş

2 eydür vallāh anuñ şūretine baqđum ‘aťāsını ol

3 naħs[-1] liķāsına bağışladum ‘aťası liķāsına degmez didi

4 bu rubā‘ ī[yi] oqđdı

5 مبرجبت بنزدیک ترش روی که از خوبی بدش فرسوده کردی

6 اگر کوی غم دل با کس کو که از رویش بنفد آسوده کردی

7 iletme turş-rū qatına hācet * yavuz hūyı melūl eyleye sīnī

8 diseñ gönül ğamın bir kişiyē di * gelür yüziyile toylaya sīnī

9 hōca sa‘ dī eydür bir yıl iskenderiyede qatı huşk

175 a

1 sāl olup be-ġāyet kızlıķ oldı şöyle kim ‘inān

2 şakat-ı dervīşān elinden getdi ve gökler qapısı

3 yirler üzerinde baġlandı ve feryād-ı ehl-i zemīn göklere

4 aġdı nitekim kā’il eydür

5 تماند جانور از مرغ و چشم ما می و مور که بر فلک نشند از بی مراد و افغانش

6 عجب که در دل خلق جمع نی نشود که ابر کرده سیلاب دینه بارانش

7 ne murğ u mūr qalup dōne cānāvar ayruq

8 ki nā-murādlıġıla göklere irmedi eġānı

9 'aceb ki cem' olmaz āhı dutan ḥalḫuñ

10 bulud olayıdı gözleri yaşı bārānı

175 b

1 meger ol yıl iskenderiyede bir bed-dil ḥūy-ı zışt ḥalḫ

2 incidici bī-hüner kişi varıdı bī-kerān ni' met ü

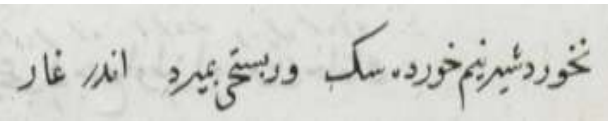
3 firāvān devleti varıdı teng destāne çok sīm zer virdi

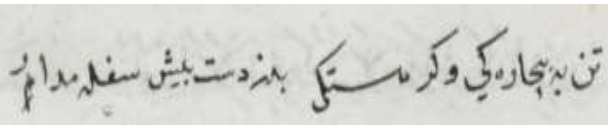
4 ve müsāfirlere şofra döşedi birkaç dervīşler ol

5 evvelki cefālarını ferāmūş idüp cem' olup anuñ

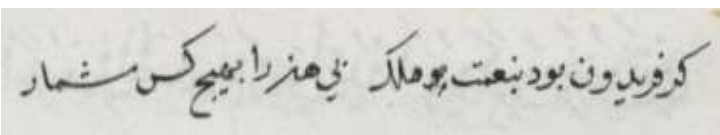
6 ni' metin yimege varalum diyüp bege meşveret

7 kıldılar ben daḫı bile varam varmadum bu ebyātı oqıdum gitdüm

8

9

176 a

1

2

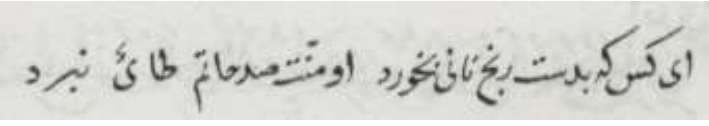
بريان و سح برنا اهل لاجوردی طلیت بردیوار

- 3 yimez aslan it artuğın hergiz * ger mağarada açılığa öle
4 ol açın ol tenükle bî-çāre * ol pelīd etmegın alınca ele
5 ger ferīdūnsa mülk ü ni‘ metile * sen ādem şayma bî-hūneri hele
6 lāyık olmayan atlas u nā-sebh * oldu dīvāra lāciverdī tıla
7 hātım-i t̄ā’īye şormışlar ki hīç senden ulu himmetlü kişi
8 var mı ki bu ‘ālemde dimişler hātım eyitmiş vardır belki
9 dağı artuğ zīrā bir gün kırk deve boğazladum qurbān

176 b

- 1 eyledüm fi’l-cümle hālāyıkı oqıdum emīr ü kebīr ü ğanī vü faqīr
2 mecmū‘ anda cem‘ oldu dürlü dürlü hūnlar bişürdüm
3 ittifaq kazāyı hācetiçün ben taşra çıkdum gördüm bir kişi
4 arqasına çalu götürmiş gider ben eytdüm hā dervīş
5 sen neçün hātım-i t̄ā’ī’nün konuqluğına gelmezsin ki cemī‘
6 hālāyık anuñ simāt üzerinde yimege cem‘ olmuşdur
7 ol kişi eyitdi her kimsene kim kendü emegini
8 yimege güci yete hayf ola ki hātım-i t̄ā’ī minnetini çeke
9 bunu işitdüm hayrān qaldum vallāh ol kişi benden
10 hezār t̄abaqa ulu himmetlü ve cūvān-merd gördüm nitekim qā’il eydür

177 a

1

2 ola ki eli emegile yiye etmek ü ni' met * yüz hâtim-i tã'iden o hiç çekme minnet

3 hōca sa' dī eydür bir gün bir ' arābī gördüm başranuñ

4 cevherleri hâlkasında kendü hâlinden şikâyet ider

5 ve vâkı' alarından hikâyet ider eydür bir gün şahrada

6 giderken yol azdum ve açlıktan çatı za' if oldum

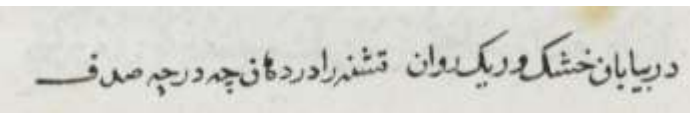
7 gözüm dört yana bakardı kim bir pāre etmek bulam nefsümi

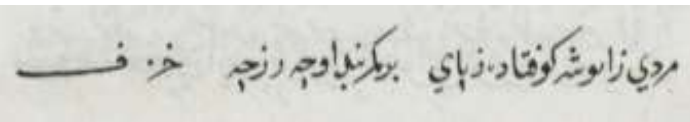
8 kör eyleyem nāgāh bir kīse gördüm eyle şandum ki

9 bir pāre etmezdür yatur şandum aldum gördüm içi tolu

177 b

1 mürvarid ağzum açu ulu düşdi melül olup bu rubā' i[yi] oğudu

2

3

4 kavī kumlu şusuz yabanlarda şusuz ağzında ne aşşıdur be-şadef

5 çün ayakdan düşe kişi azuksuz kuşağında ne aşşı zer ya hūzef

6 vasit̄ buḳ' alarında bir müsāfir giderken yol azmış

7 çok cehd itmiş yol bulmamış yemeği ve azuğı dağı

8 dükenmiş ' ākıbet helāk olmuş soñra birkaç kişi

178 a

1 ittifāk şikār iderken yolları bunuñ üzerine uğrar

2 görür ki bir kişi ölmüş baş ucında birkaç aqçe qomış

3 ve toprak üzerinde bu rubā'î[yi] yazmış

4 که همه زر جعفری دارد مردی نقشه برنگبر و کام

5 در بیابان فقر سوخته را شلغم نخته به که نقره و خام

6 yüki olup ca' ferī altun * aç kişilere aşşı itmezmiş

7 yaqada yigdür içi yanmış açā * buhte şalgam olunca hām gümüş

8 hōca sa' dī eydür devr-i zamānda nālīde olmadum

9 idi ve rüzigār[-i] cevr[-i] bī-keşīde degüldüm

178 b

1 şöyle ki bir gün oldı kim yalınayaq qaldum bir pül dağı

2 bulmadum kim ayaqqabına virem hāliyā melül ve maḥzūn

3 qūfe cāmi' ne geldüm namāz qılmağa nāgāh gördüm bir kişi

4 geldi eli ve ayağı yoq anı gördüm şükr qıldım ayaqqabını

5 unuttum ayağum guşşası düşdi nitekim qā'il eydür

6 مرغ بر این چشم مردم سیر مکران که تو برخواست

7

دان كرادت كاه قوت نيت شلغم نخته مرغ بر يا نست

8 toq ādemüñ gözine biryān kuş * tereyağından az ki der-hāndur

9 eger kim dest-gāh u kuvvet yok * şalgam buhte murğ-ı biryāndur

179 a

1 meger zamān-ı māzīde bir melik-i ‘ādil hōş hūy birkaç

2 hāş nökerleriyle şikāre binmiş kış güninde şehirden

3 iraq gitmişler aḥşam daḥı irişmiş bir vīrān köye gelmişler

4 bir konacaḥ ev bulmamışlar meger bir dehḡānuñ evi vāridi varımış

5 şāh aña konmaḥ istemiş vezīr pādişāhı men‘ kılmış

6 eyitmiş revā midur ki bunuñ gibi mühmel eve konasın

7 is ve pas olasın hem pādişāh bir dehḡān evine

8 şıḡını varmış diyeler bunuñ sözile pādişāh buyurur

9 çadır dutarlar ve odlar yaḡarlar çün dehḡān-ı bī-çāre

179 b

1 bunu görür sürer māḡazar ṯa‘ām tertīb ider ider

2 pādişāh ḡizmetine gelür du‘ā eyler ṯa‘ām öñinde ḡor

3 daḥı eydür şāhā sulṯān menzilet ve ḡişmet ve celāl

4 aḡaḡa düşmez bir zārūretde miskin dehḡān evine konmaḡıla

5 dehḡān-ı miskinüñ mertebesi ve menzileti yüce ola

- 6 ve halk katında bir riyā-yı şöhret bula çün sulṭān
7 sözi işidür sürüp dihqānuñ evine gelür dihqān
8 ol zamān şāh gönline muvāfiq hizmet kıılır şabāh
9 şāh gitmelü olur dihqāna hil' at ve ni' met ve teşrif
10 buyurur devlet atına biner şāh gider dihqān öñince yayak

180 a

1 birkaç menzil yürür bu rubā' iyi okur

2

نه قدر شوکت سلطان نیست چیزی کم از انتفاع مهمان سرای دهقانی

3

کلاده گوشه دهقان بانقاب رسید که سایه بر سرش انداخت چون سلطانے

4 begüñ ululuğunuñ eksügi olmaya gerçi * ide iltifāt ola dihqān serāy-ı
mihmānī

5 külāh-ı gūşesi dihqānuñ āfitāba irdi * çü şaldı başına anuñ sāye şāh-ı
sulṭānī

6 meger bir dervīş varıdı hayli ḥaseti⁵⁹ varıdı dervāze-yi

7 şey' ü allāhdan ḥayli nesne ele getürmişidi ammā yimezdi dāyim

8 gizlerdi ol şehrūñ beginūñ ittifaq-ı ḥazīnesi az bulındı

9 çok māl ḥacet oldı dervīş mālını ḥikāyet kııldılar

⁵⁹ Kelime metinde şeklinde yazılmıştır.

180 b

1 söz didi çün melik bunı işitdi kaçıdı

2 buyurdi ‘ azīm zecr eylediler ve ‘ ākıbet mālum elümden

3 aldılar

4 بلطافت جو بر نیابد کار سر به تی حمتی کند ناچار

5 هر که بر خویشتن بنجشاید کر عشق کسی بروشاید

6 luṭfila çünki virmeye el kār * ortadan hürmeti götür nāçār

7 her ki kendüye baḥş ide hürmet * baḥş ide aña nola kişi ‘ izzet

8 hōca sa‘ dī eydür bir gün bir bāzırgāna yoldaş oldum

9 yüz elli ve iki yüz yük çeker devesi vāridi varıdı

181 a

1 ve kırk elli kulu varıdı ve her gice birin uyutmazdı

2 muḥāsebe idüp ve beyhūde fikirler iderdi gāh eydüirdi

3 fulān enbāzum türkistāna gitdi ve fulān sermāye

4 hindūstāna vardı ve fulān yirde fulān kişi

5 vekilümdür ki iskenderiye ārzū ider ve gāh

6 mıṣra ve gāh diyār-ı mağrib müşevvişdür dir āḥır

7 döndi baña eydür iy sa‘ dī bir sefer fikr eyledüm

8 eger ölmezsem ayruk sefer itmezem varup bir gūşeyi

9 ihtiyār idüp ʿ ibādete meşgūl olurın ben eyitdim

10 ol ne seferdür ben eyitdüm ol ne seferdür hōca

181 b

1 eyitdi çin fars metāʿ ın çine iledürem ki

2 çinde ol metāʿ ı katı geçermiş ve çinden

3 çanaqlar aluram rūma iledürem ve rūmdan dībāclar

4 aluram hinde iledürem ve hindūstāndan cū lādlar ?

5 aluram halebde iledürem ve halebden şīşeler aluram

6 yemene iledürem ve yemenden bürdeler aluram farsa iledürem

7 baʿ de-zān ticāreti terk iderem bir şehirde otururam

8 ki gāh dükkāna varuram ve gāh hālvetimde ʿ ibādete meşgūl

9 oluram bu resme çok māl-ı hulyā söyledi kim daḥı söylemege

10 mecālī kalmadı döndi eyitdi iy saʿ dī sen ne dirsın

182 a

1 söyleyesen daḥı gördüklerüñden ve işitdügüñden

2 ben eyitdim vallāh ey hōca sen rubāʿ ī[yi] işitmedüñ mi kim

3 kâʿil eydür

4 ای شنیدستی که وقتی باجری در بیابان بیفتاد از ستور

5 گفت چشم تنگ دنیا دارا با قناعت بر کند یا خاک . کور

6 anı işitmedüñ mi bir tācir didi * baḥt u raḥtından düşüp şahrāda dur

7 dūn[ye]yī seven kişinūñ gözlerin * yā ḵanā‘ at ṭoldurur yā ḥāk-ı gūr

8 meger bir māl-dār kişi varıdı ḥissetile meşhūrıdı

9 nitekim ḥātim-i ṭā‘ī cūvān-merdligile ma‘rūfıdı

182 b

1 balıḵı yiñemedi balıḵ çekindi pīrūñ ṭuzaḡın daḡı bile aldı

2 pīr[-i] miskīn müteḥayyir oldı ve bu rubā‘ī[yi] oḡudı

3 شدغلامی که آب جوی آرد آب جوی آمدی و غلام یزد

4 دام مرابطای آوردی نامی این بار رفت دام یزد

5 varıdı ḵul şu alurdı ırmaḵdan * şimdi ırmaḵ şuyı ḡulāmı aldı

6 getürdi balıḡı dām-ı müdām * şimdi balıḵ boşandı dāmı aldı

7 ayruḵ şayyādlar işidüp ḥikāyeti bu pīre gelüp melāmet

8 itmişler ki iş bunuñ gibi büyük balıḡı ne olduñ ḵaçırduñ

9 kim bu resme büyük balıḵ ḥiç şikāre girdüḡi yoḡıdı

10 döndi pīr eyitdi vallāh yārenler beni melāmet itmeñ

183 a

1 bu gün ol zūr kim balıḡa zūrı oldı benden

2 bāzūyı ve zūrı iletdi āh ol güne kim nefis

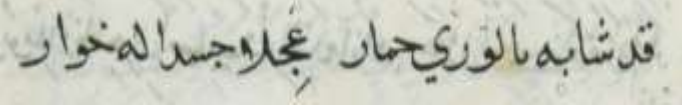
3 balıḡı zūr ḵıla ‘aḡl ve edeb ṭuzaḡını üze ve ala gide

4 ḥōca sa‘dī eydür gördüm bir eblehi egninde aḡır

5 behālu ḵaftān ve altında bād-pāy bir ‘arabī ṭāzī

6 at binmiş ve başında kaşşab-ı mışri bāzār arasında yürümiş

7 şatar her kim anı görse bu beyti okudu kim kâ`il dimişdür

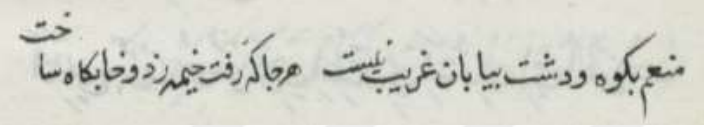
8

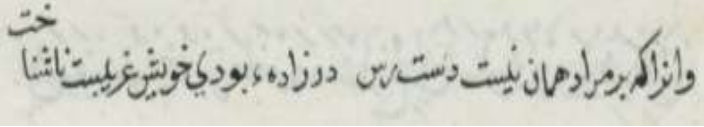
183 b

1 ve şākirdān bābur hūnerān her gūn bir şehre vara

2 ve her gice bir maḳāma ve her sâ`at bir teferrūcgāha bārī

3 mālīla ġarīb olmaz ḳanda varursa şafāyīla geḳer

4

5

6 çūn yirlinūñ irişmeye bir nesneye eli

7 olur ġarīb şehrinūñ iḳinde ad ider

8 mūn`im ġarīb olmaya ger ṫaġda yazıda

9 ḳanda ki varsa ḥayme düzer ḥāb-gāh ider

60

190 a

1 ikinci ol `ālimdür ki her ḳanda varsa nuṫḳ-u şīrīn

⁶⁰ Metinde beş varak eksik olduğundan 190a ile başlanmıştır.

2 ve feṣāḥat[-1] rengin ve māyide-yi belāġat temkīn birle aq̄dām-ı

3 ḥizmetile ḳullıġına iḳdām iderler ve kerīm bisāṭ-ı kerem

4 üzerine ḥōṣ neṣāṭ ikrām iderler nitekim ḳā'ıl dimiṣdūr

5

وجود مردم دانا شال زرطلست که کجا که رود قدر و قیمتش دانند

6

بزرگ زاده نادان بشهر واکانند که در دیار غیر پیش نرسنا نند

7 miṣāl-i 'ālim olanuñ ṣol altuna beñzer

8 ki ḳadr u ḳıymeti ḥōṣ ḳanda olsa isterler

9 ulu kiṣi oġlı daḳı cāhil olsa ṣehrinde uludur illā ki ġurbetde aña kim dirler

190 b⁶¹

⁶¹ Muhtemelen sonradan kitabın kitabın kapaġına yapıṣtırıldıġından okunamadı.

METİN İLE İLGİLİ NOTLAR

1. Arapça İbare'den / Allah'a hamd olsun. Allah'a şükürler olsun.
2. Arapça'a İbare'den / Allah'ın selamı üzerine olsun.
3. Arapça İbare'den / Allah ondan razı olsun.
4. Arapça İbare'den / Allah korusun, Allah saklasın.
5. Arapça İbare'den / Allah herkesten daha yücedir.
6. Arapça söz / Bana bırak, bana koy.
7. Kur'an-ı Kerim'den "Kaf Suresi 16. Ayet" ten / Biz insanı yarattık ve ona nefsinin ne vesvese verdiğini de biliriz ve biz ona şah damarından daha yakınız.
8. Kur'an-ı Kerim'den "İnşirah Suresi" nden / Elbette zorluğun yanında bir kolaylık vardır.
9. Kur'an-ı Kerim'den "Ankebut Suresi 8. Ayet" ten / Biz, insana anne ve babasına iyi davranmasını tavsiye ettik. Eğer onlar, hakkında bilgin olmayan bir şey ile bana şirk koşman için seninle cihad ederlerse, onları dinleme. Dönüşünüz ancak banadır.
10. Arapça Hadis'ten / Peygamberlik ammeye hitap eden bir makamdır. Bütün ulvi sözler, bütün tevhid-i sırfa ait kudsi ifadeler hiçbir suretle bir ölçüye, bir hissi kalıba bürünmeden o nebiyy-i a'zam dehan-ı hakikat beyanından şudur etmez.

2. DİL İNCELEMESİ

Bu bölümde metnimizin yazım özellikleri, ses bilgisi (düzlük yuvarlaklık uyumu) şekil bilgisi verilmeye çalışılmıştır.

Metnimiz okunaklı ve harekeli bir nesih olarak yazılmıştır. Metnin her sayfasında yer alan Farsça beyitler orijinal kısımları olduğundan harekesiz olarak verilmiştir. Bazı Arapça ibareler de (ayet, hadis-i şerif) harekesizdir.

Metin imla bakımından Arap, Fars ve Uygur yazı dili geleneklerinden gelen özellikleri bir arada bulundurmaktadır. Bu sebeple harflerin ya da kelimelerin yazılışları da çeşitlilik göstermektedir. Metinde yazım kuralları bakımından birlik yoktur.⁶²

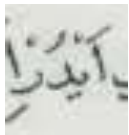
2.1.Yazım Özellikleri ve Ses Bilgisi

Bu kısımda, metinde yer alan bazı ünlü ve ünsüz harflerin yazılışının yanında ünlü ve ünsüz değişimi örneklerine de yer verilmiştir.

2.1.1.Ünlülerin Yazılışı

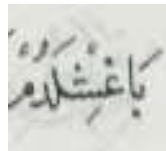
Metnimizde ünlülerin yazılışındaki farklılıklar iç seste, ön seste ve son seste gösterilmeye çalışılmıştır.

/a/ Ünlüsü

aydūr [104a/3]

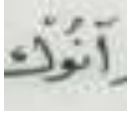
Ön seste üstünlü elif ile

bağışladum [101b/2]

İç seste elif ile

⁶² Ebru Özpehlivan Anaçoğlu, "Mahmud Bin Kadi-i Manyas'ın Gülistan Tercümesi", İstanbul,2019, s. 97

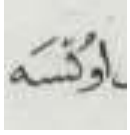
anuñ [105b/1]

Ön seste medli elif ile

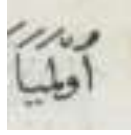
añmadum [102b/4]

İç seste üstün ile

olsa [105a/10]

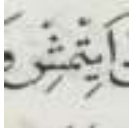
Son seste güzel he ile

olmaya [105b/1]

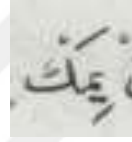
Son seste elif ile

/e/ Ünlüsü

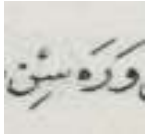
eyitmiş [167a5]

Ön seste üstünlü elif ile

yimek [166a/3]

İç seste üstün ile

veresin [161b/7]

İç seste güzel he ile

yimege [167a/5]

Son seste güzel he ile

gitmeye [104b/7]

Son seste elif ile

Eski Türkçenin /e/ sesini taşıyıp metnimizde de /e/ sesi ile yazılan fakat günümüzde /i/ sesi ile yazılan örneklere rastlanmıştır. i/e değişimine şu örnekleri verebiliriz:

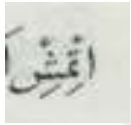

edgü > eyü > iyi [102b/6]

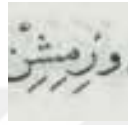
geymek [128b/1]

/ı/,/i/ Ünlüleri

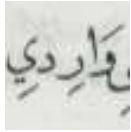
itmiş [104b/5]

Ön seste esreli elif ile

virmişin [101a/1]

İç seste esre ile

varıdı

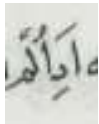
Son seste esreli ye ile

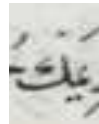
seni [106a/10]

Son seste esreli ye ile

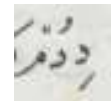
Metnimizde i ünlüsü taşıyan birçok kelime bugün e iledir. i/e değişimine metinde şu örnekleri verebiliriz:

idelüm [101b/2]

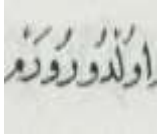

yimek [108b/5]

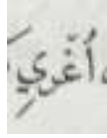
didüm [113a/7]

/u/,/ü/,/o/,/ö/ Ünlüleri

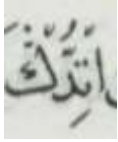
oldururam [101b/2]

Ön seste ötreli elif vav ile

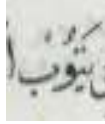
uğrıyı [104b/4]

Ön seste ötreli elif ile

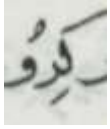
itdün [101b/8]

İç seste ötre ile

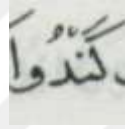
yitüb [109a/9]

İç seste ötreli vav ile

girü [101b/4]

Son seste ötreli vav ile

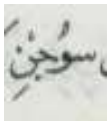
kendü [101b/8]

Son seste ötreli vav ile

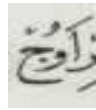
2.1.2.Ünsüzlerin Yazılışı

/ç/ Ünsüzünün Yazımı

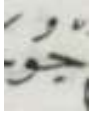
Metinde /ç/ ünsüzünün bazen چ harfi ile yazıldığı görülmüştür. Bu değişim çeviride günümüz Türkçesinde yer alan hali ile gösterilmiştir.

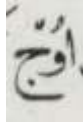
suçını [101b/3]

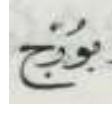
avuç [103a/9]

çü [161b/1]

üç [169a/3]

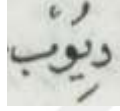
borç [170a/9]

/p/ Ünsüzünün Yazımı

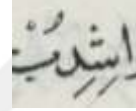
/p/ ünsüzü metindeki zarf fiil eklerinde ب ünsüzü ile gösterilmiştir. Fakat çeviride günümüz Türkçesindeki hali ile alınmıştır.

virüp [170b/1]

diyüp [107a/2]

işidüp [164b/9]

/g/ Ünsüzünün Yazımı

Metinde /k/ ve /g/ seslerini ayırt edebilecek bir işaretin kullanılmadığı görülmüştür. /g/ ünsüzü için de kef ك kullanılmıştır.

Türkçe kelimelerde durum ekinde ve emir 2. tekilde de /g/ ünsüzü gösterilmiştir.

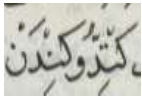
itmege [116a/10]

yimege [139a/9]

virgil [143b/2]

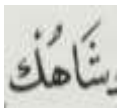
girdüğinden [147b/3]

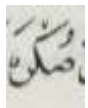
meger [148a/1]

/ñ/ Ünsüzünün Yazımı

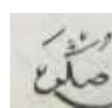
/ñ/ ünsüzü metinde kef ك ve üç noktalı kef ile gösterilmiştir.

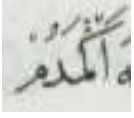
şāhuñ [144a/8]

şoñra [142b/8]

şoñra [163a/4]

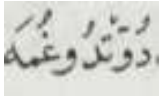

aňmadum [102b/4]

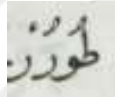
/t/ ve /d/ Ünsüzünün Yazımı

Eski Türkçede kelime başındaki t ünsüzü Eski Anadolu Türkçesinde t ünsüzünün korunması veya d ünsüzüne dönüşmesi bakımından örneklerini göstermiştir. Metinde ise t > d değişimine rastlanmıştır.

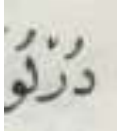
Kelime başı t ünsüzü yerine d ünsüzü kullanılan örneklere veya tam tersi örneklere metinde rastlanmıştır.

dutduguma [102b/2]

turur [143a/2]

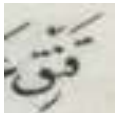
dürlü [142a/3]

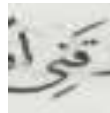
tobtolu [154a/5]

/k/ ve /h/ Ünsüzünün Yazımı

Türkçede kelime başında h sesinin bulunmaması eski Türkçede bu sesin karşılığını k sesi olarak vermekteydi. Metnimizde bu örneğe rastlanmıştır.

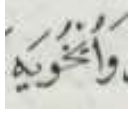

kankı (hangi) [148b/3]

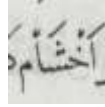

kanı (hani) [126b/2]

Metnimizde ayrıca bu değişimin kelime içindeki kullanımının örneğine de rastlanmıştır.

uyhuya [151a/5]

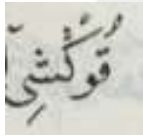

ahşam [144b/9]

/ñ/ ve /m/ Ünsüzünün Yazımı

Yuvarlak seslerin komşuluğunda dudak seslerine dönen sesteşler olur.⁶³

Metnimizde yuvarlak sesler önünde ñ>m değişmesi bu duruma örnek olarak rastlanmıştır.

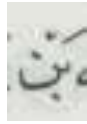

koñşı [165a/8]

Metnimizde ön seste görülen m>b değişimine rastlanmıştır. Kelime hem ben hem de men olarak kullanılmıştır.

men [152b/2]

ben [101a/1]

/k/ Ünsüzünün Yazımı

Metnimizde kef harfinin Eski Türkçeden Batı Türkçesine geçerken ortaya çıktığı k>g değişimine rastlanmıştır. Bu değişimin eski halinin olduğu bir kelimeye rastlanmıştır.

küdegü>küyegü>güyegi>güveyi>güvey [158a/4]

⁶³ Tahsin Banguoğlu, "Türkçenin Grameri", Ankara, 2011, s. 103

2.1.3.Düzlük Yuvarlaklık Uyumu

XIII. – XV. yüzyıllardan, Eski Osmanlıcadan kalan metinlerde dudak benzeşmesi yoktur. Bu devirde henüz kelimelerimiz yalnız dil uyumu kanuna göre seslilenmektedir. Yani ilk hecedeki düz bir sesliden sonra ikinci hecede bir yuvarlak sesli, ilk hecedeki bir yuvarlak sesliden sonra da ikinci hecede, dar olsa bile, bir düz sesli bulunabilmektedir.⁶⁴

Metnimizde ise bazı kelime ve eklerin bu özellikte yazımına rastlamaktayız:

elüñile	101b/8
başum	114b/3
gözine	110b/1
yüzin	111b/2
demür	120b/4
idüp	110a/6
sevüp	117b/4

2.2.Şekil Bilgisi

Şekil bilgisi kısmında sözcük türetme (yapım ekleri), sözcük çekimi (çekim ekleri), sözcük çeşit ve gruplarını inceleyeceğiz. Ayrıca metinden aldığımız örneklere yer verilmiştir.

2.2.1. Sözcük Türetme (Yapım Ekleri)

2.2.1.1. İsimden Üreme İsim Yapan Ekler

+ **lık**/ + **lik**

⁶⁴ Tahsin Banguoğlu, s. 88

aç+lık 168b/4
er+lik 154b/1
uğur+lık 116b/1
tanık+lık 127b/6
tok+luğ 168b/8
‘ārif+lık 151b/4
dervīş+lik 132a/2
firāz+lık 153a/3

+ sız/ + siz/ +suz

su+sız 170b/9
uyku+suz 114b/3

+lu

suç+lu 151b/2
ğavğa+lu 133a/1

+ki

evvel+ki 175b/5

+ncı/ +nci

iki+nci 190a/1

+ge

öz+ge 109b/3

+egü

bir+egü+den 165a/1

+rak/+rek

yig+rek 125b/1

+cileyin

sen+cileyin 154a/2

2.2.1.2. İsimden Üreme Fiil Yapan Ekler

+la-

bağış+la-du-m 101b/2

boğaz+la-du-m 176a/9

uğur+la-dı 107a/7

+ur-

buy(ruk)+ur-sın 148b/9

+et-

göz+et- 121a/5

il+et-di-ler 107a/10

+te-

is+te-r 102a/6

2.2.1.3. Eylemten Üreme İsim Yapan Ekler

-acak/-ecek

gel-ecek 109b/9

-ıcı/ici

id-ici 120b/9

incid-ici 175b/2

-an/-en

otur-an 114a/1

-ek

ger-ek 105a/2

-g

ö-g+üt 148b/6

-hı

uy(u)-hı 123a/9

2.2.1.4. Eylemden Üreme Eylem Yapan Ekler

-i

kak-ı-y-up 116a/10

-il

dök-il-miş 173a/3

yaz-ıl-mış-ıdı 150a/10

-r/-ır

kaç-ır-du-ñ 182b/8

ko-r-lar 166a/3

-n/-in

döşe-n-di 104b/6

yir-in-ürem 118b/2

-dur/-dür

ol-dur-uram 101b/2

eriş-dür 123a/4

2.3. Sözcük Çekim ve Çeşitleri

2.3.1 Adlar ve Ad Çekimleri

2.3.1.1 Hal Ekleri

Yönelme Hali (Dative) *+a/+e*

pādiṣāh+a	101b/1
nefs+e	170b/2
ğazab+a	154a/9
hācet+e	172b/8
salṭanat+a	163b/2
şifat+a	107a/3
dānişmend+e	163a/9
kerem+e	105b/9
pūl+a	164a/3
hırқа+ya	164a/4
halāyık+a	104a/8
aşhāb+a	165b/2
loqmān+a	120a/7

Belirtme Hali (Akkuzatif) *+ı/+i, +(n)ı/+(n)i*

şūret+i	106b/6
hāl+i	106b/6
‘ayb+ı	105b/2
söz+i	166b/1
‘alem+i	105b/7
halk+ı	107a/5
hikāyet+i	146b/8

‘ömr+i	124b/3
ta‘ām+1	170a/2
gön(ü)l+ü+ñ+i	164b/6
aş(ı)l+1	166a/4
zekāt+1+n+1	162b/3
kapu+ñ+1	161b/6
bardağ+1	102a/6
kul+1+n+1	105a/5
mirās+1+n+1	163b/5

Eski Türkçede kullanılan +n belirtme hali eki, metnimizde 2. ve 3. teklik şahıs iyelik eklerinden sonra gelmiştir.

hırқа+sı+n	170a/8
suç+1+n	101b/3
nakş+1+n	102b/9
yüz+i+n	104a/6
yol+1+n	107a/2
parmağ+1+n	122a/4
dudağ+1+n	122a/4

Bulunma Hali (Lokatif) *+da/+de*

vaqt+de	110b/10
varlık+da	169b/5

şoĥbet+de 117a/7
ev+de 101a/10

Ayrılma Hali (Ablatif) *+dan/+den*

baĥĥal+dan 170a/3
şehir+den 179a/2
ĥul+dan 101b/9
ĥad+den 169b/6

Vasıta Hali (Enstrümental) *+la/+le, +ıla/+ile*

hüner+ile 102a/8
sihr+le 102a/8
el+ün+le 102b/8
ĥaşşiyet+ile 102a/8
‘inayet+ile 102b/2
dervîşān+ıla 117b/3
hicāz+ıla 118a/3
ĥamit+ile 114b/9
derd+ile 118b/9
riyāzet+ile 119b/1
kāruvān+ıla 120a/6
zaĥmet+ile 118b/6

Eşitlik Hali (Ekvatif) *+ca/+ce, +cileyin*

ard+ı+n+ca	105a/4
ön+ü+n+ce	106a/4
bu+n+ca	111a/2
sen+cileyin	154a/2

Yön Gösterme Hali (Directive) *+erü, +ra/+re, +ru/+rü*

şoñ+ra	110b/9
üz+re	154a/1
iç+re	103a/6
be+rü	121a/5
gi+rü	120a/9
il+erü+de	119a/5

2.3.1.2. İyelik Ekleri

I. Teklik Şahıs *+m, /+ım/+um/+üm*

+m

baba+m	109a/8
ata+m	109a/3

+üm

mecāl+üm	114b/2
nefs+üm+de	106a/2
zāhir+üm	110b/1

+um

ṭā ^ʿ at+um	103b/4
ṭāḳat+um	103b/7
günāh+um	104a/4
ayaġ+um	112b/10
ḫāl+um	112b/9
kenār+um+dan	113b/7
mikdār+um	110a/7

II. Teklik Şahıs *+in/+uñ/+üñ*

+in

ʿ ömr+in+de	123b/7
-------------	--------

+uñ

ʿ ışk+uñ	104b/2
----------	--------

+üñ

el+üñ+ile	101b/8
şefa ^ʿ at+üñ+le	115b/4
gön(ü)l+üñ	112b/8

III. Teklik Şahıs *+ı/+i/+sı/+si*

+ı

ʿ ayb+ı+nı	105b/1
------------	--------

kul+i+ni 105a/5

+i

yüz+i+ni 105a/8

şoĥbet+i+ni 107b/1

+sı

oda+sı+na 108b/2

ķapu+sı+na 116b/4

+si

nesne+si 107a/8

I. oĥul Şahıs *+müz/+umuz/+ümüz*

+müz

nesne+müz 119b/9

+umuz

māl+umuz 119b/10

II. oĥul Şahıs *+ünüz*

+ünüz

el+ünüz+e 120b/7

III. oĥul Şahıs *+lar+ı/+ler+i*

+ler+i

ni^c met+ler+i+ni 120a/1

şikeste+ler+i 121a/5

vezir+ler+i+ni 131a/8

+lar+ı

i'çtikād+lar+ı 119b/1

+lar+u

dost+lar+u 105a/1

2.3.1.3 Zamir

a. Şahıs Zamirleri

1. Teklik Şahıs: ben 101a/1, beni 114b/4, benden 113b/6

2. Teklik Şahıs: sen 101b/8, seni 106/10, senden 130b/6

3. Teklik Şahıs: ol 105a/10, anuñ 108b/1

1. Çoğul Şahıs: biz 153b/7, bize 124a/8

2. Çoğul Şahıs: siz 116a/5, size 101b/10

3. Çoğul Şahıs: anlaruñ 113a/6, anlara 120b/6

b. İşaret Zamirleri

bu 101b/1, bunuñ 101b/3, anı 101a/9, bunlara 130a/3

c. Dönüştülük Zamiri

kendi 106b/9, kendü 101b/8, kendünden 112a/8

d. Soru Zamirleri

kim 101a/4, nola 103b/4, ne 117b/9

e. Belirsizlik Zamiri

Türkçe Asıllılar:

birisi 106a/7

kimi 122b/5

kimesne 126a/6

hiç bir 145a/3

kimsene 163b/6

Yabancı Asıllılar:

(allâhdan) ğayrıdan 144a/4

ğayrısı 145b/5

fulân 148a/1

f. İlgî Zamiri

evvelki 175b/5, evvelden 168b/1

2.3.1.4 Sıfatlar

Metnimizde yer alan sıfat çeşitleri bu kısımda gösterilmiştir.

a. Niteleme Sıfatları

hōş (baht) 137b/6

lañif (tıdağa) 157a/6

bî-hüner (kişi) 175b/2

zer (kemer) 123b/6

toğ (âdem) 178b/8

eyü (şifat) 107a/3

yaramaz (şifat) 107a/3

dürlü (şafālar) 142a/3

b. Belirtme Sıfatları

1. İşaret Sıfatları

ol (kapuya) 161b/5

o (kişi) 161b/3

bu (söz) 101b/1

şol (altun) 190a/7

2. Soru Sıfatları

ne (hāl) 129a/2

ķankı (‘ālimki) 148b/3

3. Belirsizlik Sıfatı

her (ķulını) 105a/5

birķaç (ķiřiler) 105b/6

cümle (mevcūdāt) 129a/7

nice (kişi) 107b/3

bir (yıl) 165b/2

4. Sayı Sıfatları

a. Asıl Sayı Sıfatı

yüz (altun) 137a/9

biñ (kişi) 163b/7

yüz elli (ķeker devesi) 180b/9

ķırķ elli (ķulı) 181a/1

b. Sıra Sayı Sıfatı

ikinci (ol ʿālim) 190a/1

c. Üleştirme Sayı Sıfatı

birer (laṭife) 146a/5

2.3.1.5. Zarflar

Metnimizde zarflar oldukça çeşitlilik göstermektedir. Metinde yer alan zarflar ve çeşitlerine birkaç örnek bu kısımda gösterilmiştir.

a. Zaman Zarfları

aḥşama degin (bir ḥiṣār altına varup) 106b/10

dāyim (ḥayrıyla yād kıldum) 102b/3

evvelden (ʿādetidi) 168b/1

bu gün (zūrı oldı) 183a/1

her gün (bir şehre vara) 183b/1

şimdi (istersin) 108b/4

bir gece (şarb yire uğramış) 149b/2

gice (kesdi) 138a/8

b. Niteleme Zarfları

zūr (kıla) 183a/3

maḥrūm (kalalar) 149b/1

şusuz (olur) 140b/5

dürlü dürlü (düzdiler) 146b/9

kul gibi (görür) 137b/8

müdām (getirdi) 182b/6

c. Yer Zarfları

öñine (gelüp) 126a/10

d. Yineleme Zarfı

gine (erişür) 109b/7

e. Gösterme Zarfı

böyle (aç oturursın) 164b/2

şöyle (ışırđı) 157a/4

f. Olasılık Zarfı

belki (cem'î yaradılmış) 130b/9

ola ki (ḥatim-i tā'î minnetini çeke) 176b/8

g. Nicelik Zarfı

bu kadar (yimege) 167a/8

az (yimege ḳanā' at eyle) 168b/7

çok (ağlayup) 120a/1

ğāyet (mün' imdür) 174a/2

hiç (nesne oḳımadum) 146b/1

h. Sebep Zarfı

tevḥīd yüzinden 130a/1

ḥācetiçün (ben taşra çıḳdum) 176b/3

1. Soru Zarfı

neçün (nesne dilemedüñ)	174b/1
niçün (böyle aç oturursın)	164b/2
neķadar (olduğın)	110a/7

2.3.1.6 Edatlar

Metnimizde çekim, bağlama ve kuvvetlendirme edatları Türkçe ve yabancı asıllı olarak incelenmiştir.

a. Çekim Edatları

Çekim edatları beraber buldukları ismin sonuna gelir ve isimle beraber edat grubu adı verilen kelime gruplarını oluşturur, ismin zarf hâlini oluşturan bu grup zarf veya sıfat olarak kullanılır.⁶⁵

Türkçe Asıllılar:

gibi	171b/2
ķadar	106a/2
berü	107b/1
girü	101b/4
gine	154a/4
bile	137b/1
vech(ile)	102b/1
için	161b/1
üzre	154a/1
şoñra	110b/9

Yabancı Asıllılar:

⁶⁵ Muharrem Ergin, "Türk Dil Bilgisi", İstanbul, 2013, s. 643

çü	109b/3
hemçü	119b/7
çün	108a/6
ğayrı	158b/10

b. Bağlama Edatları

Türkçe Asıllılar:

ancağ	112b/10
birle	111a/8
nitekim	109b/10
şöyle ki	178b/1
yohsa	151b/6
bile	118a/4
şanki	109a/7

Yabancı Asıllılar:

meger	110a/4
eger	107b/9
belki	108a/2
tā	114a/9
tā ki	104b/7
yāhūd	166b/1
vü	135b/7
velik̄in	105b/8
velī	123a/2
bārī	106a/4

z̄irā 110a/1

c. Kuvvetlendirme Edatları

Türkçe Asıllılar:

dağı 110a/6

ki 101b/9

bile 120a/6

Yabancı Asıllılar:

illā 190b/9

lābüd 111b/3

pes 172a/8

lācirem 157b/2

d. Karşılaştırma Edatları

geh gāh 111b/2

geh geh 111b/10

e. Gösterme Edatları

uş 112a/6

f. Soru Edatları

olam mı 104b/3

unıtduñmı mı 138a/1

g. Cevap Edatı

belī 139a/1

h. Ünlem Edatları

yā 111a/2

vāy 149b/7

iy 112b/7

1. Olumsuzluk Edatı

irāf **degül** 169a/9

revā **degüldür** 101b/9

ayru **degüldür** 112a/8

2.3.2. Fiil Çekimi

2.3.2.1. Basit Kipler

2.3.2.1.1. Emir Kipi

I. Teklik Şahıs +ayım/+eyim+yeyin

var+ayım 174a/6

göster+eyim 174a/6

dileme+yeyin 171b/2

II. Teklik Şahıs -∅

gel [-∅] 174a/5

bağışla [-∅] 101b/3

eyleme [-∅] 101b/4

söyle [-∅] 128a/3

Bu şahısta bazen kuvvetlendirme eki +ğıl/+gil kullanılmıştır.

ķıl-+ğıl 104a/7

söyle-+gil 127b/7

iste-+gil 127b/7

III. Teklik Şahıs +sun/+sün/ (-masun/-mesün)

yi-+sün 101b/4

eyle-+sün 167a/7

dut-+sun 150b/9

dutma-+sun 150b/10

dime-+sün 115b/5

geçme-+sün 106a/10

I. Çoğul Şahıs +alum/+elüm/+yelüm

uy-+alum 124a/9

var-+alum 148a/1

id-+elüm 101b/2

düziver-+elüm 139b/5

di-+yelüm 136b/3

dinle-+yelüm 148a/2

II. Çoğul Şahıs +üñ/+unuz

getür-+üñ 149b/4

vir-+üñ 149a/5

terk id-+üñ 149a/5

ol-+unuz 140b/6

III. Çoğul Şahıs +sunlar/+sünler

oku-+sunlar 143b/3

gör-+sünler 119a/9

di-+sünler 119b/1

2.3.2.1.2. Görülen Geçmiş Zaman

Metnimizde görülen geçmiş zamanın I.çoğul ve II.çoğul şahsına rastlanmamıştır.

I. Teklik Şahıs -dım/(-madım)/-dim/-dum/-düm/(-medüm)

yād kı1l-madım 102b/3

di-dim 127b/6

eyit-dim 181a/9

yat-dum 106b/10

gel-düm 103b/8

şükr kı1l-dum 178b/4

incit-medüm 102b/3

II. Teklik Şahıs -diñ/-duñ/-dün

yir-diñ 132b/6

ol-duñ 119a/1

ķur-duñ 138a/7

it-dün 101b/8

öğren-dün 124b/9

III. Teklik Şahıs -dı/-di/(-madı)/(-medi)

eyit-di 101b/3

ir-di 138a/8

ur-dı 123a/8

uzat-dı 154a/3

şal-madı 113a/6

yi-medi 120b/4

III. Çoğul Şahıs -dılar/-diler/ -mediler

dut-dılar 107a/10

söyle-diler 102b/9

it-mediler 102a/10

eyle-mediler 105b/9

2.3.2.1.3. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Metnimizde öğrenilen geçmiş zamanın I.çoğul ve II.çoğul şahsına rastlanmamıştır.

I. Teklik Şahıs -mışam/-mişem

ol-mışam 113b/8

getür-mişem 113a/8

ellet-mişem 113a/7

II. Teklik Şahıs -mışsın

ol-mışsın 115b/1

III. Teklik Şahıs -mış/-miş/ (-mamış/-memiş/-mışdur/-miş durur)

gir-miş 104b/4

şor-mış 102b/7

ķo-mış 103a/8

ķıl-mışdur 124b/1

gir-miş durur	167a/5
bul-mamiş	104b/5
göster-memiş	165b/3

III. oğul şahıs	-mışlar
ur-mışlar	119b/9
şor-mışlar	102a/7

2.3.2.1.4. Geniş Zaman

I. Teklik şahıs -rem/-erem/-ürem/(-mazam/-mezem)

yi-rem	125b/1
yen-erem	112a/6
ek-erem	155a/8
görme-zem	103a/1
ķoma-zam	104b/3
vir-ürem	118b/3

II. Teklik şahıs -rsin/-arsın/-ursın/-ürsin/(-mazsın/-mezsın)

di-rsin	126b/6
gizle-rsin	108b/10
ķorķ-arsın	112b/8
yorıl-ursın	118b/5
ķıl-ursın	115a/3
işid-ürsin	106a/8
ķıl-mazsın	129a/2

bil-mezsın	103a/6
III. Teklik Şahıs	-ar/ -er/-ur/-
yan-ar	107b/3
id-er	107b/8
uzan-ur	110a/2
dur-ur	107b/3
bil-mez	107b/4
ķayı-r-maz	137a/3
diril-er	163b/7
I. Çoğul Şahıs	-ürüz
yür-ürüz	106a/4
III. Çoğul Şahıs	-rlar/-arlar/-urlar/-ürler/(-mezler)
dut-arlar	181b/9
ķo-rlar	167a/3
uyu-rlar	109a/7
bil-ürler	107b/4
di-mezler	102b/6

2.3.2.1.5. Gelecek Zaman

Metnimizde gelecek zamanın şahıs çekimlerine çok rastlanmamıştır. III. teklik şahsın kullanım örnekleri görülmüştür. Ayrıca gelecek zaman çekimi için iki ayrı ek görülmüştür. Eski Türkçede görülen -ısar/-iser ve -acaķ/-eceķ gelecek zaman ekleri metinde birkaç örnekte vardır.

III. Teklik Şahıs -ısar/-iser

gel+iser 161b/5

dut+ısar 102a/5

III. Teklik Şahıs -acağ/-ecek

peşimān ol-acak 101a/2

dut+acağ 148b/3

2.3.2.1.6. Dilek-Şart Kipi

I. Tekil Şahıs -sem/(-masam)

unut-sam 161a/4

ol-masam 152a/4

II. Tekil Şahıs -sañ/-señ

eyü ol-sañ 127b/8

ur-sañ 120b/4

di-señ 125a/6

iste-señ 133a/7

III. Tekil Şahıs -sa/-se/(-masa/-mese)

gör-se 174a/7

yi-se 107b/8

işit-se 124a/10

şabr kıl-sa 101a/2

uyu-sa 125b/1

ni' met ol-sa 104b/10

ver-mese 124a/5
muvāfiq ol-masa 155b/6

III. Çokluk Şahıs -seler

gel-seler 139b/4

2.3.2.1.7. İstek Kipi

I. Teklik Şahıs -am/-em/-yem/(-mayam)

qıl-am 104a/4
otur-am 112b/10
namāza tır-am 140a/6
gey-em 164a/8
vir-em 139a/6
gizlü-yem 127a/3
varma-yam 124b/4

II. Teklik Şahıs -asın/-mayasın

var-asın 175a/8
qıl-asın 135a/10
yoqsul olma-yasın 133a/7
bozma-yasın 102a/1

III. Teklik Şahıs -a/-e/(-maya/-meye)

eyüye qal-a 107b/7
luţf id-e 161a/7
virme-ye 105b/1

bulma-ya 128a/3

I. Çokluk Şahıs -evüz/-yevüz

gör-evüz 149b/5

yi-yevüz 167a/5

II. Çokluk Şahıs -asız

ķoy-asız 102a/1

III. Çokluk Şahıs -alar/-eler

ķıl-alar 105b/7

ol-alar 105b/7

kes-eler 116a/3

2.3.2.2. Birleşik Kipler

2.3.2.2.1. Hikaye Çekimi

a. **Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikayesi**

I. Teklik Şahıs: ķal-mışdum 114b/3

III. Teklik Şahıs: açıl-mışdı 113a/8

ol-mışdı 113a/3

b. **Geniş Zamanın Hikayesi**

I. Teklik Şahıs: otur-urdum 109a/9

oķu-rdum 109a/5

ķıl-urdum 121b/5

III. Teklik Şahıs: ol-urđı 125b/1

id-erđı 174a/4

bağ-ardı 177a/7

2.3.2.2.2. Rivayet Çekimi

Geniş Zamanın Rivayeti

III.Teklik Şahıs: yürü-rmiş 113b/10

2.3.2.2.3. Şart Çekimi

Geniş Zamanın Şartı

I.Teklik Şahıs: dile-rsem 171a/9

ölme-zsem 181a/8

II.Teklik Şahıs: kı1l-ursañ 104a/7

ögred-ürseñ 173b/1

dile-rseñ 147b/5

III.Teklik Şahıs: id-erse 105a/3

I.Çokluk Şahıs: göster-ürsevüz 110a/1

II.Çokluk Şahıs: iste-rseñüz 171a/3

2.3.2.2.4. İken Zarf Eylemi

Geniş Zamanın İken Zarf Eylemi: -rken/-erken/-eriken/-urken

bilmez-iken 101a/1

muḥāvere id-eriken 111b/1

dile-rken 166a/3

ğavğā id-erken 154a/6

otur-urken 135b/1

2.3.2.2.5. Eylemlerde Olumsuzluk

Eylemlerde olumsuzluk, sözcüklerin kök ve gövdelerine getirilen -ma/-me ekleriyle yapılır. Bu ek, aslında fiilden fiil yapan ektir.⁶⁶

şan-ma	101a/9
ķoma-z+am	116a/4
ol-ıma-z	118a/1
gör-eme-z	109b/4
bul-ıma-z	128b/4
beğen-me	101b/6

2.3.2.2.6. Eylemsiler

Ad Eylemler

-ma/-me

söyle-me+si	166b/3
yi-me+si	166b/3

-maķ/-mek

ķıl-maķ	108b/7
ķonmaķ	179a/5
yi-mek	108b/5
get-mek	122b/4
iħtiyār it-mek	140a/7

⁶⁶ Hacı Ömer Karpuz, "Abdurrahim Karahisari'nin Vahdetnamesi (Gramer İncelemesi-Metin-İndeks)", 1991, s. 52

Sıfat Eylemler

a. Geçmiş Zaman Sıfat Eylemler

bin-düg+i (deve) 130a/7

sev-düg+üm (yüzün) 112a/3

gel-düg+ini 135a/1

bil-miş (kişiler) 136b/10

niçe öl-miş (gönüller) 163b/7

b. Geniş Zaman Sıfat Eylemler

gelen (kişiniñ) 147b/5

çekme-yen 137a/3

söyle-yen 150a/9

c. Gelecek Zaman Sıfat Eylemler

kon-acağ (ev) 179a/4

gel-ecek (hikâyetler) 109b/9

Zarf Eylemler

-arağ-/erek

ağ-arağ 1101a/9

-dükde

gör-dükde 141a/5

-a

çık-a 157b/4

var-a 183b/3

-ınca/-ince

ol-ınca 137a/6

yaz-ınca 165a/6

um-ınca 165a/2

al-ınca 172a/5

çek-ince 135a/10

ir-ince 171a/2

-ı/-i/-u/-yu/-yü

düz-i vir- 139b/5

salın-u salın-u 118a/4

di-yü 168a/1

iste-yü 165b/4

diñle-yü 130a/6

-duğundan/-düğinden

ol-duğundan (şoñra) 163a/4

git-düğinden (sebep) 147b/3

-giçün/-ğičün

çıkarma-giçün 172a/8

-up/-üp/-yup/-yüp

Metnimizde en fazla yer alan zarf fiil eki “-up/-üp/-yup/-yüp” olarak görülmüştür.

ur-up 104b/2

at-up 107a/7

çık-up 107a/3

acı-yup 113a/6

gey-üp 159b/6

di-yüp 175b/6

ağla-yup 104a/3

uçur-up 109a/4

dut-up 109a/5

yat-up 109a/9

geçür-üp 109a/4

gizle-yüp 111b/2

könile-yüp 131b/7

-üben /-uban

Metnimizde Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan –uban/-üben zarf fiil ekine rastlanmıştır.

gör-üben 110b/4

kop-uban 159b/2

koy-uban 151a/1

2.3.3. İsimlerde Bildirme

2.3.3.1. Geniş Zaman

I. Teklik Şahıs: (degülem ...)

degülem arı 164a/1

II. Teklik Şahıs: -sın/-sin (.. degül misin)

ham̄ide+sin 110a/5

eyü+sin 145b/2

o degül mi+sin 137b/9

III. Teklik Şahıs: +dur/+dür/ .. durur/.. degüldür

vek̄ilüm+dür 181a/5

rivāyet+dür 169b/9

yigrek+dür 170b/5

lāyık durur 101b/5

harem durur 115a/2

‘ākılāne degül+dür 123b/5

gizlü degül+dür 109b/9

I.Çokluk Şahıs: +uz/+üz

fermān+uz 153b/7

sultān+uz 153b/7

2.3.3.2. Hikaye

I. Teklik Şahıs: (... degüldüm)

bī-keşīde degül+düm 180b/9

III. Teklik Şahıs: -dı/-di/+ıdı/(... degüldi)

kişīe+-di 177a/8

var+ıdı 166b/4

meşhūr+ıdı 182a/8

ma^ç ruf+ıdı 182a/9

yoğ+ıdı 182b/9

loğmaya toymış degül+-di 131b/3

2.3.3.3.Rivayet

III. Teklik Şahıs: +ımış/+imiş

var+ımış 138b/2

ehl+imiş 168a/3

2.3.3.4.Şart

III. Teklik Şahıs: -sa/-se/+ısa(.. degülse)

var+-sa	121b/4
var+ısa	127a/6
yok+-sa	161b/9
ferīdün+-sa	176a/5
kişi+-se	158b/8
dervīş degül+se	160a/3

2.3.4. Sözcük Grupları

2.3.4.1. Tekrarlar

dürlü dürlü	176a/2
gāh gāh	121b/5

2.3.4.2. Pekiştirmeler

Metnimizde bir örneğe rastlanmıştır.

toḅtolu	154a/5
---------	--------

2.3.4.3. Tamlamalar

a. Türkçenin Kurallarına Göre Yapılmış Tamlamalar

Ad Tamlamaları

şuşuzuñ gönli	102a/6
dervīşlerüñ nazarı+ndan	107a/6

kişinüñ yüzi+ne	105a/3
ḳudsün şaḫrası+nda	136a/7
dervîşün evi+ne	104b/4

Sıfat Tamlamaları

mübârek ḫâtır	140a/2
füşhat meydân	114a/9
‘âbid kişi	130a/1
ḡavḡâlu ḫicâb	133a/1
birḳaç dervîşler	152a/5

Farsça'nın Kurallarına Göre Yapılmış Tamlamalar

diyâr-ı maḡrib	180a/6
terk-i heves	106b/8
ehl-i edeb	172b/2
rûz-i kâr	108a/2
dünyâ-yı dÛn	144a/5
riyâ-yı şöhret	179b/6
ḳazâ-yı âsumanî	167b/9
ḫöca-yı kâi 'nât	165b/9

Arapça'nın Kurallarına Göre Yapılmış Tamlamalar

‘ abdu ’l –kādīr	104a/5
fi ’l vaḥdeti	107b/2
ḥabli ’l verīd	113b/1

2.6.4 Bağlamalı Kelime Grupları

a. ve bağlama edatı ile

feṣāḥāt-ı rengīn ve māyide-i belāḡat 190a/2

melūl ve maḥzūn 178b/2

b. birle bağlama edatı ile:

belāḡat temkīn birle aḡdāmm 190a/2

c. u,ü,vu,vü bağlama edatları ile:

murḡ u mūr 175a/7

ticārāt u zer^c 128b/5

māl u genci 102a/9

faḡīr ü şeyḡ ü mūrīd 142b/5

emīr ü kebīr ü ḡaniyy vü 176b/1

dānā vu huşyār 144b/8

ḡaḡā vu nisyān 135b/7

nāle vü efgānıla 129a/3

ḡūrī vü vildānıla 117a/7

d. ile bağlama edatı ile:

tevbe ile ḥaḳ ʿazābından 126a/8

ʿilletile 171b/10

DİLBİLGİSEL DİZİN

Dizinle İlgili Açıklamalar

1. Madde başları **kalm**, köken ve tür bilgisi *italik* olarak gösterilmiştir.
2. Metinde yer alan kelimelerin geçtiği sayfa ve satır numaraları gösterilmiştir.
3. Kelimeler karşılıklarına anlamları yazıldıktan sonra altta tekrar yazılmayıp sadece ilk harfleriyle belirtilmiştir.
4. Kelimelerin hangi dile olduğu belirtilmiş ve özel ad taşıyan kelimeler de gösterilmiştir.

āb *F ad* su

ā.-ı hayat 171b/7

ā.[-ı] rüy 173a/3

ā.-ı zülāl 101b/7,102/6

abdāl *Ar ad* kalender, gezgin derviş.

a.+a 113b/10

āb-dest *F ad* namaz vesāire için din icābına göre el, ağız burun, yüz; dirseklere kadar ayakları ve aşikkemiği üstüne kadar ayakları yıkama, kumeshtme.

ā. 110b/7

‘**abdu**’l-**qādir-i giylān** *Ar özel ad* İran’ın Geylan şehrinde doğan bir İslam bilgini

‘a.+ı 104a/5

‘**ābid** *Ar sf* ibādet, kulluk eden

102b/8,103b/5,119a/1,130a/1,

138b/3,139a/7,152b/1

‘ā.[-ı] miskīn 141a/9

‘ā.+ı 142b/8

‘**āciz** *Ar ad* güçsüz, zayıf

‘ā.+ler 103b/6,150b/1

‘ā+üñ 151a/6, 130a/6

‘**ābide** *Ar ad* heykel veya mimari eser.

‘a.138b/6

‘**acāib** *Ar s* çok tuhaf şey, anlaşılmaz

‘a. aḥvāl 113b/7

‘**aceb** *Ar ad* hayret, tereddüt.

‘a. 104b/3, 111a/2,

‘a. durur 109a/6

‘a.+dür 113b/6, 130a/9

‘ā.+idi 170b/7

‘**acem** *Ar ad* Arap ırkından olmayan kişilere Araplar’ın verdiği isim.

‘a. 167b/9

acı- *T ey* başkasının uğradığı kötü

duruma üzülme

a.-mazdum 137a/1

a.-yup 113a/6

‘**aciz** *Ar ad* beceriksizlik.

‘a. 104b/2

açlığ / açlık *T ad* açlık hali

a.+a 168a/9,168a/10

‘ā. 109b/4
‘ā.olma 116b/8
‘ā. olur 155a/8
‘ā. ü bî-çāre olup 152a/7

a.+ıla 169a/3,176a/3
a. 168b/4,169a/1,171b/1
a.+da 125b/2
a.+dan 168b/5, 177a/6

‘acūz *Ar ad* kocakarı
‘ā. 140b/3

ad *T ad* 1. isim 2. şöhret
a. id- 183b/7
a. +ı 162a/7
a.+ın 102b/6
a.+ını 102b/3

aç *T ad* yemek yeme isteği duyan.
a.+ıdı 146a/8
a. kalmışdum 114b/3
a. ol- 169a/7
a. oturursın 164b/2
a. tūruram 146b/6

adam *T ad* adam, insan
a. 135a/9,169a/1,107a/9
a. mısın 130b/4
a. ol- 105b/2

aç- *T ey* açmak
a. kapuyı 123a/1
a.-a 147a/8
a.-ar 122a/3
a.-dılar 143a/5
a.-ğil 150a/2
a.-ı 177b/1
a.-up 124a/4

‘adāvet *Ar ad* düşmanlık
‘a. 127b/5

ādem *Ar özel ad* Hz. Adem
ā. 135a/9
ā. yir 105a/8

açılmak *T ey* açılmak
a.-mışdı 113a/8
a.-ur 132b/3

‘ādet *Ar ad* görenek,usul
‘ā. 108a/9
‘ā. budur 161a/10
‘ā-i ḥallān 155a/3
‘ā+i 168b/1,108a/2
‘ā+idi 168b/1
‘ā+nden 108a/9

açııcı *T sf* açan, fatih
a. şāhı 158b/9

açuk *T ad* kapalı zıddı a.164a/7

ağla- *T ey* ağlamak
a.- ladı 126b/1

adım *T ad* ad yürümek için yapılan

ayak atışlarının her biri.

a. 114b/2

‘**ādil** *Ar s* doğruluk gösteren

‘ā. 179a/1

āfitāb *F ad* güneş

ā. + a 180a/5

‘**afv** *Ar ad* suçunu bağışlama

‘a. kıla 151b/6

‘a. -ıcak 104a/4

ağaç *T ad* meyve verebilen,

uzun yıllar yaşayabilen bitki.

a. 132b/3,139a/8

āgāz *F ad* başlama, başlangıç

ā. 128b/9

ağır *T s* 1. çok değerli,

2. zahmetli

a. behālu kaftān 183a/4

a. yildür 136a/5

ağırla- *T ey* konuğa değer verip

saygı göstermek.

a.-ya 105a/6

ağız *T ad* ağız

a. +dan 169a/7

a.+ ı 154b/9, 155a/1

a.+ını 124a/4

a.+ında 101b/7,177b/4

aḥşam *Tr ak F ṣām z* akşam

a. 144b/9,144b/10,179a/3

a.+ adegin 106b/10

a. -rsa 120a/5

a.- yup 120a/1,1206/1,104a/3

aḡu *T s* zehir

dārū a.+luyımış 119b/2

aḡyār *Ar ad* yabancılar

kūdūrāt-ı a. 139a/5

a. ol- 155b/5

a. +dan 128a/8

āh *Ar ad* feryat, inilti

a.+ı 175a/9

a.+uma 129b/4

‘**ahd** *Ar ad* 1. yemin, söz verme

2. devir, zaman

‘a.+ ı 150b/10

āheng *Ar ad* kulağa hoş gelen

ses uygunluğu, ezgi, nağme.

ā.-i şešta 128a/4

āḥir *Ar sf* son, sonraki

ā. 101a/1,159a/1,161a/5

ā. devir 113b/10

ā. kelām 113b/3,143a/5

aḥlāk *Ar ad* insandaki iyi veya

kötü huylar, tabiat.

ā. 126/2

ā.-ı büzürgān-ı nīk 105b/9

‘**ākılāne** *Ar ad* akıllıcasına

‘ā. degüldür 123b/5

aḥvāl *Ar ad* haller, hadiseler
a. 113b/7

aḫ *T* beyaz
a. 142b/10
a.+1 142b/10

aḫ- *T ey* bulunduğu yerden
daha alçak bir yere doğru gitmek.
a.-arak 101a/9

aḫçe *F ad* Osmanlı'da kullanılan
gümüş para birimi.
a. 121a/7,143b/2,143b/3
145a/7,178a/2
a. +yile 144b/10

aḫdām *Ar ad* ayaklar
a. 190a/2

‘**ākībet** *Ar zf* sonunda, nihayet
‘ā. 166b/8, 177b/8,180b/2

‘**aḫ(ı)l** *Ar ad* akıl, us
‘a. 160b/7, 184a/3

‘**ākīl** *Ar sf* akıllı kimse
‘ā. 105/9, 138b/8, 160a/1
‘ā. kişilere 109a/6
‘ā. vezīri 139b/10

‘**ālef** *Ar ad* ot
‘ā. 107b/8

‘**ākīli** *Ar +T sf* akıllı olan, zeki kimse
‘ā.+señ 112a/7

‘**aḫīka** *Ar ad* çocuğun doğumunun
yedinci günü yahut da saçının ilk
kesilişinde kesilen kurban
‘a. 154a/5

aḫki *zf* çok ölçekle
a.+le 133a/9

al- *T ey* almak
a.-a 145b/2,157b/4,
183a/3
a -alar 121a/8
a.- dı 129b/3,137a/9,137b/10
182b/1,182b/5,182b/6
a.-dılar 131b/10
a.-duñ 138a/9
a.-ınca 172a/5
a.-mağa 110b/7
a.-mazdı 157b/2
a.-mışlar 120a/1
a.-up 138a/7,158b/10,174a/6
a.-ur 124b/7,124a/5,135a/4
a.-uram 118b/4,181b/3
a.- urdı 182b/5

alçaklık *T ad* aşağılık, soysuz
namert
a. 153a/2

aldan- *T ey* aldanmak
a.-a 144a/7

‘ale’l-şabah *Ar zf* sabah ile
‘a. 128b/7,131b/2

‘alem *Ar ad* 1.nişan, alamet
2.sancak, bayrak
‘a. 106b/7

‘ālem *Ar ad* dünya, cihan
‘ā. 111a/6,136b/9,164a/1
‘ā.+de 144a/6,178b/8
‘ā+i 105b/7, 113a/1,151b/6
‘ā.+lere 152a/1

ālet *Ar ad* araç, nesne, aygıt
ceng ā. +i 106b/9

‘aleyhi *Ar ad* onun üzerine
‘a. 165b/9

‘aleyhi’s-selām *Ar ün* selam
onun üzerine olsun.
‘a. 134b/1,165a/9
‘a. buyurduğımı 111a/6
‘a. eyit- 165b/5

‘alī *Ar özel ad* Hz. Ali, dört
büyük halifenin sonuncusu
‘a. 165a/8

‘ālā *Ar sf* yüksek olan, yüce
ulu
‘ā. 127b/6

altı *T sf* altı
a. biñ yıl 169b/9

‘ālim *Ar sf* bilgili
‘ā. 148b/3,148b/4,148b/5,
148b/6,151a/1,151a/2,163b/3,
172a/8,172b/10,173a/2,190a/7
‘ā.+dür 190a/1
‘ā.+e 172b/10
‘ā.+ler 150b/2

‘ālimü’l-ğayb *Ar b sf* gizli
ālim
‘ā. 127b/3

allāh *Ar ad* Allah, Tanrı
a. 102b/1,110a/8,
120a/8,127a/6,127a/7
a.+a 120a/2
a.+dan 138a/1,145a/4,
145a/6,182b/7
a.+ı 117a/4

allāhu te’alā *Ar ad* kainatı ya-
ratan kudret sahibi
a. 102b/1

‘allāme *Ar ad* çok bilgili, her
şeyi bilen
‘a.-yi mışr 163a/6

alt *T ad* alt
a.+ına 106b/10
a.+ında 115a/6,183a/5
añā *T zm* ona
a. 101b/4,120a/1,101b/7,102b/6,
103a/5,105b/1,112b/7,120a/5,

- altun** *T ad* altın
a. 145a/9,178a/6,
146b/2,133a/9
a.+na 138a/9,190a/7
a.+uñ 157b/7
- ‘ām** *Ar sf* herkese ait,
umūma mahsus
‘ā. 164b/3
- ‘amel** *Ar ad* iş, niyet
‘a. 10b/7,117b/9,
121b/4
- a‘māl** *Ar ad* işler
a.+e 139b/8
- ammā** *Ar e* 1. ancak,fakat
lakin. 2. bir hükmü kuv-
vetlendirme, pekiştirme
a. 101b/2,112a/7,115a/9,
116a/6,121b/2,121b/5,124b/1,
126a/2,128a/8,131b/4,134a/2,
135a/3,135b/8,137a/2,156a/4,
156a/7,159b/5,169a/9,180a/7
- añ-** *T ey* hatırlamak
a. -am 117a/4
a.-ar 117a/2
a.-ardum 121b/6
a.-madum 102b/4
a.-maya 159b/9
a.-maz 134a/1,135a/1
- ana** *T ad* anne
a.+sı 157a/2 a.+yı 156a/6
- añıl-** *T ey* anılmak
a. 135b/2
- 124a/9,140b/3,143b/1,145a/7,
151a/7,152a/3,157b/3,161b/5,
168b/4,172a/9,172b/7,173b/1,
179a/5,180b/7,190a/9**
- ancağ** *T be* ancak, fakat
a. 112b/10, 149b/3
- anda** *T zm* o kimsede, o nesnede,
onda
a. 112a/4,125b/5,137b/1,
140b/5,158b/3,179a/2
- andan** *T zm* ondan
a. 120b/4,125a/7,147a/1,
148b/7,171b/9,171b/10
- ‘anh** *Ar zm* ondan
rađıyallāhu ‘a. 134b/2
- anı** *T zm* onu
a. 101a/9,101a/10,101b/6,
109b/5,114a/2,117a/5,119b/4,
124a/5,125a/6,127b/8,130a/6,
131b/1,133a/9,141a/5,145b/2,
148b/3,151a/7,157b/6,159b/9,
161a/4,167b/2,174a/5,178b/4,
182a/6,183a/7
- ‘arağ** *Ar ad* çukur
‘a. 125b/8

añla- *T ey* akıl erdirmek

a.-dum 113a/4

a.-ladı 138a/8

a.-ya 114a/8

a.-yup 158b/1

anlara *T zm* onlar

a. 105b/8,120b/6

anlaruñ *T zm* onların

a. 108b/5,113a/6

anuñ *T zm* onun

a. 101b/4,102b/8,103a/1,
104b/7,105a/9,105b/1,108b/1,
110a/5,110a/8,117b/1,121b/3,
122a/6,122a/7,122b/3,126a/1,
131a/9,133a/9,133b/7,138b/7,
155b/4,161a/5,162a/2,171b/2,
173a/5,174b/2,175b/5,176b/6,
180a/5

anuñiçün *T zm* onun için

a. 134b/3,167b/5,167b/6

ara *T ad* mevki;arasında;meydan

a+larından 106a/7,107a/1

a.+sında 111b/9,183a/6

a.+ya 133b/6

‘**arab** *Ar ad* Arap

‘ a. 130a/5,165b/2

‘ a. +da 110b/5

a.+ı (artuğı) 102b/1

a.+ın (artuğın) 139a/5,176a/3

ārām *F ad* durma, dinlenme

ā. 129a/2

arğın *T sf* gücü tükenmiş,
takatsiz

a.+a 147a/8

arı *T sf* temiz, saf, pak

a. el 164a/1

arı- *T ey* aramak

a.-maya 159b/1

‘**ārif** *Ar sf* bilen, bilgili

‘ ā. 119b/3,150b/5,
154a/7,154a/9,159b/3,
162a/1,167a/1

‘**ārifān** *Ar + F ad* bilgililer

‘ ā. 106b/6

arqa *T ad* arka

a.+sı 119b/8

a.+sına 176b/4

arķuncaķ *T zf* yavaşça

a. 135b/3

art- *T ey* çoğalmak

a.-dı 173b/5

artuķ *T ad* fazla; başka

a. +a (artuğa) 101b/4

aslan *Ar ad* hayvan

a. 176a/3

a. 101a/3,108b/1,167b/1,176a/9,

artur- *T ey* çoğaltmak

a.-up 171b/6

aruḳ *T ad* eti, yağı süzölmüş

a. 114b/9

a.+lar 114b/9

‘**arż** *Ar ad* sunmak

‘a. it- 172a/9

ārzū *F ad* arzu, istek

ā. it- 180a/5

aşamm *Ar sf* 1. sağır

2. söz işitmez

a. +lar 113a/7

āsān *F ad* kolay

ā.+dur 170b/2

asāy *F e* gibi

rūḥ-a. 140a/10

‘**ases** *Ar ad* gece bekçisi

‘a. 168a/1

aşḥāb *Ar ad* sahabeler

a.+a 165b/2,165b/6

‘**āşī** *Ar sf* karşı gelen

günahkar

‘ā. +ler 103b/5

aş(1)l *Ar ad* asıl, esas

a.+ı 166a/4

at *T ad* at

a. 106a/4, 183a/6

aşşı *T ad* fayda, kazanç

a. 106b/9,120b/5,127/3,

177b/5,178a/6

a.+dur 177b/4

āsumānī *F ad* göge mensup,
gökle ilgili

ḳazāy-ı ā.137a/8,167b/9

aşağa *T ad* aşağı

a. 110b/2,167b/2,172b/9,

173a/8,174a/9,179b/4

‘**āşık** *Ar ad* 1.vurgun, tutkun

2. halk ozanı kimse

‘ā. 103b/7, 134b/9

‘ā.+ıla 111b/9

āşikāre *F sf* açık,mevdanda,
gözle görölebilen

ā. 127a/7

āşinā *F sf* tanıdık

ā. 156a/8

ā. ol- 156b/2

āşüfte *F sf* çılgınca seven,
aşifte

ā. 151a/8

at- / ad- *T ey* atmak

a(d).-mağa 114b/2

ay *T ad* dünyanın uydusu

a. 135a/3

yorğa a. 119a/5
a.+ına 179b/10
a.+ iki 118a/99

ata *T ad* baba, ata
a.+m 109a/3,137b/9
a.+sı 109b/8,149a/7

āteş *F ad* ateş, kızgınlık
ā.[i] fāḫa 164a/3

aṭlas *Ar ad* kumaş
a.157b/6,157b/7

āvāz *F ad* ses, seda
ā. 130a/10
ā.-ı āhum 129b/4
ā.-ı ḥōş ḥūb 124b/7
ā. +ı 122a/3,122a/7
124b/8,129b/5
ā.+ndan 122a/7

āvāze *F ad* Bkz. āvāz
ā.-yi ol bürbaṭ sirāy 122b/9

ʿavrat *Ar ad* kadın
ʿa. 137b/6,156a/8
ʿa. +lar 159a/1
ʿa.+uñ 159b/6

avuç *T sf* avuç
a. 103a/9

ay *T ad* ay, otuz gün
a.+da 135a/4
ʿa.+larında 135a/5
ʿa+ını 151b/4
ʿa.+umuz 151b/3

a.+da 114a/8
a.+dan 114a/8

ayağ Bkz. ayak
a.+ı 110b/7,133b/3,
165a/8,173a/7,178b/4
a.+m 110b/4
a.+ınuñ 142a/5
a.+u 167b/1
a.+um 112b/10,178b/5
a.+umda 164a/1

ayağ *T ad* ayak
a. 114b/8,137a/7,
154a/1
yalın a. 178b/1
a.+dan 177b/5

ayağkabı *T b ad* pabuç
a.+ına 178b2
a.+ını 178b/4

ʿayān *Ar sf* açık, belli
ʿa. 105b/5,127b/3
ʿa.-ı ḥazret 131b/4
ʿa.+umı 127a/4

ʿayb *Ar ad* utanılacak
hal ve davranış
ʿa. 103a/1,135a/9
ʿa. degüldür 169a/8
ʿa.+m 105a/10,

āzād *F sf* kurtulmuş, serbest
olan
ā. 137a/8,161a/10

‘a.+uñ 128a/3	ā.+lık 139a/2
‘ayıblu <i>Ar sf</i> ayıplı ‘a.151b7	āzāde <i>F sf</i> hür, serbest ā. 151a/5,166b/1
‘ayıbsuz <i>Ar sf</i> ayıpsız ‘a. 151b/7	azan <i>T ad</i> çalı a. 134b/5
āyīne-dār <i>F sf</i> ayna tutan ā. 113a/7	‘ azīm <i>Ar sf</i> büyük,ulu ‘a. zecr 180b/2 el ‘a. 127a/1
ayru <i>T ad</i> ayrı, farklı ve değişik a. degüldür 112a/8	‘ azīz <i>Ar sf</i> sevgili, kıymetli ‘a. 109a/5,115b/5,132b/4, yār-ı ‘a. 172b/6
ayruḳ <i>T ad</i> 1. başka,diğer 2. artık, bundan sonra a. 150a/2,175a/7, 182b/7 a.+laradur 105b/5	‘ azīze Bkz. ‘azīz ‘a. 138b/2
‘ ıyş <i>Ar ad</i> yaşama ‘a.+ıla 158b/3	azuḡ <i>T ad</i> yiyecek a.+ı 177b/7
az <i>T zf</i> çok karşıtı a. 168b/7,172a/7,178b/8	azuḳsuz <i>T ad</i> yiyeceksiz a. 177b/5
az- <i>T ey</i> azmak a.-dum 177a/6	-b-
āzābi’l-nār <i>Ar b ad</i> azab ateşi ā. +ı 138b/7	ba’albek <i>F ad</i> Osmanlı’da bir şehir b. 113a/2
azacuḳ <i>T ad</i> azıcık a. 161b/7	bāb <i>Ar ad</i> kapı b. 125a/6,146a/3 b.+ıda 104a/3
baba <i>T ad</i> baba b. 108b/4 b.+m 109a/8	bağışla- <i>T ey</i> 1. teberru etmek 2. affetmek b. 101b/3,153b/3,164a/1

b.+ma 109a/6
b.+sına 148a/3

bābur *F özel ad*
Hindistan'da büyük Müslüman
Türk devletinin kurucusu
b. 183b/1

bād *F ad* rüzgar,yel
b. 104b/2,135b/1,
145a/1

ba' de-mā *Ar zf* bundan,
sonra, bundan böyle
b. 175a/10

bād-pāy *F zf* süratli,tez
b. 186b/5

ba' de-zān *Ar + F zf*
bundan sonra
b. 184a/7

bāġ *F ad* bahçe
b.+1 142a/5

bāġbān *F ad* bahçıvan
b. 164b/9

baġdād *Ar ad* Bağdat
şehri
b.+a 153b/5
b.+da 156a/3

bakḳal *Ar ad* bakkal

b.-ya 104a/7
b.-dum 101b/2,177a/3

baġla- *T ey* 1.birinin bir şeye
yakınlık duymasını sağlamak
2. birleştirmek
b. 164a/4,164a/6
el b.-yup 140a/6

bahadurlık *T+F ad* yiğitlik
b. 161b/9

baġīl *Ar sf* eli sıkı kimse
b. 171a/4

baġşāyīş *F ad* baġışlayış
b. 125b/7

baġt *F ad* kısmet, nasip
b. 114b/8,137b/6,182a/6
b.-ı bülend 132a/5

baḳ- *T ey* bakmak
b.-dum 174b/2
b.-mış 158a/9
b.-up 151a/8,163a/9,166a/1

bakıyyet *Ar sf* geri kalan
b. 'ömr 124b/3

bākī *Ar sf* daimi, kalıcı
b. 107a/6,111a/10,
114a/1,145b/4

b.+1 177b/10

bardaġ *T ad* bardak

b. 170a/4,170a/5

b.+a 170b/1

b.+dan 170a/3

bāl *F ad* kanat, kol

b.+da 142b/7

balçığ *T ad* balçık

b.+ına 142b/7

balık *T ad* balık

b.+a 183a/1

b.+ı 182b/6,183a/3

bāliš *F ad* yüz yastığı

b. 143a/1

baña *T zm* bana

b. 113b/6,123b/4,124b/2,
130b/4,138a/7,138b/1,139a/9,
166a/5,183b/7

bang *T ad* ses, seda, haykırış

b. 123a/5,123a/8

bār *F ad* manevi ağırlık, keder

b.-ı bend-i ‘ayāl 139b/7

bārigāh *F ad* yüce makam

b.-ı sultan 154b/7

bārān *F ad* yağmur

bāṭıl *Ar sf* 1. yanlış

b. 150a/7,152b/6

b.+ıla 149a/8

b.+ı 102a/6

bārī *Ar ad* yaratan, yaratıcı

b. 138b/8,143a/10

bārī *F ed* hiç olmazsa,

o halde, öyleyse

b. 106a/4,120a/9,122a/8

baş *T ad* baş, kafa

b. 115a/6,135b/2,164a/3

b.+ı 118b/10

b.+ın 139a/8,176b/9

b.+ına 131b/1,182b/5

b.+ında 144a/3

b.+um 110b/2,114b/3

b.+umdan 123b/1

b.+uña 106b/7

baş kaldur- *T b ey* isyan etmek, ayaklanmak

b. k-mazlar 109a/7

b. k-urup 110a/6

b.+ın k.-urup 147a/6,
151a/9

başla- *T ey* başlamak

b.-dı 116a/10,142a/1,
142a/3

b.-dılar 131b/8,143a/4

b.-mıydı 139a/9

başmağçı *T ad* ayakkabıcı

b.+ya 157a/3

b.+laruñ 120a/6

be-bend *F ad* bağ ile

batman *özel ad* Timur

b.125a/8,154b/1

bay *T sf + ad* zengin

b. kişi 133a/9

b.+ıdur 133a/7

b.+ından 146b/6

bayığı *T ad* aşağılık

b.+dan 126a/5

bayram *T ad* kutsal gün

b. 135a/5

b.+da 135a/6

bāz *F ad* doğan,şahin

b. 154a/4

bāziçe *F ad* eğlence

b.125a/6,125a/7

bāzār *F ad* çarşı

b. 111b/6,183a/6

ba'zı *Ar zm* birazı, bir kısmı

b. 131b/6,169a/2

b.+sını 120a/8,169a/2

bāzırgān *F b ad* tacir, tüccar

b.171a/3

b.+da 171a/1

b.+lar 103b/6,120a/1

behrām *F ad* 1. İran

hükümdarlarından birkaçının

b.-i 'ayāl 138a/3

be-cidd *F zf* ciddiyetle

b. 157a/4

bed *F sf* kötü

b. 136b/6

bed-baht *F b sf* bahtsız

b. 161b/3

beg *T ad* 1 koca 2.küçük

devlet başkanı 3. zengin adam

b. 132b/4,131b/10,131b/1

b. ol- 161b/1

b.+e 175b/6

b.+i 139b/1

b.+inün 180a/8

b.+ün 182b/4

b.+lerden 158b/3

b.+lerinden 136b/1

be-gāyet *Ar zf* son derece,
fazlasıyla, pek çok

b. 139b/2,167b/8,175a/1

behā *F ad* kıymet, paha

b. 103b/7

behālu *F ad* kıymetli b. 186b/5

b. 183a/5

109a/6,110a/7,110b/3,110b/4

113b/8,113b/7,114a/2,115a/9,

116a/4,117a/3,124a/6,127b/2,

adı.	129b/5,129b/6,132b/10,133a/8, 139a/1,144a/6,152b/1,153b/4, 155a/5,155b/1,155b/2,162a/2, 163b/5,166a/1,166b/1,176b/5, 176b/6,178a/7,179a/3,179a/4, 183b/9,183b/10,184b/2
b. +ı 133/3	b.+den 113/6,147b/2,153b/4, 166a/6,179a/9,186b/1
behter <i>F ad</i> bihter, daha iyi	b.+i 114b/4,115b/2,115b/2 , 115b/5,117a/2,123b/3,130a/4, 137b/1,138b/8,139a/9,165b/ 2, 168a/6,186a/10
b.+dür 158b/4	b+üm 112b/9,113a/3,127b/6, 129b/4,156b/5
be-hüküm <i>Ar zf</i> hükmünce, hükmiyle	
b. 118b/8,123a/10	
be-kā <i>Ar ad</i> devam, evvelki hal üzere kalmak	
b. 139a/6	
belā <i>Ar ad</i> gam, keder	
b. 133a/2	
b.+dur 133a/1	
belāğat <i>Ar ad</i> etkili, güzel ve yerinde söz söyleme yeteneği	
b. 146a/4,190a/2	
belī <i>F ün</i> evet, hay hay, peki	
b. 138a/1	
belki <i>Ar + F</i> olabilir, ihtimale göre	
b. 108a/2,130b/9,132b/7,155b/5, 168a/7,176a/8	
belürsüz <i>T zf</i> belirsiz	
b. 132a/8	
ben <i>T zm</i> birinci tekil şahıs	
101a/1,103a/1,103b/7,104a/3,106a/2,	
ber <i>F</i> Arapça ve Farsça kelime başına gelerek sıfat ve zarf yapar.	
	bencelik <i>T ad</i> bencelik b. 154b/7
	bend <i>F ad</i> 1. bağ 2. bent b. 138b/5,159b/8 b.+i 138b/7
	bende <i>F ad</i> kul, köle b.-yi bārigāh-ı sultānuz 153b/7 b.-yi nār 153b/7 b.-yi ḥazret-i kerīm 161a/6
	beñze- <i>T ey</i> benzemek b.-r 149b/8,150b/3,173b/1, 190a/7 b. 109b/4,113a/6,131a/7,

Türkçedeki “de” eki ile, “üzeri, üzerine” karşılığıdır.

ber-‘akis *F + Ar ad* tersine, aksine
b. 168a/6,168a/7

b. bende-yi h̄azret-i kerīm *F+Ar*
yüce,hazret kulunda
b. 161a/6

b. mesken *F+Ar ad* meskende
b. 158b/9

berāber *F ad* birliktelik
b. 146b/6
b.+dür 158b/4

berbat *Ar ad* kopuz denilen
çalgı
b.-ı serāy 113a/8

berd-i ‘acūz *Ar b ad*
kocakarı soğuğu b.140b/3

berekāt *Ar ad* bereketler
b+ında 139b/7

berķ *Ar ad* şimşek
b.-i cihān 112b/9

berū *T ed* beri, -den bu yana
b. 107b/1,121a/5

bes *F zf* 1.yeter, kāfi 2. Çok
bezzāzān *Ar ad* kumaş tacirleri
b.+a 149b/8

140b/6,145a/8,149b/7,153b/9

be-şadef *Ar b ad* inci ile
b. 177b/4

beste *F ad* kapalı, bağlı
b. 161a/2

bevvāb *Ar ad* kapıcı
b.+uñ 170b/5

beyān *Ar ad* anlatma,açıklama
b. it- 153a/2,156b/4

beyhūde *F sf* boş, faydasız
b. fikir 181a/2

beyn *T ad* beyin
b.+üm 124a/5

beyt *Ar ad* nazım parçası

b.+e 146b/2

b.+i 101a/4,114a/5,114b/5,
117a/4,119b/3,122b/6,137b/3
138b/8,145a/9,146b/3,147a/6,
151a/9,155b/10,164a/5,183a/7
b.+[i] 173a/3

bāzāristān *F ad* çarşı yeri
b.+ı 162b/1

bezl *Ar ad* bol bol verme
b.+i 133a/8

bī-hengām *F zf* vakitsiz
b. 123a/8

bī-cān *F ad* cansız
b. 174a/10

bī-çāre *F sf* çaresiz
b. 161a/9,176a/4, 179b/9

bī-edeb *F + Ar sf* edepsiz
b. +lerden 125a/1

bī-fenā *F + Ar ad* ölümsüzlük
b.+dur 133a/3

bī-gāne *F ad* kayıtsız,
ilgisiz
b. 112a/7
b.+dür 155b/8

bī-girān *F ad* sınırsız,
nihayetsiz
b. 103b/7

bī-gümān *F zf* şüphesiz
b. 105b/5

bī-ḥaber *F + Ar ad* habersiz
b.+lerle 114a/4
b.+idi 130/3

bi-ḥamdillāh *Ar ün* Allah'a
şükürler olun.
b. 107b/9

bī-ḥāṭır *F + Ar ad* keyifsiz,
b. 106a/3

bil *T ad* bel
b.+ümden 123b/1

bī-hüner *F sf* hünersiz
b. 161a/7,178a/2
b.+i 176a/5

bī-hüner-mend *F b sf*
marifetsiz
b. 161a/7

bī-kerān *F sf* uçsuz
b. 175b/2

bī-keşide *F ad* çekilmez
b. 178a/9

bil- *T ey* bilmek
b. 110b/2,128b/4,136a/5
b.-di 137b/2
b.-dün mi 130b/4
b.-medi 126a/5
b-medü 107b/1
b.-medün 133a/3
b.-mez 107b/4,123a/8,
149a/6
b.-mezem 103a/2
b.-mezin 174a/5
b.-meziken 101a/1 ve 9
b.-mezsın 103a/6,130b/4
b.-miş 137b/10
b.-ür 127a/4,127b/3
b.-ürin 110a/7
b.-ürler 107b/4,135b/9

bī-ma'rifet *F + Ar sf*
beceriksiz

bilā-hicāb *F + Ar sf*

engelsiz, perdesiz

b. 111b/7

bildür- *T ey* bildirmek

b. 124a/8

bile *T ed* de, da, hatta, dahi

b. 110a/8,118a/4,120a/7,
175b/7,182b/1

bilge *T ad* olgun kimse

b.+ler 108a/5

bilin- *T ey* malum olmak,
tanınmak

b.-di 107a/8

bişi *T sf* bilme, vakıf olma

b. kişi 135a/2

bişi- *T ey* tanışmak

b.-düm 136b/1

billāhi *Ar ün* vallahi, inan
olsun.

b. 117a/1,127a/1
el^c ıyazu-b. 135b/2

bilmezlik *T ad* bilmeyiş,
cehil

b. id- 107/7

119a/8,119b/2,119b/3,119b/9,
122a/1,122a/2,123a/5,123a/9,

b. 123a/5

bin- *T ey* binmek

b.-dügi deve 130a/7

b.-em 118a/9

b.-er 179b/10

b.-miş 118b/4,179a/2,183a/6

b.-mişidi 164a/4

b.-üp 118b/9

biñ *T s sf* bin

b. 154b/1,163b/7,169b/9

bīnānde *F sf* gören, görücü

b. 105b/9

bī-nevā *F zf* nasipsiz, zavallı

b. 173b/6

bir *T ad + sf* 1. sayı 2. tek,
aynı

b. 101a/2,101a/9,101a/10,
102b/7,103a/7,104b/4,105a/8,
105a/9,105b/1,105b/3,106b/10,
107a/1,107a/6,107b/2,107b/4,
107b/7,107b/8,108a/5,108a/7,
108b/3,109a/2,109b/5,109b/7,
110a/4,110b/5,110b/6,111a/1,
111a/5,111a/8,112b/9,113a/1,
113a/2,114b/1,114b/2,114b/3,
115a/7,116a/1,117a/1,117a/5,
117a/6,118a/3,118b/4,119a/7,

biraz *T zf* az miktarda

b. 171a/3

123b/7,124a/3,125a/7,125a/8,
125a/9,126a/4,126a/10,128b/4,
128b/6,128b/9,129b/4,129b/5,
120a/1,130a/4,130a/5,130a/7,
130a/8,130a/10,130b/7,131a/6,
131b/3,131b/5,132a/8,132a/9,
133b/4,133b/5,133b/8,134b/5,
135a/4,135b/4,136a/6,136b/9,
137a/10,138a/7,138b/1,138b/8,
139a/7,139a/9,139b/4,139b/10,
140a/9,140b/6,141a/7,143a/1,
143a/2,143a/7,144a/9,144b/1,
144b/6,145a/3,146a/2,146a/5,
146b/2,147a/3,147b/1,147b/2,
148a/1,149a/1,150b/9,151a/3,
151a/5,151a/6,152a/4,153b/8,
154a/4,154a/6,154b/2,155a/2,
155b/10,156b/2,157a/3,157a/9,
157b/3,157b/8,158a/1,158a/3,
158a/8,158b/1,158b/10,159b/2,
161a/2,161b/3,161b/8,164a/8,
162b/6,163a/4,163a/8,164a/2,
164a/3,164b/1,164b/7,165a/9,
165b/1,165b/2,166b/4,167a/2,
167a/3,167a/4,167b/8,167b/9,
168a/6,170a/1,170a/2,170a/3,
170a/4,170a/8,170b/7,171a/1,
171b/5,172a/1,172a/7,173a/9,
173b/8,174a/8,174b/8,174b/9,
175b/1,176a/9,176b/3,177a/3,
177a/5,177a/7,177a/8,177a/9,
177b/6,178a/2,178b/1,178b/3,
179a/1,179a/4,179b/4,180b/8,
181a/7,181b/7,182a/6,183b/6

bisāṭ *Ar ad* dünya

b.-1 kerem 190a/3

biregü *T ad* bir kimse, başkası

b. 105b/5

b.+den 165a/1

birer *T ad* herkese bir

b. 146a/5

biri 1. *T zm* bilinmeyen kimse

b.+si 111a/1,120a/7,139b/1,

160a/8,170b/2,170b/3,171a/6

b.+sine 128a/5,169a/5,176a/7

b.+sinüñ 135b/1,174b/6

2. *T zm* birisi, bir tanesi

b. 107b/7,112b/7,148a/8

birbiri *T zm* karşılıklı olarak

b.+ile 167b/8

birkaç *T b sf* az sayıda

b.105b/6,107a/7,107a/9,109a/5,

120a/7,121b/3,137b/10,141a/3,

143b/8,153b/5,159b/8,172b/3,

175b/1,178a/4,180a/8,180b/2,

181b/1,182b/1

birle *T ed* ile

b. 111a/8,111b/1,125a/7,

137a/8,154a/4,169a/5,190a/2

biryān *F ad* kebab, kavurma

b. 133b/3,147a/4,178b/8

b.+dur 178b/9

boğaz *T ad* boğaz

b.+ın 124a/5

bisle- *T ey* beslemek
b.-dün 166b/7,171b/6
b.-miş 167a/2
b.-r 168b/5
b.-ye 149a/5

bīše *F ad* orman, meşelik
b.130a/8

bişür- *T ey* pişirmek
b.-ürdüm 176b/2

bit- *T ey* bitmek
b.-er 122a/7,126a/5,162a/9
b.-ersen 138a/9

bī-ṭarīḳ *F + Ar ad* yolsuz
b.112a/7

bī-tevfīḳ *F+Ar b ad* muvafıksız
b. 107a/1

biz *T zm* birinci çoğul şahıs
b. 124a/8,153b/7
b.+de 165a/5
b.+e 124a/8,133b/9,148b/5
b+i 134a/1
b.+ümle 118a/4,121b/9

bizā' at *Ar ad* sermaye
b.+um 161a/8

borç *T ad* borç
b. öde- 170a/9

bu *T zm* işaret sıfatı
b. 101b/1,101b/8,102b/1,

boğazla- *T ey* boğazlamak
b.-dum 176a/9

bol- *T ey* olmak
b.-mış 168a/5

bōstān *F ad* çiçek bahçesi
b.+da 138a/6
b.+ı 141a/9

boş *T ad* dolu karşıtı
b. 137a/6

boşan- *T ey* akmak, dökülmek
b.-dı 182b/6

boy(ı)n *T ad* boyun
b. 154a/3
b+nın 154a/3

boz- *T ey* bozmak
b.-mayasın 102a/1

bozıl- *T ey* bozulmak
b.-maya 143b/4

bölüg *T ad* bölüm
b.+inden 160a/5

böyle *T zf* bunun gibi
b. 109a/8,129b/5,164b/2

b.+dur 108a/2,112a/10,
120b/7,126b/9,143a/10,

102b/2,103a/2,103a/9,
103b/1,104a/7,105a/1,
105a/4,106a/7,106b/1,
106b/1,107b/10,109a/3,
109a/8,109b/5,109b/9,
111a/4,113a/1,113b/3,
113b/7,114b/5,114b/9,
115a/6,116a/10,117a/4,
117a/9,117b/2,118a/5,
118b/4,118b/5,119a/2,
119b/3,122a/9,122b/6,
123a/2,124b/1,128a/7,
130a/8,130a/9,131a/4,
132a/4,132b/5,133a/1,
133a/2,134a/2,135b/9,
136b/8,136b/9,137b/3,
138b/2,138b/8,139b/9,
140a/2,140b/5,141a/3,
144b/1,144b/3,145a/4,
145a/8,146b/3,146b/8,
147a/5,147a/6,148a/3,
149a/7,149b/7,152a/2,
152b/1,152b/7,154a/2,
154a/5,154b/1,154b/2,
155a/5,155b/8,156a/1,
157a/10,157b/1,158a/3,
158b/6,159b/6,160a/1,
162a/4,163b/3,165a/2,
165a/7,166b/2,166b/5,
167a/1,167a/9,167b/2,
168b/1,172b/1,175a/2,
175b/3,176a/5,176a/8,
176b/1,177b/4,178a/7,
178b/8,180a/1,180b/3

bul- *T ey* bulmak

153a/4,163b/10,168b/2
b.+ña 133b/8,143a/6,
144a/7,153b/7,156a/7
168a/3,172b/9
b.+nda 150b/8,168b/6
b.+ndan 109b/4,125b/1
138a/8
b.+nı 107a/9,107b/9,
116a/9,119a/8,125a/9,
131b/7,132a/3,132b/4,
139b/8,143a/4,149b/5,
168b/4,170b/5,173b/8,
176a/8,179a/9,182a/1
b.+nuñ 101b/3,116b/1,
117b/2,126a/4,132a/3,
140b/2,152b/6,172b/6,
175a/1,176b/9,180b/1
b.+nuñıla 132a/2
b.+yım 161a/5

buda- *T ey* budamak
b.-ya 162a/9

buḥār *Ar ad* buḡu
b.+ından 151a/4

buḥte *F sf* besilli, semiz
b. 178a/7,178b/9

buḳ'a *Ar ad* memleket, hıtta
b.+larında 177b/6

b. 111a/2,144b/3,165b/7

b. 145a/9,146b/2
b.-a 101a/10,182a/6

b.-am 179b/6
b.-dı 156a/2
b.-dılar 131b/3
b.-duğı (alim) 152a/2
b.-ımaz 128b/4
b.-ımazlar 172b/7
b.-ındı 182b/8
b.-madum 146a/4,181a/2
b.-mağa 117b/6
b.-mamış 115a/9,180a/7
b.-maya 127b/2,128a/3
b.-maz 127b/9
b.-mışam 115a/9
b.-sa 134a/8
b.-sañuz 131a/9
b.-up 159a/10
b.-uram 106a/2

bulaş- *T ey* bulaşmak
b.-a 102a/5

bulud *T ad* bulut
b. 175a/10

buñal- *T ey* bunalmak,
sıkılmak
b.-dum 114b/2

bunca *T zf* bu kadar, bu denli,
epey, çok
bülend *F sf* yüksek, yüce,ulu
b.+üñ 132/6

bunlar *T zm* bunlar
b. 166a/5
b.+a 120b/1,130a/3,158a/9,
168a/7
b.+ı 141b/9,168a/1
b.+üñ 107a/1,130a/2
bur- *T ey* burmak, bükmek
b.-up 116b/3

burc *Ar ad* burç
b.+a 107a/6

bur(ı)n *T ad* burun
b.+a 125b/6

buyur- *T ey* buyurmak
b. 150a/8
b.-dı 111b/1,116a/2,
140b/6,168a/10,183a/2
b.-duğunı 111a/6
b.-mışdur 151a/9,156a/3
b.-sın 148b/10
b.-ur 179a/8,179b/10
b.-ursız 116a/5

buyurul- *T ey* emredilmek
b.-mışdur 169a/5

bükil- *T ey* bükülmek
b.-di 135ab/2

bülbül *F ad* çok güzel öten kuş
b. 131a/5
b.-i seheri 130b/4
b.+leri 129a/3
cāme-yi delk 164a/8
cāmi^c *Ar ad* derleyen,toplayan
c. 113a/2

bürāder *F ad* erkek kardeş,
dost, arkadaş

b. 155a/7,163b/4
b.+dür 155a/8

bürbaṭ *F sf* berbat

b. 113a/8
b. sirāy 122b/9

bürke *Ar ad* martı kuşu

b. 108a/6

büyük *T sf* büyük

b. 110a/2,182b/8,182b/9

büzürgān *F ad* büyükler, ulular

b.-ı nīk 105b/9

-C-

ca'ferī *özel* İmam Caferi

c. 178a/6

cāh *Ar ad* yüksek mevki, makam

c. 128b/5

cāhil *Ar ad* bilgisiz

c.+e 125a/6,190a/9

cām *F ad* kadeh, içki

c+e 153b/3,161b/2,167b/6

cehl *Ar ad* bilgisizlik

c.+ine 103a/9

c.+ne 110b/6,178b/3

cān *F ad* can, ruh

c. 111b/3,115a/3,115a/6,
115b/7,122a/2,122a6,122a/9,
132b/7,154a/1,154a/2,174a/6

c. kulağın aç- 151b/2 ve 6

c.+a 133a/2

c.+dan 115b/5

c.+ı 139a/8

c.+ıla 158a/5

c.+ından 122a/3

c.+uñ 171b/7

cānāvar *F ad* yaban hayvanı

c.+ı 130b/6 175a/7

cefā *Ar ad* eziyet, sıkıntı

c. 132a/5

c.+dan 154a/7,154a/9

c.+ıla 154a/5

c.+larını 178a/5

c.+sın 137a/3,173a/5

c.+yıldı 132a/9

cehd *Ar ad* çaba, gayret

c. 110b/8

c. it- 178b/7

c. kııl- 116b/8,135b/3,
160a/4

cehennem *Ar ad* cehennem

c+üñ 165a/7

ceng *F ad* savaş, harp

c. 105a/1,106b/9,124a/10,

cehül *Ar ad* pek çok cahil
c.+uñ 103a/9

celāl *Ar ad* büyüklük
zū³l-c. 129a/5
c.+ıla 134b/8

celeb *Ar ad* fahişe
c. 137b/7

celle-celāleh ü *Ar ün*
şanı, celali yüce olsun
c. 160a/7

cem^c *Ar ad* toplama, toplanma
c. 107a/8,129a/5,131b/2,146a/4,
163a/7,163a/8,175a/9,176b/2,
176b/6
c.+ine 163b/1

cemāl *Ar ad* güzellik, yüz güzelliği
c. +inden 142a/2
c. ü reng 161a/5

cemā³il *Ar ad* Allah'ın güzellik,
ihşan gibi manaları ihtiva eden sıfatlara
verilen isim
c. 126a/2

cemī^c *Ar ad* bütün, hep, cümle
c. 110a/1,12b/7,128a/8,128b/1,
129a/5,130b/9,136b/9,159b/1,179a/5

cins *Ar ad* varlık, tür
c.+dür 170a/2

161b/6,161b/9
c.+in 155a/5
c.+inde 173a/7

cerāhatli *Ar ad* yaralı
c. 170b/8

cevāb *Ar ad* yanıt
c. 155a/4,163b/3,168a/6
c.+lar 170a/9

cevr *Ar ad* haksızlık edip
incitme, eziyet, cefa
c.[-i] bī-keşide 178a/9

cidd *Ar ad* gayret, ceht
c. 110b/8,134b/3

ciger-hūn *F b sf* çok muztarip
c.+i hūn 141b/1

cihān *F ad* ālem, dünya
c. 112a/10,131a/4,132b/6,
c.+da 138b/6
c.+dan 133a/2,165a/7
c.+dur 112b/9

cihāz *Ar ad* çeyiz; takım
c.157b/2

cihet *Ar ad* yan, yön, taraf
c. 164b/7

cüvān-merdlik *F+T ad* cömertlik
c.+ile 182a/9

cömerd *F ad* eli açık
c.+ler 162a/3

cömerdlik *F + T ad* cömetlik
c. 162a/1

cū *F ad* arama, araştırma
c. 181b/4

cüş *F ad* coşma, kaynama
c.+a gel- 114a/2

cüşide *F sf* coşmuş
c. 132b/3

cüdā *F sf* ayrı ayrı düşmüş,
ayrılmış
c. ol- 156b/1

cühūd *Ar ad* Yahudi
c.+larıyla 136a/9

cümle *Ar sf* herkes, bütün
c. 129a/7

cüst ü cū *F b ad* arayıp sorma
c. 104b/4

cüvān-merd *F b ad* cömert
c. 152a/4,176b/10

cüvān-merdāne *F b ad* cömertlik
c. 152a/4

çevgān *F ad* sopa
ç. 114a/9

-Ç-

çadır *T ad* çadır
ç. 179a/9

çağır- *T ey* çağırma
ç.-mı 149b/9

çalı *T ad* çalı, ağaç ile ot
arasında dikenli nebat
ç. 176b/4

çanak *T ad* yayvan kap
ç.+lar 181b/3

çare *F ad* çözüm yolu
ç. 104b/2

çarh *F ad* felek
ç. 116b/8

çat- *T ey* birbirine yaklaş-
tırmak
kaşın ç.-mı 174a/8

çek- *T ey* çekmek
ç.-dügin 153b/6
ç.-düm 123a/3
ç.-dümise 123a/3
ç.-e 176b/8
ç.-er 137a/9
ç.-erem 155a/8
ç.-ince 135a/10
ç.-indi 182b/1
ç.-meyen 138a/3
ç.-üp 154a/3

çin *T ad* Çin, Çinli

çevre *T ad* etraf
ç. 141b/5

çevür- *T ad* çevirmek
ç.-eler 106a/1,149a/9

çık *T ey* çıkmak
ç.-a 130a/5,133b/8,157b/1
169a/7
ç.-ar 116b/9,156b/5
ç.-araç 144a/5
ç.-sın 101b/9
ç.-ayım 123a/1
ç.-dı 110b/9,118a/4
ç.-dılar 167b/8
ç.-dum 176b/3
ç.-miş 132a/5
ç.-up 107a/3,136b/6

çıkar- *T ey* çıkarmak
ç. 164a/8
ç.-a 151a/2
ç.-mağcün 175b/8
ç.-mazsız 162b/3
ç.-ur 172b/8

çırâğ *F ad* bir ustanın hizmetinde
bulunan genç
ç.+ı 125b/7

çiçek *T ad* çiçek
ç. 132b/3

çöp *T ad* çöp
ç. 105b/7

ç.+de 181b/2
ç.+den 181b/2
ç.+e 147b/9,181b/1

çoğ Bkz. çok
ç.+dur 133a/1,153b/9
ç.+ıdı 102a/10

çok *T sf* sayı,nicelik,değer
ç. 102b/9,106a/8,107b/10,
108a/1,108a/5,108a/8,108b/1,
108b/5,108b/6,109b/4,109b/8,
110a/4,110b/8,111b/9,114b/2,
114b/9,120b/8,123a/2,123a/3,
123b/2,124a/10,125b/1,125b/5,
134b/3,134b/9,135b/2,138b/1,
143b/2,152b/8,157b/2,161b/7,
166a/4,166b/4,166b/4,166b/7,
168a/2,170b/5,170b/7,172a/6,
177b/7,180a/9,178a/3,180a/9
181b/9

çokluk *T ad* çokluk
ç+ı (çokluğu) 133a/2

çök- *T ey* çökmek,batmak
ç.-er 142b/7

çökel- *T ey* çökelmek,dibe inme
ç.-e 142b/7

çömlek *T ad* toprak tencere
ç.+ini (çömleğini) 173a/8

161b/2,162b/3,162b/5,163b/8,
164a/3,164b/9,165b/8,168a/5,

çü *F ed* çünkü; gibi
ç. 107b/7,137a/5,157a/1,
160a/10,162a/1,164a/1,182b/5

çün *F ed* çünkü; gibi, eğer
ç. 101a/9,101a/10,102a/5,
108a/6,108a/9,116a/9,118b/8,
121b/10,122b/9,123b/2,123a/10,
128b/4,128b/7,131b/1,139a/6,
140b/5,143a/3,144a/9,145a/7,
146a/6,146b/8,149a/7,155b/3,
157a/8,159a/1,166a/3,171a/8,
172b/1,180b/1,182a/6,190a/6
ç.+ki 127a/5,127b/3,134a/9,
156a/8,157a/9,174a/5

-d-

da / de *T ed* da, de
124b/7,161a/10, 172b7

dahı *T b* dahi, de; bundan başka,
aynı zamanda, hem de; daha
101a/3,105a/3,105a/5,105a/9,
105b/1,107b/3,108a/1,108b/7,
109b/6,109b/8,109b/9,112b/1,
117a/4,117a/5,117a/8,120a/2,
122b/6,124a/8,126a/3,126a/4,
126b/1,126b/3,130b/8,132a/9,
133b/5,133b/6,134b/4,135a/10,
140a/3,140b/6,140b/7,142a/5,
143b/6,145b/8,147b/1,150b/9,
152a/1,152b/8,153a/7,159b/9,
da'vı *Ar ad* dāvā Bkz. da'vā
d.109b/3

169a/8,171b/3,172b/5,175b/1,
178a/7,178b/9,180a/7,181a/1,
181b/3,182a/3,184a/9,184b/1,
186a/1,190b/9

dalālet *Ar ad* yol göstermek
d. 149a/10

dām *F ad* tuzak
d.-ı müdām 182b/6
d.+ıdur 143a/6

damān *F ad* etek
d.+dan 101a/9

dānā *F sf* alim, bilgin, bilgili
d. 145b/8,174a/8

dāne *F ad* tohum, habbe
d.+sidür 143a/7

dāniş-mend *F b sf* bilgili
d.+e 165b/9

dārū *F ad* ilaç
d. 119b/2,173b/2,173b/9

da'vā *Ar ad* dāvā Bkz. da'vī
d. 156a/7,161b/9
d.+sın 156a/1

da'vet *Ar ad* dāvet, çağırma
d. 148a/2
d. kııl- 119a/8
d.+inde 108b/4
d.+em 166b/1
d.+idi 131b/4

dāye *F ad* bir çocuğa süt veren
cariye
d. 141b/3

dāyim *Ar zf* dāimā, sürekli
d. 102b/3,117b/4,117b/5,
126b/3,135a/4,164a/7,168b/5,
170a/1,170b/10,172b/2,182b/7

dāyimā *Ar zf* dāimā, sürekli
d. 126a/3

de- *T ey* söylemek, söz söylemek
d.-rim 104b/2
d.-rsek 120b/5

def *Ar ad* öteye itme, savma
d. id- 135b/3

def(i)n *Ar ad* gömme, gömülme
d.+de 123b/8

deg- *T ey* değmek
d.-mez 177a/3

degül *T ad* değil
d. 105a/4,115b/2,126b/9,135a/9,
156b/1,157b/1,171b/9
d. misin 138b/9,141a/2
d.+düm 180b/8
d.+dür 109b/9,112a/8,123b/5,7,8
132b/5,146a/7,149a/5,150a/8,154b/3,
171b/8,179a/4
der *F ad* kapı
d.-i hammām 147b/7

degin *T zf* -e kadar, -e dek
.... a d. 106b/10,109a/2,
125a/9
.... e d. 162a/7

değın- *T ey* değınmek
d.-miş 147b/1

dehān *F ad* ağız
d.-ı leb-i şirīn 124b/7
d.-ı serīnc 102a/6

delīm *T zf* çok, birçok
d. 106a/9,108a/1,110a/4,
120a/1,173a/8

delk *F ad* dervişlerin giydiği
eski aba ve yırtık cübbe
d. 117b/9,166b/8
d.+dur 106b/6

dem *F ad* zaman, an; nefes
d.123a/9,132b/10
d.+de 169a/1

demür *T ad* demir
d. 120b/4,120b/5

deñiz *T ad* deniz
d. 115a/7
d.+lerinde 111a/3
147a/9,148a/2,150b/6,153b/2,
154a/5,160a/1,160a/9,161b/1,
161b/2,161b/3,161b/5,162a/3,

derd <i>F ad</i> dert d. +ile 118b/9 d.+inden 130a/2	162a/5,162b/1,162b/2,162b/3, 162b/5,167a/1,167a/9,170a/7, 171b/1,171b/4,171b/6,171b/7, 171b/9,177a/7,182b/6,182b/9 d.+e 116a/10,117a/1,147a/7 d.+i 102b/7,107a/9 d+ler 106a/9,130a/2,153a/6, 153b/7,159b/8,160a/2,162b/3 d.+lerden 106a/1 d.+lere 153b/5,153b/6,154a/1 d.+leri 117b/4 d.+lerüñ 107a/6,116a/8,176a/7 d.+üñ 104b/4,147b/8,148a/1
derd-dil <i>F ad tm</i> gönül tasası d. 134a/9	
derecât <i>Ar ad</i> derece,basamak d.+ına 117b/2	
derekât <i>Ar ad</i> basamaklar d.+ına 117b/2	
der-hân <i>F b ad</i> sofrada d.+dur 181a/9	
der-ķayd <i>F b ad</i> bağda d. 156b/7	
dermân <i>F ad</i> çare, derman d.115a/9,159b/2	dervişân <i>F ad</i> dervişler ķırka-i d. 154a/2,177a/2 d.+ıla 117b/3,126a/1
dermânde <i>F sf</i> çaresiz ,beceriksiz d. 134a/9	dervişlik <i>F+T ad</i> dervişlik d. 132a/2,147b/2,153a/4 d.+ile (dervişligile) 167a/10
dervâze <i>F ad</i> büyük kapı d.-yi şey ^c 180a/6	dervîze <i>F ad</i> dilenme, isteme d.+ye 103b/8
derviş <i>F ad</i> derviş d. 102b/9,103a/7,104a/3,104/5, 113a/1,115a/7,115b/8,116a/5,116b/1, 116b/2,117a/3,117a/8,118a/1, 118b/5,125a/9,131b/3,131b/10,132b/4, 132b/5,133a/8,145a/2,147a/2,147a/7,	deryâ <i>F ad</i> deniz d.-yı firâvân 154/9
destâr <i>F ad</i> sarık, tübent d.+um 123b/1	dest <i>F ad</i> el d.-i tevbe 124b/3
	destân <i>F ad</i> eller d.+e 178a/3 168b/6,177a/3,183a/1, 184b/6 d.-digini 171b/2

deste *F ad* demet, tutam, takım
d. 163b/2

dest-gāh *F b ad* tezgah, dokuma
aleti
d.181a/9

deve *T ad* deve
d.118a/9,139a/7,178b/9
d.+si 183a/9
d.+ye 118b/4,118b/9

devlet *Ar ad* hükümet; baht,güç
d.126a/2,143b/1,164a/4
erkān-ı d. 131b/4,182a/10
d.+i 178a/3

devr *Ar ad* zaman
d.-i zamān 180b/8
d.+i 113b/10,165b/7

dımişk *Ar özel ad* Şam
d.+da 137a/6
d+uñ 110b/5

dırāz *F zf* uzun
d. ol- 113a/9

di- *T ey* demek
d.-di 101a/4,101b/6,103a/1,
108b/5,109a/9,112b/9,116a/4,
119a/2,121b/2,129b/5,136b/8,
139a/9,140b/10,145a/8,147b/3,
152b/2,155a/7,159b/4,161a/4,

dībā *F ad* ipek kumaş
d. 144a/1,159a/6
d.+nuñ 159a/7

d.-diler 116a/4,123b/4,126a/5,
147a/9,

d.-dim 127b/6

d.-düm 107b/9,113a/7,115b/1,
129b/6,152b/1,158b/7,163b/3

d.-mek 120b/5,153a/7

d.-mekden 109a/9

d.-mesün 115b/5

d.-meyeler 109b/5

d.-mez 149b/5

d.-mezem 104a/4

d.-mezler 102b/6

d.-mişdür 101a/5,143a/4,152a/3
156b/7,178b/8,186b/7,190b/4

d.-mişler 128a/6,132a/8,153b/6

d.-mişlerdür 107b/2,116a/7,116/3

d.-ñ (deyin) 103a/5

d.-r 105b/5,117b/2,183b/6

d.-rler 116a/7,126b/6,149a/5,
149b/2,155b/9,163b/10

d.-rsin 102b/8,126b/6,146a/4

d.-se 101a/3,126b/7

d.-señ 125a/6,125a/7,177a/8

d.-sünler 119b/1

d.-ye 115b/7,149b/3,169a/1

d.-yelüm 137b/3

d.-yem 113b/7

d.-yicek 160a/9

d.-yince 157a/9

d.-yü 117b/1,119b/2,121b/1,

122a/10,126b/3,149b/10,165a/7

d.-yüp 107a/2,178a/6

dile- *T ey* dilemek

d.-düginden 108a/8

d.-düm 105b/8

dībāc *Ar ad* çiçekli ipek
kumaş
d. 106b/7
d.+lar 184a/3

dīde *F sf* görmüş, görülmüş
cihān d. 144a/8

dehkān *Ar ad* çiftçi, köylü;
köy ağası
d. 179a/7,179b/4
d.-ı bī-çāre 179a/9
d.+uñ 179a/4

diken *T ad* diken
d.+i 132a/5
d.+inden 132a/5

dil *T ad* dil, organ
d. 131a/5
d.+de 126b/3
d.+i 126a/3,137b/3
d.+i uza- 138b/2,138b/8
d.+inden 126a/9,174b/5

dil *F ad* gönül
d. 121a/6,132a/1,147a/1,
154a/2,161b/3,172b/6

dildeş *T ad* aynı dili kullanan
d.+üñ 157a/2

dinār *Ar ad* eski bir altın
d.+ını 123b/1

d.-medün 177a/1
d.-meyeyin 173b/9
d.-rken 168b/3
d.-rsem 173b/9
d.-rseñ 134b/5,148b/5
d.-ye 175b/1

dilen- *T ey* dilenmek
d.-megi 172b/2
d.-mek 162b/6,173b/6

dilenci *T ad* dilenci
d.+ler 148b/9

dil-güşāy *F sf* gönlü açan,
ferahlatan
d. şeyh 141a/10

dil-teng *F sf* gönlü daralmış,
muzdarip kimse
d. 106a/7

dimāg *Ar ad* beyin; akıl
d. 119b/7,152b/4

dīn *Ar ad* Allah'a inanma ve
bağlanma

d. 157a/9

din- *T ey* denmek, söylenmek
d.-mişdür 113b/1

d.+da 151b/10

divşür- *T ey* toplamak

diñle- *T ey* dinlemek

d. 151b/1,155a/5

d.-yü 130a/6

d.-me 124a/10

d.-yelüm 149a/2

direm *F ad* eskiden kullanılan

bir ağırlık ölçüsü

d.169b/5

diri *T ad* diri, canlı

d. ol- 174b/1

dirîğ *F ad* esirgeme, önleme;

yazık

d. 106a/1,113a/6,120a/10

diril- *T ey* dirilmek, canlanmak

d. 161b/6

d.-e 170a/5

d.-ürse 161b/4

dirlik *T ad* dirlik, hayat

d. 107b/7,157a/3,170a/6

d.+i (dirliği) 138b/3

diş *T ad* diş

d.+dür 158b/6

dīvān *F ad* meclis

d. 134a/2

dīvār *F ad* duvar

d.+a 151b/8,178b/6

dök- *T ey* dökmek

d.-mişler 153b/7

d.-üp 131a/8

diyār *Ar ad* memleket

d.131b/8

d.-ı ‘ arab 110b/5

d.-ı mağrib 183b/6

d.+ında 168a/2

d.+uñ 117a/7

diyānet *Ar ad* dindarlık

d. 157a/9

dōst *F ad* dost, arkadaş

d. 105a/10,116b/4,

156b/6,174b/2

d.-ı muhliş 129b/4

d.+dan 134a/8

d.+ı 133b/4

d.+lar 134a/3,134a/9,

135b/6,138a/6

d.+larını 133b/7

d+ları 105a/1,113b/6

d.+uñ 138a/3

d.+uña 116b/9

dōstān *F ad* dostlar

d. 116b/3

dōstlıq *F+Ar ad* dostluk

d. 143a/10,156a/4,156a/5

d.+a (dostlığa) 101b/6

doy- *T ey* doymak

d.-madı 168a/9

dur- *T ey* durmak

namāza d.-mişler 108a/9

d.-üp 174a/9	d.-ur 101b/4,156b/4,164b/7
dökil- <i>T ey</i> dökülmek d.-e 176a/3 d.-miş 175b/3	dur- İsim cümlelerinde bildirme d.-ur 101b/5,106a/1,107b/3, 109a/6,114a/3,114a/4,115a/2, 116a/9,120b/1,122a/3,123b/4, 134/7,135b/7,135b/9,147a/5, 148b/4,151a/2,153a/3,153b/2, 159a/3,159b/4,162a/5,162b/2, 167a/3,171b/4,172a/5,172b/2, 173a/6,173b/4,174a/2,176b/5
dön- <i>T ey</i> dönmek d.-di 109a/8,116b/2,135b/5 d.-er 155b/9,176b/10 d.-esin 150b/1 d.-miş 119b/1,171b/4	Fiil cümlelerinde bildirme -mıŖ/-miş d.-ur 109a/8,109b/10, 167a/5
dört <i>T sf</i> sayı d. yana bak- 179b/6	
döŖe- <i>T ey</i> döŖemek, kurmak d.-di 178a/4	
döŖen- <i>T ey</i> döŖenmek d.-dügi kilim 104b/6	dut- <i>T ey</i> dutmak d.-a 119b/8,127b/2,149b/6 d.-acak 149b/3 d.-an 108b/10,177b/9 d.-ar 121b/10,122a/4,122b/5, 124a/6,124a/7 d.-arlar 181b/9 d.-dı 129a/1,130a/8 d.-dılar 107a/10 d.-duğuma 102b/2 d.-ısar 102a/5 d.-masun 151b/10 d.-maya 149b/3, 149b/8 d.-mıŖ 107a/2,107b/1 yüz d.-mıŖıdı 143b/1
du‘ā <i>Ar ad</i> Allah’a yalvarma d eyle- 182a/2	
dudağ <i>T ad</i> dudak d.+ın (dudağın) 122a/4,158b/4, 176b/8	
dün <i>Ar sf</i> alçak, aŖağılık d. 145a/5,174a/5	
dür <i>F ad</i> uzak d. 113b/6	

- d.-up 109a/5
dutsak *T sf* esir tutulmuş
 d. ol- 138a/2
- düken-** *T ey* tükenmek
 d.-miş 180a/8
- dünyā** *Ar ad* dünya, alem
 d. 133a/2
 d.-yı dūn 145a/5
 d.+da 104a/7
 d.+ya 145a/6
 d.+y1 148a/6,148b
- dünye** *Ar ad* Bkz dünyā
 d. 132b/10,143b/7
 d-yi terk-i heves 106b/8
- dün[ye]yī** *Ar ad* alemle ilgili
 d. 182a/7
- dürc** *Ar ad* kutu
 d. 107a/7
- dürlük** *T ad* dirlik
 d. 164a/9
- dürlü** *T ad* türlü, çeşitli
 d. 111b/9,123a/2,134b/9,
 143a/3
- düş** *T ad* rüya
 d.+inde 117a/6,117a/8
- düş-** *T ey* düşmek
 d.-di 110b/8,113b/2,116a/1,
- 131a/7,133b/4,180a/1
 d.-düm 137a/7,137b/9
 d.-dün 136b/8
 d.-e 102a/5,108a/6,180a/5
 d.-mege 113b/9
 d.-ene 159a/6
 d.-er 122a/9
 d.-esin 116b/8
 d.-mez 182a/4
 d.-üp 184b/6
- düşnem** *F ad* düşman
 d. 116b/9
 d.-ün 105a/2,109b/3,116b/9
- düşmenān** *F ad* düşmanlar
 d. 116b/4
- düşnām** *F b ad* sövme
 d. 130a/3,152b/7,155b/8
- düşür-** *T ey* düşürmek
 d.-üp 131a/8
- düz-** *T ey* dizmek
 d.-diler 148a/1
 d.-er 190a/9
- düzd** *F ad* hırsız
 d.-i bī-tevfīk 107a/1
- düziver-** *T ey* dizivermek
 d.-elüm 140b/5

-e-

ebā *Ar ad* baba, ata

e.134b/2,134/4

ebleh *Ar sf* akıllı kıt, alık

(kimse)

e.+i 186b/4

ebyāt *Ar ad* ikişer mısradan

ibaret manzum sözler, beyitler

e. 130a/1

e.+i 106a/1,178a/7

ecel *Ar ad* ömrün son demi

e.121a/9

e+i 124a/7,131a/6

edā *Ar ad* ödeme; icra

e. ol- 126b/2

edeb *Ar ad* terbiye; utanç

e. 186b/3

e.+den 175a/2

e.+i 124b/9

efdal *Ar sf* daha faziletli, üstün

e. 'üs-şalavat 165b/9

efgān *F ad* feryatlar, figanlar

e.+i 177b/8

e+ıla 129a/3

efsürde *F ad* kansız, duygusuz

e. ol- 113a/3

efzūn *F sf* fazla, çok, aşkın
baht-ı rüz-ı e. 124b/2

eger *F ed* eğer, şayet

108a/1,112a/10,113a/1,

115a/2,125b/1,132b/10,

133b/3,134a/3,140b/3,

145b/2,146b/5,146b/7,

148b/4,148b/9,153b/4,

159a/6,161a/10,164a/7,

165a/5,167a/5,170b/7,

172a/7,173b/2,173b/8,

174a/1,174a/7,181a/9

egerçi *F ed* gerçi, her ne kadar

e. 107b/10,136b/7,164b/6,

172a/5,175b/3,176b/2

egil- *T ey* eğilmek

e.-di 135b/2

egin *T ad* sırt, arka; üst

e.+inde (egninde) 186b/4

eḥad *Ar ad* Allah

e.-ı qadīm 129a/5

ehl *Ar sf* sahip, malik

e. 176a/8

e.-i dil 129b/7,156b/2,

160a/2

e.-i şer^c 171b/9

e.-i taḥkīk 125b/9

e.-i ṭarīk 152a/10

e.+i 134a/2,176a/8

ekşer *Ar sf* en çok, fazla
e. 172b/2

el *T ad* organ, el
e. 180b/6
e. bağla- 139a/6
e.+de 121b/9
e.+den 113a/1
e.+e 106a/6,173a/3,182a/7
e.+e gir- (sahip olmak) 150a/1
e.+i 102a/5, 134a/8
e.+in kes- 116a/3,116a/9
e.+ile 159a/9
e.+im kes-116a/6
e.+inde 108b/10,113a/3,
115a/3,154a/1
e.+inden 103a/9,126a/6,
131b/10,137b/10,138a/2,
138a/7,172a/1,172a/2,
172a/5,175a/2
e.+ümden 113b/8,164a/1,180b/2
e.+üñde 138a/3
e.+üñden 121a/8,154b/9
e.+üñe 173b/2
e.+üñile 101b/8
e.+üñüze 120b/7

el' azīm *Ar özel ad* (c.c.)
Allah herkesten daha yücedir anlamında
esmaül nüsha.
e. 127a/1

el-faķīr *Ar ad* "fakiriniz, bendeniz"
anlamına gelen ve eskiden yazılarda
imzadan önce kullanılan tevazu sözü
e. 116a/7

elḥamdülillāh *Ar ün* Allah'a
hamdolsun, şükürler olsun.
e. 115b/1

el' iyazü billāh *Ar ün* Allah
korusun, Allah saklasın.
e. 127a/1

elli *T sa sf* elli
e. 183a/9,183b/1

emānet *T ad* emniyet edilen
kimseye bırakılan şey, eşya
e.+i 131b/1

emek *T ad* çalışma; zahmet
e. +ini (emegini) 179a/7

emer *T ad* memeden kesilmemiş
çocuk
e. 175b/9

emīr *A ad* bir kavmin başı; büyük
bir hanedana mensup kimse
e.-ü kebīr ü ganiyy ü faķīr
179a/1

emşāl *Ar ad* örnekler, eşler
e.+de 110a/1
e.+lerde 109b/10

enbāz *Ar ad* ortak, eş
e.+um 183b/3

encām *Ar zf* son, nihayet
e.-ı kār işin sonunda 123a/2

endāze *F ad* mertebe, derece
e. 171b/5

ender *F zf* “-de içinde”
kat e. kat 111b/8

endiş *F sf* düşünen, mülahaza eden
e. 126b/6

engür *F ad* üzüm
e. 164b/9

üngürüs *özel ad* Macaristan
ü. 135b/4

enük *T ad* et yiyen dört ayaklı
hayvanların yavrusu
e.+in (enügin) 167a/2

epsem *T ad* dilsiz, konuşmayan
e. 163b/4,167a/9

er *T ad* yiğit; asker
e. 106b/9,118b/9,150a/8,150a/9,
154b/2,157a/3,162a/1,169b/2,171b/9
e.+e 154b/8
e.+i 114a/9,158a/6

er- *T ey* kavuşmak
e.-ir 125b/6

erd-şir *F b ad* eski İran hükümdarlarından
birkaçının ismi
menākıb-ı e.-i melik 169b/3

eriş- *T ey* erişmek
e. 165b/2

e.-dün 118b/8
e.-ür 109b/7

erişdür- *T ey* eriştirmek
e.-dün 123a/4

erkān *Ar ad* bir topluluğun
ileri gelenleri, üstleri
e.-ı devlet 131b/4
e.+ı cihān 162b/7

erlik *T ad* yiğitlik
e. 154b/1,155a/1
e.+i (erligi) 156a/7

eşer *Ar ad* nişan, iz, alamet
e. kı1- 113a/5,113b/10,
130a/10,130b/7

esir *Ar ad* köle, cariye
e.+iken 138b/10
e. eyle- 139a/3

eşnā *Ar ad* vakit, sıra, an
e.+da 145b/1

esrār *Ar ad* sırlar, gizlilikler
e.+ı 109a/4

esselāmatu *Ar ün* Allah’ın
selamı üzerinize olsun.
e. 107b/2, 140b/9

eşik *T ad* saray kapısının
önü
e.+inde (eşiğinde) 103a/8

et *T ad* et

e.+in ye- 169b/2

eṭṭibbā *Ar ad* tabipler, doktorlar

e. 171a/6

etmek *T ad* ekmek

e. 125b/1,146b/5,148a/8,173b/6,
176a/5,17bb/6

e.+den 166b/4

e.+dür 179b/4

e.+e (etmege) 166b/8

e.+in (etmegin) 178b/4

e.+inde (etmeginde) 146b/4

e.+ini (etmegini) 179a/7

ev *T ad* konut, hane

e. 122b/10,181b/4

e.+e 181b/6

e.+de 147a/3

e.+i 165b/3,181b/4

e.+inde 108a/7,174b/6

e.+inden 116a/1,116b/2

e.+ine 147a/2,181b/7,182a/4

e.+ini 116b/4

i.+ine(evine)165a/5

evet *T ad* evet

e. 120b/6,147b/2,173b/3

evkāt *Ar ad* zamanlar, çağlar

e.-ı ʿazīze 139b/2

evṣāf *Ar ad* sıfatlar, kaliteler

e. -ı hamīde 110a/5

(övülmeye değer vasıflar)

evvel *Ar zf* önce, ilk

e.+den 171a/1

evvelki *Ar+T sf* il, eski

e. 143b/9,178a/5

ey *T ün* ey

e. 115b/6,164b/1,168b/8,
182a/2

eyit- *T ey* söylemek, demek

e. 117a/2

e.-di 101a/1,101b/1,101b/3,
101b/8,102b/9,106a/7,108b/5
108b/6,109a/8,111a/1,111a/2,
111a/5,115a/1,115b/1,116a/3,
116a/5,116b/2,117a/2,118b/4,
118b/10,120a/10,126b/1,

127b/7,129a/3,132b/4,134a/1,
135b/6,137b/2,138b/9,141a/1,
144a/9,144b/1,145b/2,146a/2,
146a/3,146a/4,147a/5,147a/9,
148a/2,148b/4,150a/7,154a/1,
159b/3,166a/1,168b/4,169a/6,
173b/8,179a/7,184a/1,186a/10

e.-dilen (eydilen söz) 151b/1

e.-diler 124a/7,132a/4

e.-düm 105b/9,107b/9,

109a/6,114a/2,114b/4,115a/9

124a/6,129a/2,130a/9,139a/1,

179a/4,183b/10

e.-ür (eydür) 103a/7,104a/3

105a/6,105b/6,106a/4,109a/1,

113a/2,114b/1,115a/7,118a/3,

120b/1,120b/10,121a/9,122b/1

123b/8,126a/3,127a/8,127b/4,

127b/9,128b/6,129b/7,130b/1,

131a/1,133b/1,134a/5,135a/6,

137a/6,151b/2,155b/9,156b/2,

157a/10,157b/9,160a/5,169a/9,

172a/2,173a/1,173b/4,174a/3,
174b/3,176a/3,177a/1,177a/2,
177a/9,177b/4,179a/10,179b/2,
179b/4,180b/8,181a/5,182a/3,
183a/8,183b/7,184b/3,186b/4,
e.-ürdi (eydürdi) 183b/2
e.-ürler (eydürler) 134b/7,155b/7
e.-ürsin (eydürsin) 157b/4

eyle *T ed* öyle

e. 105a/4,114a/1,123b/4,179b/7

eyle- *T ey* eylemek, yapmak, etmek

‘amel e.- 117b/9

ışlâh e.- 126b/8

ihtiyâr e.- 121b/2

ķabûl e.- 104a/4

ķana‘â e.- 169b/6,171a/7

ķiyâs e.- 137b/8

postın e.- 116b/9

terk e.- 121b/1

tevaķķuf e.- 148a/3

ziyâret e.- 134b/6

e.-di 115b/2,120a/3,138a/8,

138b/3,138b/10,139a/2,139a/3,

153b/9,157b/1

e.-diler 183a/2

e.-düm 121b/4,125a/3,127b/5,

179a/1,183b/7

e.-mediler 105b/9

e.-mek 175b/9

e.-mişler 115b/9

e.-rse 171b/1

e.-sün 169b/7

e.-ye 177a/7

e.-yem 105b/8,179b/7

eylet- *T ey* yaptırmak
e.-ür (eyledür) 157b/4

eylük *T ad* iyilik

e. 103a/5,144b/1,149b/9

e.+iyile (eylügiyile)162a/7

e.+üñ 127b/8

eyü *T ad* iyi

e.102b/6,103a/5,107a/3,

126b/7,126b/8,126b/9,

127a/5,127b/7,128a/3,

138b/6,149b/4,158b/3,

167a/3

e. degüldür 154b/3

e. durur 154b/2

e.+ler108a/1

e.+sin 146b/2

e.+ye 107b/7

ezeli *Ar ad* ezele mensup

e. 168a/10

-f-

fahr *Ar ad* övünme, övünç

f. 109b/7

fāķa *Ar ad* fakirlik

f. 176a/7

fakih *Ar ad* din, Őariat

ilminin üstâdı

f. eyit- 159b/3,159b/5

f.+üñ 158a/9

fayda *Ar ad* yarar

faķir *Ar ad* yoksul; zavallı, aciz
f. 120b8,143b/5,179a/1
f. ol- 133a/10

faķirlik *Ar +T* acizlik
f.+a(faķirliğa) 142b/1

faķr *Ar ad* fakirlik, yoksulluk
f. u fāķa 176a/7

fānī *Ar sf* ölümlü, geçici
f. dünyā 104a/7

fāriğ *Ar ad* vazgeçmiş, rahat
f. 134a/8

fāriğ 'ül bāl *Ar ad* başı dinç, rahat
f. 141b/5

farķ *Ar ad* başkalık, farklılık
f. 152b/1

fars *Ar ad* İran
f. 184a/1
f.+a 184a/6

fāsık *Ar sf* şeriat hükümlerine
uymayan, günahkār kimse
f. 126a/5

faşih *Ar ad* güzel ve düzgün
konuşan (kimse)
f. 129b/3

fayda *Ar ad* yara
f. 106a/1,127a/6,149b/7,176a/3
f. kı1- 120b/6

f.+larla 134b/9
(fevāid[d] çoğulu 149a/10)

fāzıl *Ar sf* erdemli, faziletli
f.+lar 150a/8

fāzıl *Ar ad* iyilik, fazilet
ehl-i f.+u 146a/3
f.+um 147a/9

fażla *Ar ad* çok, artan
f.+sını 164b/8

fedā *Ar ad* gözden çıkarma,
uğruna verme
f. it- (fedā) 176b/4

felā *Ar zf* o halde, o zaman,
öyleyse
f. 157b/6

ferāgat *Ar ad* vazgeçme, el
çekme
f. 140b/5,146b/5

ferāmūş *F ad* unutma
f. 178a/5

ferāset *Ar ad* anlayışlılık
f. 108b/3

ferhunde *F sf* mübarek
f. 145a/2

feridūn *F özel ad* Cemşid
sülalesinden bir padişah
f.+sa 178b/5

fermān *F ad* emir, buyruk
f.+uz 155a/7

f.+de 173b/8
f.+ler 181a/2

feryād *F ad* bağışma, çağrışma
f. it- 150b/3
f.-ı ehl-i zemīn 177b/3

fi‘1 *Ar ad* davranış, eylem
f. 125a/1
f.+den 125a/2

ferzend *F ad* oğul, çocuk
f. 112b/7
f.-i cān153b/1

fi‘1-cümle *Ar zf* sonuçta
velhasıl, nihayette
f. 122b/5,143a/10,159a/8,
162b/7,179a/1

ferzendān *F ad* oğullar, çocuklar
f. 154a/2

fi‘1-ḥāl *Ar zf* o anda, hemen
f. 138a/7,141b/8

fesād *Ar ad* fenalık, kötülük
f. 157b/7

filori *ad* frenk para birimi
f. 138a/7,138b/9
f.+ye 138a/2

feřāḥat *Ar ad* kuralcı, inandırıcı
söz söyleme
f.[-ı] rengīn 190a/2

fi‘1-vahdet *Ar zf* birlik,
teklik içinde
f.+i 107b/2,140b/9

feth *Ar ad* açma, açılma, küşat
f. it- 102a/10

firāvān *F sf* bol, çok
f. 154a/9,178a/3

fevt *Ar ad* bir şeyi elden kaçışma
f. 165b/4

fir‘avn *Ar ad* eski zaman-
larda Mısır hükümdarlarına
verilen unvan
f. 166a/5

feylesof *Ar ad* felsefe ile uğraşan
f. 144a/8

fidā *Ar ad* uğruna verme
f. 158a/2

firāzlık *F+T ad* yükseklik
f. 154b/3

fik(i)r *Ar ad* düşünce
f. eyit- 111a/5
f. eyle- 181a/7
f. id- 117b/1

fireng *F ad* batı, Avrupa
f. 138b/10,139a/2

fīrūze *F ad* açık mavi renkli
değerli bir yüzük taşı
f.+yi 145a/1

fuḫahā *Ar ad* İslam hukukçuları,
fıkıhçılar
f. 129b/8

fulān *Ar ad* falan, filan
f. 102b/7,127b/5,149a/1,
155b/8,167a/2,173b/1,176b/1,
183b/3,183b/4

fuzāla *Ar ad* erdemliler, bilginler
f. 113b/8

fuzūlluḫ *Ar+T ad* fazlalık, çokluk
f. 106a/10

fūrāt *Ar ad* firat nehri
nehr-i f. 142b/7

fūrūmāye *F ad* aşağılık
f. 156a/1,158b/6

fūshāt *Ar ad* genişlik
f. 114a/9

-g- -ḡ-

ḡafūr *Ar ad* bağışlayıcı
ḡ. 103a/8

ḡāh *F zf* zaman zaman, bazen
g. 111b/2,111b/7,112a/6,
132b/3,183b/2,183b/5,183b/6
g. g. 121b/5,132b/3

ḡalebe *Ar ad* kalabalık
ḡ. 129b/9,176a/7
ḡālib *Ar sf* gâlip, üstün gelen
ḡ. 121b/2
ḡ. ol- 121b/6,168b/2

ḡalle *Ar ad* tahıl
ḡ. 149b/2

ḡam *Ar ad* gam, keder
ḡ. 115b/5,126b/9,140a/6
ḡ+ı 132b/6,140a/4
ḡ.+ın 174b/8

ḡanī *Ar sf* zengin
ḡ. 113a/8,179a/1
ḡ. ol- 133a/10

ḡaret *Ar ad* yağma
ḡ. it- 107a/2

ḡarīb *Ar sf* yabancı; kimsesiz
ḡ. (şehir) 190a/7
ḡ. ol- 190a/3,190a/8

ḡarḫ *Ar ad* suda boğulma
ḡ. 112a/6

ḡavāṣī *Ar ad* perdeler, örtüler
ḡ. 106a/6

ḡavḡa *F ad* kavga
ḡ. id- 155b/6
ḡ.+sında 133b/1

ḡavḡalu *F+T* kavgalı
ḡ. 133a/1

ğaybet *Ar ad* dedikodu yapma
ğ.+in 105a/4

ğäyet *Ar zf* son, nihayet; çok
ğ. 109a/1,110a/2,114b/2,
115b/8,130a/9,145b/2,158b/9,
174b/7,176b/2

ğäyib *Ar ad* gözle görülmeyen,
kayıp
ğ. iken 105a/5

ğayrı *T zf* artık, bundan böyle
ğ. 172b/7

ğayrı *Ar sf* başka
ğ. 161a/10,166b/5
ğ.+dan 145a/4
ğ.+sı 146b/5

ğazab *Ar ad* hiddet, gazap
ğ+a gel- 155b/4,155b/9

gece *T ad* gece
g. 101a/2,108a/7,113b/10

geç *T ad* erken karşıtı
g. 172a/8,172b/1

geç- *T ey* geçmek
g. 112b/1
g.-di 123a/2,123a/8
g.-edi 113a/1
g.-emeyecek 150b/3
g.-en 120b/9,132a/8
sözi g.-en (kendisini saydırmak) 143b/6
g.-enlerde 109b/10

g.-er 126a/5,172a/6,190a/3
g.-ermiş 184a/2
g.-medük 153a/3
g.-mese 154a/5
g.-mesün 106a/10
g.-miş 175b/2
g.-mişler 159b/9
g.-üp 113a/5,150b/9

geçür- *T ey* geçirmek
g.-üp 109a/4
g.-ürsin 139b/3

geh *F zf* bazen, zaman zaman
g. 105a/1,111b/2,111b/7,
111b/10,112a/5,112a/6,112a/7,
112a/8,112a/10,112b/9,112b/10
122a/4,132b/3,133a/1,155b/8,
158b/4,159b/4,164a/1

gehî *F zf* ara sıra, bazen
g. 112b/9,112b/10

gel- *T ey* gelmek, ulaşmak
g. 149a/1,176b/5
g.-di 102a/9,107a/9,110b/7,
110b/9,111a/1,114a/2,118b/10,
122b/9,129a/3,129a/5,130b/5,
131a/4,133a/8,138a/8,141a/1,
143b/9,146a/8,147a/7,152a/9,
155b/9,159b/1,159b/3,181a/4
g.-diler 131b/2,132a/3,133b/6,
141a/8,147b/9,170a/9
g.-düğini 135a/1
g.-düm 103b/8,137a/7,181a/3
g.-e 130b/9,159a/4,169a/2
g.-en 102a/9,148b/5,173b/1

g.-esiz 141a/5
g.-icek 105a/5,108b/2
g.-iser 103b/1,164a/5
g.-mekligile 117b/4
g.-memiş 168a/4
g.-meyeler 148b/7
g.-mez 123a/9
g.-mezse 141a/4
g.-mezsın 179a/5
g.-miş 137b/1,139b/5,140b/2,
147a/8,155b/4,165a/5,170b/6
g.-mişler 181a/3
g.-se 105a/8,128a/3,131a/4,
138a/1,161a/10,171a/4,176b/7
g.-seler 140b/4
g.-ün 141a/4
g.-üp 107a/9,124b/2,126a/3,
126a/10,130b/7,140b/2,148b/3,
153b/8,158b/5,186a/7
g.-ür 124b/8,155b/7,162a/8,
162a/9,172b/4,174b/8,177a/1,
177a/8,182a/2,182a/7
g.-ürise 156a/9
g.-ürmiş 134b/3
g.-ürse 162a/2

gelecek *T sf* ileride yaşanacak
zaman, gelecek
g. 109b/9

genc / günc *F ad* hazine
g.-i ' ibadet 146a/1
g.+i 102a/9,133a/3

genişlik *T ad* genişlik
g.+de 171a/5

ger *F ed* eğer, gerçi
g. 108a/6,115b/5,
116b/8,124b/7,124b/8,
125a/6,156a/9,161a/9,
163b/7,164a/4,164a/7,
173b/6,178b/3,178b/5,
190a/8

gerçi *F ed* her ne kadar
g. 139a/9,175b/6,183a/4

girçek *T ad* gerçek
g. 157a/4
g.+i (gerçeği) 127a/3

gerek *T ad* mutlaka,lüzumlu
g. 105a/2,151b/8,151b/9,
151b/10,157b/7,157b/8,
162b/4,169b/4,170b/5,
175b/9
g.+dür 105a/3,105a/5,
106b/9,172a/1

gerek- *T ey* lazım olmak
g.-mezdi 108b/5,108b/6
g.-se 106b/7

get- *T ey* Bkz. git-
g.-di 107a/6,175a/2
g.-mek 122b/4
g.-mez 122a/8
g.-migimiş 159a/1

getür- *T ey* getirmek

- g. 114a/9,169a/3
- g.-di 146a/1,154b/1,186a/6
- g.-diler 131b/5,148a/1
- g.-düm 103b/4,103b/7
- g.-meyince 150b/9
- g.-miş 167a/5,176b/7
- g.-mişem 113a/8
- g.-mişidi 182b/7
- g.-mişler 108a/8,169b/3
- g.-ün 150b/4
- g.-üp 106a/6,145b/6
- g.-ür 108b/2,134a/9

gey *T sf* çok, pek çok
g. 114b/8

gey- *T ey* giymek

- g.106b/7
- g.-di 143a/1
- g.-em 166b/8
- g.-megil 118a/1
- g.-mek 128b/1
- g.-miş 131b/4

geyik *T ad* geyik

- g.+ler 129a/4

gez- *T ey* gezmek

- g. 134b/6,135a/4
- g.-di 145b/10
- g.-dün 111a/3
- g.-eler 105b/7

gibi *T ed* -e benzer, benzeyen

- g. 108b/7,109b/4,111b/6,
113a/3,116b/1,138b/8,153a/6,

174a/2,181b/6,186a/8

gice *T ad* gece

- g. 109a/2,119a/8,122a/1,
123a/4,123a/9,124b/1,125a/8,
128b/6,139a/8,139b/3,140a/6,
147a/3,150b/2,183b/1,190a/2
- g.+den 123a/8
- g.+ler 162a/7

gider- *T ey* ortadan kaldırmak;
dindirmek

- g.-em 140a/5
- g.-mez 120b/4
- g.-mezler 122b/6

gil *F ad* su ile ıslanmış toprak

- g.+e 127b/4

gine *T ad* gene, yine

- g. 108b/7,109b/7,110b/8,
111b/6,117a/9,126a/5,141a/4,
141a/6,155b/4,169a/3,169a/4,
176b/10

gir- *T ey* girmek

- g.-di 117b/5,117b/6,118b/7,
125b/9
- g.-dügi 186a/9
- g.-düm 142b/10
- g.-dün 111a/3
- g.-e 117b/1,176b/2
- g.-ecek 157b/4
- g.-en 158a/5
- g.-mege 167b/8
- g.-mese 106/6
- g.-miş 107a/3,117a/7,175b/3

g.-üp 141b/5
g.-ür 111a/10,120b/7
g.-ürsen 106a/9

giriftār *F sf* tutulmuş, tutkun,
müptela
g. eyle- 115b/1,115b/2
g. ol- 140a/3

girü *T ad* geri, arka, art
g. 101b/4,101b/10,120b/7
g. vir- (aldığı yere veya kimseye
vermek) 120a/9

giş *F ad* yürek, kalp
g.+e 158b/8

git- *T ey* gitmek
g. 114b/5,118b/5
g.-di 118a/4,120a/10,129b/3,
130a/8,145b/9
g.-dügini 135a/1,158a/4
g.-düginden 148b/3
g.-düm 137a/7,137b/6,178a/7
g.-e 186b/3
g.-elüm 115a/1
g.-em (gidem) 106a/6
g.-en 118b/9
g.-er (gider) 107b/4,128b/4,
179a/4,182a/10
g.-eriken 115a/7
g.-erken 107a/2,114b/1,150b/2,
180a/6
g.-ermiş (gidermiş) 120a/6
g.-ersen 115a/2
g.-esin 122b/6
g.-melü 182a/9

g.-mez 158a/4,160a/10
g.-mezler 117a/5
g.-mişler 181b/3

gizle- *T ey* gizlemek
g.-rdi 182b/8
g.-rsin 108b/10
g.-yem 127a/3
g.-yüp 111b/2

gizlü *T ad* gizli
g. 109b/9,127a/4,127a/7
g.+yi 127b/3

gök *T ad* gökyüzü
g.+de 112b/10
g.+e (göge) 155b/2
g.+ler 177b/2
g.+lere 177b/3,177b/8

gönder- *T ey* göndermek
g.-di 168a/7
g.-miş 168a/1

göñil *T ad* Bkz. gönül
g.111b/3
g.+i (göñli)120a/5,102a/6,
142a/3,161b/4,161b/6,172a/8
g.+lin (göñlin) 105a/2
g.+linden (göñlinden)
138b/7
g.+ine 179b/8

göñül *T ad* gönül
g. 124b/7,128b/4,128b/5,
131a/4,137a/5,143a/6,177a/8

g.+e (göñle) 133a/1
g.+ler 166a/7,166a/8,167a/5
g.+leri 128a/8,128a/9
g.+lerin 121a/6
g.+üme (göñlüme) 140a/5
g.+üñ 112a/8,132a/4,142a/10
g.+üñi (göñlüni) 167a/6

gör- *T ey görmek*

g. 107a/5,154b/9
g.-di 141b/9,142b/9,157a/5
g.-diler 123b/3,132a/4
g.-dükde 141a/5
g.-dükleründen 182a/1
g.-düm 103a/7,104a/3,104a/5,
115a/8,122a/1,129a/3,137b/1,
161a/2,176b/3,177a/7,178b/3
g.-e 101a/10,105a/5,109b/4
g.-emez 109b/4
g.-en 122a/8
g.-esin 149b/7
g.-evüz 149b/5
g.-icek 119b/4
g.-ince 170b/6

g.-medi 133b/5
g.-medüm 129a/6
g.-medüñ mi 107b/8
g.-mege 134b/5
g.-mez 122a/9
g.-mez misin 134b/8,149b/6
g.-mezem 103a/1,129b/5,
g.-mezsın 112b/8
g.-miş 139b/2,173a/2
g.-se 151b/4,174a/7,183a/7
g.-sün 109b/3

g.-sünler 119a/5
g.-üben 110b/3,110b/4
g.-üñ 133b/3,140a/4
g.-üp 114a/2,151a/7,
172b/2,172b/3,174a/1
g.-ür 103a/1,107b/3,
117a/6,117a/8,137b/8,
151b/2,158a/6,175a/9,
178a/2,179b/1
g.-ürem 112a/3,112b/10
g.-ürsin 112a/6

görin- *T ey görünmek*

g.-e 109b/5,109b/8,
125b/5
g.-üp 127a/5
g.-ürden 120b/8
g.-mez 120b/8

göster- *T ey göstermek*

g.-eyim 176b/6
g.-memiş 168a/3
g.-ür 111b/2,111b/6,
142b/6,151b/6
g.-ürsevüz 110a/1

götür- *T ey götürmek*

g. 183a/6
g.-e 164a/3
g.-mez 156a/2
g.-miş 179a/4
g.-üleydi 165a/7
g.-ür 156a/2

götürül- *T ey götürülmek*

g.-di 139b/7

göz *T ad* görme organı
g.142b/7
g.+i 127a/3,159b/1,159b/5
g.+in 184b/7
g.+ine 110b/1,127a/5,184b/7
g.+lerde 135a/5
g.+leri 142a/10,155b/5,177b/10
g.+lerüm 109a/3
g.+üme 123a/9

gözet- *T ey* korumak, kollamak
g. 121a/5
g.-ür (gözedür) 112a/9
g.-ürler (gözedürler) 135a/4

gözle- *T ey* gözlemek
g.-mezler 134b/9

gözsüz *T ad* gözü olmayan
g. 149b/1,159b/7

gülm *Ar ad* köle, kul, esir
ğ. 118b/1,144a/1
ğ. 186a/5

gurbet *Ar ad* yabancı diyar
ğ.+de 190b/9

güşsa *Ar ad* gam, keder
ğ. 139b/5
ğ.-yı cihān 132b/6
ğ.+sı 181a/5
ğ.+sını 115b/7

güş *F ad* kulak
g. 129b/4

g.+a 131a/4

güşe *F ad* köşe
g.+i 181a/8
g.+si 182b/5

güşmāl *F ad* kulak bükme,
yola getirme
g. 128a/4

güç *T ad* çetin, zor
g.+i 179a/8

güher *F ad* cevher, mücevher
g. 112b/7

gül *F ad* gül, çiçek
g. 162b/7,163b/3
g.+i 163b/2
g.+ile 162b/6

gül-āb *F b ad* gül suyu
g.+ıla 108a/6

gül-be-şeker *F b ad* bir
çeşit gül tatlısı
g. 172a/8

gülgün *F sf* gül renkli
g. 141a/10

gülistān *F ad* gül bahçesi
g. 129a/3

gül-izār *F b sf* gül yanaklı
g. 144a/1

gül-şeker *F b ad* gül tatlısı
g. 172a/7

gül-şen *F b ad* gül bahçesi
g.+de 131a/5

gümān *F ad* zan, sanma
g.+ı 106a/10

gümiş *T ad* gümüş
g. 180/7

gün *T ad* gün
g. 106b/10,110b/6,113a/2,
114b/1,115a/7,115b/8,117b/9,
128b/7,129b/4,134b/2,134b/4,
136a/6,137b/8,138b/4,139a/9,
140a/3,154a/4,163a/8,164a/2,
165a/1,167a/3,167b/8,168b/5,
173a/1,176a/9,178b/1,183a/1,
183b/1
g.+de 101b/6,163b/7
g.+e 152a/2,183a/2
g.+i 132b/5,168b/4
g.+idür 132b/5
g.+inde 135a/2,158b/4,179a/2

günāh *F ad* Allah'ın emirlerine
aykırı olan davranış
g. 107a/9,115b/6
g.+ından 103b/5
g.+um 104a/4,104a/7

gündüz *T ad* gündüz
g.+i 128b/8

güneş *T ad* güneş

g. 134b/8,173b/6
g.+den 135a/3

güzer *F ad* geçme, geçici
g. kı1- 153b/4

-h,ḥ,ḥ-

ḥaber *Ar ad* bilgi
ḥ.+i 130b/4

ḥaber-dār *Ar ad* haberli
ḥ. 114a/5
ḥ. durur 114a/3

ḥāb-gāh *F b ad* yatak odası
ḥ. 190a/9

ḥabs *Ar ad* hapis
ḥ.+de 138a/4

ḥacālet *Ar ad* utanma
ḥ+den 135b/5

ḥacāt *Ar ad* istekler
ḥ. 139b/4

ḥācet *Ar ad* istek, dilek
ḥ. için 179a/3
ḥ ol- 182b/9
ḥ.+e 175a/8
ḥ.+ini 174b/9
ḥ.+üñi 176b/4

ḥācet-mend *F b sf* ihtiyaçlı
ḥ. 160a/9

ḥacīl *Ar sf* utanmış
ḥ. 127b/8

ḥad(d) *Ar ad* sınır, derece, son
ḥ. ü şer'î 116a/4
ḥ+ine 159a/1

ḥafşa *Ar özel ad* Hz. Muhammed'in zevcelerinden biri ve Hz. Ömer'in kızı
ḥ. 111b/1

ḥahende *F sf* istekli
ḥ. 165a/1

ḥaḥ *Ar ad* doğru; Allah, Tanrı; pay
ḥ. 104a/3,104b/3,109b/4,115b/2,
126a/8,127a/4,130b/10,131a/4,
157b/2,164a/1,166a/4
ḥ.+dan 140a/5,157b/8,184b/7

ḥaḥāret *Ar ad* küçük düşürme, hor görme
ḥ. 165b/9
ḥ.+den 166a/3
ḥ.+ile 162b/2

ḥaḥīkat *Ar ad* gerçek, doğru
ḥ. 128a/5,153b/9,161b/2
ḥ.+da 157a/5

ḥaḥīm *Ar sf* bilgin, her şeyi bilen
ḥ. 159b/1,168a/1,168b/1,169a/1
169b/4,169b/5,169b/7,170b/6
ḥ.+sin 103a/8

ḥaḥīm *Ar ad* hükmeden ḥ. 116a/9

ḥaḥīrlık *Ar+T* değersizlik, itibarsızlık
ḥ.+a (ḥaḥīrlığa) 142b/2

ḥaḥḥ *Ar ad* Bkz. ḥaḥ
ḥ.+a 137b/7,158a/2
ḥ.+ı 122b/10
ḥ.+ında (ilgili olarak, üzerine) 102b/8,108b/1
ḥ.+umda (üzerime)
127b/6

ḥāl *Ar ad* hal, vaziyet
ḥ. 112a/4,127a/6
ḥ.-i 'arifān 106b/6
ḥ.+de 113a/1,137b/8,
157b/8,159b/1
ḥ.+dür 117a/9,129a/2
ḥ.+e 115a/9
ḥ.+i 136b/9,145a/7,
160a/10
ḥ.+inde 132a/2,132b/6,
137a/1
ḥ.+üm 112b/9,137b/8
ḥ.+üne 176b/3

ḥalāş *Ar ad* kurtuluş
ḥ. 126a/9
ḥ. eyle- 138b/10,139a/2
ḥ. ol- 126a/8,148b/5
ḥ.+ına 123a/10

ḥalāyık *Ar sf* esir edilmiş kız, kadın; köle

h. 101b/10,102b/8,
179a/6
h.+a 104a/8
h.+dan 101b/9
h.+ı 131b/2179a/1
h.+uñ 127a/5,148b/2

haleb *Ar ad* Osmanlı'da yer alan
en önemli kentlerden biri

h. 137a/9
h.+den 184a/5
h.+e 184a/5
h.+uñ 165a/1

halel *Ar ad* bozukluk, eksiklik
h. 141a/6,169a/2

hālī *Ar ad* boş, تنها; sahipsiz
h. 128a/8
h. kı1- 125b/5,128b/5

haliyā *Ar zf* şimdi zamanda,
şimdiki halde
h. 181a/2

halk *Ar ad* insan topluluğu;
yaratılmış olanlar
h. 110b/1,110b/2.126a/6,126b/2,
126b/7,126b/8,126b/9,142b/5,166b/9
h.-ı ehl-i taḥkīk 125b/9
h.+a 127a/7,149b/2,149b/4,
149b/7,149b/9
h.+dan 127b/2
h.+dur 106b/6
h.+ı 107a/2,170b/4
h.+ını 131a/8
h.+uñ 125a/1,126a/9,133b/1,177b/9

hallān ?
h. 155a/3

halvet *Ar ad* yalnız, tenhada
kalma
h. 121b/1,141a/6,155a/8
h.+imde 184a/8

hām *F sf* işlenmemiş, üzerinde
çalışılmamış
h. 180b/7

hamīde *Ar sf* övülmeye değer
h.+sin 110a/5

hamiyyet *Ar ad* haysiyet
h.+le 114b/9

haml *Ar ad* yük, yükleme
h. kı1- 123b/3

hammām *Ar ad* yıkanılacak
yer
h.+ı 147b/7

hammām *Ar ad* yıkanılacak
yer
h.+ı 147b/7

hāmūş *F ad* susmuş, sakin
h. 129b/6
h. ol- 122a/10,129b/10

hançer *Ar ad* keskin bıçak
h.+ile 122a/2

ḥandaḳ *Ar ad* hendek
ḥ.+ında 137a/9

ḥane *F ad* hane, ev
ḥ. 116b/3

ḥan-ḳāh *F ad* tekke, dergah
ḥ.+dan 152a/9

ḥantal *Ar ad* kocaman, iri
ḥ. ol- 174b/5

ḥarāb *Ar ad* yıkık dökük; perişan
ḥ.+a 107b/4

ḥarām *Ar ad* yasak, doğru olmayan
ḥ. 154a/6
ḥ. ḳıl- 115a/3
ḥ.+dur 146b/7

ḥarāmī *Ar sf* hırsız, haydut,
yol kesen
ḥ.+ler 106a/9,115a/9,119b/9,
121a/8
ḥ.+lerdür 115a/2

ḥareket *Ar ad* davranış, tutum
ḥ. 123b/5

ḥarem *Ar ad* kutsal yer
ḥ durur 115a/2
ḥ.+inde 104a/6

ḥarf *Ar ad* harf; söz
ḥ.+de 125a/7

ḥarīf *Ar ad* arkadaş, yakın dost

ḥ. 152a/3,175a/1

ḥarīr *Ar ad* ipek
ḥ. 159a/10

ḥāş *Ar ad* has, halis; ileri
gelenler
ḥ. 141a/9,145b/6

ḥaşabā *Ar ad* hesap
ḥ. 104a/6

ḥased *Ar ad* kıskançlık
ḥ.109b/5,109b/6
ḥ.+den 109a/8

ḥaşıl *Ar sf* elde edilen, olan
ḥ. 145b/4,156b/6
ḥ. ḳıl- 121b/5

ḥaş(1)m *Ar ad* düşman, rakip
ḥ.+uñ 157a/9

ḥaşret *Ar ad* özlem
ḥ. 111b/3
ḥ.+inde 142b/1

ḥasta *F ad* hasta
ḥ. ol- 118b/9,172b/7

ḥaṭā *Ar ad* hata, yanlış
ḥ.+sına 138a/3

ḥātem *Ar ad* mühür; hüküm
ḥ. 145a/1

ḥāṭır *Ar ad* hatır, gönül; zihin

ḥ. ol- 145b/2

ḥ.+ı 133b/9,146b/6

ḥ.+ıñuza 141a/2

ḥ.+ları 168b/3

ḥātim-i ṭā'ī *özel ad* tay kabilesi

reisi, Arap şairi

ḥ. 162a/6,177a/2,182a/9

ḥ.+ye 176a/7

ḥat(i)m *Ar ad* bitirme

ḥ. 164b/6

ḥ. kı1- 114a/5

ḥ.+la 125a/8

ḥātun *T ad* kadın, eş

ḥ. 144b/9

ḥavz *Ar ad* havuz

ḥ. 110b/7,110b/8

ḥayāl *Ar ad* hayal

ḥ. 112a/7,140a/3

ḥ.-i bātıl 150a/8

ḥ.+inden 143a/2

ḥayāt *Ar ad* ömür, hayat

ḥ. 174a/8

ḥayl *Ar ad* topluluk

ḥ.130a/4

ḥayli *F sf* çokça, epey

ḥ.127b/5,182b/6,172b/7

ḥayme *Ar ad* çadır

ḥ. 190a/9

ḥayr *Ar ad* hayır, iyilik

ḥ.+ıla 102b/3,167b/8

ḥayrān *Ar ad* hayran

ḥ. 155b/1

ḥ. kıal- 122b/5,179a/9

ḥ. ol- 144a/4

ḥayvān *Ar ad* hayvan

ḥ. 130b/7

ḥ.+a 130a/10

ḥ.+dan 130b/8

ḥayvānāt *Ar ad* hayvanlar

ḥ. 130b/8

ḥazef *Ar ad* çanak, çömlek

ḥ. 180a/5

ḥāzık *Ar sf* becerikli, usta

ḥ. 168a/1

ḥāzır *Ar ad* hazır

ḥ. 105a/5,106a/3

ḥ.+lardur 140a/3

ḥazīne *Ar ad* hazine

ḥ.+si 182b/2

ḥāzret *Ar ad* saygı amacıyla
büyüklerle verilen unvan

ḥ.-i 'aleyhi's-selām 134b/1

ḥ.-i kerīm 163b/6

ḥ.+i 134b/2,134b/4

helāhil *Ar ad* öldürücü zehir
h.+dür 174a/3

helāk *Ar ad* mahvolma; yorulma
h. id 169a/8
h. ol- 180a/8

helāl *Ar ad* haram olmayan
h.+dür 146b/6

hele *T ad* hususuyla; akıbet
h. 138a/1,178b/5

hem *F ed* hem, bir de
h. 101b/9,102b/3,105a/9,
106b/6,134a/3,152a/10,152b/1,
152b/2,162b/6

hemān *F zf* hemen, derhal
h. 119b/3,131a/5,138a/2,
164a/6,168b/4,173b/2,175b/2

hemçü *F ed* gibi
h. 119b/7

hemdem *F b ad* sıkı fikri arkadaş
h. 112a/7,129b/8,162b/6

hem-ka-dem *F+Ar b ad* ayakdaş,
arkadaş
h. 129b/8

hem-rāh *F b ad* yoldaş
h.+ıdı 129a/1

hem-şoḥbet *F+Ar b sf* birbiriyle
sohbet eden arkadaş

h.+ıdı 170a/8

henüz *F zf* daha şimdi,
yeni; hālā
h. 141b/3,168b/2

her *F sf* bütün, her
h. 102b/9,104b/2,105a/5,
105a/6,122a/2,125a/1,127a/6,
128b/4,131a/9,134b/2,139b/3,
139b/4,140a/5,143b/5,147a/5,
154a/4,155b/3,162a/4,162a/5,
162b/2,162b/4,164a/5,167b/1,
183b/1,190a/1,190a/2,190b/1,

herdem *F zf* her zaman, daima
h. 140a/5

hergiz *F zf* asla, hiçbir zaman
h. 102b/4,122a/8,148b/7,
178b/3

herze-gū *F b sf* saçma sözler
söyleyen
h. 172b/5

hevā *Ar ad* istek, arzu
h.+sı 121b/6

hevā-perest *Ar+F b sf*
nefsinin istekleri peşinde koşan
(kimse)

h. 162a/6

heves *Ar ad* istek, arzu
h. 121b/3
h.+dür 106b/8

hey'āt *Ar ad* heyetler
h. 142b/9

Mekke ile Medine'nin bulunduğu
ülke
h. 129b/7

hezār *F sf* bin
h. 158a/1,179a/10

hicāz *Ar ad* Türk müziğinin eski
makamı
h. ol- 124b/8
h.+ı 133a/1
h.+ıla 118a/3

hired-mend *F b sf* akıllı,
anlayışlı
h. 112b/7,137a/4

hiç *F ad* hiçbir şey; boş
h.109a/7,113a/4,115a/9,
117a/2,120a/9,123a/9,129a/2,
133a/7,134a/1,146a/3,147b/1,
150b/4,168a/3,168a/8,171a/1,
176b/10,178b/7,186a/9

hırka *Ar ad* yelek, hırka
h. 151a/2,159b/5
h. gey- 162a/5
h.-yı dervişān 152b/2
h.-yı meşāyih 123b/6
h.+sı 164a/4
h.+sın 170a/8

hikāyet *Ar ad* hikaye
h. 107a/8,145a/3,154a/7
h. kı1- 180a/9
h.+de 107b/10,110a/1
156b/3
h.+i 146b/8,153a/1,153b/5
169a/4,182b/7
h.+lerde 109b/9

hışım *Ar ad* hasım, akraba
h.156a/9,158a/1
h.+dan 156a/6

hışımlık *Ar+T ad* akrabalık
h. 157a/7

hışm *F ad* kırgınlık, öfke
h. 155b/4

hikmet *Ar ad* hakimlik, bilgelik;
gizli sebep
h. 120a/7,120a/10,125a/6,
165b/3,168b/4
h. ol- 169a/3
h.-i meşhūr 171b/4

hız *F ad* sıçrama, hamle
h.+dur 102a/1

hicāb *Ar ad* perde; engel
h. 111b/8,112a/9
h.+a 112a/9,112a/10

hilāf *Ar sf* ters, aykırı
h. 123b/3
h.+ınca 121b/4

hicāz *Ar ad* Arap yarımadasında

ḥilʿ at *Ar ad* kıymetli kaftan
ḥ. 182a/9

ḥimār *Ar ad* eşek, merkep
ḥ.+a 107a/5,162a/7

himmet *Ar ad* gayret
h.+e 174a/5

himmetlü *Ar+T ad* gayretli
h. 178b/7,179a/10

hind *Ar ad* Hindistan, Hint
h.+e 184a/4

hindūstān *Ar ad* Hindistan
h.+a 183b/4
h.+dan 184a/4

ḥiṣār *Ar ad* kale, hisar
ḥ. 106b/10,107a/2

ḥiṣmet *F ad* şiddet, hiddet
ḥ. 182a/3

ḥizmet *Ar ad* hizmet
ḥ.+ine 133b/4,133b/6

ḥizmetkār *Ar+F ad* hizmetçi
ḥ. 133b/8

ḥōca *F ad* hoca; efendi; büyük kişi
ḥ. 109a/1,113a/2,114b/1,115a/7,
118a/3,121a/9,127b/4,128b/6,129b/7,
136a/6,153a/1,155a/2,155b/10,156b/3,
170b/5,174b/9,177a/3,178a/8,180b/8,
181a/10,182a/2,183a/4

ḥ.-yı kâʿināt 165b/9
ḥ.+lar 162b/3

ḥōd *F zm* kendi, kendisi
ḥ. 103a/2,103a/6,104a/7,
122a/10,123b/7,127a/7,168b/4

ḥōranda *F ad* birinin beslediği
kimse, boğaz
ḥ. 170a/7

ḥ.+sı 174b/6

ḥorasānlu *F+T ad* Horasanlı
ḥ. 170a/7

ḥōrlıḳ *F+T ad* değersizlik
ḥ. 175b/5
ḥ.+ıla (ḥōrlıḳıla) 174b/1

ḥōş *F sf* güzel, iyi
ḥ. 101a/10,108a/3,110b/1,
122a/10,124b/7,125a/7,130a/10
138a/6,138b/6,139b/5,162a/8,
174b/5,181b/1
ḥ.+dur 115a/6,132a/9,138a/1,
156b/8,159b/7

ḥōşluḳ *F+T* hoş olma durumu
ḥ.+ı (ḥōşluḳı) 122b/3

ḥōş-ter *F b sf* daha hoş
ḥ.+dür 160a/3

ḥoten *F ad* Türkistan'da bir şehir
misk ahuları meşhur yer
ḥ. 142b/1

ḥū *F ad* huy
ḥ. 158b/8

hüb *F sf* güzel, hasen, cemil
h. 124b/7

hudā *F ad* Allah; efendi, sahip
h. 105a/2,131a/4,164a/2
h.+dan 158a/1

hudāvend *F ad* sahip, efendi
h. 116b/2, 116b/5,163b/7,165a/2

hulyā *Yu. ad* kuruntu, hayalet
h. 184a/9

hūn *F ad* kan
h. 119b/7,142b/2,145a/9
h.+lar 179a/2

hūnīn *F ad* kanlı
h. 155b/5

hurde-dān *F b sf* dikkat sahibi,
nükte ve inceliği anlayan
h. 164b/1

hureyre *özel ad* Ebu Hureyre,
Yemen asıllı sahabe
h. 134b/2

hūrī *Ar ad* cennet kızı
h. 117a/7

hurūş *F ad* coşma, gürültü
h. 144a/1
h.+a 130b/9,131a/4

huşūsa *Ar zf* bilhassa, özellikle
h. 105a/10,109b/8,131a/5, 136b/9

huşk *F sf* kuru
h. 177a/9

hūş-yār *F b sf* akıllı
h. 145b/8

hūy *F ad* huy, mizaç
h. 174b/5,181b/1
h.-ı zışt 178a/1
h.+ı 158a/4,158a/5,158b/8

huzūr *Ar ad* makam; rahat
h.+ına 141b/8
h.+ında 109b/8
h.+um 148b/4

hükemā *Ar ad* ilim adamları
h. 143a/4,156b/7
h.+dan 164a/8,174a/8

hümā *F ad* devlet kuşu
h. 157b/6

hüner *F ad* hüner, beceri
h. 108b/10
h. [-i] hamiyet 114b/9
h.+ile 102a/8
h.+üm 147b/1

hünerān *F ad* hünerler
h. 190a/1

hünersiz *F+T ad* beceriksiz
h. 163b/3

hürmet *Ar ad* itina gösterme,
saygı

h. 183a/7
h. durur 134b/8
h.+i 183a/6

‘i.+um 111b/6
ıztırāb *Ar ad* acı
i.+a 122a/9

hüsn *Ar ad* güzellik
h. 134b/8

i,ī,‘i,‘ī

-1/‘ 1

‘**ibādet** *Ar ad* Allah’ın emir ve
yasaklarına uyma
‘i. 119a/9

ıktidā *Ar ad* uyma
1. kıl- 140b/8

‘i.+e 109a/2,140a/8,147a/1,
183b/9

ırak *T ad* uzak
1. 112a/8,124a/2,125a/3,
147a/7,181b/3
1.+lar 114a/3

‘i.+i 147a/1
‘i.+ine 103b/6

ırmak *T ad* ırmak
1. 186a/5

‘**ibāret** *Ar ad* aynı
‘i.+dür 128a/6

ıslāh *Ar ad* düzeltme, iyileştirme
1. eyle- 126b/8

ibn *Ar ad* oğul
i.+i 120a/9

ısrır- *T ey* ısırmak
1.-dı 158b/4
1.-ır 122a/4

ibrīk *Ar ad* topraktan yapılmış
kulplu su kabı
i.+ini 107a/1

ıssuz *T sf* ıssız, تنها
1. 101a/10

iç *T ad* iç
i. 141b/9
i.+i 101a/9,179b/8,180b/7
i.+inde 106a/3,111a/4,113a/2,
113a/4,125b/8,129a/4,141a/9,
141b/5,154a/4,165a/1,

‘**ışk** *Ar ad* aşk kelimesinin
eski metinlerde rastlanılan şekli
‘1. 118b/6,129b/9
‘1.+dan 130b/4
‘1.+ıla 114a/8
‘1.+ına 130b/10
‘1.+ında 142a/7

i.+ine 110b/8
i.+üm 110b/2
i.+üñ 125b/6
i.+üñi 125b/5

iç- *T ey* içmek
i.-mege 170b/8

içre *T ad* içinde, arasında

i. 103a/6

içün *T ed* için, sebebiyle

i. 146b/7,147a/1,156b/6,
168a/7,175b/8,179a/3

içür- *T ey* içirmek

i.-mez 142b/6

‘iffet *Ar ad* namus, temizlik

‘i. 143a/5

iğvā *Ar ad* yoldan çıkarma

i. kıl- 131b/8

ihsān *Ar ad* lutuf, iyilik

i.+1 167a/4,173a/5

ihtiyāc *Ar ad* ihtiyaç

i. 165b/3

i.+1 1612a/2

ihtiyār *Ar ad* seçme, tercih

i. 107b/2,141a/7

i. eyle- 121b/2

i. id- 140a/7

iqbāl *Ar ad* talih, baht

i.-i pesend 132a/6

iqdām *Ar ad* gayret etme

i. id- 190b/3

iken *T zf* esnasında, -dığı/-diği
zaman

i. 101a/3,105a/5,115a/7,
138b/2,139a/8

iki *T s sf* iki

i. 113a/1,124a/3,126a/4,
144a/7,155a/7,170a/7

i.+si 133b/6

i.+sinden 112b/1

i.+sinüñ 152a/2

ikinci *T s sa sf* ikinci

i. 190a/1

ikrām *Ar ad* ağırlama,
hürmet etme

i. id- 190a/4

‘ilāc *Ar ad* ilaç, deva

i. id- 168a/7

ilāhī *Ar ad* Allah ile ilgili,
Alla’a hitap sözü

i. 103b/6,104a/6,125b/7

ile *T ed* birlikte, beraber

a. ıla 102b/3,102b/4,102b/8,
108a/5,108a/6,111b/9,114a/8,
115b/5,117a/7,118a/3,119a/1,
121a/7,121a/8,126a/1,128b/6,
134b/8,137a/6,154a/5,158a/5,
158b/7,177b/8,178b/3

b. ile 101b/8,102b/1,102b/2,
105b/5,110b/8,118b/6,118b/9,
119b/1,121b/9,122a/2,123a/4,
125a/6,126a/8,128b/9,130b/10,
134b/8,137b/9,139a/3,145b/10,
155a/8,155b/1,158a/5,159a/3,
161b/9,164b/7,173a/6,175a/6,
177a/8,178b/5,184b/8,190a/3

ilerü *T ad* önde bulunan
i. 132a/8,141a/1,170b/6,
177a/1

ilet- *T ey* iletmek
i.-di 186b/2
i.-diler 107a/10,141b/8
i.-me 177a/7
i.-mez 150a/2
i.-mişem 113a/7
i.-ür (iledür) 105b/1
i.-ürem (iledürem) 184a/5
i.-üridüm (iledüridüm) 137a/9

illā *Ar zf* ne olursa olsun,
mutlaka
i. 105a/8,113b/7,115a/3,
126a/9,158a/4,164b/6,176a/5,
190b/9

‘**illet** *Ar ad* hastalık
‘i. 125b/6
‘i.+ile 174a/10

‘**ilm** *Ar ad* ilim, bilim
‘i.+i 144b/2
‘i.+le 166a/2

iltifāt *Ar ad* alaka gösterme,
ilgilenme
i. eyle- 120a/3
i. it- 168a/8
i. ol- 182b/4

‘**imāret** *Ar ad* bayındırlık
‘i. 131b/6

imdi *T zf* bna göre, şimdi
i. 124a/7,171b/4

in- *T ey* inmek
i.-diler 130a/6

‘**inān** *Ar ad* dizgin
‘i. 177b/1

‘**ināyet** *Ar ad* iyilik
‘i.+ile 102b/2

ince *T ad* ince
kıldan i.+dür 169a/6

incidici *T sf* inciten
i. bī-hüner 178a/2

incin- *T ey* incinmek
i.-iben 153b/7
i.-mez 166a/6

iñen *T sf* pek, daha çok
i. ğālib 116a/1
i. bī-ḥisāb 120a/9
i. 139a/8

iñildi *T ad* inleme, inleyiş
i.+si 129b/3

inḳār *Ar ad* yaptığını reddetme
i.+ıla 153b/5

iñle- *T ey* inlemek
i.-mez 166b/2
i.-yeler 166b/1

inṣāf *Ar ad* adalet
i. 110a/6,165a/5

inşā' *Ar ad* yapma

i. 120a/8

ir- *T ey* ermek, yetişmek

i.-di 139a/7,182b/5

i.-e 101a/9

i.-erse 141a/6

i.-ince 173b/2

i.-medi 177b/8

i.-memişidi 141b/3

irādet *Ar ad* irade, istek

i. 150b/9

i.-i dervīṣān 117b/3

i' rāz *Ar ad* yüz çevirme

i. id- 145a/4,145a/6

iriş- *T ey* erişmek, ulaşmak

i.-di 125b/7,173a/8

i.-düm 122a/1,166a/2

i.-dün 132a/7

i.-miş 181b/3

irteye degin *T zf* erteğe değin

i. 162a/7

is *T ad* sahip

i. 181b/7

i.+si 150a/5

‘**īsā** *özel ad* Hz. İsa

‘i. 111a/9

iskender *özel ad* İskender-i Rumī

i. 102b/1

iskender-i rumī *özel ad* Aristo’dan

ders almış hükümdar

i. 102a/7

islām *Ar ad* dört büyük dinin sonuncusu

i.+a 148b/9

isrāfīl *Ar ad* dört büyük melekten biri; suru üfürmeye vazifelidir.

i. 111a/9

iste- *T ey* istemek

i. 133a/7,147b/7

i.-dün 174a/5

i.-r 172b/5

i.-rler 103b/6,122b/4,190b/8

i.-rsin 108b/4

i.-yü 168a/4

istiğfār *Ar ad* tövbe

i. id- 124a/8

iş *T ad* çalışma; görev

i. 145b/1,144b/3,144b/4

i.+de 134a/4,134a/5

i.+idür 179b/7

i.+e 117b/9,134a/8

i.+i 101b/8,112a/10,172b/9

i.+inde 115b/2

i.+ün 105a/1

‘**ıyş** *Ar ad* yaşama, yaşayış

ı. 172b/7

īṣān *F ad* keramet sahibi, velī

anlamlarında, şeyhlere verilen unvan
î.+ıla 126a/1

işbu *T sf* bu, işte bu
i. 113a/9,120a/8,146b/3

işit- *T ey* işitmek
i.-di 132b/4,148a/5,150a/7,
157a/10,173b/8,183a/1
i.-diler 147b/8
i.-düm 105a/2,139a/7,179a/9
i.-e (işide) 151b/9
i.-en (işiden) 114a/8,135a/9
i.-enler (işidenler) 122a/4
i.-enün (işidenün) 124a/4
i.-icek (işidicek) 119a/9
i.-medüm 124b/1
i.-medün mi 101a/4,116b/3
i.-meyeyim 123a/1
i.-mişem 133a/8
i.-üp (işidüp) 118b/4,125a/9,
139b/8,144a/9,150b/5,186a/7
i.-ürsin (işidürsin) 106a/8
i.-tse 124a/5

işle- *T ey* yapmak, çalışmak
i.-ñ 149b/9
i.-ye 148b/7

it *T ad* it, köpek
i. 178b/3
i.+ine 105a/6

it- *T ey* itmek, sürüklemek
i.-e (ide) 170a/1
i.-er (ider) 110b/2

id-/it- *T y ey* etmek, olmak
‘arz i.-e 174b/9
bahz i.-e 183a/7
bilmezlik i.-e 107b/7
helāk i.-e 169a/8
i‘rāz i.-e 145a/5,145a/6
eyle i.-e 105a/4
lūt i.-e 162a/8
luṭf i.-e 163b/7
mesāvī i.-e 126b/3
terk i.-e 156b/6
yig i.-e 133a/8
dirīg i.-eler 106a/2
nice i.-elüm 144b/1
soḥbet i.-elüm 163b
şarf i.-em 124b/3
şükr i.-em 166b/2
ṭa‘at i.-em 103b/7
ticāret i.-em 103b/9
def‘ i.-emedi 135b/3
böyle i.-emez 129b/5
turş i.-en 175a/6
ārzū i.-er 103b/5
beyān i.-er 158a/4
keşf i.-er 162b/9
müşāhede i.-er 111b/7
rivāyet i.-er 134b/3
şikāyet i.-er 179b/3
tevbe i.-er 103b/5,169a/4
feda i.-erdi 176b/4
fıkr i.-erdün 117b/1
gavğa i.-erken 155b/6
muḥāvere i.-erken 111b/1
ikrām i.-erler 190a/4
zu‘l celāl i.-erler 129a/6
nice i.-erse 105a/3

eylük i.-esin 144b/1
uğurluk i.-esin 116b/1
şadağa i.-ici 120b/9
beg i.-inüñ 131b/1
ittifāk i.-irem 140a/5
eylük i.-üñ 130a/5
terk i.-üñ 149a/5
ferāmūş i.-üp 178a/5
feryād i.-üp 150b/3
hurūc i.-üp 131b/8
ihtiyār idüp 139b/7,183b/9
inşāf i.-üp 110a/6
istiğfār i.-üp 124a/8
luḫf i.-üp 140b/4
muḫāsebe i.-üp 183b/2
naşihat i.-üp 154a/1
nikāh i.-üp 159a/10
taḫsīn i.-üp 146a/9
te^ç accüb i.-üp 130a/9
teraḫḫum i.-üp 138a/7
velvele i.-üp 129b/9

it- *T y ey* etmek, olmak, inşa
emek, yapmak

i.-dügüñ 158b/6
i.-dükleri 117a/8
ihtiyār i.-düm 107b/2
i.-dün 101a/8
i.-dünüz 102a/1
feth i.-mediler 102a/10
beyān i.-mege 154b/2
gāret i.-mege 107a/3
ç ibādet i.-mege 140b/6
melāmet i.-mege 116a/10
ziyāret i.-mege 143b/9
firāzlık i.-mek 154b/3
melāmet i.-meñ 186a/10

gönlin i.-meye 105a/2
ziyān i.-meye 172a/1
ṭa^ç n i.-meyeler 109b/6
ḫalvet i.-mezem 155a/8
cüst ü cū i.-miş 104b/5
ittifāk i.-mişler 105/6
mübālağa i.-mişler 110a/6

ç itāb *Ar ad* yorma, zahmet verme
ç i. 155a/6

i^ç tibār *Ar ad* saygı görme
i. 109b/8,126a/4

i^ç tibārāt *Ar ad* itibarlar
i. 110a/1

i^ç tikād *Ar ad* inanma, bağlanma
i. it- 117a/8
i.+ları 119b/1

ç itirāz *Ar ad* karşı çıkma
ç i. eyle- 157b/1

iy *T ün* seslenme ifadesi
i. 104b/3,108b/4,108b/10,
112b/7,115a/3,116a/5,116b/2,
118b/5,119a/5,119a/6,130a/9,
135b/6,138b/6,138b/7,140a/3,
141a/1,145a/9,146a/6,150a/7,
150b/3,153a/3,153b/2,154a/1,
154a/2,164a/1,164a/2,167a/10,
168b/1,175a/6,176a/1

ç izzet *Ar ad* hürmet, saygı, kıymet
ç i. 183a/7
ç i.+üñ 155a/9

-j-

jeng *F ad* kir,pas

j. 120b/4

jīve *F ad* cıva

j. 123a/1

-k,ķ-

ķab *T ad* kap

ķ. ķ. 119b/7

ka'be Kābe

k. 103a/8,104a/3,104a/5

ķabiḥ *Ar sf* irkin, hoş olmayan

ķ. 175a/2

ķabūl *Ar ad* kabul etme, razı olma

ķ. 104a/4

ķ eyle- 105b/8

ķ. ķıl- 106a/10

ķaç *T sf* herhangi bir şeyin niceliğini

sormak için kullanılan soru sıfatı

ķ. 129b/7,138a/2

ķaç- *T ey* kaçmak

ķ.-a 148b/9

ķ.-an 151b/7,154a/9,162b/1

ķ.-up 137b/6

ķaçır- *T ey* kaçırmak

ķ.-duñ 186a/8

ķadar *Ar ed* ölçüsünde, denli

ķ. 110a/7,123a/8,169b/6,169b/8,

ķadeḥ *Ar ad* kadeh, bardak

ķ.113b/8

ķadem *Ar ad* ayak, adım

ķ.-i dervīṣān 125b/9

ķ.+im 155a/9

ķādı *Ar ad* dini yargıç

ķ. 121b/9

ķadīm *Ar sf* eski zaman, eski

ķ. 109a/4,132a/1,163b/6

eḥad-ı ķ. 129a/5

ķadr *Ar ad* değer, kıymet

ķ. u kıymet 190b/8

ķafā *Ar ad* kafa, baş

ķ.+sında 105a/3

ķafile *Ar ad* birlikte yolculuk

edenlerin oluşturduğu topluluk

ķ. 128b/9

ķāfir *Ar ad* Allah'ın varlığına ve

birliğine inanmayan

k.+ler 148b/9

ķaftan *F ad* kıymetli üst

ķ 186b/5

ķ.+ı 140a/4

kaḥr *Ar ad* gazap, kahır
k. 116b/10

ḳā'il *Ar sf* söyleyen, diyen
ḳ. 101a/5,105a/6,106a/4,
120b/1,120b/10,122b/1,123b/8,
127a/8,127b/9,130b/1,131a/1,
133b/1,134a/5,135a/6,151b/2,
152a/3,152b/9,157b/9,160a/5,
169a/9,171a/1,172a/2,173a/2,
173b/4,174a/3,177b/4,179a/10,
181a/5,184b/3,186b/7,190b/4

ḳā'ināt *Ar ad* yaratılmış şeylerin
hepsi, âlem
ḥōca-yı k. 165b/9

ḳaḳı- *T ey* öfkelenmek; karşı gelmek
ḳ.-dı 183a/1
ḳ.-yup 116a/10

ḳal- *T ey* kalmak
ḳ.-a 107b/7
maḥrūm ḳ.-alar 149b/1
ḳ-an 107b/8

ḳ.-dı 133b/9,163a/5
ḳ.-dılar 122b/6
ḳ.-dum 107b/10,176b/9,178/1
ḳ.-ma 103a/9
ḳ.-madı 114b/2,120a/9
ḳ.-mağıl 112a/10
ḳ.-maya 115a/6,151b/6
ḳ.-mişdur 171b/7
ḳ.-mişdum 114b/3
ḳ.-up 115a/2,175a/7
ḳ.-ur 119b/5

ḳāl *Ar ad* söz, laf
ḳ.+a 143b/7

ḳal'a *Ar ad* kale
ḳ. 131a/9
ḳ.+ya 107a/10

ḳaldur- *T ey* kaldırmak
ḳ.-dı 111a/5
ḳ.-mazlar 109a/7
ḳ.-up 110a/6,148a/6,152b/9

ḳalender *F ad* Allah yolunda
(kimse) ḳ. 169a/3

ḳāmil *Ar sf* olgun, ermiş
ḳ. 126b/1

ḳan *T ad* kan
ḳ. 101b/3
ḳ.+ın 158b/4

ḳanā'at *Ar ad* razı olma; görüş
ḳ. 130a/3,130a/7,147b/2,
165a/4,165a/5,165b/2,169b/5,
169b/5,171a/7,184b/7

ḳanda *T ad* nerede, nereye
ḳ. 121b/4,190a/9,190b/1,
190b/8

ḳanı *T ad* hani
ḳ. 126b/2

ḳāni' *Ar sf* kanaat eden
ḳ. 166b/8

ķankı *T sf* hangi
ķ. 149b/3

ķaplan *T ad* kaplan
ķ. 115a/8

ķapu *T ad* kapı
ķ. 122b/4,164a/7
ķ.+ña 103b/4,103b/7
ķ.+ñı 164a/6
ķ+sı 113a/8,177b/2
ķ.+sında 131a/9
ķ.+sından 113b/9
ķ+ya 117a/5,164a/3,164a/4,
164a/5
ķ.+yı 123a/1

ķara *T ad* kara, siyah
ķ.+dur 154a/9
ķ.+ya 120b/5

ķarābet *Ar ad* yakınlık, akrabalık
ķ. 157a/9

ķarın *T ad* karın, mide
ķ. 137a/5
ķ.+ında 135b/1,137a/5

ķarındaş *T ad* kardeş
ķ+um 115a/1

ķarın *Ar ad* yakın
ķ. 132a/2

ķārūn *Ar özel ad* Hz. Musa
devrinde yaşamış bir zengin
ķ. 166a/6

ķāruvān *F ad* kervan
ķ.+ı 119b/9

ķārvān *F ad* kervan kelimesinin
eski metinlerde rastlanan asıl şekli
ķ. 120a/5

ķaşşāb *Ar ad* kasap
ķ.-ı mışr 186b/6
ķ.+uñ 173a/6

ķaş *T ad* kaş
ķ.+ın çat- 177a/8

ķat⁶ *Ar ad* ilerleme, yol alma
ķ. 116a/7
ķ.-i şıla[-yı] rahm 157a/2

ķat *T ad* kat, huzur, yan
ķ.+ına 107a/8,117b/5,132a/3,
135a/9,175a/7,176b/7
ķ.+ında 105a/9,107b/3,127a/6,
153a/5,159a/8,171b/8,182a/6
ķ.+umda 156b/5
ķ.+uña 148b/5,148b/7

ķatı *T ad* sert; çok
ķ. 115a/8,119a/1,124b/8,
179b/5,184a/2

ķavī *Ar sf* güçlü, kuvvetli
ķ. 168a/3,177b/4

ķavl *Ar ad* söz, kelam
ķ. 151b/6,154a/6
ķ.+üme 157a/1

ķavm *Ar ad* kavim, millet

ķ.+i 122b/5,157b/6

ķ.+uñ 107b/7

k.+ı 159b/4

ķej *F ad* eğri, çarpık

k.+a 106b/9

ķay- *T ey* kaymak

ķ.-dı 110b/8

ķelām *Ar ad* söz, ifade

k. 144a/5

ķ.-ı ķadīm 109a/4

ķ.+da 113b/3

ķayd *Ar ad* geçirme; endişe,
kaygı

ķ. 169a/6

ķ.+ında 137a/8

ķ.+ından 157a/4

ķ.+uñ 157a/4

ķelim *Ar sf* kendisine söz
söylenilen, muhatap

ķ.+in 116a/2

ķayur- *T ey* kayırmak, destek ve
yardımcı olmak

ķ.-maz 138a/3,141a/2

ķelime *Ar ad* sözcük

k. 120a/7

ķazā *Ar ad* kaza, kader

ķ.-yı āsumānī 119b/2,137a/8,

170a/9

ķ. ķıl- 108b/7

ķem *F ad* az; fena

k. 111b/7

ķebīr *Ar sf* büyük, ulu

k. 179a/1

ķemāl *Ar ad* olgunluk

ķ.-i ķudret 162b/8

ķebūter *F ad* güvercin

k. 115a/3

ķemend *F ad* ip

k. at- 107a/7

ķefen *Ar ad* ölünün toprağa
defnedilmeden önce sarıldığı
bez

ķ.+de 123b/7

ķ.+den 161a/10

ķemer *F ad* kemer

ķ.+i 123b/6

ķemter *F ad* daha değersiz

ķ+dür 160a/3

ķehhāl *Ar ad* göz hekimi

k. 159b/1

ķemük *T ad* kemik

k. 105a/6

ken'ān *Ar ad* Filistin
k. 112b/8

kenār *F ad* kenar
k.+ına 110b/7
k.+ında 115a/7,128b/8
k.+umda 109a/5,109a/6,
113b/7

kendi *T zm* kendi, dönüşlülük
zamiri, zat
k. 106b/9

kendü *T zm* Bkz. kendi
k. 101b/8,102b/9,108b/2,109b/4,
116a/1,133a/10,138a/3,138a/8,
149b/5,149b/7,149b/10,150a/1,
156b/5,161b/4,162b/5,172b/1,
179a/7
k.den 112a/8
k.+ler 149b/2
k.+ye 109b/7,183a/7

kendülik *T zm* zatlık
k+den 109b/7

kendüzi *T zm* kendisi, zatı, şahsı
k.+ni 150a/6

kenîzek *F ad* küçük cariyeye
k. 141a/6,142a/7,143a/2,144a/2
k.+i 101b/2
k.+lerle 155a/10

kerāmāt *Ar ad* kerametler, bağışlar
k.-ı meşhūr 110b/6

kerāmet *Ar ad* kerem, bağış
k. 124a/7

kerem *Ar ad* iyilik, ihsan
k. 113a/1,114a/5
bisāt-ı k. 190b/3
k.-i 'ām 167a/3

kerih *Ar sf* iğrenç, pis
k. 122a/1

kerim *Ar sf* kerem sahibi
k. 150a/3
hazret-i k. 163b/6,190b/3
k.+de 157b/2
k.+dür 167a/3

kes- *T ey* kesmek
k.-di 139a/8
k.-eler 116a/3
k.-er 122a/6
k.esin 157a/9
k.-megi 116a/9
k.-mek 116a/6,157a/7

kesil- *T ey* kesilmek
k.-medi 126a/3

keşret *Ar ad* çokluk
k. 134b/7

keş(i)f *Ar ad* ortaya çıkarma
k. id- 162b/9

k(g)evde *T ad* gövde

g. 149a/5

keyf *Ar ad* neşe, keyif

k. ü kem 111b/7

keykāvüs *özel ad* Selçuklu sultanı

ķ. 102a/7

kez *T ad* defa, kere

k. 116a/10,124a/9,134b/6,135a/4

ķible *Ar ad* namaza başlarken

yönelinen Mekke yönü

ķ.+ye 119b/8

ķıl *T ad* kıl

ķ.+dan 169a/6

ķıl- *T ey* etmek, yapmak, kılmak

ķ. 128b/5,148b/2,152a/3,152a/4

161b/6,163a/2

ķ.-a 120b/6,124b/7,140b/9,183a/3

ˆafv ķ.-a 151b/6

menfaˆ at ķ.-a 171b/1

ķ.-alar 105b/7,139b/8,149a/10

ķ.-am 104a/4

ķ.-asın 135a/10

ķ.-dı 116a/3,107a/5,110b/9,113b/10,

116a/3,121b/4,124b/2,128b/8,

128b/9,130a/3,130a/10

cidd ü cehd ķ.-dı 135b/3

ķased ķ.-dı 131b/7

ķikāyet ķ.-dı 126a/10,147b/2

teslīm ķ.-dı 131b/2

vaşıyyet ķ.-dı 131a/8

ķ.-dılar 123b/5,131b/8,167b/9

ķ.-duğūñ 123b/5

ķ.-dum 102b/3,107b/10,

113a/4,114a/5,123b/1

ķ.-duñ 102a/8

ķ.-ğıl 104a/7,147a/3

ķ.-madı 113a/5

ķ.-maķ 108b/6,160a/4

ķ.-maķdan 137a/5,156a/2

ķ.-maz 124a/3,124b/7,

130a/10,148a/4

ķ.-mazsın 165a/4

ķ.-mış 108b/1,132a/7,143a/1

muˆ in ķ.-mış 138b/6

namaz ķ.-mış 125a/9,144a/1,

152b/8,152b/9

ķ.-mışdur 124b/1,156a/3

ķ.-mışlar 110a/5,168a/5

kanāˆ at ķ.-uñ 147b/2

ķ.-up 105b/8,107b/9,120a/2,

123a/3,123b/3,126b/9,131b/9,

152a/6,162a/7,168b/6

ķ.-ur 119b/8,167a/9

ķ.-urdum 121b/5

şoķbet ķ.-urlardı 146a/4

ķ.-ursañ 104a/7

ķillet *Ar ad* azlık

ķ. 134b/7

ķırķ *T s sf* kırk

ķ. 178b/9,183b/1

ķıyām *Ar ad* kalkma, ayakta

durma, namazda ayakta durma

ķ.-ı seyr 140a/4	120b/5,120b/7,122a/1,122a/2, 122a/9,123a/5,123a/8,123a/9, 123b/5,124a/6,124a/8,124a/9, 124b/9,125b/1,126b/7,129a/2, 129b/5,130b/8,131b/3,132a/2, 142a/7,144a/6,144a/10,145a/4, 146b/3,149b/3,149b/5,149b/6, 150a/8,150b/3,151b/9,152a/3, 152b/1,152b/2,153a/4,154a/9, 155b/3,156a/1,156a/2,156b/1, 156b/3,156b/7,158a/2,159a/8, 160a/2,161b/4,161b/5,162a/4, 162b/1,162b/5,164a/3,164a/8, 164b/8,165b/2,166b/2,166b/9, 167a/10,167b/5,168b/2,168b/5, 169a/2,169a/6,169b/4,170a/6, 172a/1,172a/6,172a/9,172b/1, 174a/7,174a/8,175a/9,175b/2, 175b/5,175b/7,177b/8,177b/9, 178b/7,178b/8,179a/5,179a/7, 179a/8,179b/7,180b/2,181a/1, 181a/8,181b/6,183a/7,183b/7, 184a/1,184a/8,186a/8,190a/9, 190b/1,190b/8,190b/9 (belki) Bkz. belki (dut k.) 151b/10,176a/2 (şöyle k.) 108a/9,147b/7,181a/1 (tā k.) 104b/7,106b/10,108b/1, 122a/1,123a/5,124a/8,130a/3, 134b/6,139b/6,159a/3
ķiyāmet <i>Ar ad</i> mahşer günü ķ. 160a/4,173b/7	
ķiyās <i>Ar ad</i> karşılaştırma ķ eyle- 137b/8	
ķiyemet <i>Ar ad</i> değer ķ.159a/8,190a/8 ķ.+in 133a/3	
ķız <i>T ad</i> dişi çocuk ķ. 158b/5 ķ.+ı 130b/7,138a/9,139b/2, 158b/9,159a/9 ķ.+ını 158b/3 ķ.+um 159b/6 ķ.+uñ 158b/4	
ķızıl <i>T ad</i> kırmızı, kızıl ķ. 138a/7,143b/10 ķ.+ı 143b/10	
ķızlık <i>T ad</i> kıtlık, yoksulluk ķ. 175a/1	
ķi <i>F b</i> bağlaç olan ki k. 101a/2,101b/7,101b/9,191b/10, 103a/9,104a/7,104b/6,104b/7,105a/1, 105a/5,105b/6,105b/8,106a/1,106a/2, 106a/7,106a/9,106b/6,106b/10,107b/2, 107b/8,107b/9,108b/1,109a/6,111a/2, 111a/4,113a/3,113a/4,113a/7,113a/8, 116a/7,118b/6,119a/5,119a/6,119b/3, 119b/7,119b/8,120a/7,120a/9,120b/1,	
	ķifāf <i>Ar ad</i> yaşamaya yetecek kadar olan rızık k. 139b/6,167a/8,174b/7
	ķifāyet <i>Ar ad</i> yeterli olma

k. 169b/7

kim *T zm b* hangi kişi, kim;ki
k.101a/9,102a/1,102a/7,102b/2,
102b/6,103b/4,104b/4,105a/9,
105b/1,107a/6,108a/1,108b/3,
109b/5,109b/7,110a/8,111a/6,
111b/1,112b/7,113a/3,113a/4,
113a/7,113b/6,114a/4,112a/5,
115a/1,115b/1,115b/5,115b/7,
116a/2,116b/3,117a/1,117a/4,
117a/6,117a/9,117b/3,118b/5,
119a/8,120b/4,120b/7,120b/9,
121a/9,122b/3,123b/5,125a/1,
126a/3,126a/5,126b/2,127b/5,
129a/6,130a/2,131a/8,132b/5,
133b/9,134b/5,135a/3,138b/9,
139a/2,140b/1,140b/6,143b/5,
143b/9,144b/3,145b/2,146a/6,
146b/2,148b/2,149b/3,150b/4,
152b/9,154b/2,156b/4,157b/1,
157b/4,158a/2,162a/4,163b/3,
164b/2,165a/2,166a/3,166a/4,
167a/7,169a/7,169b/6,171a/5,
171b/2,171b/5,172b/2,173a/7,
174a/9,174a/10,175b/9,177b/1,
178b/7,179a/7,179b/6,181a/2,
181a/9,184a/9,186a/9,186b/1,
186b/2,186b/7,190b/9
k.+den 124b/9
k.+i 122b/5
k.+ile 105b/5
k.+ün 103a/5,150a/6

kimesne *T zm* kimse
k.126a/6,127b/8,134b/9,135a/1,
159a/1,168a/3,168a/8,179a/7

kimse *T zm* kim olduğu belli
olmayan

k. 109b/4,127b/2,166b/2,
173b/7

(kimsene) k. 163b/6

kilim *Ar ad* dervişlerin omzuna
taşıdıkları ufak keçe, seccade
k. 104b/6,113a/4,116a/3

kirpük *T ad* kirpik

k.+üme (kirpügüme) 123a/9

kise *F ad* kese, para torbası

k. 145b/6,146a/2,179b/7

k.-i aqçe 145b/10

k.+yi 146a/2

kisvet *Ar ad* giysi, özel kıyafet

k. 154a/4

kişi *T ad* şahıs, zat

k. 102b/7,102b/8,102b/9,
105a/9,105b/2,109b/7,110b/5,
111b/7,113a/9,116a/6,117a/6,
118a/3,118b/4,119a/7,122a/3,
126a/10,126b/2,127a/5,127b/5,
130a/1,133a/2,133a/9,134a/2,
134b/5,137b/6,139a/7,140a/7,
140b/7,148a/1,149b/1,150a/2,
150b/1,150b/5,154a/7,154a/8,
155b/8,157b/3,157b/8,160a/4,
161b/3,161b/5,163b/7,164b/4,
166b/4,168a/4,172a/7,173b/6
k.+de 157a/8,165b/3

k.+den 135a/10,137b/7,162b/6

k.+dür 167b/5

k.+ler 105b/6,109a/5,119a/6,

129b/8,136b/10
k.+nün 105a/3,105a/9,107b/2,
133b/4,134a/4,146a/2,147b/5,
151b/4,174a/6,182a/7
k.+ye 105a/10,109b/9,125b/9,
138b/1,140b/1,151b/7,155a/2,
155b/2,160a/2,168b/4,174b/8
k.+yi 110a/4
k.+[i] 168b/8
kitāb *Ar ad* kitap
k. 110a/2

kiyāset *Ar ad* uyanıklık, akıllılık
k. 108b/3

ko- *T ey* koymak
k. 114b/5,133a/9,144a/9,148a/8,
k.-dı 116a/9,146a/2
k.-dum 114b/4
k.-mazam 104b/3,116a/4
k.-miş 103a/8,180b/2
k.-r 182a/2

koça *T ad* ihtiyar, şeyh
k. 158b/3

koça- *T ey* ihtiyarlamak, pîr
olmak
k.-yıcağ 163b/10

koğ- *T ey* kokmak
k.-arsın 112b/8

koğu *T ad* koku
k.+sın 112b/8

koğtuğ *T ad* koltuk
k.+a (koğtuğa) 107a/5

kon- *T ey* konmak
k.-asın 181b/6
k.-mağıla 182a/4
k.-mağ 182a/4

konacak *T sf* oturulacak
k. ev 181b/4

koñşu *T ad* Bkz. koñşu
k. 167b/8

koñşu *T ad* komşu
k.+muñ 127a/3

konuğ *T ad* misafir, konuk
k. 147a/2

konuğluk *T ad* misafirlik
k.+a (konuğluğa) 108a/7

kopar- *T ey* koparmak
k. 111b/3,111b/4

korğ- *T ey* korkmak
k.-aram 159b/5

kov- *T ey* kovmak
k.-up 122b/6

koy- *T ey* koymak
k.-a 151b/8
k.-asız 102a/1

k.-uban 152a/1

ķ.-dılar 107a/10	insan, kul ķ. 138b/8,145b/8,146a/3, 146a/5,146a/9,163b/10,186a/5
ķoyun <i>T ad</i> Bkz. ķoyun ķ. 139a/8 ķ.+dur 105a/8	ķulak <i>T ad</i> işitme organı, kulak ķ.+a (ķulaġa) 122a/4,151b/8 ķ.+ıla (ķulaġıla) 151b/8 ķ.+ına (ķulaġına) 122b/5 ķ.+uma (ķulaġuma) 123a/1
ķoyun <i>T ad</i> eti, sütün, derisi iin yetiştirilen evcil hayvan ķ.+ı 139a/7	ķullık <i>T ad</i> kul olma durumu; ibadet ķ.+ına (ķullıġına) 190b/3
ķofte <i>F ad</i> ķofte ķ.+leri 155b/6	ķumlu <i>T sf</i> kumlu olma durumu ķ. 180a/4
ķöhne <i>F sf</i> eskimiş, ķöhne ķ. 161b/2	ķur'ān-ı kerīm <i>Ar ad</i> son peygamber Hz. Muhammed'e inen kutsal kitap ķ.+de 157b/2
ķönile- <i>T ey</i> doġru bularak, bundan yola ıkararak ķ.-üp 131b/7	ķurbān <i>Ar ad</i> kurban, İslamiyet inancına göre eti ihtiyacı olanlara daġıtılmak niyetiyle kesilen hayvan ķ. 178b/9
ķöpük <i>T ad</i> ķöpük ķ.+leri 155b/6	ķurı <i>T sf</i> Bkz. ķuru ķ. 107b/3,166b/4
ķör <i>F ad</i> görme engelli ķ. 179b/7	ķurd <i>T ad</i> Bkz. ķurd ķ. 169b/2
ķöy <i>F ad</i> köylük yer ķ.+de 107b/8 ķ.+e 181b/3 ķ.+ine 103b/8	ķurt <i>T ad</i> yırtıcı, memeli hayvan ķ.+dan 139a/9 ķ.+dur 105a/8 ķ.+uñ (ķurduñ) 139a/7
ķuds <i>Ar ad</i> kutsallık; temizlik ķ.+uñ 137a/7	
ķul <i>T ad</i> Allah tarafından yaratılmış	

ķurtıl- *T ey* ķurtulmak

ķ.-maz 126a/6

ķ.-maduñ 163b/3

g.+sine 158b/5

-1-

lā *Ar ed*+sız/+siz, olumsuzluk

edatı

bkz. lā-būd,lā-cirem,lā-yem

ķuru *T sf* kuru, ıslak tersi

ķ. 166b/8

lā-būd *Ar ad* lâzım, gerek

1. 113b/2,114b/3,116/3,122b/6,
126a/10,153b/9

ķuş *T ad* iki kanatlı, iki ayaklı
uçabilen hayvanların ortak adı

ķ. 124a/5,129b/5,181a/8

ķ.+ınuñ 143a/6

ķ.+lar 130a/6

lā-cirem *Ar zf* şüphesiz, elbette

1. 157b/2,166b/3,168a/9

ķuşak *T ad* bele bağlanan kumaş

ķ.+ında (ķuşağında) 180a/5

lāciverdī *F ad* laivert rengi

1. 178b/6

ķūt *Ar ad* yiyecek,gıda

ķ. 140a/4

lāf *F ad* söz, lakırdı

1.+1 156a/7

ķuvvet *Ar ad* güç, kuvvet

ķ. 106a/2,181a/9

lahza *Ar ad* an

1. 112a/8, 148a/3

ķuyu *T ad* derin çukur

ķ.+sun 112b/8

lākin *Ar b ed* ama, fakat

1. 110b/4

ķūdūrāt *Ar ad* gamlar, kederler

k.-ı ağyār 141a/5

laţif *Ar sf* güzel, hoş

1. 101b/1,130a/9,141a/9,143a/1
148a/5,158b/6,159a/8,169b/6

ķulāh *F ad* başlık, takke

k. 118a/1

k.-ı ŧaberī 118a/2

k.+1 182b/5

laţife *Ar ad* şaka, latife

1. 147a/5

k(g)üyegü *T ad* güvey, damat

g. 159b/4

lāyık *Ar ad* yakışır

1. 101a/10,172b/9,178b/6

1.+dur 102a/2

lā-yemlik *Ar ad* ölümsüzlük

1. 116a/8

lāzım *Ar ad* gerekli, lâzım

1. 116a/7

leb *F ad* dudak

1.-i şîrîn 124b/7

lebnān Lübnan

1.+dan 110b/5

leng/lenk *F ad* topal

ḥar-ı 1. 119a/5 (topal eşek)

leşker *F ad* er, asker

1.-i islām 147/9

1.+i 102a/10

1.+ile 154a/1

letāfet *Ar ad* güzellik

1.+ile 134b/8

levh *Ar ad* levha

1.-i mücellā 113b/2

lezīz *Ar sf* lezzetli

1. 143b/10

lezzet *Ar ad* lezzet, tat

1. 121b/5

likā *Ar ad* yüz, çehre

1.+sına 177a/3

līkin *F b ed* fakat, ancak

1.121b/6,135b/4

loḳma *Ar ad* lokma

1. 101b/7,169a/1

1.+ları 141b/10

1.+ya 131b/3

loḳmān *Ar ad* hekim

1. 120a/6,120a/10,124b/9

1.-i dervīze 145a/3

1.+a 120a/7

1.+dur 165b/3

lūt *F ad* lezzetli yiyecekler

1. 101a/10

1. id- 162a/8

-m-

ma‘āş *Ar ad* rızık

m. 174a/3

m.+uña 164b/7

mācerā *Ar ad* yaşanan olaylar

m. 152a/9

ma‘fūv *Ar sf* affolunmuş

m. 135b/7

mağara *Ar ad* mağara, yer

altındaki oyuk

m.+da 176a/3

mağrib *Ar ad* güneşin battığı

yer,batı, garp

m. 111a/3,181a/6

m. ü maşrıḳ 102a/7

mağribī *Ar ad* Mağrip ahalisi

m. 162b/1,162b/4	maḥlūk <i>Ar sf</i> Allah tarafından yaratılmış, halk olumuş m.+a 119b/8
maḡrūr <i>Ar ad</i> gururlu m. 110a/8,112a/9	maḥrūm <i>Ar ad</i> yoksun m. 104b/6,104b/7,149b/1
maḡz <i>F ad</i> beyin m. 119b/7	maḥzūn <i>Ar sf</i> hüzünlü,kederli m. 178b/2
maḥabbet <i>T ad</i> muhabbet m. 113a/5,134b/6	maḳām <i>Ar ad</i> durulacak yer m. 105a/1,139b/4 m.+a 190a/2 m.+da 109b/9
maḥalle <i>Ar ad</i> yer, mahalle m.+yi 113a/7	maḳāmāt <i>Ar ad</i> mevkiler m. 110b/5
mā-ḥazar <i>Ar sf</i> hazır olan m. 179b/1	māl <i>Ar ad</i> varlık, servet m. 128b/5,157b/3,163b/1 m. u genc 102a/9 m.+ıla 190a/3 m.+ından 116a/6 m.+ını 180a/9 m.+um 180b/2 m.+umuz 120a/10 m.+umuzuñ 120a/8
maḥbūb <i>Ar ad</i> sevilen kimse, sevgili m. ol- 135a/3 m.+laruñ 142a/4	māl-dār <i>A+F sf</i> serve sahibi, zengin (kimse) m. 163a/9,174a/2
maḥcūb <i>Ar ad</i> utangaç m. 111b/8,135a/2	ma' lūm <i>Ar ad</i> belli m. 109b/5 m. ol- 108a/9 m.+dur 127a/7
maḥdūm <i>Ar ad</i> hizmet edilen; oğul m.+uñ 133b/9	
maḥfil <i>Ar ad</i> toplanma yeri m. 110a/4	
maḥfūz <i>Ar sf</i> saklanmış, gizlenmiş m. 171a/6	
maḥiyet <i>Ar ad</i> asıl hakikat m.+üñ 103b/8	

ma' nī *Ar ad* anlam
m. 113a/8,128a/7,153a/2
m. ol- 131a/4
m.+ye 113a/5,114a/9

manṭıḳ *Ar ad* söz, nutukn
m. 122a/2

manyās *özel ad* Mahmud Bin
Kadi-i Manyas
m. oğlu 161b/4

manẓar *Ar ad* yüz, çehre
m. 110b/1

manzūm *Ar sf* nizamına konmuş,
tertip olunmuş
m. 153a/1

ma' rifet *Ar ad* hüner, maharet
m. 123a/5,125b/5

ma' rūf *Ar sf* bilinen, belli
m.+ıdı 182a/9

ma' şiyet *Ar ad* günah, isyankarlık
m. degül 115b/2

maşrıḳ *Ar ad* güneşin doğduğu yer,
doğu, şark
m.+ı 102a/8

ma' şūḳ *Ar ad* aşkla sevilen kimse
m. 111b/9

māye *F ad* asıl, öz
m. 135a/9

mazhar *Ar ad* bir şeyin açığa
çıktığı yer
m.+ı 160a/8

ma' zūl *Ar sf* azlolunmuş
m. 134a/3,134a/4
m ol- 134a/9

ma' zūr *Ar sf* özrü bulunan,
özürlü
m. 121b/10,135b/6

mecāl *Ar ad* güç, kuvvet
m. 127b/9,128a/3
m.+ 181b/10
m.+üm 114b/2

meclis *Ar ad* toplanma yeri
m. 108a/5,113b/1,122b/4,
122b/5,149b/8
m.+ün 113b/10

mecmū' *Ar ad* buluşma yeri
m. 130b/9,142a/10,160a/7,
176b/2,

medḥ *Ar ad* övme
m. 110a/4,130a/5
m. id- 110b/3

medrese *Ar ad* okul, mektep
m.+ye 150b/9

meger *F ed* oysa, meğer
m. 104b/4,108a/7,108b/2,
110a/4,110b/5,115b/6,115b/8,
117a/1,117a/3,117a/6,119a/7,

119b/9,123b/1,128b/9,129b/4
130b/6,131a/6,135a/1,135b/1,
137a/9,138b/1,139a/7,143a/8,
146a/2,147b/1,148a/1,149b/2,
149b/5,154a/4,157a/3,157a/9,
157a/9,162b/1,163a/4,164a/3,
166b/4,167a/2,167a/3,167b/7,
168a/2,172b/3,172b/7,173a/7,
170b/7,175b/1,179a/1,179a/4,
180a/6,182a/8

mađāhike *Ar ad* halkı eğlendirmek
için tuhaf hikayeler nakleden kişi
m. 145a/5

meh *F ad* ay, kamer
m. 141a/3

mehcūr *Ar sf* uzaklaşmış, ayrı
düşmüş
m. 113b/7

mekke *özel ad* Hicaz
m.+de 103a/7
m.+ye 114a/1

mekrūh *Ar ad* hoş olmayan davranış
m. ol- 124b/8

mekseb *Ar ad* kazanç
m. 175b/5

me'külāt *Ar ad* yenecek şeyler
m.+ında 146b/4

medhūş *Ar sf* korkmuş m.129b/5

melāhī *Ar ad* eğlenceler
m. 125b/8

melālet *Ar ad* usanç, usanma
m. 135a/10
m.+i 122a/8,134a/2

melāmet *Ar ad* kınama
m. 135a/10
m. id- 116a/10, 182b/7
182b/10
m. kı1- 123b/4

melekūt *Ar ad* hükümdarlık
m.+uñ 104a/4

melik *Ar ad* hükümdar, hakan
m. 142b/8,158b/2,165a/9,
165b/6,180b/1
m.-i 'ādil 179a/1
m.+de 167a/3

melūl *Ar sf* usanmış, bıkkın
m. 132a/1,137a/6,178b/2
m. eyle- 174b/7
m. ol- 177b/1

memleket *Ar ad* ülke
m.den 159a/1
m.+i 102b/2
m.+uñ 117a/6

men *T zm* ben
m. 132b/10,146b/6
m.+üm 146a/9

men' *Ar ad* yasaklamak
yetkisini almak
m. kı1- 179a/5

menāhī *Ar sf* men edilmiş
şeyler, yasaklananlar
m. 125b/8

menākīb *Ar ad* övgüye değer
özellikler
m.-1 erđşir 167a/3

menfa'at *Ar ad* fayda
m. kı1- 171b/1

menhūs *Ar ad* uğursuz
m.+e 157a/9

menşüb *Ar ad* mensup,ait
m. ol- 173a/6

menzil *Ar ad* yer, konak
m. 119a/5,130a/4,180a/1
m.+e 132a/7

menzilet *Ar ad* rütbe, makam
m. 179b/3
m.+i 179b/5
m.+ini 173a/8

merd *F sf* güvenilir, sözünün eri
olan (kimse)
m.[-i] ĥudā 161b/2

merdān *F ad* yiğitler, mertler
m. 106a/3
m.-1 rāh-1 ĥudā 105a/2

mertebe *Ar ad* derece, rütbe
m.+de 132a/4
m.+si 179b/5

merve *Ar ad* Mekke'de bir
mübarek tepe
m. 105a/3

meşābe *Ar ad* derece, değer
m.+sinde 135b/4

mesāmmāt *Ar ad* delikler,
gözenekler
m. 151a/4

mesār *Ar ad* sevinç, düğün
m. eyle- 104a/8

mesāvī *Ar ad* kötülükler
m. id- 126b/3

mescid *Ar ad* mescit, cami
m. 113b/9

meşĥ *Ar ad* şeklini değiştirme,
kötü kalıba sokma
m. 117b/9

meşel *Ar ad* örnek; atasözü
m. 105b/2,107b/3
m. kı1- 171b/7
m.+i 150b/3
m.+ine 149b/1

mesken *Ar ad* oturlan ev
ber- m. (meskende) 158b/9

mest *F sf* sarhoş olmuş (kimse)
m. ol- 113b/8,151a/5
m.+leri 121b/10

meşāyih *Ar ad* şeyhler, ihtiyarlar
hırka-i m. 123b/6
m.+den 127b/4,128a/5,166/b5

meşgūl *Ar sf* bir işle uğraşan
m. ol- 108b/2,113b/1,122b/4,
149b/8
m.+düm 109a/2

meşhūr *Ar sf* şöhretli, ünlü
m. 110b/6,162a/7,169a/4
m. ol- 119a/7,165b/6,166b/1,
kerāmāt-ı m. 110b/6
m.+ıdı 182a/8

meşveret *Ar ad* danışma
m. 175b/6

metāʿ *Ar ad* maddi ve manevi
sermaye, varlık
m. 181b/2

mevc *Ar ad* dalga
m.+den 151a/2

mevcūdāt *Ar ad* mahluklar
m. 129a/7

mevʿ izet *Ar ad* vaazlar, öğütler
m. 120a/7

mevşūf *Ar ad* vâsıf, özellik
m. ol- 159b/5

mey *F ad* şarap
ihtiyār-ı m. 151a/3

meydān *Ar ad* meydan,alan
m.-ı irādet 114a/9

meyh *F ad* şefaatt etme
m. 120b/5

meymūn *Ar sf* uğurlu
tālīʿ -i m. 124b/1

mezellet *Ar ad* alçaklık
m.+ile 171b/10

mezkūr *Ar sf* zikredilen
m. 110b/6

mezmūm *Ar sf* kınanmış,
kötülenmiş

m. ol- 125a/2

mezmūr *Ar ad* nağme, ilahi
m. 169b/2

mış(ı)r *Ar ad* Mısır; diyar
m. 163a/6,163a/7
m.+a 163a/5,181a/6
m.+dan 112b/8
kaşşab-ı m.+ı 183a/6

mīh *F ad* çivi
m. 120b/5

mihmānī *F ad* misafirlik
serāy-i m. 180a/4

miḥnet *Ar ad* sıkıbtı, eziyet
m. 132a/5

mikā'il *Ar ad* dört büyük
meleklerden biri
m. 111a/9

mikdār *Ar ad* parça, kısım
m. 169a/9
m.+um 110a/7

milk *Ar ad* toprak; diyar
m.+inde 119b/9

minnet *Ar ad* şükür
m. 132a/4,186a/2
m. kı1- 107b/9,123b/2
m.-i halk 164a/9
m.+ini 176b/8

mīrāş *Ar ad* vefat eden hısımdan
kalan mal ve mülk
m.+ını 166a/5,166a/6

mişāl *Ar ad* örnek
m.-i 'ālim 190a/7

miskīn *Ar ad* âciz, yoksul
m. 104b/5,114b/8,115b/6,
141b/9,146a/7,18b/2
m.+e 126b/6
m.+ler 153b/7
m.+lere 120b/9
m.+üñ 179b/5

miskīnlik *Ar+T* âcizlik

m. 153a/2

mīşe *F ad* meşe ağacı; orman
m. 128b/8

miyāne *F ad* bir şeyin ortası, vasat
m. 162a/8

mu'āvenet *Ar ad* yardım etmek
m. 131b/9

mu'ayyen *Ar ad* belli, belirli
m. kı1- 164b/7,174a/3

mūceb *Ar sf* icabetmiş, mucip
m.-i ten-dürüst 166a/5

muğannī *Ar ad* nağmeyle okuyan
şarkıcı
m. 123b/1

muğaylān *F ad* çölde yetişen
dikenli çalı
m. 115a/6

muḥaḳiḳāne *F sf* hakikatleri
bilen âlimlere yakışır surette
m. 129b/9

meḥālif *Ar ad* yel, gaz
bād-ı m. 135b/1

muḥanneş *Ar sf* korkak, namerd
kimse
m.+e 106b/9

muḥāsebe *Ar ad* olumlu olumsuz
bütün ihtimalleri hesaplama
m. id- 181a/2

muḥāvere *Ar ad* karşılıklı
konuşma
m. 111b/1

muḥlis *Ar sf* iki yüzlü olmayan,
samimi (kimse)
m.+üm 129b/4

muḥtāc *Ar sf* bir kişiye veya
bir şeye ihtiyaç duyan (kimse)
m. 164a/3
m. ol- 165a/1
m.+laruñ 116a/8

muḥtesib *Ar ad* eskiden İslam
devletlerinde idari ve örfi işler için
kara veren kimse
m. 121b/10
m.+üñ 103a/6

mu'īn *Ar sf* yardım eden, destekleyen
m. 138b/6

muḥarreb *Ar sf* yaklaşmış dost kabul
edilmiş
m.+ler 111a/10

muḥayyed *Ar sf* bağlı olan
m. 118b/6
m. ol- 174a/10

mūr *F ad* karınca
m. 177b/7

m.+uñ 133b/3

murād *Ar ad* istek, dilek
m.+ı 156b/6

m.+ınca 145b/4
m.+ını 156b/5
m.+umca 144b/3

murāfaqat *Ar ad* arkadaşlık
m. 105b/8

murakka' *Ar ad* yamalı giyecek
m. 117b/10

murdār *F ad* pis, murdar
m. ol- 108a/6

murğ *Ar ad* kuş
m. 129b/3,129b/6,175a/7
m.+ın 115a/3

murtāz *Ar ad* alıştırmış hayvan
m. 168a/4

mūsā *özel ad* Musa Peygamber
m. 111a/9

musahḥar *Ar sf* emir altına
alınmış (kimse)
m. kı1- 102a/8

muşhaf *Ar ad* kitap; Kuran-ı
Kerim
m.-ı 'aziz 109a/5

musibet *Ar ad* bela, sıkıntı

m. 126b/9
m.+e 115b/2

muştafā *özel ad* Mustafa, Hz.
Muhammed'in adlarından biri
m. 'aleyhi's-selām 111a/6

mustakīm *Ar ad* doğru, düz
m. 128a/4

müş *F ad* fare, sıçan
m. 159b/6

mu'tekīd *Ar sf* inanan, itikat eden
m. 167b/6

muṭrib *Ar ad* müzisyen
m. 122a/1,123b/6,124a/2
m.+üñ 128a/4

muvāfaqat *Ar ad* uygun görme
m. 105b/8

muvāfiq *Ar ad* uygun, münasip
m. 140a/4,155b/6,179b/8
m. değil 140a/2
m. degüldür 148a/5
m. ol- 157a/3

mūy *F ad* tüy, kıl
m.+1 setr 159a/2

mübālağa *Ar ad* abartma
m. it- 110a/5

mübālīg *Ar sf* çok
m. 158b/2

mübeddel *Ar sf* değişmiş
m. 126a/2

mücāhede *Ar ad* cihad etme,
din düşmanına karşı koyma
m. 123a/3

mücellā *Ar ad* parlak
m. 113b/2

mücerred *Ar sf* madde ve cisim
hali olmayan
m. 149a/8

müctemi' *Ar sf* toplanmış
m.+idi 128a/8

müdām *Ar zf* devamlı, sürekli
m. 182b/6

müdde'ī *Ar sf* isteğinde inatla
direnen (kimse)
m. 150a/7,152b/6,155b/10

müflis *Ar sf* iflas etmiş (kimse)
m. ol- 115b/8

müftī *Ar ad* fıkıh âlimi
m. 145b/5
m.-yi devr 163a/6

mü'ezzīn *Ar sf* ezan okuyan
m. 123a/5,123a/8

mühim *Ar sf* önemli
m. iş 144b/2

mühmel *Ar sf* ihmal edilmiş
m. ol- 173a/5

mülhid <i>Ar ad</i> dinsiz m. 101a/10	m. 142b/5 m.+lerüñ 110b/9
mülk <i>Ar ad</i> memleket, diyar m. ü ni' met 176a/5	mürüvvet <i>Ar ad</i> insanlık m. 129a/6
mülük <i>Ar ad</i> hükümdarlar m.-i diyār 131b/8	mürvarid <i>F ad</i> inci m. 177b/6
mümkin <i>Ar zf</i> olabilir, mümkün m. 126a/9	müsāfir <i>F ad</i> seferde olan kişi m. 175b/4,177b/6
mümtelī <i>Ar ad</i> dolu, dolgun, dolmuş m. ol- 151a/4	müslümān <i>Ar ad</i> müslüman m.+lar 149b/3 m.+larla 136b/10
münācāt <i>Ar ad</i> Allah'a yalvarma m.+da 139b/4	müstağrak <i>Ar sf</i> gark olunmuş m. ol- 125b/8
münāza'at <i>Ar ad</i> ağız kavgaları m.+a 131b/8	müstaķim <i>Ar ad</i> namuslu m. 'ül mizāc 167a/9
mün'im <i>Ar sf</i> iyilik sahibi (kimse) m. 183b/8 m.+dür 174a/2	müstedām <i>Ar zf</i> sürekli m. 145a/6
münkir <i>Ar sf</i> inanmayan, inkar eden (kimse) m.+di 130a/2	müstefid <i>Ar sf</i> istifade eden, faydalanan m. 139b/8
mürde <i>F ad</i> ölü m. durur 159a/3	müsteħaķ <i>Ar sf</i> hak eden m. 104a/6
mürde-dil <i>F sf</i> gönlü ölmüş, katı yürekli m. 113a/3	müstesķi <i>Ar ad</i> karnına su toplanmak, hastalık m. 141b/8
mürid <i>Ar ad</i> mürit, derviş	müsebbih <i>Ar ad</i> sübhanallah okumak m. 151a/7

müşāhede *Ar ad* gözlem

m. 134b/7

m. id- 111b/1,111b/7

müşevveş *Ar sf* teşvir edilmiş,

karışık, düzensiz

m. 144b/2

müşevviş *Ar sf* anlaşılma hale

koyan

m.+dür 181a/6

müşkil *Ar sf* zor, müşkül

m. 126b/9,127a/1

m.+üm 111a/1

müşkīn *Ar sf* mis kokulu

m. 160a/6

mütebeddil *Ar sf* değişen, başka

hale giren

m. 142b/9

mütehayyir *Ar sf* şaşmış, hayrete

düşmüş

m. ol- 182b/2

müveddet *Ar ad* sevgi, dostluk

m.-i zevī'1-ḳurbā 156a/3

müyesser *F sf* kolaylıkla olan

m. 105a/1

m. ol- 102b/1

müzevvec *Ar sf* çifleştirilmiş

m.+e 143a/3

-n-

nā-cins *F ad* aynı cinste olmayan

n. 172a/1

nā-çār *F b sf* çaresiz

n. 152a/8,180b/6

nā-dān *F b sf* cahil, bilgisiz

n. 171b/7

nāfe *F ad* içi misk koku ile dolu

kese

n.+leri 141b/1

nāgāh *F zf* ansızın, birdenbire

n. 110b/7,125b/7,130a/4,

136b/1,177a/8,178b/3

nağme *Ar ad* ahenkli ses, ezgi

n. ḳıl- 124b/7

nā-ḥaḳ *F+Ar* haksız

n. 101b/9

naḥle *Ar ad* hurma fidanı

n.-i maḥmūd 118b/8

naḥs *Ar ad* uğursuzluk

n. 122a/7,122a/9,157b/9

n.[-i] likā 174b/3

naḳdī *Ar ad* para ile alakalı

n. 149b/8

naķş *Ar ad* nakış, süs, resim

n. u niġār 145a/1

n. +ın 102b/9

n.+ını 110b/3

nāme *F ad* kitap

n.-yi siyāset 153b/3

nāmerd *F b ad* alçak

n. ol- 154a/4

nā-murādlık *F+A+T b ad*

muradına erişememişlik

n.+ıla 177b/8

nān *F ad* ekmek

n. 132b/6,145/3

n.+a 147b/6

n.+dur 160a/9

nā-pesendīde *F b sf* beġenilmemiş

n. 125a/2

na'ra *Ar ad* baġırma

n. 114a/2,129a/1

nā-sāz *F b sf* uymaz, uygunsuz

n. +ı 122a/6

nā-sezā *F b sf* uygun olmayan,

layık olmayan

n. söz 153b/6

nā-sezā-vār *F b sf* uygunsuz,

yaraşırsız

n. 122a/3

nāşih *Ar sf* öğüt verenler

n.+lar 150a/9

naşihat *Ar ad* öğüt

n. 120b/5,121b/5

n. id- 154a/1

n. kı1- 113a/4,121b/1

n.+lar 108a/1

n.+um 120b/6

nazar *Ar ad* bakma, bakış

n. 109a/4

n. kı1- 153b/3,153b/6

şahib-n.+dur (görüşü kuvvetli olan *F sf*) 164b/3

n.+ıla 159b/9,165b/9

n.+ında 108b/5,108b/6

n.+ından 107a/6

nā-zibā *F b sf* güzel olmayan

n. 159a/6

ne *T* 1. yok, deġil, “-sız/-siz”

n. aşşı 106b/9,120b/5

n. fayda 176a/3

n. i' tibār 126a/4

n. mümkün 126a/9

n. řākāt 103b/7

n. ... n. ... n. 102a/8

n. ... n. ... 107b/7

n. ... n. n. ... n. ... 111a/9

n. ... n. ... n. 118b/1

n. ... n. ... 156b/8

n. ... n. ... 177b/7

2. *zm* ve *sf* olarak

hangi, ne, nasıl, ne kadar

n. 102b/8,103a/6,103b/1,104a/7,
111a/4,113b/6,113b/7,115a/9,
117a/9,117b/9,120a/5,120b/6,
123a/3,123a/8,127a/6,129a/2,
138a/1,145b/5,146a/4,150b/7,
153a/7,156b/4,158b/6,183b/10,
184a/10,186a/8

n.+dir 130b/4

n+dür 111a/2,128a/5,137b/2,
137b/3,147a/6,157b/8

n.+ler 116a/5

n.+si 116a/8

n.+ye 119b/1,176a/1

n. kim (neyi,her ne) 143b/5

necât *Ar ad* kurtuluş

n. 152a/2

neçün *T zf* niçin, neden

n. 108b/4,165a/4,177a/1,
179a/5

neden *T zf* neden, sebep

n. 128a/6

nedim *Ar ad* sohbet arkadaşı

n.+leri 146a/8

nefes *Ar ad* soluk, nefes; bir an

n. 118b/3,128b/4,143b/6

nefs *Ar ad* nefis, can; kendi

n.121b/2, 126a/2,154b/8,159b/6,
166b/6,169a/6,177a/7,183a/2

n.+e 170b/2

n.+i 159a/3,161b/4,166b/7,169a/7

n.+in 159a/4

n.+lerünüzü 148b/10

n.+ümden 106a/2

n+ün 159a/6

n.+üne 118a/2

n.+üni 126b/8

nehr *Ar ad* nehir, akarsu

n.-i fürât 142b/7

nehy *Ar ad* yasak

n. kııl- 157b/3

nesne *T ad* nesne, şey

n. 101a/3,116a/6,134b/3,
135b/4,148b/6,165a/6,166b/5,

172b/3,174a/2,174a/5,174a/9,

177a/1,182b/7

n.+müz 120a/9

n.+ye 190a/6

n.+yi 107a/8

neşât *Ar ad* sevinç, neşe

n. 190b/4

nevbet *Ar ad* nöbet

n. 147a/6,155a/8

nevḥâ *Ar ad* ağlama, ağıt

n. 122a/7

nevḳat *Ar ad* feryat ağıt

n. 122a/10

neyle- *T ey* (ne+ey-) ne
yapmak

n.-r 163b/9

nice *T* ne kadar, nasıl, nice, birçok

1. *sf* olarak

n. 118b/3,135a/9,141a/1,156a/1,
158b/6,163b/2

2. *zm* olarak

n. 121b/9

n.+dir 157b/1

n.+me 109b/5,127a/7

3. *zf* olarak

n. 124a/9,139b/3

n. 159a/10

ni' met *Ar ad* iyilik; yiyecek içecek

n. 120a/5,120b/7,159a/2,165a/2,

165b/2,182a/9

n.-i *qadīm* 163b/6

n. *ü firāvān* 178a/3

n.+ile 178b/5

n.+in 178a/6

n.+lerini 120a/1

niçe *T* Bkz. nice

1. *sf* olarak

n. 119a/5,119a/6,164b/3,
166a/8

2. *zf* olarak

n. 166a/7

nite *T zf* nasıl

n. 105a/1

nitekim *T zf* gerçekten, hakikaten

n. 109b/10,120b/1,120b/10,

122b/1,123b/8,125a/6,125a/7,

127a/8,127b/9,130b/1,133b/1,

134a/5,134b/7,135a/6,143a/4,

143b/7,144b/1,145a/7,147a/6,

151b/2,156b/7,157b/9,169a/9,

171a/1,172a/2,173a/2,173b/4,

174a/3,174b/3,176a/3,177b/4,

179a/10,181a/5,185b/9,190b/4

niçün *T zf* ne için, niçin

n. 146a/7,155a/9,159b/3,
167a/2

nider *T ey* (ne+et-) ne etmek

n. 145a/1,145a/3

noqsān *Ar ad* eksiklik

n. 103b/4

niḡār *F ad* resim gibi güzel sevgili

n. 145a/1

niḡān *F ad* gizli, sır

n.+dur 112b/9

nol- *T ey* (ne+ol-) ne olmak

n.-a 103b/4,118a/2,126b/7,

136b/8,139b/3,150a/8,180b/7

n.-dı 101a/1,117b/2

nīk *F sf* iyi, hoş

n. 145a/2

n.-dil 121a/6

n.+dur 133a/1

nöker *T ad* kul, hizmetçi

n.+lerle 179a/2

nikāḡ *Ar ad* nikah, evlenme

nūr *Ar ad* nr, aydınlık, ışık

n.-ı ma'rifet 125b/5
n.+ı 135a/3

nūrānī *Arzf* uğurlu
n. kı1- 128b/8

nutk *Arad* söz, konuşma
n.-u şirīn 190b/1

-O-

od *Tad* ateş
o.+ı 112b/5,113a/6
o.+lar 181b/9
o.+ın 104b/2,111b/6
o.+ına 111b/3

oda *Tad* oda
o.+sına 108b/2

oğlan *Tad* erkek çocuk, delikanlı
o. 108b/6,130a/4,142a/7,
143a/2,149a/2,171a/8
o.+a 175b/9
o.+larılasın 155a/10
o.+larından 133b/8

oğlanlık *Tad* delikanlılık
o.+um (oğlanlığum) 109a/1

oğul *Tad* erkek evlat
o. 139b/1,140a/4,150a/7,
164a/4,165b/5,190b/9
o.+ı (oğlı) 102a/7,108b/3,131a/7
o.+ına (oğlına) 149a/1,171a/6
o.+uma (oğluma) 140a/6

ođ *Tad* ok
o.+ın 109a/4

oğı- *Tey* Bkz. oğu-
o.-dı 117a/5,118a/5,119a/2,
119b/3,130a/5,137b/3,138b/8,
147a/6,179a/1
o.-dum 113b/3,121b/7,175b/7
o.-madum 146b/1

o.-mış 117a/4,173a/3
o.-ya 129a/7,129b/6
o.-yup 151a/7

oğu- *Tey* okumak
o.-dı 103a/2,108b/7,109a/9,
146b/3,154a/8,162b/8,163a/5,
172b/3,174b/4,177b/1,182b/2
o.-duğı 148b/6
o.-dum 114a/5,114b/5,
123b/2

o.-r 131a/5,180a/1
o.-rdum 109a/5
o.-rduñ 130a/1
o.-sunlar 143b/3

ol *To*
1. *sf* olarak
o. 101a/4,101a/9,101b/10,
105a/10,106b/10,107a/3,107a/10,
109a/6,111a/2,111a/10,112b/8,
112b/10,113b/10,114a/3,114a/4,
114a/5,115a/1,115b/5,115b/7,
116a/5,117a/7,117b/1,117b/3,
118b/6,118b/9,119a/7,119b/2,
120a/6,120b/4,122a/7,122b/9,
123a/4,123a/10,123b/2,124a/8,

125a/2,126a/10,128a/3,128b/9,
129b/4,130a/1,130a/6,130b/8,
131b/5,132a/1,132a/8,133a/3,
133b/6,136b/7,137b/1,138a/1,
138b/6,139a/9,139b/1,141a/7,
141b/10,142a/10,144b/8,145b/5,
146a/3,146b/8,148a/2,151a/1,
151a/8,151b/2,152b/5,153b/6,
154a/8,155b/1,157a/4,157b/3,
157b/7,157b/9,158a/1,158b/2,
159a/1,160a/9,161a/7,161b/5,
163a/9,165b/4,168a/3,168a/9,
168b/5,169b/6,170a/2,171a/3
171a/8,172b/1,172b/10,173a/5,
174a/6,174a/10,174b/2,175b/1,
175b/4,176b/7,176b/9,179b/8,
180a/8,181b/2,183a/1,183a/2,
190a/1

2. *zm* olarak (işaret)

o. 155a/5,159b/1,160a/1,
171b/8,173a/7
o. durur 148b/4,159b/5
o. kadar 169a/7
o. ki 108a/3,119a/6,119b/7,
164a/9,172b/9
o. kim 144a/6,145a/6,159a/1

o.+dur 112a/10,144a/4,148b/5,
150a/9,154b/2

o.+ra 125a/2

3. *zm* olarak (şahıs)

o. 101b/4,102a/1,102b/6,
123b/8,125b/6,126b/7,137b/9,
155a/5,157a/8,158b/10,164b/9,
168a/8

ol- *Tyey* olmak

o.-a 101a/2,101b/7,105a/1,
108b/1,120a/5,122a/10,126a/9,
126b/3,128a/4,133b/3,134a/9,
134b/7,136a/1,145a/5,147b/9,
148b/3,149a/5,149a/6,157b/8,
159a/1,159a/9,160a/5,164b/6,
164b/8,165a/7,166b/3,167a/6,
168b/4,168b/5,169b/6,171a/3,
171b/10,172a/1,173a/5,173a/6,
173b/6,176b/8,179b/5,180a/4

o.-acak 101a/2,142b/2,157b/8

o.-am 106a/4,164a/8

o.-an 109b/9,114b/9,139a/3,
141b/8,143b/4,144a/2,156b/3,
160a/6,166b/1,171b/9

o.-anuñ 190a/7

o.-asın 127a/5,130b/10,
170b/6,179a/7

o.-aydı 175a/10

o.-dı 106a/9,107a/7,109b/3,
109b/5,110b/1,111a/1,113b/2,
114b/8,114b/9,118b/9,118b/10,
119b/7,123a/10,124a/7,126a/2,
128b/7,132b/3,133b/5,134a/1,
135b/2,135b/5,135b/7,135b/8,
139a/2,140a/8,140a/3,140a/8,
142a/4,143a/4,144b/5,146a/2,
156b/1,156b/2,163a/6,163a/7,
163a/8,170b/8,175a/1,176a/6,
176b/2,178b/1,180a/9,182b/2,
183a/1

o.-dılar 129b/8

o.-duğın 110a/7

o.-duğından 163a/4

o.-dum 105a/9,124a/6,

125a/3,136a/8,177a/6,
180b/8
o.-duň 119a/1,138a/9,
163b/2,182b/8
o.-ğıl 126b/8
o.-ıcaķ 124b/8,134a/1,
149a/1,158a/5
o.-ınca 138a/6,145b/10,
165a/1,178a/7
o.-ımadı 111a/3
o.-ımaz 118a/1
o.-ma 116b/8,152b/7
o.-madum 119a/1
o.-mağa 105a/5,122b/1,180b/7
o.-mağı 121b/3
o.-mağın 135a/4
o.-mağıçün 140a/3,155a/6
o.-madı 102b/1,140b/9
o.-maķ 133a/10,137a/2,147b/5,
157b/7,158a/7
o.-maķdan 133b/1,159a/1
o.-masa 132b/10,155b/4
o.-masam 152a/4
o.-maya 105b/1,129b/6,157a/9,
159a/6,169b/2,180a/4,183b/8
o.-mayan 176a/6
o.-mayasın 117b/9,133a/7
o.-mayınca 157a/8,166a/2
o.-mayacığaz 161a/9
o.-maz 105b/2,116a/7,134a/5,
134b/9,150b/1,174a/10,183b/3
o.-mazın 110a/8
o.-miş 119b/3,125b/9,132a/8,
142b/10,151a/5,159a/5,165b/3
172a/6,177b/8
o.-mişam 113b/6,113b/8
o.-mişdur 176b/6

o.-mışıdı 113a/3,113a/9,
115b/8,139a/8,140a/10
o.-mışlar 170a/4
o.-mışlardı 132a/3
o.-mışsın 115b/1
o.-uban 134a/8
o.-uň 120b/9
o.-uňuz 139b/6
o.-up 107a/8,114a/5,121b/6,
131b/5,133a/10,135a/3,
136a/7,139b/5,144b/2,151a/4
o.-ur 106a/8,108a/6,108b/2,
110a/2,110b/4,111b/8,112a/3,
112a/4,112a/9,119a/6,119b/7,
125b/2,126a/5,126a/8,126b/2,
128b/1,136a/3,139b/7,141b/5,
152b/6,154b/8,155b/6,155b/7,
157b/6,159a/8,159b/6,162b/6,
162b/7,164b/8,170a/7,179b/9,
183b/7
o.-uram 112a/4,145a/6
o.-urdi 125b/1
o.-urın 181a/9
o.-urmuş 169b/9
o.-ursa 132a/10,144b/3
o.-ursaň 127a/6
o.-ursın 115a/4,130b/8
o.-sın 116b/1,118b/6
o.-uyazduň 111a/4

omuz *T ad* omuz

o.+uzuna 106b/7

on *T s sf* on, sayı

o. 138a/7,138b/9,139a/2

orta *T ad* orta

o.+dan 183a/6

ot *T ad* ot

o.+ıyım 163b/5

o.+lar 140a/9

otur- *T ey* oturmak

o.-a 161b/9,164a/3

o.-an 114a/1

o.-anlara 135b/5

o.-dı 110b/9,132a/1,141b/6

o.-madım 137b/7

o.-miş 176b/8

o.-mişdir 167a/4

o.-ur 134a/8

o.-urdu 135a/9

o.-urdım 109a/3

o.-uram 112b/10,184a/7

o.-ursa 121b/9

o.-ursın 167a/2

-ö-

öç *T ad* öç, intikam

ö.+inden 107b/2,107b/4,
108a/1

öde- *T ey* ödemek

ö.-mege 172b/9

ödünç *T ad* ödünç verme

ö. vir- 148b/6

öğren- *T ey* öğrenmek

ö.-dün 124b/9

ö.-idi 170b/8

ö.-mişdir 170b/10

ö.-ür 176a/1

öğret- *T ey* öğretmek

ö.-ürsen 176a/1

öğüt *T ad* öğüt, nasihat

ö. 125a/7

ö. vir- 149b/7

ö.+i 149b/4,151b/8,151b/9

öküş *T zf* çok

ö. midür 152b/1

öl- *T ey* ölmek

ö.-e 168b/5,176a/3

ö.-em 138a/2

ö.-mek 164b/10,169a/2

ö.-mezsem 181a/8

ö.-miş 119b/3,163b/7,178a/2

ö.-miş dururlar 109a/8

öldür- *T ey* öldürmek

ö.-e 161b/4

ö.-ür 171b/2

ölüm *T ad* ölüm, ölme

ö.+de 160a/4

ömr *Ar ad* ömür, yaşam

ö. 118b/3

ö.+i 124b/3,172a/9

ö.+inde 123b/7

öñ *T ad* ön, ön taraf

ö.+iden 102a/9

ö.+ince 179b/10

ö.+inde 123b/1,137a/6,

145a/2,179b/2

ö+inden 158a/6

ö.+ine 104b/7,126a/10,

134a/9,147a/1,152a/8

ö.+ünce 106a/4

ö.+ünde 115a/1

öñce *T ad* önce

ö. 106a/6

öñer- *T ey* önermek, tavsiye etmek

ö. 118a/2

öp- *T ey* öpmek

ö.-di 168b/7

öri tur- *T b ey* ayağa kalkmak

ö.-ur 124a/4

-p-

pādişāh *F ad* hükümdar, padişah

p. 108a/7,117a/1,117a/9,

131a/6,131b/1,133b/4,133b/6,

140b/1,141a/3,141b/6,144b/1,

145b/1,145b/6,146a/1,146a/2,

146a/8,159b/8,159b/9,165b/4,

181b/7,181b/8,182a/2

p.+a 101b/1

p.+lardan 139b/1

p.+sın 117a/3

p.+uñ 140b/10

pāk *F sf* temiz

p. 143b/6,169b/6

pākīze *F sf* temiz, saf

p. 144b/9

pambuḡ *T ad* pamuk

p. 122b/5

para *F ad* para

p.+m 118a/9

pāre *F ad* parça

p. 179b/6,179b/8

parmaḡ *T ad* parmak

p.+ın (parmağın) 122a/4

pārsā *F ad* sofı

p.+ya 102b/7

p+yı 125a/8

pāy *F ad* ayak

p. 132b/10

p.+ın 119b/7

pelīd *F sf* murdar, alçak kimse

p. 158b/4,178b/4

p.+e 123b/6

pend *F ad* öğüt, nasihat

p. ü hikmet 125a/6

penhān *F ad* pinhan, gizli

p.+dur 127a/8

perākende *F sf* dağınık
p. 128a/7,128a/9

perde *F ad* perde, engel
p.-yi   uşşāk 155a/5
p.+dir 155b/2
p.+si 109b/3
p.+ye 155a/6

perhiz *F ad* sakınmak, çekinmek
p. 111b/6,125a/2

perverde *F sf* beslenmiş,
büyütülmüş
p.-yi ni  met 161a/6

pes *F zf* Şu halde, öyleyse
p. 101b/8,174b/7,175a/7

pesend *F sf* beğenen, beğenmiş
p.+ n 132a/6

pesendide *F sf* beğenilmiş, se ilmiŐ
n - p. 125a/2

peŐim n *F ad* piŐman
p. 101a/2

peyd  *F ad* a ık,aŐıkar, zahir
p. 135b/2,135b/5
p.   geh 112b/9

peyg mber *F ad* Tanrı el isi
p.+ler 166a/5

peyker *F ad* y z, surat
p.   p kize 144a/3

p l *F ad* fil
p. 101a/9

p r *F ad* ihtiyar; Şeyh
p. 153a/8,153a/9,186a/2
p.-i h red-mend 112b/7
p.+e 186a/7
p.+ n 186a/1,186a/10

piŐrev *F sf*  nden giden
p. ol- 148b/9

piy de *F ad* yaya
p. 118a/3,118b/6,118b/10

piy z *F ad* fasulye haŐlaması
p. 119b/7

p l *F ad* para
p. 121a/7,123b/7,146b/2,
181a/2
p.+a 166b/3
p.+ı 123b/8

p Őide *F sf*  rt Őm Ő, gizli
olan
p. 132b/3

p st *F ad* t yl  hayvan derisi
p.+ın 116b/9

-r-

radıyall hu *Ar  n* radiyallahu
anh, Allah ondan razı olsun,
r. 134b/2

rāh <i>F ad</i> yol merdān-ı r.-ı ĥuda 105a/2	ref <i>Ar ad</i> hükümsüz hale getirme r.-i ĥacāt 139b/4
rāḥat <i>Ar ad</i> rahat r. 105b/7,122a/10,136b/8	reh <i>F ad</i> yol r.[-i] ka‘be 161b/2
rāḥatlık <i>Ar+T</i> rahatlık r. 122a/9,136b/9	renc <i>F ad</i> sıkıntı, eziyet r. 155a/6 r. ol- 172a/6 şerik-i r. 105b/7 r.+ile 150a/8,174a/10,175a/6
rahīm <i>Ar ad</i> merhametli, Allah r. 103a/8	rencūr <i>F sf</i> sıkıntılı, incinmiş r. 170b/8
rahm <i>Ar ad</i> acıma, merhamet etme r. kı1- 157b/2	reng <i>F ad</i> renk r. 163b/5
ra‘iyyet <i>Ar ad</i> bir hükümdarın yönetimi altında olan halk r. 102b/2,118b/1	rengin <i>F sf</i> renkli, parlak feşāḥat-ı r. 190b/2
raḳş <i>F ad</i> oyun, raks r.+a gel- 130a/7,130b/7	resm <i>Ar ad</i> tarz, usul, yöntem r. 165a/6,184a/9,186a/9 r.-i şoḥbet-i zarīfe 146a/6 r.+e 123a/2 r.+i 132a/6,150a/6
ramazān <i>Ar ad</i> oruç ayı r. 135a/2	resūl <i>Ar ad</i> peygamber r. 120a/2,134b/1,134b/2, 134b/4,165a/9,165b/5
rāst <i>F ad</i> doğru, düz r. buyur- 116a/5	resūlallāh <i>Ar ad</i> resulullah, Allah’ın elçisi r. 165b/6
rāy <i>Ar ad</i> fikir, düşünce r. 145a/2 r.+ı 121b/3	revā <i>F ad</i> uygun, yerinde r. 101b/8,129a/6,129b/5,
rāz <i>F ad</i> gizlenen şey, sır r. 105b/1	
rāzı <i>Ar ad</i> kabul görme r. ol- 140b/9,141a/8	

- 150a/8
r. mıdur 130b/8,181b/6
r. ol- 173b/3
r.+dur 153a/7
- revān** *F sf* su gibi akıp giden
r. 120a/5
- rızk** *Ar ad* nimet, yiyecek
r. 175b/3
- ribāt** *Ar ad* konak han;tekke
r. 145a/3
- rikāb** *Ar ad* makam
r. 155a/6
- rivāyet** *Ar ad* söylenti
r.+dür 134b/1,172a/9
r. id- 134b/3
- riyā** *Ar ad* yalan
r. 108b/6
- riyāzet** *Ar ad* nefis terbiyesi
r. 154a/3,170b/3
r.+ile 119b/1
- rū** *F ad* yüz, çehre
r. 177a/7
- rubā'ī** *Ar ad* divan edebiyatı
şiiri
r.+[yi] 109a/9,174b/4,177b/1,
178a/3,182a/2,182b/2
r.+yi 172b/3,180a/1
- rubūde** *F sf* kapılmış
r. 143a/3
- rūh** *Ar ad* ruh
r. 141a/10
- ruk' a** *Ar ad* üzerine yazı
yazılan kağıt
r. 167b/6
- rūm** *Ar ad* Anadolu
r.+a 184a/3
r.+dan 184a/3
- rūšen** *F sf* aydın, parlak
r. 112b/7,173b/7
- rūy** *F ad* yüz, çehre
r. 142a/3,155a/10,174b/5,
175b/3
- rūz** *F ad* gündüz; gün
baht-1 r.-1 efvn 124b/2
r.-1 kār-1 cefā 154a/5
r.-1 rūšen 173b/7
- rūzigār** *F ad* zaman, vakit
r. 108a/2,
r.-1 cefāyla 153b/5
r.[-1] cev[-i] bī-keşide
178a/9
- rūstem** *özel ad* meşhur İran
hükümdarı
r.-i şanī 170b/7

-S,Ş,Ş-

sa' ādet *Ar ad* mutlu olma,
bahtiyarlık
s. 150b/9

sā' at *Ar ad* saat, zaman
s. 119b/3,190b/2

şabāh *Ar ad* sabah, sabahleyin
s. 107a/7,182a/8
s. ol- 123a/10
s.+a 123a/4
s.+a degin *zf* 109a/2,125a/8,128b/6

şabr *Ar ad* sabır
s. 129b/3,133a/8,166a/3
s. kıl- 148a/3
s.+ı 167b/3
s.+ıla 114b/8

saç *T ad* saç
s. 175b/7

şaç- *T ey* saçmak, dağıtmak
ş.- a 121b/9
ş.-adı 113a/1

şaçıl- *T ey* etrafa dağılmak
ş.-up 155b/6

şadaka *Ar ad* sadaka, yardım
ş. 120b/9

şadef *Ar ad* sedef
be-ş. 180a/4

sa' dī *özel ad* Sâdî
s. 103a/7,104a/5,105b/6,
109a/1,113a/2,114b/1,115a/7,
118a/3,121a/9,127b/4,128b/6,
129b/7,137a/6,137b/2,154b/1,
156b/2,157a/10,158a/3,164a/2,
166a/5,167a/7,183a/5,183b/7,
184a/10

şafā *Ar ad* sefa, neşe, zevk
ş. 105a/3,128b/4,156b/3
ehl-i ş.+lar 143a/3
ş.-yı vakt 143a/10
ş.+yıla 183b/3
ş+sına 141a/6

şahib-dil *A+F sf* gönül kazanmış
ş. 125a/9,172b/9

şahih *Ar ad* gerçek, doğru
ş. 125a/1

şahra *Ar ad* çöl, sahra
ş.+da 179b/4,185b/6
ş.+sına 137a/7

şā'il *Ar sf* soru soran (kimse)
s.+e 121a/7

şakaç *Ar sf* faydasız
s. 172b/6

şakın- *T ey* uzak durmak,
sakinmek

ş. 138b/7,170b/7	salṭanat <i>Ar ad</i> sultanlık s. 131b/6
şāki <i>Ar sf</i> içki dağıtan (kimse) ş. 142b/6	s.+a iriş- 166a/2
şakla- <i>T ey</i> saklamak ş. 138b/7	şan- <i>T ey</i> sanmak, zannetmek ş. 121a/6 ş.-a 126b/9 ş.-dı 142b/10 ş.-dum 179b/7,179b/8 ş.-ırlar 126b/7
şāl <i>F ad</i> yıl, sene s. ol- 177b/1	
şal- <i>T ey</i> salmak ş.-dı 182b/5 ş.-madı 113a/6 ş.-mağ 148a/8 ş.-mış 170b/2 ş.-urıdı 139a/7	saña <i>T zm</i> sen zamirinin yönelme hali s. 105a/1,127b/8,130b/7, 140a/3,157a/3,157a/5,161b/9, 176b/3,177a/9,179b/2,180b/8, 186b/4
şalāḥ <i>Ar ad</i> iyilik, barış ş. 127b/7	şanem <i>Ar ad</i> put ş. 114a/8
şalāḥiyyet <i>Ar ad</i> yetki ş. 108b/1 ş.+ine 126a/4	şāni <i>Ar s sf</i> ikinci ş.+di 173a/7
şalavāt <i>Ar ad</i> Hz. Muhammed'e edilen dualar ş. 168a/10	şanki <i>T ed</i> sanki, sözüm ona ş. 109a/7,122a/2
şalın- <i>T ey</i> salınmak ş.-u ş.-u 118a/4	şarāy <i>F ad</i> padişahların, devlet adamlarının oturduğu yapı ş.+a 141b/5
şalivir- <i>T b ey</i> salıvermek, bırakmak ş.-gil 136a/5	şarb <i>T sf</i> dik, çıkılması zor yer ş. 150b/2
	şarf <i>Ar ad</i> harcama ş. id- 124b/3

şarkıt- *T ey* sarkıtmak
ş.-miş 176b/8

şat- *T ey* satmak, devretmek
ş.-ar 186b/7
ş.-arsa 174a/8
ş.-mağa 172b/8

sātir *Ar sf* örten, kapatan
s. 153a/2

şav- *T ey* savmak, uzaklaştırmak
ş.-mişdum 114a/4

şavaş *T ad* cenk, harp
ş. 161b/6

şay- *T ey* saymak
ş.-ma 178b/5

sāye *F ad* gölge, himaye
s. 182b/5

sāyir *Ar ad* başka, diğer
s.+dür 105b/2

şaykal *Ar ad* cila yapan alet
ş. 120b/4

şayyād *Ar ad* avcı
ş.+lar 186b/7

sebeb *Ar ad* sebep, şey
s. 117b/2
s. ol- 192b/2
s.+den 155b/8,172b/1
s.+ile 159a/3

sebh *Ar ad* genişlik
nā-s. 178b/6

sefer *Ar ad* yolculuk, sefer
s. 183b/7,183b/8

seḫāvet *Ar ad* cömertlik
s. 164a/9
s.+i 164b/2

seher *Ar ad* seher
s. 104b/2,139b/4
bülül-i s.+i 130b/4

sehl *Ar ad* kolay
s. 111a/2,141a/7,170b/4

selāmet *Ar ad* esenlik
s. 121a/5

semā^c *Ar ad* zikir, ayın
s. 121b/1
s.+a 124a/10,124b/4,
130b/5,130b/7

semend *F ad* çevik at
s.+ine 118b/7

semir- *T ey* semirmek, besili
duruma getirmek
s.-miş 143b/10

semiz *T ad* semiz, besili
s. 114b/9,170b/2,170b/4

sen *T zm* ikinci tekil şahıs
s. 101b/8,102b/8,103a/8,

104a/4,109a/9,111a/3,112a/10,
117a/3,117b/9,119a/1,123b/5,
126b/8,127a/1,127b/7,128a/3,
133a/7,135a/10,138b/9,139a/9,
150b/6,153b/4,155a/5,155a/10,
157b/1,165a/4,166a/2,169a/7,
170a/1,170a/6,178b/5,179a/5,
184a/10,184b/1,184b/2

s.+de 130b/6,140a/4,164a/4

s+den 102a/9,102a/10,166a/7,
178b/7

s.+i 106a/10,117a/3,126b/9,
129b/5,133a/7,135a/10,138b/9,
169a/8,170a/2

s.+ün 116a/4,127b/7,139a/3,
153a/2,155a/9,157a/4,
165b/2,167a/5,176b/2

sencileyin *T zf* senin gibi

s. 155b/2-mek

seng *F ad* taş

s. 160a/5,162a/2

der- s. 120b/5

ser *F ad* baş; başlangıç

s. 122a/2,152b/6,156a/7

serāy *F ad* Bkz. sarāy

s. 113a/8

s.-yı mihmānī 182a/4

s.+yı 123b/9

ser-firāz *F b sf* başını yukarı kaldıran

s. 154a/3

ser-gerdān *F sf* başı dönen,
şaşkın

s. 155b/2

serīnc *T ad* teşhir*

dehān-ı s. 102a/6

sermāye *F ad* sermaye, temel

s. 183b/3

s.-yi t̄ā' at 163b/8

serverī *F ad* reislik, ululuk

s. ol- 150a/5

sev- *T ey* sevmek

s.-dügüm 112a/3

s.-dügin 111b/7

s.-en 185b/7

s.-erem 144a/7

s.-mek 157b/7

s.-üp 117b/4

sevāb *Ar ad* hayır, sevap

ş. 103b/6

ş.+ına 133a/9

sevgü *T ad* sevgi

s.+sile 132b/10

sevin- *T ey* sevinmek

s.-ürem 118b/2

seyāhat *Ar ad* yolculuk

s. kıl- 105b/6

seyr *Ar ad* seyir, gezme
kīyām-ı s.+inde 140a/4

şı- *T ey* yıkmak, kırmak
ş.-rıldı 169a/4
ş.-mış 152a/10

şidk *Ar ad* içten bağlanma, bağlılık
ş. 126a/1

şifat *Ar ad* vasıf, hal
ş.+a 107a/3
ş.+dan 107a/3
ş.+ıla 162a/4

şığın- *T ey* sığınmak
ş.-up 137b/7

şığınuvir- *T b ey* sığınım vermek
ş. 181b/8

şila *Ar ad* bir süre uzak kalınan
memlekete, yakınlarla kavuşma
ş. 157b/2

sırr *Ar ad* sır
s.+ı 162b/9

sigāl *F ad* düşünce, fikir
bed-s. 128a/3

sihr *Ar ad* büyü, sihir
s.+le 102a/8

sıl *Ar ad* sel suyu
s.+ile 153b/9

silk *Ar ad* yol
dervişler s.+ine 106a/9

silsile *Ar ad* birbiriyle ilgili
şeylerin art arda veya yan yana
dizilerek meydana getirdiği dizi
s.-yi suhan 113a/9

sim *F ad* gümüş
s. 149b/2,178a/3

simā *Ar ad* yüz, çehre
s. 135a/5

simāt *Ar ad* sofrası
s. 179a/6

sinī *F ad* büyük tepsi
s. 104b/3,177a/7,177a/8

sipāhān *F ad* Osmanlı'da
bir sınıf süvari askerler
s. 124b/8

sipās *F ad* şükür, hamd
s. 107b/9
s. kııl- 123b/2

siret *Ar ad* ahlak, davranış
s. 145a/2
s.-i ihvān 156b/3

sitān *F ad* yer adı yapan ek
s. 141b/5

sitāyiş *F ad* övme, övgü
s. 110a/4

sitiz *F ad* kavga, çekişme
s.+e 138b/2

ş.-mişlar 102a/7,124b/9,
128a/5,146b/3,164a/8

siyāhī *F ad* siyahla ilgili, siyah
s. 101b/1

şorı *T ad* soru
ş. 121a/9

siyāset *Ar ad* devlet ilişkileri
s. durur 154a/3

söyle- *T ey* söylemek, demek
s. 120a/8,147a/9,158b/7
s.-di 184a/9

siz *T zm* ikinci çoğul şahıs
s. 103a/5,116a/5,120b/9,
149b/10,150a/1
s.+de 165a/5
s.+den 120b/10
s.+e 101b/10,130a/10
s.+lere 120b/6
s.+üñ 110a/7

s.-dügini 149b/6
s.-dükleri 149a/4
s.-mege 184a/9
s.-mekde 110a/5
s.-mesi 169a/3
s.-meye 109b/7
s.-r 173b/6
s.-yem 120b/1
s.-yen 151b/9
s.-yesen 184b/1

şofra *Ar ad* sofras
ş. döşe- 178a/6
ş.-yı nān 147/6
ş.+sında 173b/6
ş+yı 147b/9

söyleş- *T ey* söyleşmek
s.-ürlerdi 133b/7

soñra *T zf* sonra
s. 108b/2,110b/6,143b/8,
180a/8,165b/4

söyündür- *T ey* söndürmek
s.-ür 112a/5

şor- *T ey* sormak
ş.- 123a/9
ş.-ar 112b/7,117a/9
ş.-dı 117a/1,158b/5
ş.-dular 133b/9
ş.-dum 156b/3
ş.-mağa 173b/1
ş.-miş 102b/7,108b/3,
139b/2,169b/4

şoñbet *Ar ad* sohbet
ş. kı1- 119a/8
ş.-i nāşihāt 121b/5
ş.-i yārān 106a/3
ş. 147a/6,152a/10,155a/8
ş.+de 117a/7,135b/1
ş.+den 150b/2
ş.+e 122a/1
ş.+ini 107b/1
ş+ümi 163b/4
ş.+üñ 141a/6

söz *T ad* söz
s. 101b/1,102b/9,109b/7,
110a/2,112a/3,114a/9,143a/5,
149b/3,180b/1
s.+de 109b/5
s.+dür 145a/4
s.+e 106a/7
s.+gil 127b/7
s.+i 113b/2,114a/8,118b/4,
127a/4 [koçak (yiğit) sözi],
139b/9,145a/8,147a/5,150a/7,
154b/2,164b/1,164b/9,182a/7
s.+ile 179a/8
s.+in 120a/10
s.+inden 170a/6
s.+ine 159a/9
s.+ler 123a/2,138b/5,152a/6
s.+leri 148a/4,149a/7,150a/6
s.+lerine 148a/5,156a/7
s.+ün 113b/8

şu *T ad* su
ş. 111a/4,186a/5
ş.+ya 101a/9
ş.+yı 142b/6,176a/3,176a/5,
186a/5
ş.+yıla 112a/5
ş.+yın 174a/8

subes[u] *F zf* her tarafa, her yöne
s. 135b/5

şubh *Ar zf* sabah vakti, sabah
ş. 129b/3

suç *T ad* suç
s.+ın 164a/1

s.+ını 153a/2
s.+una 153a/5

suçlu *T ad* suçlu olma
s. 153a/2,153a/5

sūd *F ad* fayda
s. 103b/7

şūfī *Ar ad* derviş
ş. 119b/8,117b/1
ş.+düm 109a/1

şūfīlik *Ar+T ad* dervişlik
ş. 106b/8,128a/6,128b/1
143a/5

şulehā *Ar ad* salihler, günah
işlemeyen iyi insanlar
s.-yı lebnān 110b/5

sultān *Ar ad* hükümdar
s. 102a/5,108b/4,182a/3,
182a/6
s.+lar 102a/9
s.+uz 155a/7

sultānī *Ar ad* sultana yakışır
s. 182b/5

şūret *Ar ad* görünüş, biçim
ş.+inde 106a/8

şuşa- *T ey* susamak
ş.-mışa 101b/7

ş. 101a/1,181b/5,182a/8,
182a/9,182a/10
ş.-ı sulṭānī 182b/5
ş.+a 155a/7,182a/3
ş.+uñ 141a/8

şusuz *T ad* susuz olma
ş. 141b/5,177a/4

şāhā *F ün ey* şah
ş. 101a/4,101b/8,138b/3,
144a/9,145a/6,179b/3

şusuzluk *T ad* susuzluk
ş.+a (şusuzluğa) 170b/9,170b/10

şākirdān *F ad* çiraklar, yamalar
ş. 190a/1

süci *Ar ad* şarap
s. 121b/10

şalgām *F ad* bir bitki
ş. 180b/7,181a/9

sūhan *F ad* söz, kelam
s. 113a/9

şām *Ar özel ad* Şam şehri
ş.+da 140a/7

sünbül *F ad* başak, filiz
s.+leri 142b/1

şār *F ad* şehir, belde
ş. 159b/6

sür- *T ey* sürmek
s.-di 118b/7,131b/6
s.-er 179b/1
‘ömr s.-erem 118b/3
s.-mege 142a/3
s.-üp 179b/7

şarāb *Ar ad* içki, şarap
ş.+ından 113b/8

süd *T ad* süt
s.+ile 156b/5

şart *Ar ad* şart, koşul
ş.-ı ademlik 129b/6
ş.+ı 144a/10,145a/5

süvār *F ad* ata binici
s. 118b/7

şāṭır *Ar sf* neşeli, keyifli
ş. 106a/3

-ş-

şecā‘ at *Ar ad* yiğitlik, cesurluk
ş. 164a/8,164b/2

şah *F ad* hükümdar, İran
hükümdarlarının resmi adı

şefā‘ at *Ar ad* af için vesile olmak
ş. kı1- 116a/3

ş.+uñla 116a/4	aheng-i ş. 128a/4
şefî <i>Ar sf</i> şefaata eden kimse ş. 120a/2	şeydâ <i>F ad</i> tutkun, divane ş. 113b/9
şeh <i>F ad</i> padişah Bkz. şāh ş.+em 118b/1	şeyh <i>Ar ad</i> tarikat büyüğü ş. 111a/1,111a/5,117b/5, 121a/9,121b/6,124a/7,124a/9, 130a/9,139b/3,140b/8,147b/2, 147b/4,150b/9,152a/9,1659a/9, 166b/6
şeh(i)r <i>F ad</i> şehir, belde ş. 131a/8,131b/10,146a/5, ş.+de 167a/2 ş.+e 170a/9 ş.+inde 190b/9 ş.+inüñ 190a/7	ş. ü mürîd 142b/5 ş.+e 141a/8,140a/10 ş.+üñ 139b/7,140a/5,140b/8, 142a/10,147b/1
şehriyâr <i>F ad</i> hükümdar ş.+am 118b/1	şikâr <i>F ad</i> avlama ş. id- 180b/1 ş.+e 181b/2,186a/9
şehvet <i>Ar ad</i> şiddetli istek ş. 106b/8	şikâyet <i>Ar ad</i> yakınma ş. id- 179b/3 ş. kı1- 126a/10,148b/2,153b/8, 169a/5
şekker <i>T ad</i> şeker, eski metinlerdeki hali ş. 174b/2,174b/5	şikeste <i>F ad</i> yenik, mağlup ş.leri 121a/5
şer <i>Ar ad</i> kötülük, fenalık ş. 104a/8	şimdi <i>T zf</i> şimdi, ş anda ş. 108b/4,111a/4,132b/6, 139a/1,186a/5,186a/6 <i>sf</i> ş.+ki 106a/8,128a/9, 145a/7,153a/6
şer <i>Ar ad</i> İslam şeriatı ehl-i ş. 171b/9	şî'r <i>Ar ad</i> şiir ş.+inden 130b/5
şer'î <i>Ar ad</i> şeriata mensup ş. 116a/4	
şerik <i>Ar ad</i> ortak, eş ş.-i renc 105b/7	
şeştâ <i>F ad</i> eski bir saz çeşidi	

şirīn *F ad* şirin, sevimli
ş. 127a/5,174b/1
leb-i ş. 124b/7
nutk u ş. 190b/1

şütür-bān *F ad* deve çobanı
ş.+a 114b/4

-t,ṭ-

şīşe *F ad* şişe
ş.+ler 184a/5

tā *F ed* kadar, dek
t. 104b/7,106b/10,108b/1,
114a/9,122a/1,123a/5,124a/8,
125b/5,125b/9,127b/2,130a/3,
134b/6,139b/6,145b/9,159a/3,
168a/8,173b/7

şol *T zm sf* şu, o
ş. 106a/2,117a/3,150b/1,
169a/7,171b/9,190b/7

şöhret *Ar ad* ün, şöhret
riyā-yı ş. 182a/6

ta' accüb *Ar ad* şaşma
t. id- 130a/9
t. kı1- 170b/5

şöyle *T zf* şuna benzer şekilde
ş. 108a/9,109a/7,147b/1,
158b/4,177b/1,181a/1

ṭa'ām *Ar ad* yiyecek, aş
ṭ. 125a/8,125b/6,169b/5,
169b/6,172a/,182a/1,182a/2
ṭ.+1 172b/6

şu *T zm* şu
ş.+ña 152a/3

şū' le *Ar ad* alev
ş. 113a/6

ta' arruz *Ar ad* saldırı
t. 123b/4
zübān-ı t. 124a/6

şūm *F sf* uğursuz
nefs-i ş. 113a/3

ṭa' at *Ar ad* ibadet
ṭ. 103b/7
ṭ.+dur 162a/3
ṭ.+ından 131b/7
ṭ.+um 103b/4,163b/8

şūrīde *F ad* perişan; aşık
ş. 128b/9

şükr *Ar ad* şükür, minnet
ş. 116a/4
ş. kı1- 181a/4
ş. ü hizmet 162a/3
ş.+in 166b/2
ve²l-ş.+le 115b/1

ṭab' *Ar ad* huy
ṭ. 130b/6

ṭabaka *Ar ad* katman, sınıf
ṭ. 179a/10

ṭaberī *özel ad* Ebu Cafer, İslam tarihçisi ve müfessiri
külâh-ı ṭ. 118a/2

ṭabīʿ at *Ar ad* huy, mizaç
ṭ.+da 158a/3

ṭabīb *Ar ad* hekim, doktor
ṭ.168a/2,168a/5,168b/3

tāc *F ad* hükümdarlık alameti olarak giyilen baş kisvesi
t. 154a/6
t. u külâh 118a/1
t.+um 131a/9

tācir *Ar ad* ticaretle uğraşan kişi
t. 185b/6

ṭağ *T ad* dağ
ṭ.+a 137b/6
ṭ.+da 130a/8
ṭ.+dan 162a/2
ṭ.+lar 129a/4

ṭağıl- *T ey* dağılmak
ṭ.-up 122b/4

ṭaḥammül *Ar ad* dayanma
t. kıl- 152b/4
t. durur 159b/4
t.+inden 170a/7

ṭaḥiyyāt *Ar ad* selamlar
ezelī¹-t. 168a/10

ṭaḥkik *Ar ad* araştırma, soruşturma

t.+e 125b/9

ṭaḥsīn *Ar ad* takdir etme, övme
t. 146a/9

ṭaḥt *F ad* hükümdarlık koltuğu
t.-ı iḳbāl 132a/6
t.+ında 131b/6

ṭāʿī *Ar ad* bir Arap kabilesi
Bkz. ḥatim-i ṭāʿī
ṭ.+nüñ 179a/5

ṭāʿife *Ar ad* bölük, takım, tayfa
ṭ.-yi rindān 153b/5
ṭ.+nüñ 128a/7

ṭāʿ in *Ar sf* süngü ile vurulmuş
ṭ.+ler 126a/2

ṭaḥarrüb *Ar ad* yakın olma
t. 117b/6

ṭāḳat *Ar ad* güç, kuvvet
ṭ.-ı ḥūş 129b/3
ṭ.+um 103b/7

ṭaḳazā *Ar ad* serzeniş, sıkıştırma
t.+sın 173a/6

ṭaḳrīr *Ar ad* söyleme, anlatma
t. 147a/5,153b/9

ṭaleb *Ar ad* istek
ṭ. 149a/10

ṭālīʿ *Ar ad* kısmet, talih
ṭ.+i 124b/1

ṭālib *Ar ad* istekli

ṭ. ol- 121b/3

ṭamar *T ad* damar

ṭ.+ını 122a/3

ṭ.+ların 122a/6

ṭamū *T ad* cehennem

ṭ.+dur 138b/6

ṭa'n *Ar ad* ayıplama, yerme

ṭ. 152a/1

ṭ it- 109b/6

ṭ.+a 130a/3

ṭ.+ıla 102b/8

ṭaṅ *T ad* sabah, şafak

t.+la 140a/6

ṭaṅla- *T ey* tanılamak, şaşmak

t.-up 158b/5

ṭaṅlacak *T ad* sabah vakti

t. 145b/9

ṭanuqlık *T ad* tanıklık

ṭ. 127b/6

ṭapu *T ad* hizmet, saygı

ṭ. kıl- 164a/6

ṭ.+ya 164a/5

ṭar *T ad* dar, sıkıntılı

ṭ. 138b/3

ṭarabulus *Ar özel ad* Traplusgarp

şehri, eski Osmanlı eyaleti

ṭ. 137a/8

ṭaraf *Ar ad* yön, taraf

ṭ.+dan 131b/9

ṭariḳ *Ar ad* yol

ṭ. 152b/2

ṭ.-ı derviş 162a/3

ṭ.-[ı] 'uzlet 107b/1

ṭ.+ında 156b/4,162a/7,

171b/9,172a/1

ṭariḳat *Ar ad* tasavvuf yolu

ṭ. 126a/10,153b/8,153b/9

ṭarlık *T ad* geçim zorluğu

ṭ. 170a/5

ṭaş *T ad* taş

ṭ. 114b/3

ṭaşra *T ad* dışarlık, dışarı

ṭ 150a/1,179a/3

tatar *Ar ad* Mülüman Türk

kabilesi, teter

t. 173a/7

ṭatlu *T ad* tatlı

ṭ. 156a/9

ṭavīle *Ar ad* ahır

ṭ.+ye 137b/9

ṭāvus *Ar ad* tavus kuşu

ṭ.-ı medḥ 110b/3

ṭ.-ı melik 144a/3

ṭ.-ı zīnet 142a/4

tāze *F sf* taze
t. 163b/2,175a/8

ṭazī *F ad* Arap, Arap kavmine mensup
ṭ. 189b/5

te'ālā *Ar ad* Alla adıyla kullanılan, yüksek olsun anlamına gelen söz
t. 102b/1,149b/8,157b/2,157b/4
t.+ya 166a/4

teberrük *Ar ad* mübarek sayma
t. 123a/10

tebevül *Ar ad* idrar yapma
t. 137a/1

tecellī *Ar ad* görünme, belirme
t. [-yi] cemāl 125b/2

teferrücgāh *Ar+F ad* gezinti yeri
t.+a 183b/2

ṭehāret *Ar ad* temizlenmek
ṭ. it- 107a/2

tehniyet *Ar ad* kutlama
t. 132b/5

tekye *Ar ad* güvenme, itimat etme
t. kı1- 144a/1

telḥ *F ad* acı
t. 175a/7

temāšā *Ar ad* bakıp seyretme
t. 138a/5

temkīn *Ar ad* tedbirli olma
t. 190b/2

temur *özel ad* Timur
t.+ı 159a/1

ten *F ad* vücut, beden
t.+de 115a/6
t.+inden 139a/8

tenbīh *Ar ad* uyarı, tembih
t. it- 109b/10

tendürüst *F sf* kuvvetli, sağlam
t. 168b/5
t. kişiler 119a/6
t.+i 166a/6

teng *F ad* sıkıntılı
t. 105a/2,178a/3

tenük *F sf* kuvvetsiz, narin
t.+le 178b/4

terahḥum *Ar ad* merhame etme
t. id- 138a/8

terbiyet *Ar ad* terbiye, eğitim
t.+inden 150a/9

tereyağ *F ad* tereyağ
t.+ından 181a/8

terk *Ar ad* terk, bırakma

t. eyle- 121b/1	ulaşma, hidayet
t. id- 107b/1,149a/5,156b/6	t. 125b/7
t.-i heves 106b/8	bī- t. 107a/1
t.-i ihsān 173a/5	
tertib <i>Ar ad</i> düzenleme	tevhīd <i>Ar ad</i> Allah'ın birliğine
t. id- 182a/1	inanma
	t. 130a/1,162a/4
	cem ^c -i t. 129a/5
tesbīh <i>Ar ad</i> tespih	ticārāt <i>Ar ad</i> ticaretler
t. 129a/7,129b/6i131a/5	t. 128b/5
teşhīr <i>Ar ad</i> sihir ve büyü yapma	ticāret <i>Ar ad</i> alım satım
t. 152b/8	t.+i 184a/7
teslīm <i>Ar ad</i> verme, teslim	tīz <i>F sf</i> keskin
t. 162a/4	t. hançer 122a/2
t. kı1- 131b/1,141a/10	tīz <i>F zf</i> çabuk, tez
teşrif <i>Ar ad</i> şereflendirme	t. id- 111b/6
t. 182a/9	toḅtolu <i>T ad</i> dopdolu
teşviş <i>Ar ad</i> karışıklık	ṭ. 155b/5
t. 148b/3	toğ- <i>T ey</i> doğmak
t.-i cān 132b/7	ṭ.-dı 128b/7
tevakku^c <i>Ar ad</i> dileme, isteme	toğru <i>T ad</i> doğru
t. +unı 175a/1	ṭ.+sın 117a/2,158b/7
tevakku^f <i>Ar ad</i> durma, bekleme	toḅ <i>T sf</i> doymuş
t. 148a/3	ṭ 164b/1,181a/8
tevbe <i>Ar ad</i> tövbe	ṭ.+la 172a/7
t. id- 103b/5,169a/4	toḅluk <i>T ad</i> tok olma
t.+dür 169a/6	ṭ. 171a/8
t.+mi 104a/4	ṭ.+ıla 171b/2
tevfīk <i>Ar ad</i> Allah'ın yardımına	

tol- *T ey* doymak

.-a 137a/5

oldur- *T ey* doldurmak

.-d 145b/7

.-ur 184b/7

olu *T ad* dolu

. 179b/8

on *T ad* elbise, klık

erk-i . 106b/8

.+ 103a/5

op *T ad* top

.+ 135b/4

oprak *T ad* toprak

. 103a/9

.+a 102a/5

+na 104b/2

oy- *T ey* doymak

.-mad 142b/7

.-m 131b/3

oyur- *T ey* doyurmak

.-maz 142b/8

udak *T ad* dudak

.+a (udaa) 158b/6

ur- *T ey* 1. kalkmak

.- git- 115a/1

.-a 162a/1

.-u gel- 137a/7

2. durmak

.-ur 122b/1,144a/2

namza .-am 140a/6

berber .-uram 147b/6

tur *F sf* eki t.+ 172b/6

tur-ruy *F ad* sevimsiz grn

t. 172a/5

tuzak *T ad* tuzak

.+n 186a/1

trkistn *zel ad* Trklerin vatani

t. +a 183b/3

ts *T ad* ty

t.+i 124a/4

-u,  u-

u *F* bkz. ve

u.112a/6,117b/9,118a/1,

126a/1,128b/5,144a/1,144b/8,

172a/9,175a/7,176a/6,178b/9,

182a/6,190a/8

u *T ad* u, ba

ba u.+ 118b/10

u.+nda 180b/2

umak- *T ad* cennet

u.+a 117b/5,142b/10,167/8

ura- *T ey* uramak

u.-m 150b/2,152b/5

u.-yu 155b/7

ur *T ad* hrsz

u. 104b/6,120a/5

- u.+lar 106a/8
- uğurla-** *T ey* çalmak
u.-dı 107a/7,116a/2
u.-nan 107a/8
- uğurlık** *T ad* hırsızlık
u. 116b/1
- ‘ukūbet** *Ar ad* eziyet, azap
‘u.+em 104a/6
- ulaş-** *T ey* ulaşmak
u.-ur 112a/4
- ulaşdur-** *T ey* ulaştırmak
u. 145b/7
u.-ur 112a/9
- ‘ulemā** *Ar ad* alimler, bilginler
‘u.+dan 146b/3,171a/6
‘u.+ya 144b/2
- ulu** *T sf* ulu, bütük, yüce
u. 108a/6,110a/4,148b/1,
162a/2,165b/2,178b/7,179a/10,
190b/9
u.+dur 190b/9
u.+lar 116a/7,172a/1
u.+lardan 133a/8,156b/2
- ululuk** *T ad* ulu olma durumu
u. 134a/8
u.+a 134a/2
u.+ınuñ 182b/4
- um-** *T ey* ummak, sanmak
- u.-aram 163b/7
u.-ına 165a/6
u.-mak 165a/6
- unut-** *T ey* Bkz. unutmak
u.-duñ 139a/1
- unut-** *T ey* unutmak
u.-am 117a/4
u.-sam 163b/4
u.-ursız 149a/1
- ur-** *T ey* vurmak
u.106b/7
u.-a 114a/9
u.-alar 124a/5
u.-asın 156b/1
u.-dı 114a/1,123a/5,123a/8,
129a/1,130a/7,146a/1
u.-ma 156a/7
u.-miş 123b/8
u.-mişlar 119b/9
u.-sañ 120b/4
u.-uñ 131b/1
u.-up 104a/6,104b/2
u.-ur 122a/2
u.-uram 155b/2
- ‘urūķ** *Ar ad* ırklar
‘u. ol- 152b/4
- usandur-** *T ey* bıktırmak
u.-urmış 133a/2
- uş** *T zf* işte, şimdi
u. 109a/7,112a/6

u.+ın (uzunluğın) 123a/9

‘**uşşāk** *Ar ad* aşıklar
perde-yi ‘u. 124b/8

uy- *T ey* uymak
u.-alum 124a/9
u.-mamak 157b/8

uyhu *T ad* uyku
u.+ya 152b/5

uykusuz *T ad* uykusuz olma hali
u. 114b/3

uyu- *T ey* uyumak
u.-mağa 128b/9
u.-mağ 109a/9,114b/3
u.-mazıdum 109a/2
u.-miş 152b/5
u.-sa 125b/1
u.-ya 129a/7

uzan- *T ey* uzanmak, uzun olmak
u.-ur 110a/2

uzat- *T ey* uzatmak
u.-dı 155b/3
u.-dılar 123b/4
u.-duram 155b/2
u.-up 113b/2,138b/8
dil u.-ur 131a/5

‘**uzlet** *Ar ad* yalnızlık
‘u. 107b/1,121b/1

uzunlık *T ad* uzunluk

-ü-

ü Bkz. ve
ü. 102a/7,103a/9,104b/4,
110b/8,111b/7,116a/4,125a/6,
132b/10,136b/3,142b/5,143b/9,
148b/2,151a/1,152a/7,153b/5,
161a/5,176b/1,177a/2,180a/7

ümīd *F ad* umut
ü.+ile 173a/6

üst *T ad* üst
ü.+ine 119b/7,175b/7

üstün gör- *T b ey* üstün görmek
ü. 112b/10

üşen- *T ey* üşenmek
ü.-e 101a/9,101a/10,154a/9

üşendür- *T ey* üşendirmek
ü.-me 114b/4

üştür *F ad* deve
ü. 130b/5

üz *T ey* kesmek
ü.-di 155a/3

üzeri *T ad* üzeri
ü.+inde 163b/2,177b/3,180b/3
ü.+ne 114b/3,144a/1,180b/1

üzre *T ad* üst, üzeri
ü. 155b/1

-V-

va‘az *Ar ad* dini konular
üzerinde konuşup nasihat etme
v. 113a/4,120b/5,124b/1,
150b/8

vācib *Ar ad* yapılması gerekli
v.+dür 116a/6

va‘de *Ar ad* bir işin yapılması için
tanınan zaman, mühlet
v. 173a/1,173a/2

vādī *Ar ad* vadi
v.+sinde 125b/8

vaḥdet *Ar ad* birlik, beraberlik
fi‘l- v+i 107b/2

vākı‘a *Ar ad* olay, olgu
v.+dan 152a/1
v.+larından 179b/4

vākıf *Ar sf* bilici, bilen
v. 116a/6
v. ol- 167a/6,176b/3
v.+ı 116a/9

vaḳt *Ar ad* vakit, zaman, devir
v. 114a/4,114b/1,143a/10,
145b/8
v.-i aziz 141a/5
v.+de 111a/10
v.+ıdı 140b/1
v.+in 159a/7
v.+ine 152b/6

v.+üm 111a/8

vaḳtehā *Ar zf* zamanla ilgili
v. 134b/6

vallāh *Ar ün* Allah’a yemin
olsun, vallahi
v. 102b/9,111a/2,117a/3,
124a/9,137b/3,139b/3,147a/3,
147a/9,159b/5,168a/10,179a/9,
184b/2,186a/10

var *T ad* var
v. 103a/6,103b/7,115a/8,
146a/5,147a/3
v.+dur 105b/3,111a/8
v.+ıdı 110b/5,110b/7,118b/4,
131a/6,133b/4,133b/5,140b/10,
141a/9,148b/2,169a/4,170a/7,
178a/2,178a/3,182b/6,183a/9,
184b/8
v.+ımış 138a/10,139b/2,
181b/4
v.+ına 118b/2
v.+ımı 121b/9
v.+ısa 127a/6

var- *T ey* varmak, ulaşmak
v. 145b/7,164a/6
v.-a 164a/5,190a/1
v.-alum 178a/6
v.-am 178a/7
v.-an 133b/7
v.-ayım 176b/6

v.-dı 116a/1,183b/4	116a/1,116a/7,117a/7,117b/2,
v.-dum 127b/4	118a/5,118b/1,118b/6,118b/10
v.-madım 178a/7	119b/1,119b/3,120a/1,120a/7,
v.-mağ 135a/9	120b/6,121a/7,121a/8,121b/1,
v.-masa 124a/10	122b/5,123b/2,123b/6,124a/10
v.-miş 108a/7,143b/2	124b/2,124b/3,124b/7,125a/2,
v.-up 106b/10,174a/9	125a/8,126a/1,127a/7,127b/7,
v.-ur 105b/5,174b/9	128a/7,128a/8,128a/9,129a/4,
v.-urdum 121b/4	129a/6,129b/8,130a/2,130a/3,
	130b/7,131a/7,131b/1,131b/3,
varlık <i>T ad</i> varlık, zenginlik	131b/7,132a/1,132a/5,134b/5,
v.da 172a/5	134b/8,135a/1,138a/9,138b/2,
	138b/3,139b/2,139b/4,140a/8,
vaşīyyet <i>Ar ad</i> vasiyet	140a/9,140b/2,140b/7,140b/8,
v. 131a/8	141a/10,142a/7,143a/1,143a/2,
	143a/6,143a/7,143b/1,143b/4,
vāy ün vay, eyvah	145b/4,146b/4,146b/6,147a/5,
v. 150b/7	147b/1,148a/4,148b/6,149b/6,
	150a/9,152a/1,152b/3,152b/7,
vazīfe <i>Ar ad</i> iş, görev	153a/4,153b/5,153b/9,154a/4,
v. kıl- 174a/10	154a/6,155b/4,156a/7,156b/3,
	157b/1,159a/1,159a/7,159b/2,
ve <i>Ar b ed</i> ve, ile	160a/1,160a/4,161b/2,161b/3,
v. 101b/4,101b/9,101b/10,	162a/3,162a/4,162a/9,162b/6,
102a/8,102a/9,102a/10,102b/1,	164a/9,164b/1,165a/5,165a/6,
102b/3,103a/2,103a/5,103a/8,	166a/6,166b/4,167a/4,167a/7,
103b/1,103b/6,103b/7,105a/6,	167a/8,167b/1,167b/2,168a/4,
105a/9,105b/1,105b/7,106a/1,	168b/2,168b/5,168b/6,169b/6,
106a/3,106a/9,106b/8,107a/10,	169b/9,170b/4,170b/8,170b/9,
107b/9,108a/1,108b/7,109a/4,	171b/1,171b/3,171b/9,172a/1,
109a/5,109b/6,109b/7,109b/8,	172b/1,172b/2,173a/8,174a/7,
109b/9,109b/10,110a/1,110a/2,	174b/1,174b/9,175b/8,176b/2,
110a/4,111a/9,111a/10,111b/1,	176b/4,177b/2,177b/3,178a/4,
111b/6,111b/7,111b/10,112b/7,	179a/10,179b/4,179b/5,180a/7,
112b/8,113a/4,113a/5,113a/7,	181a/2,181a/4,182a/3,182a/5,
113a/8,113b/2,113b/8,114a/2,	182a/9,183b/1,183b/4,184a/2,
114b/3,115a/2,115a/3,115a/6,	184a/6,186a/2,186b/2,186b/3,

186b/5,186b/6,190a/1,190a/2,
190b/2,190b/3

vecd *Ar ad* kendinden geçme
v.+e 130b/5,130b/10

vech *Ar ad* tarz, biçim; vesile
v.-i kifāf 139b/6,174b/6
v.-i ma^c āş 176b/3
v.+ile 102b/1

vefā *Ar ad* sözünde durma
v. 132a/9,156b/4
şart-ı v. 144b/5

vekīl *Ar ad* şeyh yardımcısı
v.+ümdür 183b/5

velī *F b ed* ama, fakat, lakin, şöyle ki
v. 102a/6,107b/10,110b/1,
123a/2,135a/9,139a/9,142a/4

velikī Bkz. velikīn
v. 115a/6

velikīn *A+F b ed* lakin, ama,
fakat
v. 105b/8,112a/8,113a/4,
113a/8,120a/2,157a/6,162b/1,
175b/3,176a/2

velīni^cmet *Ar sf* bir kimsenin
nimetinden faydalandığı kimse
v. 105a/10

velvele *Ar ad* gürültü, patırtı
v. 129b/9

ver- *T ey* vermek
v.-esin 164a/7

vesīle *Ar ad* sebep
v. 112a/3,163b/9

veyā *Ar+F b ed* veya
v. 117b/9

veyāhūd *Ar+F b ed* yahut
v. 153a/5

vezīr *Ar ad* vezirlik rütbesine
sahip kimse
v. 101a/4,101b/3,101b/8,
144b/2,181b/5
v.+lerini 131a/8

vildān *Ar ad* kullar, köleler
v.+ıla 117a/7

vir- *T ey* Bkz. ver-
v. 121a/6,121a/7
v.-di 101a/3,124b/3,138a/8,
138b/1,145b/7,156b/4,158b/3
v.-diler 158b/10
v.-düği 149b/4
v.-e 149b/7
v.-eler 120a/9
v.-em 140a/6,145b/4
v.-esin 123b/6
v.-gil 144b/2,148b/6
v.-mek 173a/2
v.-mekden 173a/1
v.-meye 105b/1,183a/6
v.-miş 170b/6,175b/1
v.-üñ 120b/9,149a/5

v.-üp 173a/1	y...y... 182a/7
v.-ür 172b/9	
v.-ürdüm 101a/4	yaban <i>F ad</i> ıssız yer
v.-ürem 118b/3	y. 129a/1
v.-ürler 117b/3	y.+a 114b/8
v.-ürse 133a/9,174a/1	
viresiye <i>T ad</i> veresiye, bedeli	yād <i>F ad</i> anma, hatırlama
ileride tediye olunmak üzere olan	y. 104b/3,136b/9
alışveriş	y. kı1- 102b/3,151a/9
v. 172b/3	
visāl <i>Ar ad</i> kavuşma, vuslat	yağma <i>F ad</i> zorla alma, talan
v. 112a/7	y. kı1- 116b/4
vü <i>Ar</i> Bkz. ve	yāhūd <i>F b ed</i> ya da, veya
v. 112b/9,117a/7,120a/7,	y. 101a/3,123b/8,135a/2,
129a/3,134a/9,135b/7,144b/8,	137b/10,166b/1,171a/9
147b/9,176b/1	
vücūd <i>Ar ad</i> beden, varlık	yağ- <i>T ey</i> yakmak
v. 111b/3	y.-ar 111b/3
vüzerā <i>Ar ad</i> vezirler, bakanlar	y.-arlar 179a/9
v.+dan 131b/6	
-y-	yağa <i>T ad</i> yaka
yā <i>Ar ün ey</i>	y.+da 180b/7
y. ğafūr 103a/8	yağın <i>T ad</i> yakın
y. kenāzek 153b/10	y. 113b/6
y. raḥim 103a/8	y.+dı 113b/9
y. resūlullah 165b/6	y.+lar 114a/3
y. şeyh 111a/1	
yā <i>F b ed</i> yahut, veya	yalınayağ <i>T ad</i> çıplak ayak
y.... y.... 171b/1	y. 178b/1
	yalıncağ <i>T sf</i> çıplak
	y. 132b/3
	yaluñuz <i>T sf</i> yalnız
	y. 151a/7,107b/10

yalnuzluk *T ad* yalnızlık
y.+da 128b/4

yalvar- *T ey* yalvarmak
y.-dılar 120a/2
y.-miş 120a/7

yama- *T ey* yamamak,
yama koyarak onarmak
y.-ya 165a/5

yan *T ad* taraf, yan
y.+a 177a/7
y.+ında 141b/5

yan- *T ey* yanmak
y.-ar 107b/3
y.-aram 112a/6
y.-miş 101a/9,178a/7

ya'ni *Ar ad* yani, sözün kıyası
y. 134b/5,148b/9,167a/8

yap- *T ey* yapmak
y.-mağ 127b/3

yaprağ *T ad* yaprak
y.+ımı 139a/8

yār *F ad* dost, sevgili
y. 155b/6
y. ol- 155b/5
y.-i 'aziz 115b/5,132b/4,
172b/6

yara- *T ey* yaramak
y.-r 117b/9

yaramaz *T sf* zararlı, kötü
y. 101b/6,101b/10,102b/6,
107a/3,126b/8,127a/1,127a/6,
137b/7,148b/5,156b/4,157a/8

yaramazlık *T ad* yaramaz olma
y.+ıla 102b/4

yārān *F ad* dostlar
şoğbet-i y. 106a/3
y.+lar 120b/2

yaraş- *T ey* yaraşmak
y.-ur 101b/7

yaratıl- *T ey* yaratılmak,
meydana getirilmek
y.-miş 130b/9

yāren *F ad* arkadaş, dost
y.+ler 124a/7,146a/4,170b/1,
182b/10
y.+lerden 136b/6,136b/7

yarım *T sf* bütün yarımı
y. etmek 125b/1

yarın *T zf* yarın
y. 104a/8,131a/9
y.+uñ 116a/1

yārī *F ad* yardım
y. 136b/10

yârlık *F+T* dostluk
y.+a 106a/10

yar[u] *T ad* yarım
y.+sı 101b/7

yaruñ *T ad* sevgili
y. 116b/2

yaşduķ *T ad* yastık
y.+ma 131a/6

yaş *T ad* gözyaşı
y.+ı 175a/10

yaş *T ad* suçsuz
kurı yanında y. 107b/3

yat- *T ey* yatmak
y.-a 129a/7
y.-dum 106a/10
y.-maķ 137a/4
y.-mış 151a/5
y.-up 109a/6

yavaş *T zf* yavaş
y. gel- 105a/8

yâver *F ad* yardımcı
y.+i 132a/6

yavru *T ad* küçük yaşta olan
hayvan veya insan
y.+sını 109a/3

yavuz *T ad* fena; yaman, çetin
y. 114b/8,117a/7,126b/7

yayaķ *T ad* yaya
y. 118a/4,179b/10

yaz- *T ey* yazmak
y.-ınca 167b/6
y.-mış 178a/3

yazıl- *T ey* yazılmak
y.-mışıdı 150b/10
y.-mışısa 150b/8

ye- *T ey* yemek
y.-r 105a/8
y.-yici 168a/2

yed *Ar ad* el; güç, kuvvet
y. 116a/7

yemen özel ad Yemen
y.+den 181b/6
y.+e 181b/6

yeñ- *T ey* yenmek
y.-idi 166b/4

yılan *T ad* yılan
y.+uñ 169b/9

yırt- *T ey* yırtmak
y.-ar 124a/5
y.-mış 167a/2

yi- *T ey* Bkz. ye-
y.-di 104a/3,119b/2
y.-diñ 132b/6
y.-dügi 119b/3
y.-mege 108b/2,142a/1

y.-medi 120b/4	y.+ün 108b/7
y.-medün 108b/4	
y.-mek 167a/4,168a/2,168b/7, 169a/8	yil <i>T ad</i> yel, rüzgar
y.-mekden 168b/7	y. 178a/1
y.-memişidi 164a/5	y.+den 137a/5
y.-mesi 166b/3	y.+dür 137a/4,137a/5
y.-mez 128a/4,176a/3	y.+i 137a/4,137a/5
y.-mezdi 180a/7	
y.-mezler 166a/2	yir <i>T ad</i> yer
y.-mezse 166b/2	y. +de 128b/8,152b/5, 181a/4
y.-miş 124b/8,167a/2	y.+den 147a/8
y.-se 107b/8,125b/1	y.+e 101b/9,128b/4,130a/6, 130a/7,149b/2
	y.+i 128b/5
yig <i>T ad</i> daha iyi, üstün	y.+inde 140a/3
y. durur 170b/6	y.+ine 131b/5,144b/6
y. id- 133a/8	
y. ol- 135a/10,164a/9	yede <i>T ey</i> beraberinde götürmek
y.+dür 155b/9,178a/7	y. 157b/2
yigit <i>T ad</i> güçlü ve yürekli kahraman	yirin- <i>T ey</i> yerinmek, üzülmek acımak
y. 173b/7	y.-ürem 118b/2
y.+e 123a/7	
yigrek <i>T ad</i> daha iyi, üstün, efdal	yirli <i>T ad</i> yerli
y. 137b/3	y.+ünün 183b/6
y. durur 122a/3	
y. ol- 125b/1	yoh <i>T ad</i> yok, olmama
y.+dür 108b/7,109a/9,138a/4, 166b/10,171b/2,173a/5,174b/3	y.+sa 153a/6
yimek <i>T ad</i> yemek	yohsul <i>T ad</i> Bkz. yoğsul
y.+i 108b/5	y. 133a/7
y.+i ço- 168b/3	
	yok <i>T ad</i> yokluk; yoktur
	y. 101b/3,159a/9,161a/8, 163a/3

y. durur 106a/1
y.+dur 103b/8,133a/1,134a/2,
146b/1,162a/2
y.+ıdı (yoğıdı) 131a/7,186a/9
y.+ına (yoğına) 118b/2
y.+sa 109b/6,161b/9

yoksul *T ad* fakir
y.+ına 147b/6

yol *T ad* yol
y. 118b/5,128b/7
y.+a 106b/1,118b/7,149a/2
y.+da 114b/9,115a/6,119a/5,
157a/1
y.+dan 150a/1
y+ı 151b/1,151b/6
y.+ın 107a/1,130a/8
y.+ından 159b/1
y.+umızı 131a/4

yoldaş *Ar ad* arkadaş, yoldaş
y. ol- 180b/8
y.+uñ 155b/1

yorga *T ad* rahvana yakın bir
at yürüyüşü, yürüyen at
y. 119a/5

yorgun *T ad* yorgun olma
y. 146a/8

yori- *T ey* yürümek
y.-ya 101b/6

yorıl- *T ey* yorulmak
y.-ursın 118b/5

yukaru *T ad* yukarı
y.+da 109b/10

yumruk *T ad* yumruk
y.+ıla (yumruğıla) 155a/1

yüce *T sf* ulu, büyük
y. 112b/10,162a/7,179b/5

yük *T ad* yük
y.+i 178a/6
y.+üm 118a/9

yümn *Ar ad* bereket, uğur
y.-i kadem 125b/9

yüri- *T ey* Bkz. yürü-
y. 145b/2
y.-dük 128b/7
y.-mez 120b/5
y.-ye 114b/8

yürü- *T ey* yürümek
y.-miş 183a/6
y.-r 160a/4,180a/1
y.-rimiş 113b/10
y.-rüz 106a/4
y.-yüp 169a/3

yüz *T ad* yüz, çehre
y. 106a/1,149a/9,152a/2
y.+i 119b/8,171b/8
y.+in 111b/2,112a/3,
122a/8,172b/2
y.+inde 128a/8
y.+inden 130a/1
y.+ine 105a/3,105a/4

y.+yile 174b/8
y.+leri 106b/6

yüz *T s sf* sayı, yüz
y. 125a/6,125a/8,130a/3,
172b/6,180/9

-Z,Ẓ,Z̤,Z̥-

zāhid *Ar sf* dünyayı terk eden,
takva sahibi, dindar (kimse)
z. 108a/7,108a/8,119a/8,
144b/4,145a/4,145a/5,145a/9,
146a/3,146a/5,146a/7
z.+lere 144b/3,145b/3,145b/7
z.+leri 144a/7
z.+lerüñ 145a/7

zāhir *Ar sf* görünen açık, belli olan
z. ol- 124a/7
z.+i 160a/2
z.+inde 103a/1
z.+leri 128a/9
z.+üm 110b/1

zaḥm *F ad* yara
z. 173a/7
z.+e 122a/2,122a/6
z.+ı 119a/6
z.+ın 115a/8

zahmet *Ar ad* sıkıntı, zahmet
z. 115a/8,123a/10,140b/3,
155a/8
z. gör- 107b/3
z.+ile 110b/8,118b/6
z.+lerle 123a/4

za'if *Ar sf* zayıf, güçsüz
z. 119a/9,170b/3,170b/4,
170b/9

zamān *Ar ad* zaman, vakit
z. 111a/2,111a/5,114b/3,
121b/3,131b/5,132a/8,132a/9,
133b/5,138b/1,152b/3

z.-ı mazīde 181b/1
z.+da 128a/7,128a/9
devr-i z.+da 180b/8
z.+dur 127b/5,168a/7
z.+ında 109a/1

zann *Ar ad* zan, sanma
z.+ı 108b/1

zār *F ad* ağlama, inleme
z. 144a/2
z.+ıla 115b/5,120a/9

zarāfet *Ar ad* zariflik, incelik
z.+ini 147b/9

zārılık kıl- *T b ey* ağlayıp
sızlamak
z. kı.-up 120a/1

zarīf *Ar sf* zarif, kibar
z.-i cihān 152a/3
z.+e 147a/6

zarūret *Ar ad* zorunluluk
z. 115b/8,159a/9
z.+de 182a/4

zebān *F ad* dil, lisan
z.+e 162a/9

zebūn *F sf* güçsüz, zayıf
z. 175b/9

zecr *Ar ad* engel olma, eziyet
z. eyle- 183a/2

zehr *F ad* zehir
z.-i helāhil 174a/3

zekāt *Ar ad* zekat, sadaka
z.+ını 105a/3,164b/8

zelel *Ar ad* eksiklik
z. 169a/2

zemāyim *Ar ad* köttü ve
beğenilmeyen durumlar
z.+i ahlāk[-ı] cema'îl[-i] 126a/2

zemīn *F ad* taban döşeme; yer
z. 177b/3

zenān *F ad* kadınlar
z.+e 147b/7

zencīr *F ad* zincir
z.+idür 143a/5

zer' *Ar ad* hububat, ekin
ticārāt u z.

zer *F sf* altın
z. 123b/6,178a/3

zevī *Ar ad* sahip
z. 'l-kurbā 157b/3

zevī'l-kurbā *Ar ad* yakın akraba
z. 157b/3

zevk *Ar ad* zevk
z. 130b/6

zeyneb *özel ad* Hz. Muhammed'
in büyük kızı
z. 111b/1

zibā *F sf* güzel
nā.-z. 159a/6

zikār *Ar ad* erkekler
z. 121a/5

zik(i)r *Ar ad* anma, zikir
z. 170a/5

zimestān *Ar ad* kış
z. 135a/2

zindān *F ad* içine tutuklarının
konulduğu kapalı yer
z.-ı yıl 137a/4

zinde *F sf* diri, canlı
z. 161b/3,169b/9

zīnet *Ar ad* süs, zinet
z. 142a/4

zinhār *F ün* sakın, aman
z. 138b/7

z̄ir *F ad* 1. alt, aşığı

z.+e 142b/8

2. üzerinde süs nakış bulunan

bir şeyin asıl rengi

z.+e 142a/5

z̄irā *F b ed* çünkü, zira

z. 101a/2,110a/1,114b/2,

120b/7,152a/1,162b/3,170b/8,

178b/9

zişt *F sf* çirkin

z. 159a/1,159b/6

z. ol- 159a/6

huy-ı z. 178a/1

ziyāde *Ar zf* çok, fazla

z. 140b/6

z. eyle- 14b/5

z. it- 143b/8

z. ol- 119b/1,134b/6,144b/3

ziyān *F ad* çıkar kaybı, zarar

z. eyle- 172a/7

z. it- 172a/1

ziyāret *Ar ad* bir kimseyi veya bir

yeri görmeye gitmek

z. kı1- 134b/6

z.+e gel- 140b/1

zu¹-celāl *Ar ad* celal sahibi

z. id- 129a/5

zulüm *Ar ad* eziyet, haksızlık

z. 103a/9

zübān *Ar ad* lisan dil

z.-ı ta^c arruz 123b/4

zühd *Ar ad* dindarlık

z.+ile 119a/7,124b/3

z.+ine 126a/4

zühhād *Ar ad* zahit

z. 108a/9

zülāl *Ar ad* tatlı su

ab-ı z. 102a/6

zül^f *F ad* saç

z. 142b/1

z.+i 142a/4

zümer *Ar ad* zümreler, gruplar

z. 129b/9

zürefā *Ar ad* boynu uzun, ön
ayakları yüksek hayvan

z. 169a/2

SONUÇ

Çalışmamızda Sâdî'nin *Gülistan* adlı eserinin 15. yüzyıl müelliflerinden Mahmud Bin Kadi-i Manyas tarafından yarım bırakılmış terümesinin çeviriyazı alfabesi ile aktarımı yapılmıştır. Bu aktarma, dil incelemesi, dilbilgisel dizin sonucunda Farsça'nın secili nesrinin içeriği hakkında bilgiler edinilmiştir. Bu nesirde düzyazıda uyak örnekleri görülmektedir. Eserde manzum bölümler manzum, mensur bölümler mensur olarak tercüme edilmiştir. Arapça ve Farsça beyitler eserde yer almıştır.

Eserin aktarım bölümünde Mahmud Bin Kadi-i Manyas'ın ara ara metnin orijinal halinden uzaklaşarak konuyla ilgili hikaye, atasözü ve fıkra eklemiştir. Bu durum esere didaktik bir özellik kazandırmıştır.

Metinde kelimelerin yazımıyla ilgili ek bilgi olarak dipnot eklenmiştir. Ayrıca metinde yer alan dua ve hadisler, metnin sonunda "Metinle İlgili Notlar" bölümünde yazılmıştır.

Metinde toplam 12.400 civarı kelime vardır. Çoğunluk olarak Arapça kelimelerin olduğu metinde bunu Farsça ve Türkçe kelimeler takip etmektedir. Bir tane de Yunanca kelimeye rastlanmıştır. Kelimelerin ve eklerin yazımında farklılıklara rastlanılmıştır.

Metinde mütercim Mahmud Bin Kadi-i Manyas'ın yazım tutarsızlıklarına "kendi/kendü", "diye/diyü", "uyku/uyhu", "ben/men", "yohsa/yoksa" gibi örnekleri verebiliriz.

Gülistan eseri ses ve şekil bilgisi bakımından genel olarak Eski Anadolu Türkçesi döneminin özelliklerini göstermektedir. Aynı zamanda eser, söz varlığı ile de dikkat çekmektedir. *Gülistan* Fars edebiyatının ürünü olduğu için çok sayıda Farsça ve Arapça kelimeler mevcuttur. Bu durum eserde; atasözleri, deyimler ve Türkçe'nin söz varlığından ne kadar yararlanılsa da Arapça ve Farsça'nın daha ağır bastığını göstermektedir.

**“MAHMUD BİN KADİ-İ MANYAS’IN GÜLİSTAN TERCÜMESİ”
ORİJİNAL METİN**

کلی و جزوی حاصل قلدی چون سحر اولدی پادشاه
طیروکلدی دختر استدی بولدی لکه اتدی کاشدن
بی خبر ای دی حکایت ای دی وز در شاهک کار باشنه
مجردی ابورکن اویندی و سحرشیدی آیلدی غضب
کان جوشه کلدی کوز زنی اویندی خون عقیقه
دنددی بی بیوردی سیاهی اولد و دختر کتر در اقلین
بغداد کسرای باروسدن اشعار قیاسی استدی و سوز آردن
برنک محض کشتی طیروکلدی شفاعت یوزن بیله اوزدی
شاه آیا غنچه باش قودی ایندی شاهایا هک نه سوچی
واردر که شاهک بویکه انعام دولتته طوشر اولدی

شاه ایندی دنگه بن بلزکن وز برین انجی اولدی
بیجه صبر قلس اولیگه بییمان اوله زین پشیمان اولیق
یزوز یا خود بلزکن وز در دسه آکل خود دخی ارتقا نشنه
وز زدم دوی وز بر ایندی شاهایا استدی اول بیت کز
قائل

تشنه سوخته در چشمه روشن جور سید
تومه بنهار که از پیل دمان اندیشه
طهر کرسنه در غنای مغالی برشوان عقل باور زکده کز رمضان اندیشه
چون آن بیلای نهش بر آفاق سویه آن همه کز اول بیل دماندک
آن بیلدر بر اوز اود بول چون خوش اوست عقلانی اوزی کلایق رمضان اوشنه

پادشاهه بیرون لطیف کلدی ایندی حالیا سیاهی سکا
باغشله اما کنیز کی بجه ایله اولد و روز و دوی
وز بر ایندی شاهایا بونک دخی سوچین بغشله یوزین کان
ایله و هم اول آنک از نوع دودر کور اول بیون اسکا
لا بقدر
یامزد دولتعه بلنه انی برامزید یوریه کوند
موصافیشه بیلشور آب زلال لغه الله که اوله بر سوز اغریک
وز بر ایندی شاهایا ایندی سن اندک کند و اوله بوس رو
دکلر که فولدن و خلد بیدن چقاسین وهم ناهو بیون کان
اره سن و اول خلد بو شیدن کور سوز لار من بکری اولد که

انعام کور اید و کز قوما سن یوز میان سن خیزد ز اول آله
لا بقدر
دست سلطان دکلمایند چون سیر کین در و افتاد ترنج
تشنه راه خواهد آب زلال کون بکد شنه سحر دمان سنج
کینه سلطان الی غمان دویسر چون دشامطراغه بولاشنه
موسوزک کوی استراب لال بزوغ آلدی ولی دهان سنج
ایا قلمتوس اوغلی اسکندری روسیه موصوفشدر که بود یا معین
مشرق نه حدیله ونه سحر له ونه خاسیله سحر خلدک
سندن اولدن کلن بجه بیلر و سلطان کلدی مال دکیچ
ولشکری دخی جوغدی بوز سوله فتح اقد ز سندن

از توغه بو وچه ميسر اولمدي استندار ايشر والله
عنا يتيله بومملك دوند وغه سب اولدره رحيت
لجتمه وهر باد شاهل ادين دايه خيرله ياد قلتمه
هرگز يرامز لعله اكمدم

بزرگش خوانند واهل بعد که نام بزرگان برش برند
اولر اولور من ز اکتا که اولر ادين اولر يرامز اکتا

در اهدامه درویشانه

42 اولر دن برکش بر درویشن ارسابه صوريشن کور فلان
عابد کشي حقه سن ندره سن کور خلايق انک حقه لعنه
چق سون سونلر درویشن ايتدي والله هرکش کند و نقشن

کور ز هله بن انوک طاهرنگ عيب کور منمرد دي
والمشند غي عيب خود بلزمرد دي بوزاي اقد دي
هرکه راجامه هارسايتي هارسادان نيک مردان کار
ورنه داني که درنهاوش چيست محاسب ادرن خانچه کار

هرکيون سوفايه اولسه لمن اويدنک سيرا اکتا و ايلک اديک
زير لئه واراجند بلزم سن نه اشني وارخورد اولچره محاسبک

43 خواجه سعدي آينه مملک بزدرويشن کوردم باشيني

کعبه اشکنده قوشن ايله راغفور مارحيم سن علم و حکيم سن
بو ظلوم و جصو لک جملنه قلا که براوخ طبعک ايشندن

کعبه

نه کلسر و بوز باغي

عذر تقصير بخندمت آوردم که ندارم بطاعت استظهار
عاشيان از کناه توبه کند عابدان از عبادت استغفار
عذر نقصان قبوله کوردم طاعت نوکه کيم ادر انهار
عاصي توبه ادر کنان دهند عابد ادر عبادت استغفار
الهي عابد ادر عبادت توبه و جزا استرلر و بارز کانلر
بضاعته بها و سودي کران استرلر من عاشق قبوله
ايند کوردم زنده طاعت و ارسکا لايق طاعت ادرم
و محبتوک کوييه در و بزيه کدم سر مايم بقدر کيم
بجارت ادر واضعي مانت امله

بدر کعبه سائل ديدم که کجاست دي کيسق خویش
من بگویم طاعت بيذير قلم عفو در کتنام کش
کعبه باشيد کوردم اول درویشن اعلیو سايه بياي حق بن
دوردم توبه ي قبول ايله قلم عفو جک کتنام سن

44 خواجه سعدي آينه عبدالقادر کيلدي کوردم کعبه

خرمنده يوزن حصبا از رينه اورت ايدر ايمي مستحق عقوبتم
کتنام بعشله يا خورنده يا اورسک بوقاي دن ياده قلعلر
يارين محشر کونده خلک بقه سر سار ايله

روي بزنگاه عجز مي گویم هر چه که که بيادي آيد

ای که مرکز فراموش نکیم بخت از بند یادی آید
بجز طبع لغت و درم نوزاد و لب هر سخن عشق اوین اولم باد
قوم ز سینه بن بدمان ای حق عجب او در پی بن بیک مباد
مگر بر روز ویشک او نه اغری کوشش چه کویست و جو
انقش آلوب کجیک سنه بولماش در ویش مسکین
کوشش که او غری بحر و کدر کند و از توبت دشنه کیم
آنوک اولکند بر قش تا که الا لکن بحر و لقیما
تا که میتر شود این مقام که بادوستانت خلافتت و جنگ
شوم که مردان راه خدا دل دشمنان را نگر دغ تنک

بسته اوله میتر سا بوقام که دوستد و که ایشک خندان نور جنک
ایشدم که مردان راه خدا کزک دشمنک کویکن اقبایه تنک
مردن اهل سفا کرد کیشک بوزنه چه ادرسه قفا سندن دخی
ایله ادر بود کل که آردنجه غیبین سولیه بوزنه
بجیک اولمکه ان کرد که غایبین دخی حاضر کون هر دوی
آغزلیه و عراسته ملک برعه بنکر قابل آید
در برابر جو کوسفند سلیم در قما جو کورک مردم خوار
بزقون در برینه کسه بولش الا توردن ادره تیار و نجه
و هم عاقل اولد ز کور آنوک قاتنک بزکشی بز دخی کیشک
عینین سولیه خصوصاً ولی نعمت اولک کیشیه دوست

اولیا و کاران و دریا کز آنوک عینی دخی الدن بر ابرق
کشی قاتنک سولیه عیب و ز خود ادر اولم مثل سایر دز
هر روز من بر جوب وارد ز
هر که عیب دکان پیش تو آورده می گم عیب تو پیش دکان خواهد بود
بگله ایلم بر کوی عینی عیان وار و در ابرق و در عیبی کسان
46 خواجه سعدی آید بز قاج کیشد اتفاق ایشد که سیاحت
تلا در دعا لور کز و شریک زنج و راحت اولد بندن دخی
دلدمکه انلک موافقت قلوب موافقت ایلم و لیکر قول
ایلم کوی ایشدم که اخلاق بز زکان نیک بینانده بینانده

بویقد ز که در ویشد زدن بوزن جو در و فایده در ریغ
ادر سیدی نفسده شولقد قوت بولور که خدمت
مردان اجنه شطر وصحت باران از زنده حاضر و غیر حاضر
اوله باری آت اولنجه بوز و ز تنکر قابل آید
ان لور کن راکب المواشی استی لور حامد المواشی
کرمسه که بنم مواشی اولجه کوزوب کده مواشی
بس اولد زدن بری آید بوسوز دلتنک اولم غل که
شیدل زمانده ایشد بین مایلر سور سندن اوغز دجو اولد
اولدی و دلم حرا سید ز ویشد سلکته کور سون حماله
سنی بار لغو قبول قلیا لور و فنون کمان چلسون سنی

بِوَايَاتِ اَقْدَمِ بُولَه كَرْدَم كُنْتُمْ

سورت مال عارفان واقعت این قدر پس که روی در تعلقست
در سل کوش هر چه خواهی بوش تاج بر سر نه و علم بر دوش
ترک دنیا که شهرت و عوس پارسای ترک جامه و بس
در کز آنکه مرد بساید بود بر بخت سلوح چنگ چه سود
سورت حال عارفان دلق دوز بوی بر یوز لرزه هم خلق دوز
عمل آینه لکسه کی بی باخ علم او را و زوله باشکه تاج
دنی ترک هوس و روشموت موفق ترک طون و کحل
ار که در کجا که کندی نه احتیجک التی مخفته دی
اول کن اختتام کن بر حصار آینه و آرب نده قمار که

بوتک آرا لریدن بر دزدی توفیق رفیقک اریقی آری
طهارت آنگه کنده کن دیوب حصار یوزین دوغش جلع عادت
آنگه کنش اول آویسندن چنوب بر از صفته کوش
پار ساین که جامه در بر کرد جامه کعبه بچو خد کرد
کور و فی طون قلغه الذي کعبه طون حسن چل ولدی
بچه که باقی در ویشلرک نظریدن اراق کندی بزبوز چه
و آرب کند آتوب بز فاج درج اغور لیدی تا سباح اولدی
حکایت بلندی هنر سنی اغور کن جمع اولب آید قاتسه
کلدی بز فاج آدم آتوب کلب بونی گناه در ویشلدی
دند لیمو من کعبه التدر و نندانه قویدلر سوال تا رخدا

برو بلند و نور بشدک هجتنی ترک اوب طریغرت انبار
اندکمه السلامه فی الوحده و مشله در بر کشنک اوچندن
چند کشتی تحت کور رسله و ز قوری قانتک باشدی کس
بزیلر اوچندن چجه بلرل حرابه کدر

چون از قومی یکسبی دانش کرد

ندیدستی که روی عطف حوار بیاید همه کاوان ده تا
چون قومک بری بلن لسانید ندا بویه تاله در کله باور
کلف پسه بر اکوز کور مدلی که شی کوبین آرز قلن الفون
بون ددم و چی سهاس و مت فکوب آید محمد الله که
الجه سورتند یا لکر قلدم بوجک آینه ولی جو و استغفار قلده

و ولیم فصله الزندم غیر بر امزله اوچندن ایلور در چی
رجه بتله اولوش بلکه روز کار عامه بودر
یکتا نازشید در مجلسی برجه دل مو شندان بی
اکریر که بر کند از کلاب سکل دروی کسده و مقلد
باز دمله مجلسند بولدی چجه بلکلر کول بقله چو
کله بله کراولسه بر که طلو چون این دسه مر در ا لورای الو

بز زاهد مگر بر کجه بز با و شاه اوند قونقلعه و آرمش
چو طعام کور مشد زاهد کول دله و کیدن آسک پیش
شوبله عادت زهاد در رجون نماز و رستلر اولله عادتند

اگر حق نماز طلبی تا له صلاحی طلبی آنوقت حقت زبانه اوله
سکن کند و او را سینه عجب کور و عیله مشغول اولد مسکن
بر او غلبه و ارضش صاحب و است خوش کیاست سوزش کهر
ای بابا سلطان دعوتی که چون بدت شدی استرسین
آیدی آنوقت نظر بدی بلی حق بیک کلمه دوی عیله دوی
افغان آیدی سزا آنوقت نظر بدی بیا نماز جو فلق جمع کلمه
نماز دخی کینه فضا فلق بیک کلمه بیک کلمه کب و بوی اقدی
ای هنر عاقلان بر کف دست عیله بر کف زین بغل
تاج خواهی خرید ای مغرور روز در ماندگی مسیم دخل
ای هنر کسب آینه دنان عیله قولتو عکس کن لر سن

48 نوحیه سعیدی آید برین اوغلان لغم زمانه غایت صغیر
عباده مشغولیدر کله و صباحه دکن او یازدهم بر یکله
آتا مخدمتک انور زده ابقو بوری بوکن لهر بویاند
اجور رب و اسرار اعجاز کلام قدر مدین نظر او بن کجور رب
افور دمه صحیفه عز نیکارمند دتوب و بر قاج کیشتر
ایور دوی کتا زنده سوب بیامه بن آیدم عیله دور که
اوشوندر جمع باش قلدر مرز لوشویه اوور لوصانکه
اولشدر زر دندی با یام آیدی بوحد دن بوئیله
دکلمن سندی سوب او بو مع کلمه کدر دوی بوی اقدی

ندیدم عقل جز نبویش را که دارد پندار در پیش
گرازشم خدا بیستی عشق دین صبح کس حاجت ترا از خوش
نه کورسون کند لکدن از که دشمن خود عوی بددی اولدی
کون چون خود عیله خود خمشدر گام زنده کب کسه جانین
بومعلوم اولدی که بزوزده کورسد کورینه این دیند عیله
حسد بینه دخی و عاقل کیشدن طعن انبیا لکه اولد طعن
کله کند و به ارضور و کیش بزوز سوب کلمه کدر و به خنر
کورنه خصوصاً استی حضورین و دخی جو اختیار کبر اعتبار
اولن کیشیه کز کورده کلامر بومقامه و دخی عجب کجایند
و امثال لره و کیشدره سکر بقاره دینه آیدشدر

49 زیر ابعیح حکایتک و امثالده بوانتبارت کستور سوز
سوز غایت او زانور و کتاب بویک انور العاقل
یکینه الاشاره
مگر بزا لوشی محفل اینه جوق مدح و در لیم ستایش
قلشدر آنوقت اوصاف حیدک سن سوب لک مبالغه
ایمشدر اولدی باش قلدر رب انصاف او رب ایتمش
بمن مقدار نقد را اولد و عن بلورین سیزک تخمیندن
اکنده معرور اولمزن سعادت آنوقت کور عین بله
تخم تخم علیان خوب منتظرست و از زشت باطن خجالت قناده پیش
طاور رایش کار کیمت خلق عیله گشتا و عیله از ای ریش نبویش

خوش نظر اولد خلق کوزنه نما هر م ولی
باشوم اور انا غه اجم ز شش لغینی سلی
طاور مدح اور کوزین خلق نقی
لیکن اول ایغریک وین اور جیل

50 مکرطها، لساندن برکتی ماری دی دبار عربده مقامات
مد کوز و گرامات مشهور بزکون و مشک جامع
کلدی کوز کسارنه و اردی ابدت المغه ناکاه ایانی
قایدی خوش اچنه دشدی چو حید و رحمتله کینه
چقدی کلدی نماز قلدی انور دی صکن مریدانند

برسی کلدی آیددی باشخ بر شکر اولدی شیخ آیددی
مدر اول کتی آیددی و الله عجب حالدر که بوچه زمان
مغرب د کوز کوزین سن کوزک کوزک ایاموک اولدی
شندی نه حالدر که بوسه من سواجند عرق الوار و کت
شیخ بزمان فکر آیددی باش قلدی وی آیددی ایشمدکی
خواجه عالم مصطفی علیه السلام بوردغنی کیم
لی مع الله وقت لا یسغه ملک مغرب ولا یس مزل
بیم الله بیده بروقم وارد که بیم آراکه نه جبرائیل
ونه میکائیل و نه ایشل فیل و نه موسی و نه عیسی
ونه باقی مغرب کر کوز اول آرایه و دنی بروقنه

بوردی خفصه و زریب بده محاوره ادر کن کوشاهد
الارین الجبل والاسرار که بوزین کسرتور کاه کوز کوز
کسرت اور نه بقار وجود بلین بقار جان قهار لا بد کوز
قهار
دیله می نمای و بره بر می کنی باران خویش و آتش هایتی کنی
بوزین کسرت و فی رهبر اور نه باران کسرت اومین تیر اور نه
کشی سود کن کاه مشاهده ادر بده حجاب کیم و کم و که
محبوب اور قات اند قات حجاب ادر نه قنور
عاشقنه معشوق آرسنه جن در لوجال اور
که لطف و که نقدر

اشاهد من اموی بغیر وسیله فلیتقی شان الملک طریقا
تو حج نارام نطق برشمه کراک تلانی محرقا و غیرینا
وسیله سوز که اور سود که بوزین کوزور
اور که حال انشور اندک لی طریق اور
که اود یا قرو که اودی سونیده رصوبیله
کوزور سن اوش بیزه کاه و که غرق اور
که سسکه صدمه و که بیگانه که وصال و که خیال اما عاقل فر
بلور که بر خطه کند و دن اراق و اید و کلد و لیکن که
حجاب اولشد و در کشی مغرور اور حجاب کوز در
اگر سن عاقلست حجاب به قلعل جان اشی که اولدر که بود

اَلَسِنْدَن دَنِي خَجَج

بکلی پسندانان کم کرده قزیند کدای روشن که برین مرد
ز معشر بوی پیران شنیدی چرا در جاه که عاشق مند سیدی
بگفت احوال ما برق جهانت دی بپا او دیگر در نهانت
کمی بر طارم اعلی نشینم کج در پشت پای خود میشوم
اگر در ویش بر حال بیامدی سر دست از و عالم برقتانیدی
سوز بری آله که بر تری قزیند کدای روشن که برین مرد
قزین معزین کو کلک تقوسن بقور کز سر اول کفایت
دی حال سوز و جفایت کج پیدا و که بره بر نهانند
کج اول بوجید گو که او روز که انج ایتم استن کز روز

اگر زوشن بر جاده بکجا دی بواکی عالمی آمدن مجادی

51 نحوچه سعیدی آید بر کون بعلیک جامع اجنه بر قاج
مرد دل کشد که نفس شو آینه بهم کب افسرد اولمشدی
کلم اجنه و عطر و بخت قدرد و بیکر اکلدر کفر هیچ
سوزیدن کجوب مغنیه و ز مدله و هیچ اثر قدردی بخت
اودی اندرت کو طنه شعله صمدی بنس کجوب در بیع
در مر کجمله کورانه آینه دار التشم و اصم کز شهر نه
بیط سزای کورسم و لیکن معنی جوسی آجلند و سلسله
سخن در از املشدی اشیا اینک مغنیه که

وَخَن اَقْرَب اِلَيْهِ مِنْ جَبَلِ الْفَوَيْدِ وَنَشْدُ مَجْلِسِ كَرَمِ

اولدی و گوگل لوح مجلی دشدی لا بد سوزی از ادب
بویبت این کلامه اودم

دوست نه یک تازمن برمن و این جبرگمن از بی دور
چکم که تلا توان گفت که او در کنار من ومن مجبور
دوست بدن تکایفین المشر نه عجب که اولم بن دور
ندیم بوجایب احوالی اول کنار من الا این مجبور
بوسر و ک شرا بدن بن مست اولم و فضاله فتح المندن
دشمله بقیندی بر شیدا صاحب دل مسجد قیوسندن
کجه یورو و مشر مجلسک آخرد و بر اول ابدا که اثر قدردی

ایله نغمه اوزدی که باقی اوتوران آمدلدر حرموش

ادوب جوشه کلدی بن اینی کوب آینه سعادت الله
اول اراقدر کج خبر دار دور حاضر دور و اول بیکر
بی بقره در ز اراقدر دور اول بی خبر که سوشدر
اول خبر دار که کفر اوب بویبت اقدم حتم قلدرد

ضم سخن چون نکند مستع قوت طبع از شکم بجوی
فحمت میدان ارادت بیار تا بهز مرد سخن کوی کوی
اطفا جوبلک اشیدن سوزی صم آید عشقه آیدن بین
فحمت میدان ارادت کتور تا سوزاری معنیه جوجان اوزن

52 خواجه سعدي آيدن بركن ملكيه كيدركن بزوقت
غايب بوكلدم بر ادمر اومعه مجا نو قلدي زير لجن
زمان ايقوسر واج قلشدم لا بد باشم بطاش از رنده
قودم اوموق دكدم شتر يانده ايتدمه بني اوشنده مه
قوكت ددمه بويت اقدم

هي مسكين پياد چندهد كه از تحمل ستوده شد سختي
تا شو جسم فربه لاش لاغرموده باشد از سختي
مسكين ايق بيانه چجه بوريه سخت منبريله كور اولدي
چن منبرله بو بولده آر و قلا آر و قلا ورن خون چيله اولدي

اول شتر يان ايتدي اي قرياشم گور كيد كومر اولكولده
خرمدر زوار دكده حراميد در اكر قلوب كدر سكت
جان مريض گور خر موقر قاور سن والاخر اميلد البند
اول سنين

خوش است ز معيلان راه با خفت شب بيل زني تركه يان بايو كفت
بو يلدن خوشه اوموق ميلان الشن دليله كودر باش قلا و جان شنه

53 خواجه سعدي آيدن بركن دكيز گسار بند كدر كن بودر و نيش
پار ساي كوز دم قيلان زخيم نيش قني رحمت وار جوق
دزمان ايتدمه انا صحيفه بولشمن ايتدمه نه عجب خاله

كرفار اولشمن ددمه ايتدي الحمد لله والشكر له كه
خو تعالي بني مصيبه كرفار ايتدي معصيت دكل

كه آزار كشتن و عدان با عزيز مانكوي كه در آن دم نم جام باشد
كويم از بن مسكين بگنم ادرند كه وي اقرار شعان ز غم نم باشد
گر بن اولدمه زاريله اول يار زرين دستونم بيم اولدمه بو يانده
مكرايمه نه گناه اولدي بو مسكين قولدن

بگه ديهه كور اوجان عسني نه اولدمه

مگر ز در و نيش غايب مغلس اولشدي بركن خجودرت

حال اكن غايب دشدي واردي بركند و بار نيك او دن
كلين اغور لدي حاكم اوقت اشدب بيور دي كور
اين كسار صاحب كلر شفاعت قلدي حاكم ايتدي
سنتك شفاعتكله بن حد شرمي قومازم و يد ديددي
اول دن در و نيش ايتدي اي خداوند سن راست بيورز سن
الوكمت واجب در انا وقف ما لادن كشي فسنه انه
قطع يد لا نيم اولمز در لر والوزر ميشد در له الفقير
لا علك شيشا در و نيشك نسي و ارسه محتاج دلش
وقف در رجون حاكم بوي ايتدي اين كسي قودي
بو كور در و نيشه قاي قوب ملامت اقله بشكدي

درویش اولسین اغورلق اولسین حوصاينك كپ
يارك اولدن دندې درویش ايتدي اي خداوند
اشتمدلي كورمشدورخانه دوستان بروب ودر
دشمنان مگوب دوست اوئي ايماقل دشمن چويسته
واريجه

چون فرماني مستخرآن بعد اندامه

دشمنان بوست برکن دوستان بوستين

گردشاسن چرخ خالدين عابن اولمه جند قبل

دشمنوك بوستين چقر دوستوكه ايله بوستين

55 مگر برکن بزباد شاه بزوز ويشه صوردي كره باقه
لمروين ايت همعنا كمين درویش ايتدي
والله سن بادشاه سن بن درویش ملرسي بن شول
وقت اكر كيم الله انودم دخي بويت اقمش
ايله اقدردخي برقبويه كمرلر

56 مگر بر صالح كشي دوشنده كورر كورر بصلدك بادشا
اجماعه كرمش حور و ولد امله بختده اول ديارك
اعتقاد ايتدكاري درویش دخي كورر جهنده دوشنده
كبه سوزر كره بونه خالدر بوبادشاه اوچماعه كره

اول باريا صوفي جهنه كه ديوفكر ابردك آنوك
درجاته و بونك دركاته سب نولد درجواب
وزر كره اول بادشاه ارادت درویشاسله
درويشلري سوب دايتم زيارنه كلك لكه
اجماعه كردي و بو شيخ دايتم بلكر قاتنه و در تب
وزيارت ايتك لكه تقرب بلغه جهنه كردي

دقت بجا كار آيد وسعي و مرقع خود از علهاي تكومده بر يادار

ساجت بگلا و بركي داشت نيست دروش صفت باشه كلا و طبري دار
نه ايشه بر دلق و باسوخ و مرقع دورشك كن الميار ايله عمل

درويش اولماز ناه كلاه كيملا اومر
نقوگه اولكر نوگه كلاه و طبري كي

57 خوجه سعدي ايدن بويي اده كشي كار وان حجاز له
كوتدن بزمله جقدري بله كشدري يا نوصال الوصالو
و وور باجي اقدري

نه باسقر بر سوارم نه شتود درويز بارم

نخدا و سندا رعيت نه غلام شهسور بارم

نمزن خود و پيشا و معدوم نه ندارم نفسم نه آسود و همي من كز اومر

نه فقيرنه ايله ميشونه دوق بو كره ايا صخر

شهر و نه رعیت که غلام مشغریار
نه واریه ساور و نه بوغینه پرنور
وزوز و نفس الور و حجه خوش عمر ترا
بیکشی و اردی دویه بنفش و سوزی اشدوب ایتدی
ای درونیش دون کت فر بو بول او را قدر نور بوزش
و حسته اول سن اول پیاده مقید اولمادی که عشق
سند نه سوار اولمشدی سوزدی بوله کزدی
چون خله محموده ارشدک اتفاق حکمرانی
اول دویه بنوب کدن ارخته اولدی جق دزدله
اولدی و اول پیاده باشی اوچنه کلدی ایتدی

بن قات رحمتدن اولدور سن بدختلفله اولدک
ددی بویت ایتدی
ای اسب بزرگه بماند کخر لک جان بسزل بود
سکه در فال سدر ستارا دن کورم زخم خواروه نمود
ای حجه بوز غدا ت که بولد قلور خرنک ایلرود منزل اور
ای حجه سدرست کیشل اور اولکه جو زخم وارد خوش اور
58 مگر بعا بدگشی واردی زهد که مشهور اول شهر نش
امیر بیکه دعوت قلبش کو حجت قلا زاهد بوینی
اشد جک نبی بغایت معین کور سونلر عبادت

و ریاسته نیه دیش دستر اتفاق اولدی زیاده اولسون
دوبیر دارویدی قضای آسمانی اول دارو اغلو عیش
همان بدوکی ساعت اولمش و بکارف بویت ایش
آنی کورجک
آنکون ستر دیوش همیز بوت بوست مجوسیا
پارسیان روی دملوق بک برقلدی کند نمان
اولکه خون دماغ اولد معند قاب قاب اشته اولد مجوسیان
سوفیکه دونه یزی مخلوقه قبله ارقی قلور او نماز
59 مگر یونان بلکنه بکار وانی حراملر اور مشد

و دلیم عسدری المشر و باز کانه لرجی اغلیوب رالیق
قلوب الله یلور ادر رسول دخی شفیع کتوزدلو و لیسکن
حراملر اتفاق انفات ایلدی
چو پیروز شد و زمین روان چشم دان از کرب کار وان
جو نعمت بلوب اوله اوغری روان نیم اغلویه اکا کاروان
اتفاق لقمان حکیم اول کار و ایله بله کدرمش باز کانه لرج
برسی لقمانه یلور ادر بیکه نریج کلمه حکمت و مو عظمت
سویله بو حراملر انشاء الله ایشو مالک بک بعضی
باری کور و رر که حقیقته مرقمادی اکن فی حساب
مالک کتدی لقمان ایتدی حکمت سوزن در نبع

دردی که بکن سولیم ستم قائل آید

آهین را که موربانده خورد نتوان بود از و بسقتل زنت
باسه دلچسود گفتن و عظم زور و بیخ آهین در سگ
اول دور که موربانیدی سقتل او رسک که در زانند
گوئل قارایه نه اسی و عظم و مک که در منج یور و در رسک
آلوان و عظم و نسیحت نه فایده قلا اوت سز کن صیحت
بود که شیدن کر و که الکنه نعت کر ز بر اکیم
کور نوزدن کور غزنجق و ستر کند و الکنه که قهر کن
صدق اوج اولک سز زاره لکن مسکن کوع و رتف
سزیدن زوریه المیار ستم قائل آید

بروز کار سلامت شکسته کان در باب

کنه خاطر مسکن بلا بکر داند
جوسائل از تو بزاری طلب کند چه بزی
بد و اگر نه ستم کر بزور بست اند

بروز کار سلامت کورت شکستری

کوکلسون باب و رسته نیک ذک اولک
جوزا رله و کیه سائله و رانجه و بول
واکرتنه زوریه الکنه حرامی اللو

60 خوجه سعیدی آید بخبر بکه شیخ اجل ابن موری

تسعت قلدی جماع ترک ایله دیو و عزت و خلوت
انتخار ایله و دی انا عفتوان شباب غالب هو او
هوین طالب للاحی نالچار بزجاج زمان انک رای
خله فحیه عدل ایله قند سماع و ارسه و زردم
لذت نفس حاصل قلدوم انا کاه کاه صحت بیحت
شیخ اکار دم کین کینه نفس هو اس غالب اولک
بویب آوردم

تأسی از باطنش درفشادوست با عتبه کوی خورد معذور وار
کافیا ارسه بیده الله و ارفی حجه
مسکری معذور و درین محبت روح اجه

تاله نیکه بر حجه ارشد مر بر مطرب کورم کر به
منطق هر زخه که اوز صائنه بر سر بزنجیره جان
طهری اجر آواز ناسزا و ارکشی جانسدن بیدر در
اشد نکر که قلاغه بار مغن و تر که دواغن اصد
کوی رک بان می کلد زنده نازش انوشتر از آواز مکه بد اواز
جان طهر لارن کسر من زخه ناسازی انک
نوحه آواز بدن بر اول نخس آوازی انک
باری بوذن کورن کشتک ملاکت کترو هرگز
رکتلق کور من تاله جان انطرا به دشمن بو نخس
آواز نوقت خاموش اولک دیو خود خوش راحت

اولغه طورز تنگه قائل آید

بنید کسی در ساعت خوشی مگر وقت رفتن کدم در کشتی

ساعت انوک که در خوشی کداسن به اول این خاموشی

کورد مجلس اهل طالعوب کتک استر که قاپو کورد

و هر قلاغه بهیق دور فی الحمله مجلس قومی حیران

قلدر قلوب دخی کد رمز کلا بد بندنی بویست اید

چون در آواز آمدن بریط سرای کخدا را کتم از بصر خدا

زیتم در کوش کن تاشنوم یادوم بکشی تاپیرون روی

کلدی چون آواز اول بریط سرای

دیدم اول آواسته حتی خدای

زیوم دتک قلاغه است مایسم آج قوی با مقام کیدیم

بورسه جوق دور کوز کجیدی ولی انجام کار

بانکی موافقت قلوب بد جلد مسه جلد جوق مجاهد

قلوب رحمت لکه اول کج صباحه ارشد دتک

تاکه بزنی معرفت مؤذن بانک اوردی

مؤذن بانک در حکام برداشت غی داند که چند از شب گذشت

در آری شباز زگان من بیس که یکدم خواب در چشم نکشت

مؤذن بانک در حکام اوردی که کجا دن قنادر کجیدی بلذ

یکه اوز نایغن کر بولکه سور که بزده کورد و حج اوتخو کلذ

چون مسیح اولدی اول رحمت خلاصه حکم نیکت

باشم دن دستا دعه و بیلدن مگر دینارنی مغیر او کیده

قودم و جوق مش و سباش قلدم چون اول یار نکر

بویلاف عادت کورد لر بنی حفت علقله حل قلوب

ایله دوز ددر و زبان تعرض بکه از اندر و ملات

قلدر که بوسن قلدر و غت حرکت عاقلا نه دکله که

خرقه مشاخ و ذر کور بوطرب بلیده وین سن

بویخو و جبع عربند کفیند بر بول کومش دکله

یا کورد دقیند بول اول اوز مش دکله ر تنگه قائل آید

مطرب دور از ان نجسته سرای کس دویارش ندیده در یک جای

راست چون بانکش از دهن بیفات خانق راموی بریدل بیفات

منج ایوان زی مول او برسد مغر ما بر دلق خود بدرید

بویوش اوردن او مطرب و بسون اوراق

نر بیری قلمز ایله کون او طراق

چونیکه غریبی الجوب آید اری طور ز ایندیک سجدی اری

قوش و اوردن ایشسه آری ارل بیسوم از بوغزین بیزتر

بن ایندعه مصحلت اولدر که زبان تعرض اوز قیاسی که

گراست شیخ اجل طاهر اولدی یار نکر ایندیر امدی

اول حکایت بز دخی بلدر تاک بز دخی استغفار اودوب

اکا او یارین ایندعه واقف بکه شیخ ججه کز دمیسه که

سعاد وورسه و جک نای دکله بورسه جوق

وخط قلمندمان این استندم بویکه طالع میمون
وخت و زافزون بکه کلوب از شاد کار قلدی
و دست توبه و زدی بکه بهشت همی زده صرف آدم دخی
سماعه و زکیم

اواز خوش از کام و دهان لب شیرین که خنکد و رنگند دل بزیب
و برده عشاق و سهاان و حجازت از جرد مطرب مکوه نرسید
اواز خوش خوب و دهان لب شیرین گونقه قله طرز کوهل اوز
گوبرد عشاق حجاز اونه سهاان مکوه اولی مطرب اوزی

61 لقمان حکیمه ضر مشرکه ادب کندن او کردک اینش

بی ادب کردن هر فعلی که خلقک صحیح نظرند
نابستندین و مذموم اول اول فعل دن برهین
ایلدن اراق اولدم

نکوبد از سر باز بجز حرفی کران بندی بگو صاحب جوش
اکصداب مکتبش نمان غنود آیش بجز در کوش
دسک جاهله بوز باب بد و مکت آبی باز بجه دور گراون گوش
دسک بیترده باز بجه بکه خوش اوکت دور آندن صاحب گوش

62 بز عابد بزیکه بوز بمن طعام عیش و صباحه و کون خجمله
نماز قلیش بز صاحب دل در ویش بونی اشدب اینش

اگر بزم آنک سیه ایوسه بوندن چنی بکدن اوردی
حجلی حال آنجلفده اورد
اندرون از طعام خالی دار تا دور نور معرفت بسی
تو از مکت بعت آن که بی از طعام تایی
چنی بکدن اجمول خلیل قل اند تا نور معرفت کورنه
علت اول بلده و گو که حکت ملدی اینک طعام از بوریته

63 بخشایش الهی چراغ توفیق با دشمنی ارشدی تا کاه
بزنشای اینک عرق و ملاهی و ارسند که مستغرق
اولش کشته تا خلقه اهل تحقیقه کوردی بمن قدم

درد ویشانه و صدق نفس ایشا بکه آنک دمایم
آخلاق جیانیل اوصافه سبدل اولدی انا طاعیند
دی کسملدی دخی اوزادی دایمه کلوب آیدر دوی
نه اعتبار بونک زهد نه و صلاحیتنه بر اکی کند
کنه کسیر سیاعدن دخی بر فاسق او زود در بلدی کور
بکسه خاوان لندن فور نظر

بعد تو به توان رستن از عذاب خلی و کیم توان از زبان مرده است
خلاص اولد کنی توبه حق عبادین
نه ممکن الا که خلقک دیدن او که خلاص
لا بد اول کتی بر طریقت اولد کلوب چنی سکا بقی

آغلدي شيخ كامل دني اغلوب ايندي بوغوشك
شكر جان ادا الكور قني اول دولت كه كشي خلق
كساوي ادمه و انهم دلده اوله ديودني مورباي اقدني
چند كويد بذا اندر خوري عبي جوان من مسكين اند
نيك باشي و بخت كويد خلق بيك بذا باشي و نيكت يي سندن
بچه درين ازينه بذا اندن يين مسكينه جوق عيب درلد
ابو اول سوله خلق و سه ياوز بوز اولفته كه ابو صاندر
سن نكسي ايند اح اينه ابو الف خلق بوا من درسه
عمر كل مشكل مصيبت بودر بو خلق سن ابو صانه

سن بوا من اولسين العباد يا الله العظيم ونا فبقلو مشكل
اي مستزين عين جباري و الله اعلم اسراري و اعلاي
كز بيك كز لوم كور مز قوشومك كوزي
حق كز لوي عياني سيد قو جوق سوزي
چنك خلق بوق كوزنه شيرين كور بون ابو كشي او كين اولسين
الله قاتنه بوا من اولك نده فايده هر نه حال وارسه
خود الله قاتنه معلوم در كز لوم و افكاره بچه خلقه
بها ندر ستره قائل ايند
درسته بروي خود مردم تا عيب نكستند ما را

درسته چسود عالم الغيب و الهاي زمان و اشكارا
تا بوليه كورين عيب و دونه قايه بون قوري خلقدن
بچق قيوته اشتر چنكه بيلور كز لوي عيان عالم الغيب
64 خويجه سعدي ايند بركن واردر مشاخذن كله
ايلدر فر فلان كشي بنده جيلي زماندر عداوت بيلدي
بهم حقد بوا من طافلق و ريزد مر بله على وجه التبيعه
ايندي سن ابو سلكل و ملاح اسكل سولت
ايلو تك اني چيل ايند ابو اولك سكال سسه
بجان بو مندر ستره قائل ايند

تويك و روشن باش باو شكال بقص و كفتن نيابد بجان
چو آمدك بيط بود مستقيم كه از دست مطرب بخورد كوشال
ابو سويه سن كسه اول بذا شكال بولايه سيوك و باله بجان
چو اهنك ششتا اولام سقيم ائندن بيز مطربك كوشال
65 مشاخذن برينه سوز و شدر كه حقيقت عقوف سندن
صوفلق ندن عيار ندر ديشدر اولدي ايتش و الله
بو طايقه نك جو غر ادر زمانك صورت بر اكند و معني
بوزنك جمع و كو طاري بجمعي افيار دن خالي امشا
شدي زمانك كو طاري بر اكند و طاهر كاري

جمع صوفای خرقه گیتک اولدی

چوم ساعت از تو جیای رود دل بنهای اندر صفای نه بیستی
ورنجهاه و مال است و زرع و تجارت چو دل افزارت خلوت نشینی
گذر نفس برین چون گوگل صفا بویز بالگرز لغد سبیل
اگر مال جاه در تجارت و زرع کوی سقا اولسه بری خالی بیل

66 خوجه سعدي آيدن بر کاروانله بركيه صباحه دکن
يول يوردنك چون على الهباس اولدي كن طغدي
كندوزي نوراني قلدي ميشه كشارنك بربز د
فانله ابومعه آغا ز قلدي مگر بيشورين اولمغرد

هر اهدی نعره اوزدی بیان بون دندی چوق بصحت
قلدم آرام قلدم آیدم نه خالدر که هیچ آرام قلز سن
آیدی کوزدم بلبل لری ناوانغانه کلدی کلستان
اچندک و میشیستان اچندک کیکلر و طاغیر اچندک
جوشه کلدی جمع توحید اجد قدیم دولکد دل
ادزلر مین مروت و روا کوردم کور بوجوانات
بلکه جمله موجودات تسبیح اقیه آدمیت او بویه

دو مرغ فصیحی نالید
یکی از دوستان خلاصه را مکر او از من رسید بکوشش

گفتاوردانداشم که تا بلکه مرغ چنین کند مدعوش
گفتم این شرط آدمیت نیست مرغ فصیح کوی ومن خاموش
صیح مرغ فصیح اخلدی عقل سبرالدر کندی طاقت دعوش
مکراوز دوست مخلص برین نیم اواز ایه اورب کوش
دوی بن کورمزمروالک سنی برفوش اولز سله ادردهوش
ددم اولما به شرط اولمق مرغ تسبیح اقیه بر خاموش

67 خوجه سعدي آيدن جاز سفرندك بر قاج اهل دل
گفتی لر بنله همدم و همدم اولدر و قفما
زمره عشق علیه قلوب و کوله ادب محققانه

توحید نور ندن آیات اقرودک برعا بد کشم اول
بولن کردز و بشد حالنه سکر دی و بندک در بندک
بی خبر دی بوندن دشنام و طعنه قلدی تاکه
منزل خیل بی حلا له کلدی ناکاه بزق اغلان
بر عرب جا ورندن چقه کلدی بدمح اقدی کز
گولک قوشلر بین ایدر آنی دکلیوا اول عابدش
بندوی دق رقصه کلدی عابدی بین اوزدی
بریشه بون دندی کندی چون بو حال کوزدم
عایت عجب ادب آیدم ای تسبیح مجید بولدیف
آواز بوجوانه اثر قلدی سین نه خوش اثر قلز

شکر قابل آیدر

دانا چه گفت مران بیل خری تو غوغا آدی گز عشق خیری
اشتر با عرب در حالت و طرب کردوق نیست از طبع جانوری
بلدی بندر یا که اول بیل خری بلزین آدم سین و عشق خیری

کلدی عرب شعر بندن اشتر سماعه وجد
بق سده ذوق مگو وار طبع جانوری
بجزوان سماعه و رفقه کلوب سکا اثر قلبا بختی
سن اول حیواندن دخی گستر او زین رو اسد که
مجموع حیوانات خروشه کله بلکه جمیع بار دیش
حق عشقه دکر له وجد کلا سن خاموش اولسین

شکر قابل آیدر

بدگوش هر چه بینی در هر وقت ولی داد درین معنی که گوشت
نه بلبل بر کلشن تبیح خواست که هر خاری تبیحی زیادت
چنان حق دکر که کلدی خروشه کول بو معنی الور کله گوشه
همان بلدی او فر کلشن تبیح دل او را در او نور بیلند

68 مگو بید شاه وار دی اتفاق اجل بید و غیسه
دشدری او غلی و قیزی و بار رخیم بو غدی تبیح
شهر خلیت و زیز لری دو سوب ویت قلبی کیم
یا زین قلعه بو سینه هر یکله بولسه کور تا جرم آنک

باشنه او زک وان بک اونک چون باد شاه امانت سلیم
قلدی علی الصباخ کلا فی جمع اولوب قاپویه کلدی
بزد ویش بولد که لقبه طویش کلدی و رفیق
گیش کلدی اما ارکان دولت و اعیان حضرت
و میت شاه برینه کور در اول در ویش بر زمان
سلنت تختد امانت سوردی و زرادن بعض
بوی کونلویب حسد قلدی و طاعتدن خروج
ادوب ملوک دیار اغوا قلدی ز مناره بشکلدی
و معاوت قلب هز طرفدن لشکر چکلدی
بق شهر و قلعه آیدن آلدی در ویش بک

واقعه دن دل خسته و مکل اول نور دی اول قدیم
دوست ندین که در ویش کلا بند بو نو کله قرین
اولمشدی سفردن بو نوک قارینه کلدی بو فی
بومر بک کور در آیدر بیت خدا بوا کونک کلا
حفا و کیندا و میت و کبی آیا عکدن جیفوش تخت
بلندک باوری و تخت اقبال بسندک رهبری
قلیش بوا و کومر بکله ارشدک ان مع العسر یسرا
دیش اول اکر و کین تختد بلور سر اولمش بر زمان
حفا بیدی بر زمان دخی نعمت و قفا خوشد

شکونگاه شگفت و گاه جو سید

دخت وقت براهه است وقت پوشیده

چمک که آچلور اولر گاه جو سید آغ بلنچ اولر گاه پورین

چون بون ایشدی دوزویش یک ایشدی ای یار عزیز
بومعینت کون دکدر مغزیت کوندر کور اولر دوزویش

حالیته عورتان بزدلک بشدی عصه چمان ند چمان

بلکه دشویش جان جگرم

اگر دنیا باشد در دمنیم و اگر باشد بهریش پای بسندیم

حجاب زین درون آشوب تویست کویخ خاطر است ارمست و نیست

اگر الماسه دیم در دمنیم افرسه سوکسه پای بیدم

بوعوضا لوجحاب ایند بقدر بلاد کوهله کوی کوی جوقد

بودنیا جملقی بلاد بیشر جانه کیشی چماندن اوصاندن منیش

اول قناعت قیمن بلدک که کوی بی قشادر

مطلب کروتانکری نوالی جز قناعت که دولت است معنی

کوشن زردمان افشاند سانظره در تواب اوستکی

کاز بزکان شودم بسیار صبر درویش به که بده غنی

ایشک معج مخلول اولیاسن بایدرس قناعت ایشه سنی

اولردن ایشتم بن حقی صبر درویش یک این بدل حقی

بای کیش انون در زسه افکله بقمه آنک نوابنه قوایی

تغیر اولوب کند و حالیکه اولوق بکوشن غنی اولوب باز اول

خلفوتک غوغاسینه اولمعدن تنگه قابل آیدن

اگر بیان کند بهلم کوری نچون پای طبع باشد بموری

اگر بیان اوله بهلم کورک جهلور کار باغی یک اوله مویک

بزرگشونک بزدوشت واریدی پادشاه خد متنه دشدی

69 بزرگشونک بزدوشت واریدی پادشاه خد متنه دشدی

چوق زمان اولدی کوزمدی بزار دخی واریدی

اکی دخی بزار آیه کلدن اوله پادشاه خد متنه

وآن دوسکری سولشتر لودی اتقان انولک

اغلا ننددن بر خد متکار چقه کلدی بوکا

سوزدر که اول خد و مک بین خاطر مر قلدکم

صح بیری اکنم اولدی اوغلان ایشدی حاشا

ملاکت بیدنر اما کیشی بودیوان اهلی اولوب

ارشن دوشدر معزول اولوق اکنر افرهم

معزول اولوق کور نور دنگه کیشک اکی ایشک

اولوق کوزی ایشک اولمشر سیکه قابل آیدن

دور بزرگی داد کیر عمل ز آشنایان فراموش دارد

دور درماندی معزولی دور دل پیش دوستان آرد

اولوق بولسه ایشه ایشه اکی دوسندن فارغ اولوب ائوردن

چکله معزول اولاد و درماند دوشدر اوکیته دزدل کورر

70 روایت در رسول حضرت علیه السلام که
 اباهوین رضی الله عنه هر کون رسول حضرت
 خدمت من کلمه روشن الطهون جوق مننه روایت آور
 دنی بر کون رسول حضرت آله ایتمش یا ابا هدی
 زربغا نزد و جانی برکتی که مکه در سگ در زیارت
 قلعه و قفا بر کز زیارت آیه تاله محبت زیاده
 اوله سکر آید ز کثرت مشاهده قلت هر ستر
 کور زمین کوفش بولما قتله و بوحن جباله و خجه
 جوق در لوفای لره کسنه عاشق اولمز و کز ملز

و کلد و کین و کیند و کین کسنه اکثر مکر
 رمضان کوننده یا خود زمستان کوننده که محبوب
 اولب محبوب اور اما آی کر نوری گشدف
 اور آید بر کز یکی اولمقین کز ذکر دایم
 کز کزده اور خصوصاً بر ام آید نده سیم اولور
 بر آمدن تکم قائل آید

بد بزار مردم شدن عینیت و دین نجدانی کونید پس
 اگر پیشین راملت کن ملامت نیاید شنیدن ز کس
 دل عیب و رفق در قاتنه و بی خجه اتور در ماه ایشان
 یک اوله قلمین سن ملامت سنی ملامت چلیخه دخی کیشده

71 مکر محبتند اتور کن بر سگ قرینک با و مخالف
 پیدا اولدی العیاذ بالله جوق اولدی بو کلدی
 جدمه قلدی دفع ادمدار قوجن صالور و اینم
 ساندی لیکن انکروس طوب مشابندک بر سننه
 پیدا اولدی اران سوسبر حجا کندن دندی اتور یکن
 ایندی ای دوستم معدود و دو توک بی اختیار
 ساز و اولدی که خطا و نسیان معفودور اگر چه
 بی ادب لک اولدی اما خلی راحت دشدک ددی
 هم جمع عالم بوجال بلور که راحلوق در خصوصاً

تجول حالند اولا

شکم زندان بار سالی خرد مند نادر جمع عاقل یاد در بند
 جواد اندر شکم جعفر و عدل که با اندر شکم بارت بر دل
 قرن زندان بلده رای خرد مند بی هیچ دخی ما ذل او رب بند
 جوق این طوله بدکن صالور بل قرن کوهله آغز یکدی بر کی بی

72 خوجه سعیدی آید بر کون و مشقه بار نکره ملول
 اولب طر و کلد م قدسک صراسه دشغه کیندم
 اتفاق قضای آسانی قید نده اسیر اولده طر بیس
 خند قند جهود کوره طبراق جگر اکر در م حلب

تقد

بگورندن بلشدم ناکاه اندک کلش خوردي
بلدي ايندي شيخ سعدي حکایت نده ايندم
وانه حال دلي بگورک سوندر نده ديانه
همی که ختم از مردمان بگويدشت که از خدای غوم و وطن برداخت
تيا سر کن که به الم بود درین حالت که در طویله نام دم ساید ساختن
یا ز به طاعنه جعوب جب کتدم اول یار ندر دن
عفا مغزوب اور زمانه اول یار ندر دن
فاس ايله بو حاله نوله بنم خا ندر
که بر طویلیه دندم بو یاد آر ندر که
باري بر قاج بلش کیندر وار سبه یا خور مسلماننده

اولش سیم اجن و مر هله الله دن نه کله خوشدر
اتنا بر قاج بلش کیشه دساق اولوق هسان از اولشدر
قهرمز دوسونک جفا سن چلمین گند و خطاسه
اجن دوسونک قاتنده حسین دینق بگر که در سیکاندر که
تماشای قلفدن

بای در زنجیر پیش دوستان به که با سیکانکان در بوستان
دوسونک اولنده این زندان خوش بوستان یاد دله اولش
فی المال بکا بر ختم اوتب اون قول فلوری در روی
بني ازاد ایندی و گند و بز که الدی حلیه کند
مگر بز قیزی واروش بوز التونه کان بن قیدی

بگه وز دي بر قاج زمان بله اولدق کوردم اول قور
اکن سینه اوي و بي ادب اولدي دلي اوزا دز
و در کلي طار ايندي بوييت اقدم
زن بد در سراي مردنکو هم درين عالمت دوزخ او
زنهار از قرن بذرهار و تمار با عذاب النار
ابو کشي اوند بد صورت بوجمانده طهور دي خوش سخت
بر امان کيشدن صفتن زنهار اي حلیه سقلمه من عدل النار
باري بي قول کبی کوردم اولدي بر کون دل اوزا دز
ايندي سن اول دکلمن کور انا م سني اون فلوریه
فونک الندن الدي اسير کن خلاص ايندي

شعري اول ايندي اوتدي کلي بن ايندم ميلي بن
اوتر که اون فلوریه فونک الندن خلاص ايندي
اوت بوز فلوریه سونک الکن اسير ايندم
شيدم کوسغدی را بزیک رهاندا زده ان دست کرکي
شکاه کاره بر خلقتش ماليد روان کوسغدا زوي بنا ليد
که از کمال کور کم در بودی جو بدیم نوبت از کمال بودی
ايشکده بز بون بز کشي از دي اوب بوز ک الندن سالور دي
کجه کسدي قون باش تيشدن قون جان اکن اکلاد زبند
ددي کچي بي سن قورندن الکرک ولي قورندن بترسن با که اولدق

73 مگر پادشاه کرد بر بی ز عابد کشته کفر جق اعلی
 وقیز واروش صوز شیکه بو اوقات عزیزین
 چنه کورین عابد ایش و الله شاهها هر کجه
 منجاند و هر محرزفح حاجانده و هر کون
 غصه بند انجر اجانده بو سوز کدر بکا خوش کلش
 و اول عابد و خجه کفاف معین قلش تا که
 بار بند عیال آنوک کوشکلندن کتور لدری
 بز عاقل بونی ایشد ب بویت اوقش
 ای گرفتار ای بند عیال دگر از ادک میند خیال
 غم فرزند و برک و جام و قوت بزدار و ز سیر در ملکوت

مه روز اتفاق می سازم که شب بخدا می بردا زم
 شب بو عفت غازی بندم هر خوره با مداد فرزندم
 ای گرفتار اون بند عیال حتی از ادق که اولدی خیال
 مفتح قوت اغول غم سنده ملکوتک قیام سیرینده
 کوشکه هر دم اتفاق ادریم هر کجه حقدن آرتور کدریم
 چون کجه ال بملوب نماز طوریم غم بملکه اغلوسه و دم
 74 مگر شامده بز عابد کیش بز گوشه انبیا از اووب
 عبادته مشغول اولمشدی و آغاج بز اغچ
 و اونلر میکه بشمشدی بز کون اول شمشروک

گی کرد پادشاه وقتدی اول کیشیه زیارت
 کلش و سوبک حان کورمش بعبایت خوش کلش
 ایش اولکه اکثر شیخ بجه زینت اولر سه
 لطف ادب شهده کلسه لر بز خوش مقام
 دوزی و بر اولوم آنک فراغت اولوب عبادته
 مشغول اولکنر هر همه عبادت اتمکه و بی زبان
 فوت اولر شیخک بر کاتند بجه کیشی دخی
 سفید اولار و صالح اعماله ایتدا قدا قدر
 شیخ بو سوزی راجی اولمده السلامه و الوافه
 بر دی و کاپوشا هونک بز عاقل و زری بی واریدی

اورد کندی ایشدی ای شیخ گامیل بجه
 بو مبارک خاطر کجه موافق دکل قایر منز
 پادشاه سوزی پیرنه اولما بچون بز قاج کون
 کلک کورک اگر موافق کلمزه کینه
 کلندر کدورات اغبار دا شیخک وقت عزیز
 محبتنک مفاستنه کلل ادرسه کینه خلوت
 انبیا اتمک سهل ایشدر شیخ بو سوزی ایشد بک
 راجی اولدی سوز در کوشمه کلدنر شاهک
 بز خاص بوستان واریدی اجنه بز لطف سزای
 روح آسای و دل کشای شیخه تسلیم قلدنر

کله سَنَه و عازن خوبان سبلس کجور زلف محبوبان
 همچنان از بهشت برده مجوز شیرین خورد مطهر دایه هنوز
 از مَشْدِي اَکَا بَرْدِ مَجْمُوز سُوْدَه طُوْر مَشْدِي دَايَه هَنُوز
 واقا نیر علیها جبار طغنا باخرا لا حضر منار
 چون شیخ بوستان اجنبه سرایه کرونب فارغ
 ابدا اتق دی بس یوزدی پادشاه بر کنیزت
 خوب روی و جعد موی سن بوی
 فی الحال شیخ حضورند التذکره شیخک
 ابع خند متن قلا

ازین مه پاره عابد فریبی ملائک سورق طاور سوزی
 که بعد از دیدش صورت بنشد وجود پارسا بر اشکی
 بومه روی الدیه شیخ استه خدمت
 ملک صورت و بی طاووس زینت
 زره کوز دکه بغلامزد اخی آفی
 وجود پارسا معنی و صورت
 و اول کنیزت آرزو بجه بن اغلام که عشقند
 فلک سرگردان ملک حیدران بدیع البسال
 لطیف الاغبدال لبدی شوقند عقیق عین
 کوز لوی کولکون کلکون اولمشدی

زلف سنبلدری حسرتند ختن نافه لری جگری
 نمون اولمشدی
 هلاک الناس حوله عطشا و هو ساقیری و لایق
 دیدن از دیدنش کرد کبر همچنان کز فلت مستقی
 چون یانند خلق صوسن کوز
 کسند ز صوی اوساقی ایچر مندر
 طونیدی کوز برینه نفس فرات
 زین مستقی اولان طونیز مندر
 چون عابد مسکن بویندی کوزدی اولد فر
 اجماعه کوز منصانیدی اول کزین لفته لری

مکه بشلدری و لطیف طونیدی کیدی
 و اوغلن حیالندن و کنیزت جملاشدن
 دز لوصفا لرسوز مکه بشلدری کولر ر بود
 اَلدی تتکو حککا ر مشد ز محبوب دکت زلف
 عفت و صوفیق آیا غنک باغ و رنجیر دز
 و کول قوشنگم و کول قوشنگ دامندر
 و بکلدی داسی دز
 در سرکار نو کردم دل و دین با همه دانش
 مرغ زبک نم امروز بدک دام بده
 فی الجملة باری شیخک اول صفای وقت جموع

دَوْلَت زَوَالَه بُوَز دَتَشْدِي وَقَقِير لَعَه
حَقِير لَعَه وَارَشِش
هر که هست از فقیر و پیر و مرید و از زبان اوران پاک نفس
چون بدنیافرود آید بعد در باندای مکس
هر نیکو و آرقیر و شیخ و مرید
سوزی کاجن دخی اوباک نفس
دنیه بلعینه جو که له جگر نیکو قاله بالذ پای مگر
بزجاج زماندن مکن ملک شیخ عابدی زیارت
آنکه کادی کوزد کمر اولکه هیاستندن مستدل
اولش سهریش آق آق قزل قزل اولش

بِزبانِش تیکه قیلش قوشوند بؤغلام کلعدار
طور حیران و زار و آردنک بزک نیک
پری پیگر باشند چون مزوجه طاور ملک
بونی کوزدی حیران اولدی سوز بشلدگر
سوز آجدگر سوزدن سوز جعفر آخر کلام
بوکه ارشد که پادشاه ایندی بو عالمده بن
آله طایفه قات سوز فر برعلای بر زاهدی
مگر با شاهک بزجهان دینک فیلسوف
وز بر واردی بوسری اشیدب ایندی شاهها
دوشلق شرط بودر که هرطایفه که سوزن

آله ایلیک آده سن پادشاه ایندی چجه آده کمر
وز نیر ایندی علمایه جق آجه ور کل علی دخی
اقوسنر زیاده اولسون زاهدن آجه وز مردم
زهد بونلیک زاهد اولن آجه نند
خاتون خوب پیگر پاکین روی را
نقش تکاور و خاتم فیروزه کوبیاش
درویش نیک مرت فوخند رای را
نان رباط لقمه درویش کوبیاش
خاتون خوب پیگر پاکین اولن

نقش تکاور و خاتم فیروزه نند
درویش نیک مرت فوخند رای اولن
نان رباط لقمه درویش نند
زاهد اولدر که آله دن غیردن وان کله اعراض
آده دنیای دوزن قند قلدی ند زاهد
اولسون اولکم آله دن اعراض آده دنیایه
آلدند نیکو شمیدی زاهد لک حال بوکه یقینده
نزهادر ادرم باینه دینار چوبستد زاهد و کبر دست ار
چود اهداله آله لقمه آتون قولن بردانی زاهد بولای خن

75 (dawn)
بواشاد ما اتفاق پادشاه بر مهمش دشتدی
غایت مشورت خاطر اولوب ایندی که اگر
بواش مراد بجه اولدسه زاهد لره بوجه
لجه ورم چون اول اش مراد بجه حاصل
اولدی چون شرط وفا لازم اولدی اولدی
پادشاه بیرنه گفت رب بخاص قوتنه بربکیه
طولدردی وزدی وار زاهد لره اوکشدن
کلردی اول قول داخی دانا و هشیار وقت
عیار تولدی طبع کندی تا اخشام
اولجه گزدی اخشام کیسه اچیه

کنه گوزدی پادشاه خد مشنه باش اولدی
کیسه اوکند قودی پادشاه ایندی
نه حکایت قول ایندی والله هیچ بزر اهد
بولدم پادشاه ایندی بونه سوز دن
بوشهره زاهد بیت وار اوله قول ایندی
ای شاها بقاء توستدام باد اولکم
زاهد در اجه دخی و زرم المذ اولکم
زاهد کلدر که بچون اجه ورم چون
پادشاه بوزی ایندی کلدی بئر کدر
بوقوله خنن ادب بویت اقد کدر

کنه

زاهد چورم کرفت دنیار زاهد تراور کس بدت آر
زاهد کم الله التون بول آبی قوری بربا یوسن بول
76
عللادن برنسته صور مشکرله اشوا و قافلک
اتمکنده و بیاقی سا کولانده نده در سن
مفق ایشش اگر اول اتمک و غیرین فراغت
باطن و جمعیت خاطر چون اولسه حلال در
واک صوفلی اتمکون اولسه حرام در

حاصل استدی کج عبادت خنا نکلن ایتیه کج عبادتی
77
مگر برد زونیش بربکشک اونه قنوق اولدی
اتفاق اول کجه اول اوده اهل فضل وار باب
بلاغت یارند جمع اولب صحبت قور لردی
هزیری برولطفه ایندی و بز مصلحه تقریر
ایندی تکم رنم صحبت طریفانه چون نوبت
در ویشه کلدی در ویش منکن اراق
یزدن کلش یوزغون ارغون احمدی سنخی
سیله ددر در ویش ایدی والله منم فضل

نان از برای کج عبادت کرفته اند صاحب الان کج عبادت بران نان

عالم آن کس بود که بزکند نه بگویند خلق خود مسکند
خلفه دنیای ترک قبل در زکند در سیم و غله در زکند
فوق عالمه سوزد یکه ایلیق دغیمه کم اوله آبی دوقیق
اولدر عالمه ایوگشدر خلقه وزدی اولدی ایشدر
عالم اولدر که اقمیه برمن کند و قلا دغین خلقه دین
عالم اولدر که اقود غنی دته وسونیلد و کین
اشکیه نه فاید آندنکه خلقه اوکت ور کندو
دغیمه قوله تعالی آنا مرون اناسرا بالبر
وتسون انتم که یعنی خلقه اینک اشک
دیو سوز سن ستر کند و مقصد و کسری

اولدر سن بزکشی کند و یولدن کشره اولیق
ایوق کشی یوله ایشدر
عالم که کامرانی و تن پروری کند
از خوش کمره است کراره بنیا کند
عالم کوه چلیه اسپ سوزی اوله
لیمز اولدور زین ملک رهبری اوله
چون آنا سی بوز لری ایشدری ایشدری ای اغول
رواد کلدر که مجده بوخیال باطلله فاضلدر فاضلدر
و نا صحر تر بیستدن بوز جودت لر و علمای
ضلا کته نسبت قلا لر و علم طلبندن دیو قورایدن

اولدر

محرور قلا لر شول کوز سز کشی مثلده دنا سیکه
مکر بزکبه بز ضرب بین اغوش محبتدن کدر کین
دخی بیجک فریاد ادب چاهر مشکه ای مشکله
جمع بیجاغکن یقیدن کتورک کز یولم سزی
کوزوز مکر بر عارف کشی بونی ایشدر ب
ایش ای در و قش سن چیراع کوز من مین
بس چیراغله نه کوز سین وای اغول بو
مجلس و خط کله بزارانه سکرز بوند نقدی
قویجه قوماش اله کرمز و بو مجلسدن
ارادندن کجوب ارادت کتور بیجه سعادت

اله کرمز آیدن سوزی دکله جان قولغین
آنچیل سیکه قائل آیدر
قول عالم بکوش جان بشو و رغاید بگفتش کردار
باطلش آکمدی کوبو خفته راخته کی کندیدار
مرد باید ککیر اندر کوش و روشنتت بندید یوار
قول عالمی جان قولا غله ایش سوز لری کستورده آزا
یکلر مدعی سوزی باطل اولور اوور قاجن او یار
ارگن تویه اولدی قولغه نوله یازیشیسه دیوان
آر اولدر که اولدی ایشدر سولین کرک و تسون
کرک دغیمون دنگه دیوار و یازیشدری یازیشدری

اله

وَعَالَمٌ لَعْنُ أَتَيْتُكَ أَوْلَمُ زِيَارَةِ عَابِدٍ لَدُنِّي
تَجَاتِ بُولَدِي عَالَمٌ سَبِيحَهُ دُرُزُ بَوَالِكِنِكَ
مَثَلِ شَوْكِهِ بَكُورُكَ قَائِلُ وَشُدُرُ
صاحب دینی بمدرسه آمد ز خانقاه
بشکت عهد و صحبت اصل طریق را
گفت میان عالم و عابد چه فرق بود
تا اختیار کرد از ان این طریق را
گفت آن عالم خوش بودی بر دوزخ و این جهنم کند که بگریزی را
بیشیخ کندی مدرسه خانقاه آمدن
صفتش آمد و صحبت اصل طریق هم

ویدم که فرق عابد و عالم آتش بدین سودگاری اول بوسن بوی کرم
دید که عابد آمدن خفته موی بدن عالم در که چیه اول بوی کرم
80 مکرر بر طرف جهان و حریف زمان اختیار می
تختارند ن مسامات عروق اولوب دماغ مثل الوب
مست اولوش و انجوریه و ارش بر آزاد بود کتشر اولوش
اتفاق بر عابدت بوب بونوک سز وقتنه اغر امش
و این بوالده کورب الله دشنام اقبوب مستمع
نظره بقوب جن تخیر قلبش و اول آشفته دخی
باشن قلدر و رب بوییت یاد قلبش کم بوز مشدر قائل

اذا رایت ایماکر سائر اولیا یا من یفح لغوی لم لا یرکبا
چهل کور ز سکر اورت مجنی سائر اول حلیم
ای عجزم آجن بچون بحدک کریم
درویشک و عارفان بود که بر کشک عین کورسه
و یا خود قاتنه چهل اولسه عین ارنه و بچونه
قلبا عفو قلا تخمه شمادی درویشک کب
عیسوز کشیه دخی عیلمو دملک نه روا در
متابای بار ساری از که کار سخنانیکه روی نظر کن

اگرین با جوانمردم بگردار جوهر من جوانمردی گذر کن
کنه کار دن چورمه بوزای درویش
بوشله سوچنی آکا نظر قبل
اگرین اشده الماس جوانمرد جوانمردانه سن بندر گذر قبل
حلا طایفه رندان خلاف و انکار له بوقاج درویشده
نظر قلوب ناسر اسوز درویشده و درویشدی
دلشده درویشده مسکندر عاجز و بچان الوب
تا چار پز طریقیت الکه کلوب شکایت قلدی
و عاجز انقز بر آیددی لا بد بهر طریقیت و شیخ حقیقت

بِحَسْبِ ادْبِ دَرُویشلره آیددی ای قرزند جان
 ای قرزند جان دل من بوخرقه درویشان
 جامه ریاضت درو و نامه سیاست درو
 هر ملک بوکسوت اجنه خنک قلبا و ناستد الوب
 بوروزگار جفا بیه کجورسه اول درویش
 مددی اولر قول باطل و خرقه اکه حرام و تاج
 خرقه و جفادن اینجین عارف اولم

دریای زمان نشود تیره سبیل عارف که بر خرد منور سینه سیاه
 کاین بولنور سینه در ای زمان عارف کجفادن اولنور کور ادر

خواجه سعدی بحکایت منضم که تور دی
 بو معنی بیان آنگه که الحقائق مستحکک ایدور
 سرفرازق آتک ایدو کلدز

این حکایت شوکه در بغداد رایت وهد را اختلاف افتاد
 راست از کرده و رخ کباب گفته با پرده از طریق عتاب
 من تو هر دو خولیه تا نشانیم بنده بارگاه سلطانیم
 من ز خدمت نیم دی بکنار به ایامان و باد کرد عیسار
 قدم من بسی بیشتر است پس بر اعزت تو پیشتر است

تو پند کان مدروی کان با سخن بسوی
 ما فادم بدست لشکران بسفر بای بند و سرگردان
 گفتن سر آستان دارم نهجو تو سر بر آسمان دارم
 هر که بیخود کردن افزاد خوشتن را بگردن اندازد
 دله بغداده بو حکایت من علم و بود جنگین آیدم بن
 علم اول بول تو بایه ریخ کباب چکدن دیو پرده اندیشا
 در پیرایک شاهه قومانز بنده بارگاه سلطانز
 بر نوبت خلوت اینز و محبت چکدر نور و خنده رحمت
 قدم خدسته اگدر وار قندر بسنک عزتک چون چقدر
 سن اول اوغلا ندر بیه من مدروی یا که برک لویه بشکین بوی

لشکر به اندک بن حیران ایق از ره سفرد سرگردان
 پرده درین اسلکه باش اوریم خیلان گوگدی اوزورم
 هر که بق پیغ بدین اوزرتی ازد بوین چکوب بیانه آندی
 مگر نیر زور باز بر کن غضبه کشت و خشم کیه بر که
 طبطلو الوب کوز لری خونین عقیقه دنوب
 اغزندن کپ کلر محلوب عوغا ادرکن بر صاحب
 دل کشتی بوکا اغزیو کلوز حکایت صر زایدن لر
 والله فلان کشتی بوکه دشنام آندی اول سیدن
 غضبه کلدی در کردوز صاحب دل آیدر

شک

بوغز و مایه چنه آر لک دغو سن ادر که بیک بقر عووی
گوزر بزوزی تولدی گوزر سن اراولدر که نقین بکه

لا ف مریک و دعوی مری بیک ان

عاجن نفس فروماند چه مری چه زنی
وازار دست بر آید معنی بشیرین کن

مردان نیت کشت بزنی برد عن

لایف مری بیک و دعوی آر لک ارمه

عوزت ان عاجن اوزر چه نفس بیور علم
گر الگدن کار بیه بر اغن طستلوا و کوز

دکل ازلک بوکه اغزار سن قیر و غله

خوجه سعدي ایدر اولردن بر اهل دل کشیه

صوزر که سیرت انخوان صفا و عادت خلان

و قادی و سلیق طریقنده ندر جواب ورد که

بیم قائمده دوستلق اولدر کم کند و موادی

ترک اده و بزودت مرادی حاصل اولما عجون

بیکم حکما دمی شد ز اول برادر که در قید خویشد

نه برادر زور که خوشد

بواه اگر شتاب کند هر تونیت دن در کس بند که اول خواه تونیت

بیلد
بیلد جو بیلد ایشک ایدر اول بیلد شک دکل

وزمه کول اول کشیه که دلک شک دکل
چون سکا دوست دز لک هر حالک موافق

اولماسه کم سنک قیدک انک قیدندن بجد
اولا حقیقت اول سکا یار اولماز بلکه اغیار

الوز ولیکن بار صورتک موافق اولماسه خصندن
خصیلق گسک الوز

چون بود خوش رادیات و تقوی قطع هم هراز موده قوی
چکه خصک اولیه دین دیانت بیلد نیم دجه گسک قوایت

خوجه سعدي ایدر نیم مدعی بویت ایشدی

و بو قولم اغراض ایلد کرسن بوزی چه در سیکم

حق تعالی قرآن کرمک قطع مبله رحم قلدن

نهی قلدنر و موده ذوی العزتی قلبه یوز شد

ایلد کرسک ایدر سن انا حق تعالی سوزر کم

وان جاهدک علی ان تشکک بی مالک مکه

علم فلا تطعمنا کس خصی و قوی اتای انای

سومک و سوز لر نه مطیع اولق کک انا فکاد

اولیق او یامق کک حقدن ار اغ ایشا بیکانه دز

بیکم قابل ایدر

عزاز خوش ک بیکانه از خدا باشد ندای بیکانه ایشا باشد

هَذَا نَسِيْلُ خُذَانٍ قَتِيْلٍ اَوْلَادِي

فَدَا اَوْلَادِيكَ كَمَ حَقِّهِ اَشْنَا اَوْلَادِي

85 خَوْجَه سَعْدِي بُو حَكَايَتِكَ طَبِيْعَتَه اَوْلَانِ

بِيَزْ خَوِي كَتَمْنَا اِلَّا اِلْمَاكَ كَتَمْنَا وَلَوْ بَيَانِ اَوْلَانِ

سُوْرَه كَرْنِ خَوِي جَانِيَه چَمَر

پيروي لطيف درمغزاد دختر که با کفش دوزي داد

مردک سنگ دل جان بگرید ليد دختر که خون ازونجا کسد

با مدار آن بد جهان ديش بشن داد وقت پرسيدش

کاي فرومايه آن چه دولتت حد مثال لبش که انباشت

بزلت بگفتن اين گفتار منزل بگزار چو ازو بر داور

خوي بد در طبيعت کتست زود چي بوقت سرک اوست

لقد بعد انك بر ايو فوجه آر و در شقيه قيزيني مگر

اول بليد سروک اول قزك دغاغش شيله اورد که چمردی قين

مکله قيز اناس طوب کوردی طکلوب کوکوسه سوردی

اي فرومايه بويجه دشر بولدين طداغه اودو کانه اشده

بندني لفظله دهم اي الو لغوسن سوله بوله کل کل نو

برگشته چون کشيد خوريزم اولينجه اوخوي اول اوزم

86 مگر برفقههک برفيزي واردي غايت منخوسه

زِشْتِ اِدِي وَعَوْرَتِ كَرْدِي نَه اَرِشْمِدِي كِسَنَه

اَلْمَزْدِي لَاجِرُو جُوقِ جِهَارِ وَمَا لِيغِ نَعِيْتِ اَنَانِ

اَنَانِ كَه وَزِشْمِدِي تَا كَه اَوْلِ مَالِ سَيِّلَه بَر كِشِي

چَمَه كَلَه اَلَه

زشت باشد اطلس ديبا که بود شان عروس نازيبا

زشت الور اطلس اگر ديبا چون كيه دوشنه اين نازيبا

اَدُونَكِ اَجُونَكِ وَاَطْلَسِ وِدِيَانَكِ اَوْلِ وَقْتِنِ

قِيْمَتِ اَوْلَرِ كَه بَرِ لَطِيْفِ كِشِي تَا شَدَه اَوْلَا وَاَلْمِيْنَه

باري اول خس قيزي چكم ضرورت برسكن

جن بر بلوب بکاخ ادوب زرد در اتقاق

اَوْلِ حَالَه بَرِ حَلِيْمِ لَمَالِ كَلْدِي جَمِيْعِ كُوْزِ يَارِ مَزْ

اَوْلِنَدِه تِمَارِ وِدَرِ مَانِ اَيْلِدِي خُوْشِ اَوْلِدِي

بَرِ عَارِفِ كَلْدِي قِيْمَه اَيْتِدِي بَجُونِ اَشْبُو

لَمَالِ الدَّبِ كُوِي كُو كَه تِمَارِ اَيْتِدِي مَزْ سِنِ دِرِدِي

قِيْمَه اَيْتِشِ وَاَنَّهُ قُوْرَقَارِ مَتِمَارِ اَوْلَجِ كُوْزِي

كُوْرُرَا لُوْرِ قُوْرَقَارِ بُوْشَارِ زِشْتِ عَوْرَتِكَ اَرِي

كُرْسِزِ اَلْمَقِ خُوْشِدُنْ

87 مگر برفقاج دز و بشد بز بادشاه اولكشدن

چكشردني بادشاه بونك حقاقت نظر سيله بقوش

وَبِرَاهِلِ دَلِ دَرُویشِ بُوَنظَرِي اَكَلِيوِبِ
اَوَّلِ بَادِشَاهِ اَيْمَنِيكَلَهْ اِي مَلِكِ بُوَدَرُویشِ
بَكَلَدَن جِسَدِ مَلَكُودَرُویشِ عَوِيشِلَهْ خُوَشْتَرُودَرُویشِ
وَأَلُوَسَدَهْ بَرَأَبَرُودَرُویشِ وَقِيَامَتِ كُوْنِيَدَهْ بَهْتَرُودَرُویشِ
تَقَبُّلِ قَائِلِ اَيْدَرُویشِ

اَلِكُشُورِكُنَايِ كَامِرَانَتِ وَاكُوَدَرُویشِ مَا جَعْتَدَانَتِ
وَرَأَنِ حَالَتِ كُوْنُوِيَدَانِ وَاَن مَرْدِ خُوَاهَدِ اَز جِهَانِ جَزَائِنِ بَرُوِيَدِ
جَوِيحَتِ اَز مَلَكَتِ بَرَابَتِ خُوَالِي كَرَايِ خُوَشْتَرِ اَسْتِ اَز بَادِشَاهِي
كَرَايِ اَبِي شَاهِي كَامِرَانَدَهْ كُوْنِ دَرُویشِ جَا جَعْتَدَانَتِ
بُوَالِكِ حَالِ كَلَسَهْ بُوَالِ اَوَّلِ اَلْوَبِ كَلَسَهْ لَفْطَدَانِ عَوِيشِلَهْ

چُونِ اَخِرِ مَلَكُودَن كَلَكُوشِ بَلَا اَمَلَدَن يَكُ اَوَّلِكِ اَوَّلَهْ دَرُویشِ
ظَاهِرِي دَرُویشِ جَامَهْ كَمَنَهْ وَاوَمُوِي سَتُوَدَهْ وَتَقِيَمَتِ
دَرُویشِ دَلِ زَبَدِ وَاَنْفَسِ مُرَدَهْ دُرُویشِ
اَوَّلِدَرُویشِ نَفْسِنِ اَوَّلِدُوِي كَمَنَدُوِي دَرُویشِ
دَرُویشِ اَوَّلِدَرُویشِ اَوَّلِدَكُودَرُویشِ سَنَكِ اَلْمِيَشِ
تَقَبُّلِ دَرِ لَدِ جِنَتِ سَوَاشِ اَيْدَرُویشِ اَوَّلِيَا

نَه أَنك بَرُوِي حَوِي نَشِيْدِ اَز شَتِي وَاكُو تَلَوِ اَف كَسْتَدَشِ جِنَتِ بَرُوِي
كُو كُوِي فَرُوِي غَلَتِ اَسِي اَسَكِ نَه عَارِفَتِ اَز رَاهِ سَنَكِ بَرُوِي
نَه شَخِ اَوَّلَهْ اَوْتَرُوِي دَعُوِي بُوَسْتَهْ اَللّهُ سُوِي بَرُوِي جِنَتِ طُوَرَهْ
كَلَهْ سَكَاةِ جِنَتِ

جُو عَارِفِ اَوَّلِدَرِ اَرِي مَاهِ طُوَرِ بُوَلِنَدَن
فِيوِي بِنِ اَسْتَبَهْ طَمَدَن كَلُوَرَسَهْ بَرِ اَلْوَسَنَكِ
طَرِيْقِ دَرُویشِ دَكُو رُوَشْكُو وَا جَدَمَتِ وَا طَاعَتِ دَرُویشِ
تُوْجِيْدِ وَا تَسْلِيْمِ وَا تَحَلُّ دَرُویشِ هَرِكِيكَلَهْ بُوَصْفِيَدَهْ
مَوْصُوْفِ اَلسَهْ دَرُویشِ اَوَّلِدُوِي رَا مَاهِ خَرِيْبَهْ
كِيُوْبِ هُوَا پَرِيْتِ نَفْسِ بُوَلِنَدَهْ مَوْشِ سِيَا رُوِ
عَقَلِ طَرِيْقِيَدَهْ خِيَارِ اَلْوَبِ كَجَلَدِ اَز تِيَا دَكُونِ
بِنَدِ شَعُوْنَدَهْ خُوَشِ لُوْتِ اَيْدَرُویشِ نَكَمِ مِيَا نَدَهْ كَلُوَرِ
وَسُوِيْلِيَا اَنْكَمِ زَبَانَهْ كَلُوَرِ اَلْمِيَا اَنْكَلَهْ زَبَانَهْ كَلُوَرِ

اَوَّلِ جَنِّ دَرُویشِ اَلْوَرِ وَا لِيَكِنِ عَا قِلِ اَوَّلِدَرُویشِ
هَر كَشِيَهْ كَمِ دَرُویشِ صُوَرِنَدَهْ دَرِ رَحْقَا رَتَلَهْ مِيَاهِ
زِيَادَهْ دَرُویشِ دَكَلَسَهْ دَجِي بَارِي دَرُویشِ
صُوَرِنَدَهْ يُوُرُوِي وَا هَر كَشِي جَهْدِ تَقَلُّقِ كَكَلَمِ
كَمَنَدُوِي دَرُویشِ بُوَلِكَمَدَن اَوَّلِكَلَهْ مَشْكَلَهْ
هَم نَفْسِ اَوَّلِنِ مَشْكَلِنِ بُوَالُوَرِ وَا طَلَلَهْ عَمَدَمِ اَوَّلِنِ
كُلِ اَلْوَرِ فِي الْجَمَلَهْ بَارِي يَجْمُوْعِ حَقِّكَ جَلِ جَلَالَهْ
كَمَالِ قَدَرَتِكَ مَلْمُوْمِدَرُوِي رَهْزِ بَرِي حَالِيَجَهْ
اَوَّلِ سَرِي كَشْفِ اَوَّلِ

دِينم کل تان چند دسته بر کیند از گیاه بسته

گفتم چه بود گیاه ناجیز نادرمفصل نشیند او
بگفت گیاه گفت خاموش صحبت کند کرم فراغت
گفت جمال رنگ و بوم آخر گیاه باغ او بیم
من بنده حضرت کریم پرورده نعمت قدمم
گویی همدم و اگر همزند لطفست امدم از خداوند
مانکه بضاعتی ندارم سرمایه طاعتی نه دارم
اوجاره کار بند داند چون جمع وسیله نماند
رسبت که مالکان خیر آزاد کنند بندگی
ای بار خدای کس از ای ر بندگی پر خود بخشای
سعدی ره کعبه رضا کبر ای مرد خدایه خدا کبر

بدخت کس که سرباه زین در که در در می باید
گوردم کل تاز غنچه دسته بز دسته اوت و زین دسته
دیدم بوهن سزاوتند نه ازش کم کل صقینه کرب انورش
اوت اظلیون و دیکه ایسم صحیحی اده دم آبی اوتنسم
جمال رنگ و بومید آخرین اوتک بی اتوم
بزیده حضرت کریم پرورده نعمت قدمم
گویی همدم اگر همزند لطفنا این اومارم اول خداوند
بانکه بضاعتی نه دارم سرمایه طاعتی نه دارم
اوجاره کار بند داند چون جمع وسیله نماند
رسبت که مالکان خیر آزاد کنند بندگی
ای بار خدای کس از ای ر بندگی پر خود بخشای
سعدی ره کعبه رضا کبر ای مرد خدایه خدا کبر

ای حق بزدک جو عالم اینجین باغشله چاهلو که سوخن
سعدی ره کعبه رضا دوت ای مرد خدایه خدا دوت
بدخت او کشتی که باش کتوره بز دانی قویه واره اتوره
گروار سه سند قیاس اوغلی دولت او قویه بغله کوغلی
هر کشیکه واره اول قویه چو لکسرا که طویه
بغلا حقه کوغلی طویل تا بوی همان واره قوی قیل
بغلتن او قویه دایم چو کرجق واره سن واکر از اجق
89 حکم دادن بزفسنه سور مشد که شجاعت
و بهما در فی بگو کمدز یوقه سخاوت

و جو مرد فی ارتقیدز حکیم خرد و در ارتقش
آنک که سخاوت واره در شجاعته اختیاج یقیدز
بجه بهما در لرجو مرد لوز بوند
ماند حاتم طای و لیکه تا باید ماند نام بلندش به تیکوی مشهور
ز کوع مال بدین که فضل کرمش جو باغبان برندیش تو کند انکور
الوجه حاتم طای کندی الا تا باید
قلوب در زوجه آدی ای هو کیسه مشهور
چقرز کاین مالک که باغ فضل سنی
جو باغبان بود نه در باغ چق بتر انکور

90 مگر خواهنده مغربی حلیک بزوارستان اجنه
 ایشش که ای خداوندان نعمت چون بوما لکرت
 زکاتنی چقدر من سبز خوجه که ایشش کن
 چون سن قناعت قلزم سن مغربی ایشش
 اگر سینه ده انصاف اولسه و بزده قناعت
 اولسه و لذت رسم و بر کشیدن سنه ایشش
 آرکاتی جهاندن کورت کیدی دیوبوری
 اقدی
 ای قناعت توانم کردن که و رای تو مع نعمت نیست

کنج مع اختیار لقنانت هر که امیر نیست مکت نیست
 ای قناعت آرش بی ای قن که سنک کب الو نعمت یق
 سترای اختیار لقنانت کلدن کم صبر یق مکت یق
 91 مگر بزرگوار شاه فوت اولد و غدر صلح
 کی او علی قلدی مضر وارد کن برسی علم اولمغه
 مشغول اولدی و علامه مضر اولدی و مفتی
 دوز اولدی برسی مال جمع قلغله عزیز مضر اولدی
 برکن اتفاق بزحمت که کسی جمع اولدی دخی
 اول مالدار اول دانسته حقاقت نظر بده بقوت

بقوت ایشدی بن مال جمع مفعول اولب
 سلطنته ایشد سن علیه مشغول اولدک
 حقاقتدن موز نلک عالم جواب و زود کم
 ای برادر حق شکر حق تعالی به اولسون کم
 بیغامبر لربکامراش و زردی سکه فرعون
 وقارون میراشر و زردی بندن کسنه انجمن
 بجه اولمشرک و کلدر در کرسدن کنده بیک کفی
 الور بجه گوکل لر بقلوز
 من آن موریم که در بایم هاند زین بودم که از رسم نباشند
 بجا خود شکر این نعمت کنارم که روزی مردم از آری ندا رم

بن اولد و دم که ایامده سلو دقلم آری المدر اظهار
 بو نعمت شکر ایلمدی دلدن که برکن کسه اظنر دلدن
 92 مگر بزرگوار و شر که بر بوله محتاج آشر فاقیه
 بنشدی و خرقه خرقه بنشدی و قری ایشدن
 غیر کسنه بجه مشدی بویت اقدی
 بان مشک قناعت کسب و جامه دلق
 که باری محنت خود به که بار منت خلق
 اولم قریو امکه قانع کیم جو جامه دلق
 بیک اولکه مشکله اولم چایجه منت خلق

بَر عَارِف بُو سَزِي اِشْدَجَك اَيْش اِي دَر وِش
بِجُون بُو يَلِه اَج اَتُور سِن بُو شِمْر دَه فُلَان كَشِي
اِي وَصَاحِب نَظَر دُر كَم كَسَرِيم دُر كَم عَام دُر
اِحْسَان وَا لُطْف قَا بُو سَنَك اَتُور مَشْدَه وِجُون
كُو كَلَر اَلِه كُور مَش دُر زَا كَر سَنَك
صَو رَا حَا لُو كَه وَا قِف اَوَا كُو كَلِي خُوش اَيْدِي
وَسَكَه بِر جِهَت مَعِين قَلُور تَم وِجِه مَعَا شُو كَه
سَبَب اَوُر وَا كِفَاف مَقْدَار سَنَه حَا صِل اَوَلَه
دَر وِش بُو سَزِي اِشْدَب اَيْش اِي سَم اَوَل
اِي عَا قِل كِه دَر وِش لِي كَه اَوَلَك بِي كَر دَر

بَر كُو قَا بُو سَنَه مَحْتَا ج اَوَلِجَه وِهَر كُون بَر كُو دَن
اَو مِجَه وِ بُو رَا بَا عِي اَقِش
مِهْرَه دَو خَتِن بَد وَا لُزَام كِي مِهَر كُو بَه رَا مَر قَعَه بِر خُوش كَان نَبِشْت
حَقَا كَه بَا عَقُوبَت دَو زَخ بِر اَبَرِشْت رَقَتِن بَا ي بَر دِي هَسَا يَه دَر مَشْت
مَكْدَر كَه خِرَقَه يَا مِيَه مَسِير اَبُونَه كَدَه
رُقَعَه يَا زَنْجَه خُولَجَه لَرَه جَامَه وِر مَكَه
حَقَا بِر اَبَر اَوَلَه عَذَاب جَهَنَّمَ كَت
قُو كَشِي اِيَا ع خَيْرِ لَه اِحْمَا غَه لَر مَكَه
بِسْمِ كَر لِي دَن بَر مَلِك رَسُو ل حَضْرَتِنَه عَلِيَه اَلِ سَلَام

بِر حَا ذِق حَكِيم كُنْدَر مَش كَم اِحْتِيَا ج اَلُور سَه
اِحْمَا بَه مَعَا لَجَه قَلَا طَيِّب بَر يَلِ عَرَب دِي اَرِنَدَه
اَلْمَش مِج كَسَنَه بُو كَه اِحْتِيَا ج كَسَر مَش
وَمَعَا لَجَه اَسْتِي وَ قَاتِنَه كَمَا مَش لَابَد اَوَل
طَيِّب دِي رَسُو ل حَضْرَتِنَه كَلِش عَلِيَه اَلِ سَلَام
اَيْش يَا رَسُو ل اَلِه مَلِك بِي بُو نَك اِحْمَا بَه
عِلَا ج اَتَمَك اَبُون كُنْدَر دِي بُو جِهَه رَمَا مَشْدَه
هَمِج مَكَسَنَه اَلِنْفَا ت اَعْدِي تَا كَه بِنْدِجِ خِي دَمَم
مَعَا لُم اَوَا خُوجِيَه كَا بِيَا ت عَلِيَه اَفْضَل
اَلصَّوَا ت وَا زَلِي اَلْحِيَا ت بِيُور دِكُم وَا اَلِه

وَا اَلِه اِي حَكِيم بُو طَا اَيْفَه نَك عَادَت
بُو دَر كِه اَشْتَهَا عَا لَب اَوَلْمَا بِي جِهَه بَمَزَل وِهَنُور
حَا طَر لَرِي بِيَك دَر كَن بَكِي قُو ز لَر جُون طَيِّب
بُون اِشْتَدِي اَيْدِي حَلَت اَصِل خُور هَسَا ن
بُو دَر وِ بُو نَك دَر اِي مَسَدَه هَسْت اَلُور لَر كِه مَوْجِب
سَنَد رَسْتِي اِش اِدَر م لَر دِي وِر مِين خِدْمَت
اَبَدِي بَاش اَوُر دِي كُنْدِي
سَمِن اَلَك كُنْد حَكِيم اَعَا ز اِسْر اَكَشْت سُو ي لَعْمَه دَرَا ز
كُو زَا كَشْت مَش نَلَك زَا يَد يَا زَا خُور دَش مَحَا ن اَبَد
لَا جِم حَلِش بُو د كَفْتَا ر خُور دَش سَنَد رَسْتِي اَر دِيَا ر

سوزي اولن حليم آورده ديا بخور ان نار هه سیه
که او سیلا مزیه کاله خلل تنو میزه جانه ایره دلل
کجرم حلت اوله سیلی کتوز کنه تند ستلاک پیسی

۴

94 مگر برکشی واردي چوق توبه ادرکنه صردی
واردي مشاخذن برینه شکایت قلدی
شیخ ایندی قید نفس که توبه در قلدن انچه در
سن جق مکه نفس شول قدر بسلک کفر
زنجیر دمی دخی از عاقبت سنی هلاک اده
تکم قائل آیدر

یکجه ککشی پرورد چو پرورد شدنوجه خود درید
مگر قورد انون بزار سلیش یومش کنه بریش ایش پیش

95 مناقب اردشیر ملک ده کتوز مشد مگر برکون

بر حکیم صوز مشکه کنده نه مقدار یک کرک که
بیاور حکیم ایش یوز در مو طعام یکه قاعت
ایله کر لطیف و پاک طعام اوله ایشد بومدر
نه کفایت ایسون حکیم ایش هذالمقدار حمله
وما زاد علی ذلک فانت حامله منی بومکه میکه
قاعت ادر سک سن زنده قاور و مستقیم المزاج ادب

دایم تندرست ایاع از رنده اده ازوق بریک سن
این کتوز سن سنی اشفا آله
خوردن برای زیستن و در کردنت

تومعقدار زیستن ازهم خوردنت
بریک انکون درله آدم ذکر دریه
سن معتقد که درلک انکون یک سیه

96 مگر خورسانلوکی درونیش واردي
بر بریله بغایت هم مجتهدی برکن چقد لدر
سفر قلدن بر شهره کلدر قضای آسمانی

بوندی اغرو سن دیو عسندر دیش زندانه
حلمش مگر بریسی سمن قوتو جوق یک سنی ایش
برسی ضعیف ریاست اهلش اتفاق اول قوی
وسمن کشی اولش و اول ضعیف و مؤناتن خلاص
بوش شهر خلق بون عجب قلدن ایشد کرک
برعکس اولیدی بر حکیم الرو کلش جواب و دیش
بوندن ایش بلکه اکثر برعکس اولساجدی
زیرا اول جق میکه اکثر نشدی و جق انکه
لاجریم آجلغه و صوسر لغه دیندی و اول ضعیف
دایم آجلغه و صوسر لغه او کتوز مشد

جمع قیدیدی زریا اولدن عادتیدی تنگه قائل ایدی

چو کم خوردن طبیعت شد کسی را چو سخن پیش آید سهل گبر و
و کزن پرورست اندر فانی چو تکلیبند از سختی میرد
کشی به از نیک چنگ اولادونی آکا اجله کوفی کلمه سهل اولاد
کلمه شکر اولادین بسلاوله چون اول طلاق کون ابلقند

97 علمادن برسی او غلبه نصحت قلوب ایش اقول
چو میگردن صیقن از میله قناعت ایله چو میکت
کشی بخور ایله اعلی ایش ای بابا طلاق بخور

ایده آجقه ادم اولد و زرد و دخی ایشند
بعضی طرافه دکن کز کشی طوق لغله اولک بگر کدر
آجیغله بیرون سنمگدن و دخی اول اوج قلند ز
حکایت مشهور و زرد کیش اناسی ایش ایدی
اندان بده که کواواش بواولا کسه بواو ایشند

نجدان نخور که از هاست بر آید نجدان کار ضعف جانست پیدیا
مدری او فقدر فر اغزدن آقه نراج اول او قاور که جانک چته
کشی تکلی عیب دکلمه ایشا قاتند مذموم
واهل شیخ طریقتند اراف دکلمه انا شاول مقدار

کر کند که کند و به زبان اعیه و اولد طریقتند
مذموم اولیا تنگم قائل ایدند

بان که در وجود طعامست ظنفس رنج آورد طعام کیش از توری
کر کله کوروی تکلیف زبان کند و زبان خشک بر توری کلشک بود
وار لغد نسر دوق اگر چه تک دزد
رنج اوله اول طعام که حدن چکر اولاد
ایله زبان اگر بر سیک طوقله کلشک
کلیج بر سیک توری اقل کل باشک اولاد
روایت دز که بیلانک عمری الت بیک بیل اولوش

بوسیدن که کج بیرون وقتند بزه کند و وقتند
و در ایم آقا رطعام بر خینند که اول طریقتند

98 مکر شیخ دز ویشد بز قالدن و رسیه سنسه
الو الوحق بجه اولوش فر بز کون بقال کلور انجه
ایشتر دز ویش فر بولمز دخی بقال هرزه کویونده
چق سقط سوبیز دز ویشد بونک سزندن دخی
خسته اولد و میخندن غیر چاره بولمز کز مکر
آراد بر صاحب دل چقار و خرجه سن صتماعه
وزر بویج اود مکه و بوه که لا یترجواب کز

وَرُبَّ أَيْدٍ يَأْتِي بِقَالَه وَعَدَّ وَزِمَّ كَدَن
نَفْسَه وَعَدَّ مَا وَزِمَّكَ أَسَانِدُ نَكَمَ قَائِلُ أَيْدٍ

ترک احسان خواجه اوستی تر: احتمال جفای بقا بان
بنسای کوشت مردن: زرقانای زشت قضا بان
ترکی انسان خواجه بگردید: چو جفا ساز چکنجه بوانک
است آیدله بگرد ز اولین: قضا ساز کن بجه قضا بانک

99 مکر تانا چکنده بزیکده که رستم تانید چن نیم
ارشدی و دیجر اکتوا اولدی و یارینلندن

بِصُورَعَه كَلِمَ اِبْتِشِ وَاللَّهِ فَلَانِ بَارِزْ كَانَد
نُوشْدَارِ وَوَارْدِ زَهْمَانِ اِرْجَه دُرْزَا كَر
اِسْتَرَسْ كَرِ رَوَاوَلَه اَوْتِ اَوْلِ بَارِزْ كَانِ بَرِزْ
بِحِلِّ دُرْزَا نَكَمَ قَائِلُ أَيْدٍ

کونجای نانش اندر سفر بودی آفتاب: نایمات کس ندیدی وز

صفر سنده که کشت اولیدی آفتاب: پیرینه
کلمه که مرده نید: نایمات روز روشن دند

چون اول بکت بونی اشتدی ایشدی اکر
نوش دار وادار ودرسم باوره یاخورد وز میه

اَكْرُوْرُزْهَ يَأْنَسَعَتْ قَلَا يَا قَلِيَا بَارِي
وَلِيَا بِنِ اَنْكُ كِبِ كِشْدَن فَنَسَه اِسْتَمَكْ زَهْرِ
هَلَا هَلْدَن نَكَمَ قَائِلُ أَيْدٍ

حجم از و نمان بست خواستی: درین از و دی و در جان کاستی
چونکه بز و ن: جمله سنه استمک
جان استمک از ترب: عن استمک

وَحَكَاوَدَن مَثَلُ قَلْبِنْدُ كِه اَكْرَادَانِ اَبِ
حَيَاتِ مَتْرَسَه دَانَا اَوْلَدْرَه يُوْرِي صَوْبِن
دَكُوْبِ وَرُوْبِ اَنْدَن مَنَسَه اِسْتِمَه كِه اَز اَوْلُن
اَدَمِ بَكْرَه عِلْمَتَه رَجِيَه اَوْلَه اَنْدَن كِه مَذَلَه

خو زلفه دری اوله و بزنجینل اندن شوبین
شکر اینچکدن دوست اندن زهر قائل اینجک
بیکرگده نیکم قائل آید

اگر خط غوری از دست خویشجوی: بر از شیرین از دست ترش روی
بک بک خط غور خوش خوبی اندن: شکر الفجه ترش روی دند

100 علماء دن بر سنک اوند خورند چن اولمش ووجه
کفاف از اولمش و اولدردن بزکشی آتوک غایت
دوستی پیش بس عا فرط و کد کد کوشل عنین
واهل و عیال حاجتی آکه عرض اید و از رز اولک

اول حریف چون بونک بو توغنی کورب
یوزن جورب اهل ابدن دلمنکی قیج کورب
بورباغی اقدی

زربخ روی ترش کوه پیش یار عزیز مرو کیشی روزی کورانی
نخاجی کوی تازه روی و خندان رو فروز بند و کار کشاده پیشانی
سین ای ریخته یوز ترش اذن او یار عزیز
قتنه وارب آگاه اتمه تلح بس عیش
جو حاجته ورین تازه روی خندان وار
که قلدر اشی اشفا اولکه آجه آلهن و فاشن
بعدهما اول کینه اول عالم حق و طیفه قلبش

دلک کندن دخی ارتق و ریش چون بیقاج کون
کیش عاقر کورش که دوستو همان بیباغی
اکر چه رزق آله کیش ولیکن آبن روی
دو کلمش بویت ایش

بسر المطامعین الذل مکبها القدر منتب والقد یحفظ
مهل اول یتک که خورق اوله انک مکب
کچه منسوب اوله قدرک الا محفوظ
عاقل اولدز که ساج ایغ اوسته قدرین
و بملکی جبریحون قدرین و منزلتی اشعار برقیه
نفس زبون ایملک ککک کونفس برامو اغلا نه

بگر هرزه اکر قدرک آله اکر نور
دو بکه جق نان یتک یتک آله که و لیکن
نه فایده چون یوزک صوی دو کله تک فاند آید
نام از و داب روم کات تی نوای به از مذک خواست
انک آرتدی الا کندی یوز صوی کوز بویشی
بک دلمنک خور لغندن بی نوا اوله کیشی

401 مکر در ویشلک برسته فقر و فاقه غلبه
قلش بوفکرده انورقن بر اهل کیشی بویشی

کورب ایشی ای در ویش فلان کینه بوشه ده
غایت منعه در و بالدار آده درر اکر سنک
حاکم که واقف اولسه سکا و حیه معاش معین
فلور دی و حاجکی فضا ادر دی در ویش ایشی
بن این بدلمن قدر در اول کیشی ایشی کد
بر ورا یم کسرا یه آلوب اول در ویش اول کیند
قامت کیش در ویش کله کورسه
بر کیشی اوغوش در داغین صرقیش قاش جیش
باشن اشعار بر قیش در ویش بویش کوردر
بی جان کینه در زحیح مقید اولمز اول کینه

اگر کز آید ز چون سنه دملک دروش
آید و الله انک صورته بقدم عطاسی اول
خس لقاسنه بعشلام عطاسی لقاسنه و کز روی
بویای اقدی

میراجت نزد یک ترش روی که از نوبی بوش فرسود کردی
اگر کوی تمردل پاکس کو مکه از رویش نغدا سوده کردی
الته ترش رو قاسنه حاجت بوزخوی ملول ایلامه سینی
دست کوه کل شین بزکشته دی کل بوزی بله طویلا بیری سینی

102 خوجه سعدي آید ز بیل اسکندر زید قایت خشد

سالا اولب بغایت قرفق اولدی شوپله کمر عنان
طاقب در ویشان آندن کندی و کوهلر قاپوس
بیلر آذرینده بعلندی و قریب اهل زمین کوهلر
اغدی نکه قائل آیدر

مانده جانور از مرغ و شهابی و مور که بر فلک نشسته از بی مرادی انفا
عجب که در ده لایح جمع می شود که اگر کرد و سیلاب دین بارانش
نه مرغ و مور قلوب در نه جاننه و رابرق
که نامر اولعبله کوهله از مدی انغانی
عجب که جمع اولر آه دوزن خلقتک
بلود اولایدی کوز لاری باش بارانی

مگر اول بیل اسکندر زید بربذ دل خوی زشت خلق
اجدی بی هنر کشتی واریدی بی کمران نعت
فراوان دولتی واریدی تنک دستانه حق سیم ز زوریدی
و مسافر لره صغره دشدی بر قاج در ویش اولک
اولک جنار لری فراموش ادب جمع اولب اولک
نعتن بیکه و ز لوم دیوب بشکه مشورت
قلد لربندی بله و ز و ار مادم بویکایت اقدم کدم

نخورد شیر نم خورد سگ و ریحی میرو اند غار
تن به چارگی و کرم سگی بنده است بیش سفید دام

کفریدون بود نعت بوملک بی هنر را بهیچ کس شمار
برسان و سح برنا اهل لاجوروی طلبیت بردیوار
بیزانلان ات از تقن هرگز گرفتار و آبلایه اولکه
اولد لجن اولد ننگه چهاره اولد پلید اقلن الجحه اله
کفرید و نسه ملک نعتیک سن ادم صیده و جهتی هله
لا بوا اولین اطلس و ناسخ اولدی دیواره لاجوروی طله

103 حاتم طایه صور شد که هیچ سندن الو صندل کشتی
وارمکه بو عالمده و شد حاتم ایش وار و ز بلکه
دختر تق ز بر کون قرق ده بوغز لدم قریان

آید مری فی الجمله خلائی اشد مراد و کبر و غی و فقی
مجموع اند جمع اولدی در کورد کو خون بیشتر در
اتفاق قضای حاجون بن طشره چقدم کورد در بیشتر
آرقاسه جالو کورد بیشتر کده بن اشدم هادر ویش
سن بچون حام طائفک توفلغینه کلز سن کرجع
خلائی آنک ساط ازینک بیکه جمع اولمشدر
اول کشتی اشدی هر کسسه کورد و اسکینی
یکه کوچی بیه حیف اولاکه حام طائی بیشتر چکده
بونی اشدیم حیران ققدم و الله اول کشتی بندن
هزار طبقه اولوستلو و جوامرد کورد مر تگم قابل آید

ای کس کیت ریخ انی غورد اوسته صد عام طائی نبرد
اولکه ایل امیکله بیه اتمک بیعت یوز عام طائید ز اوج بکلیه

104 خوجه سعیدی آیدر بز کون بز حدانی کورد در بصیرتک
جوهری خفته سنده کندی و جانندن شکایت ادر
و واقعہ لرندن حکایت ادر آیدر بزکن سحراره
کده کن یول آزدوم و لجلقدن قوی ضعیف اولدیز
کورد درنت بکا بقدری کورد بزبان اتمک بولم نفسی
کورد ایلم ناکاه بزیکه کورد در ایله ساندیم که
بزبان اتمکد سوز سنده ادم کورد در ای طاولا

مروارید اغز مر ای اورد سدی ملول اولب بون باغی اشدی

در بیان خشک و ریکه وان تشدر ادر دکان چه درجه سدق
موی زانوش کوفاد زبای بکوز باوج درجه خرف
قوی قوی صوموز با نلورده سوز اغز نکه نده ایی در ز صدف
چون ایقندن دوشه کشتی ز سوز قوشغه نایج زریه خرف

اتفاق سکار ادر کن یول لری بونک اوزر نده اغوز
کورد که بز کشتی اولمش باش اجدنه بز قاج لجه قوشن
و طهراتی آن زنده بوز باغی بآن مش

کوه ز جعفری دارد مردی توشه بزنگه دکام
در بیان فقر و سختی را شلم لغت بز که نقره دکام
یوکی اولور جعفری التون آج کیشدن ایی اغز مش
بقده بکده ایی بانش آجه نخته شلم اولنجه خام کیش

105 وسط بقعه لرنگ بز مسافر کده کن یول ازیش
چتجه ایش یول یول سیش بکلی و انغی دخی
دگمش عایت هلاک اولمش سکره بز قاج کشتی

106 خوجه سعیدی آیدر دور زمانه نالیده اولما دم
ادی و روزک انجوز بز کشته دکگدم

شبهه که بر کون اولد کرمیانی ایق قلدیم بر بول دخی
بولدیم که ایاق قاپنه ورم حالیا مگول و بخندون
کوفه جامعنه کلدم نمان قلعه ناکاه کوردم بر کینی
کلدی الی وایاغی تو این کوزد فر شو قلدیم ایاق قاپنی
اوتدیم ایاق عم عصبی دشدی بیکه قائل اییدر

مرغ بر این چشم دوم سیر کمرانان که تی بر خوانست
وان کردت که وقت بیت شلم نخته مرغ بر با نست
طوق اولد کورنه بر این قوش ن باغدن از که در خونند
اگر دست کاه وقت بق شلم نخته مرغ بر یاشند

107 مکر زمان ما صید بر ملک عادل خوش خوبی بز قاج
خام نو کس لر بیه چکاره بنیش قش کونده شمه دن
اراق کتشد انشام دخی ارشمش بز و بر ارق کوبه کلشد
بز قوش او بولمشد مکر بز دهقانک آتی واریدی قاریش
شاه اشک افتق استیش وزیر یار شاه منع قلیش
ایتیش روز امده کس بونک کب مهمل آن قونکین
ایس و باس اولدین هم یار شاه بز دهقان اونه
صغور وارمش دیا کورونک سوز یاره یار شاه بیوزر
چادر دور لر و او در بقار لر چون دهقان چیاره

بوی کوز سوز ز ما حصر طعام ترتیب ادر ادر
یار شاه خد متنه کلور دعا ایدر طعام اولدین قوز
دخی اییدر شاه سلطان منزلت و خیمت و جلال
اشعا دشمن بز صر و بیک مسکن دهقان اونه قوشغدا
دهقان مسکنک مرتبسی و منزلت بوجه اولا
و خلق قاشد بز برای شهرت بو لاجون سلطان
بوسوز اشد سوزب دهقانک اونه کلور دهقان
اول زمان شاه کور کله موافق خدست کلور صباح
شاه کتد اولد دهقانه خلعت و نعت و شریف
بیمه وقت آتیه بز شاه کدر دهقان اولد بیه ایاق

بز قاج منزلت بوز و بوز برای قوز
نه قدر شوکت سلطان بیست خیر حکم از اتفاقان مرای و عقابنه
کلور کوشد دهقان باغتاب سید که سایه بر سرش اناست چون سلطان
بگوش اولدینک اسکی اولیا لرجه اده القیات اوله دهقان برای عصا بی
کلور کوشی دهقانک آتیه ایدی جوسدی باشنه اولد ماهه شاه سلطان
108 مکر بزوز ویش واریدی خیمت واریدی در و انور
شیخ الله دن خیل نسته اله کتشدی انا بوزدی و اینر
کنز لیدی اول شهرت بگنک اتفاق خدیسی آن بولندی
چون مال حاجت اولدی در ویش مالنی حکایت قلددر

سوز دوي جون ملك بوني اشدي قادي
بيوزدي عظيم زجر ايلدز وعاقبت مام المدن
الدر

بلغافته جو بر نيا بهر کار سويي حرمي کند تا جار
هر که خوشترن بخشاید که عشق کسی بروشا بر
لفظه چنگله و ریه ال کار ازندن حرمی کوز تا جار
هر که کند و به بخشا و حرمی بخشا و الله توله کئی عزت

109 خوجه سعدي ايدز برون بيا زر کانه بلدان الدم
يوز اقي و لي يوز بولت جگر دو سي واردي واردي

و فرق الی قوی واردي و هر که بن او بخاردي
مخاسه اوب و سیه و فکر فرادردی کاه ایددی
فلان انبا زمر کستانه کندی و فلان سینه ایه
هند و ستانه واردي و فلان بده فلان کشتی
و کیدند که اشکند به آرزو او رو کاه
مصره و کاه دیار مغرب شوش و در آخر
دندی بکا ایددی سعدي برسفر فکر ایددی
اک اولمزم اریق سفرا تمزم واروب بز کوشه
لغتیار اوب عبادت مشغول او رین بن ایدم
اول نه سفرد زین ایدم اول نه سفرد خوجه

سویله سندی کوز و کلر کدن و اشید و کلدن
بر ایدم و الله ای خوجه سن بورای اشیدم
قائل و شد

ای شنیدی که وقتی باجری در بیابان بیفتاد از سوز
گفت چشم تکه نیا دارا باقاعت بر کنه یا خال کور
این اشیدم بر باجری کتت رخندن ووشب بخارده
ذبی سون کشتک کوز لرن باقاعت لولدر یا خال کور

110 مک بزما الدار کشتی واردي خسته مشهور دي
سکوخاتم طای جو انم و اسکله سع و فیدی سع و فیدی

ایندی چین فارس ساعن چینه الدور که
چین ده اول متاع قات کوشش و چین دن
چاقدر اوزر رومه الدم و رومدن و یلید
اوزر هند الدم و هند ستاندن جو کادک
اوزر حلبه الدم و حلبدن شیشه اوزر
ینه الدم و عیندن بزدر اوزر فارسه الدم
بعد از آن تجارت ترک اوزر بر شهرده اوزر
که کاه دکانه وارور و کاه خلوعده عبادت مشغول
او لوزر بورسه چون ما لولیا سولیدم دخی سولیکه
بجال قلدی دندی اشیدی ای سعدي سندن چین

باقی بگدی باقی بگندی برکت طراغی به آندی
بیزمکنین سخن اولدی و بور باقی آندی
شد غلامی کاسی آرد آسجری آمدی و غلام بورد
دام مبارمای آورده ای این بار رفت دام بورد
واردی قول سو اولدی از ما قدن عهد ایاق مووی غلام آندی
گورودی بیغی دام مدام شعدی باقی بگندی دام آندی
ایرق میاد کراشدن حکایت بویرد کلوب ملاوت
آمشد که اشوبک کب یونک باقی نه اولدک قلهردک
کدرورسه یونک باقی نه کورده کرد و بوغدی
دندی پراشدی و الله یارند بی ملاوت آتدک

بکون اول زور کم بالغه زوری اولدی بندن
بازی و زوری آندی آه اول کوند کم نفس
باقی زور قله عقل و ادب طراغی آرد و الله کده

142 خوجیه سعیدی آیدر کورده فریاد علی التند اغیر
بها لوقفتان والتند باد باقی بزعر طمازی
آت عیش و میاشند قصب مغیری باز آراشدن بورش
متار هر کم آبی کورسه بویت آرد و قائل و میشد
قدشابه مالوری حمار مجله جسد له خوار

و شاکردان با بزهندان هر کون بر شهم واره
و هر کجه بزقلمه و هر ساعت بزقلمج کاهه باری
مالله غریب اولمز قده و آرزسه صفایله جحر
منع کوه و دشت بیابان غریبست هر جا که رفتی خیمه زد و خوابگاه ساخت
و از آنکه برادر همان نیست دست به در زاده بودی خوشتر غریبست آشنا
چون زلفک ارشیه بردسته به آلی
اولور غریب شهرتک عاجده آو ادر
منعم غریبیا اولیه کطاعده بازده
قد که ورسه خیمه دزد خوابگاه ادر

الخی اول عالم دوز که هر قنده و آرسه نطق شیرین
و فصاحت ریکین و مایک بلاغت قایل بزله اقدام
خندسته قول لغته اقدام اولر و کرم بساط کرم
آز بده خوش نشاط اولر اولر و کرم قائل و میشد
وجود مردم دانا شال زر طلست که هر جا که رود تو و تو چشمی داشت
بزرگ زاده نادان شهرو مانده که در دیاظر پیشین هیچ حسنا نشد
مشال عالم اولدک شول آتونه بکوز
که قدر و قیمت خوش قند اولسه استر کوز
الوکشی و غلی و غلی جاعل اولسه شهزاده اولدر اوله غریبه الله کوز

KAYNAKÇA

Kitaplar

Büyük Türkçe Sözlük, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011

BANGUOĞLU, Tahsin, *Türkçenin Grameri*, Ankara, 2011.

DEVELİ, Hayati, *Osmanlı Türkçesi Kılavuzu*, Kesit Yayınları

DEVELİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara, 1970

ERCİLASUN, Ahmet Bican, *Türk Dili Tarihi*, Ankara, Akçağ Yayınları, 2012.

ERGİN, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul, Bayram Basım/Yayım/Tanıtım, 2013.

GABAİN, Von, *Eski Türkçenin Grameri*, Çeviren: Mehmet Akalın, Ankara, 1988

GÖKÇE, Faruk, *Gramerileşme Teorisi ve Türkçe Fiil Birleşmeleri*, Ankara, 2013

İMRE, Şükri, *Prof. Nihat Tarlan'ın Mevlâna Celâleddin Rumî Adında Neşrettiği Kitaptan Aldığım İlhamlar*, İstanbul, 1950

KANAR, Mehmet, *Farsça-Türkçe Sözlük*, Say Yayınları, 2015

KANAR, Mehmet, *Örneklî Etimolojik Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Derin Yayınları, İstanbul, 2003

KARABULUT, Deniz, *Aktarma Sözlüğü Açıklamalı*, e-kitap

KORKMAZ, Zeynep, *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, Ankara, 2014

ÖZKAN, Mustafa, *Mahmud b. Kâdî Manyas Gülistan Tercümesi, Giriş-İnceleme Metin-Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Akara, 1993.

ŞEMSEDDİN, Sami, *Kamûs-ı Türkî*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2015.

Şirazi, Sadi, *Gülistan*, Çevirmen: Adnan Karaismailoğlu, Akçağ Yayınları, 2011.

TEKİN Talat, Mehmet Ölmez, *Türk Dilleri Giriş*, İstanbul, Dil ve Edebiyat 2, 2003.

TÜRK Vahit, Şaban Doğan, Yasin Şerifoğlu, *Eski Anadolu Türkçesi Dersleri*, İstanbul, Kesit Yayınları, 2011.

YAZICI, Tahsin, *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1993

Yazım Kılavuzu, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2006.

Makaleler

KARPUZ, Hacı Ömer, *Türkiye Türkçesi'ndeki Zarfların İşlevsel Özellikleri*, Pamukkale Üniversitesi

KASKA, Çetin, *Sâdî Şirâzi Kimdir?*, Haziran, 2018

ÖZKAN, Mustafa, *Mâhmud b. Kâdi-i Manyâs'ın Gülistan Tercümesinde Söz Yapımı*, Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, sayı:53

Tezler

ANAÇOĞLU, Ebru, *Mahmud Bin Kadi-i Manyas'ın Gülistan Tercümesi*, İstanbul Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019.

KARPUZ, Hacı Ömer, *Abdurrahim Karahisari 'nin Vahdetnamesi*, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, 1991.

KARPUZ, Hacı, Ömer, *Merece'l-Bahreyn*, Samsun, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 1994.

UĞURLU, Süreyya, *“Gülistan'ın İki Tercümesi Üzerine Karşılaştırılmalı Bir İnceleme: Mahmud b. Kadi Manyas'ın Eski Anadolu Türkçesine ve Hikmet İlaydın'ın Türkiye Türkçesine Yaptığı Gülistan Tercümesi*, Aydın, Adnan Menderes Üniversitesi, 2012.

Dijital

<https://www.osmanlicasozlukler.com>

<https://www.kamusiturki.com/>

<https://www.nisanyansozluk.com/>

<https://turklehceleri.org/>